

Viața noastră

46

Revistă cu apariție variabilă de cultură și viață a Asociației Casa de Ajutor Reciproc
a Pensionarilor „Elena Cuza” Bârlad • Nr. 46 • Decembrie 2020

***Iarna este anotimpul regăsirii cu tine însuți, te
întorci cu nostalgie în trecut, iar mirosul bradului
și colindele te poartă pe drumul copilăriei, acolo
unde toate iernile ne-au fost calde și de poveste.***

Revista „Viața noastră”

Revistă de cultură și viață a Asociației Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” Bârlad

CUPRINS

Livia ANDREI 3 <i>Unde sunt zăpezile de altădată?</i>	Ion DOBRIN 26 <i>În prag de sărbători</i>	Lucia MUNTEANU 56 <i>Poveste de iarnă</i>	Livia ANDREI 92 <i>De la Eminescu la Shakespeare</i>
Mesaje de Crăciun și Anul Nou 4 <i>Nicolaie MIHAI, Gheorghe CHIOARU, Consiliul Director al As. C.A.R.P. „Elena Cuza”, Dumitru BOROȘ, Vasile CHELARU</i>	Ana Alexandra ANDREI 27 <i>E iar Crăciun</i>	Zâna ANGHELUȚĂ 57 <i>Dragă Moș Crăciun</i>	Petruș ANDREI 93 <i>Poesis</i> <i>Umoristice</i>
Dumitru DIMA 7 <i>În locul unei crude realități e de preferat „SPERANȚA”</i>	Zâna TĂMĂȘANU 28 <i>Crăciunul în câteva țări de pe Glob</i>	Carmen FRĂȚIMAN 58 <i>Cele ce vin sunt cele ce au fost</i>	Petruș ANDREI 95 <i>În Nirvana</i>
P. S. IGNATIE 8 <i>1 Decembrie 2020 - țara nu are nevoie de ochii plânși ai unei dragoste fățarnice</i>	Virgil VESEL 29 <i>Bradul, pom de Crăciun și simbol al sănătății și vigoriei</i>	Maria BUDESCU 59 <i>Mirajul sărbătorilor de iarnă</i>	Kolea KURELIUK 96 <i>Scurtissime</i>
Robert Ficheux, omul căruia România îi datorează granițele de azi! 9	Legenda bradului 30	Gabriela DRĂGAN 61 <i>Undeva, prin anii '70...</i>	Petruș ANDREI 97 <i>Plugușor de pandemie</i>
Vasile CĂRCOTĂ 10 <i>George Tutoveanu</i>	Ecaterina TELETIN 31 <i>Bradul - simbol al sănătății și bucuriei</i>	Mioara TIMOFTE 62 <i>Poveste de iarnă</i>	Ion DOBRIN 98 <i>Sorocovit și Plugușor de pandemie</i>
Matei Robert MIHAI 12 <i>Vasile Pârvan</i>	Florentina Loredana DALIAN 32 <i>Les hommes d'antan</i>	Carolina BOROȘ 63 <i>Epidemia</i>	Ioan CONȚIU 99 <i>Epigrame</i>
Legenda lui Moș Nicolae 14	Andrei DUMITRU 33 <i>Din tradiția sărbătorilor de iarnă</i>	Vasile CHELARU 64 <i>Semne divine</i>	Nelu Vasile - NEVA 100 <i>Selecție de epigrame</i>
Adrian ȚAPU 15 <i>Nașterea și Botezul Domnului, începutul mântuirii noastre</i>	Aurelia CURELARU 35 <i>Tradiții și obiceiuri de iarnă reflectate în operele scriitorilor români</i>	Marinel GÎLCĂ 68 <i>Luminița de la capătul tunelului</i>	Alexandrina PASCAL 101 <i>Plugușor C.A.R.P. și Plugușorul Președintelui C.A.R.P.</i>
Dan MEREUȚĂ 17 <i>„Mare-i seara de-astă seară”</i>	Lucian-Valeriu LEFTER 37 <i>Un plugușor-baladă din județul Vaslui</i>	Eugen DEUTSCH 72 <i>Poezii de iarnă</i>	Ioan CIOBANU 105 <i>Din Sala Pașilor Pierduți</i>
Anisia MEREUȚĂ 19 <i>Să pornim la colindat</i>	Dorina STOICA 39 <i>De Crăciun...</i>	Gh. NICULESCU 74 <i>Hibernale (epigrame), poezii, aforisme</i>	Florian PRICOP 106 <i>O insignă și o medalie bârlădeană mai puțin cunoscute</i>
Roxana MIRON-FERARU 20 <i>Crăciunul nu poate fi anulat</i>	Ghiță CRISTIAN 40 <i>Spiritualitatea populară la sărbătorile de iarnă...</i>	Liliana GOGA 76 <i>Poezii</i>	Daniela TEODORU 107 <i>Poate fi singurătatea o povară?</i>
Viorica MACOVEI 21 <i>Crăciunul este iubire, pace și armonie!</i>	Mihaela OCHIANU 44 <i>Printre datini și colinde românești</i>	Gabriela GIUȘCĂ 78 <i>„Câți în Hristos v-ați botezat, în Hristos v-ați și îmbrăcat!”</i>	Neculai CURELEA 108 <i>Bucate tradiționale în sărbătorile de iarnă la români</i>
Teodor OANĂ 22 <i>Crăciunul în antroponimia românească</i>	Neculai GHEȚĂU 48 <i>Folclorul muzical al obiceiurilor sărbătorilor de iarnă</i>	Răzvan-Andrei ACOSTIOAEI 79 <i>Sfințenie și binecuvântare la început de an...</i>	Serghei COLOȘENCO 112 <i>Bucuriile mele...</i>
Zâna TĂMĂȘANU 24 <i>Când s-a născut Domnul Iisus Hristos?</i>	Neculai ROTARU 49 <i>Frumoasele ierni și sărbători de iarnă ale copilăriei!</i>	Alexandrina PASCAL 82 <i>Colindul Bobotezei</i>	Emil Cosmin MIHAI 113 <i>Ecouri</i>
Liliana GOGA 25 <i>Crăciunul</i>	Ben TODICĂ 52 <i>Dragi prieteni, dragi români</i>	Nicolae IONESCU 83 <i>Evenimente de referință în Istoria Românilor în luna ianuarie cu reverberații vasluiene</i>	Eugen DEUTSCH 114 <i>Micuța rebusistă</i>
	Dorina STOICA 53 <i>„Raiul în care am fost...”</i>	Petruș ANDREI 86 <i>Eminescu - mereu Eminescu</i>	REBUS 115 <i>Nelu Vasile, Serghei Coloșenco</i>
	Livia ANDREI 55 <i>Mintea și sufletul nostru de sărbători</i>	Alexandrina PASCAL 88 <i>Eminescu - pelerin în viață și prin lume</i>	

Colectivul de redacție

Coordonatori:

Serghei COLOȘENCO, Petruș ANDREI

Redactori:

Livia ANDREI, Nicolaie MIHAI, Mircea FITCAL, Emil Cosmin MIHAI

Foto: Sorin BOCAN

Tehnoredactare:

Bogdan ARTENE

Adresa redacției:

ASOCIAȚIA C.A.R. PENSIONARILOR „Elena Cuza”

Str. Nicolae Iorga nr. 7A, cod 731182, Bârlad, jud. Vaslui, et. 2, cam. 13, Tel.: 0235 421 340, Fax: 0235-421.341, 0235-425.933, E-mail: revista@carpbarlad.ro, Web: www.carpbarlad.ro

Tipărit la S.C. IRIMPEX S.R.L. Bârlad
ISSN 2247 – 3580; ISSN-L = 2247 – 3580

Responsabilitatea pentru conținutul textelor aparține autorilor.

Prof. Livia ANDREI

Foto: Parcul Teatrului „V. I. Popa” Bârlad

UNDE SUNT ZĂPEZILE DE ALTĂDATĂ?

Unde sunt zăpezile de altădată? Se întreba François Villon acum mai bine de 500 de ani. Acum ne întrebăm și noi: Unde sunt zăpezile, dar unde sunt sărbătorile de iarnă din anii trecuți?

Întrebare retorică. Anul acesta nu ne vor mai încânta colindătorii cu „Sculați gazde...” cu „Domn, Domn să-nălțăm...” Clinchetul sărbătorilor nu se va mai auzi peste sat. E „pandemie” și nu avem voie. Nici Plugușorul sau Malanca* nu va mai umbla pe ulițele satului. Măcar la oraș se aprind luminițele ca semn de sărbătoare. La sate, doar niște ghirlande ponosite, cu beculețe lipsă vor traversa pe ici pe acolo strada principală.

Vom sărbători în familie doar cu familia, vor zice unii, vom avea voie. După cât se vede vom avea voie să facem din ce în ce mai puține lucruri: să mâncăm (dacă vom avea ce), să bem (dacă ne îngăduie inima și ficatul), să vorbim (dacă vom avea cu cine), dacă nu, să vorbim singuri că tot nu ne ascultă nimeni.

Trebuie însă să fim optimiști și să ne bucurăm de fiecare clipă pe care o trăim (fără covid). Să ne bucurăm, așa cum ne îndemna Grigore Vieru:

Încă izvorăsc izvoare,
Drag chemându-ne pe nume

Bucurați-vă de viață,
Bucurați-vă de lume!

Încă rupe, ca de aur,
Struguri mâna cei robace.
Bucurați-vă de viață,
Bucurați-vă de pace.

Încă de cântări de mierlă
Codru-și leagănă lin creasta.
Bucurați-vă de viață,
Bucurați-vă de-aceasta!

Încă nu sorbim, ah, Doamne,
Aer cumpărat în rate.
Bucurați-vă de viață,
Bucurați-vă de toate!

Să aprindem candela de Crăciun și să ascultă colindele la televizor sau la radio, să ne gândim la cei dragi de departe sau mai de aproape și să ne umple sufletul cu speranța că vom trece cu bine peste aceste vremi și, mai ales, peste aceste vremuri și la primăvară ne vom bucura de soare, de cântecul păsărelelor, de mireasma florilor de măr.

Suntem un popor care a trecut, de-a lungul istoriei lui milenare, prin multe încercări și le-a trecut cu bine. Întotdeauna ceea ce nu te omoară te face mai puternic.

Viața e frumoasă, cu bune, cu rele, și trebuie trăită. Ea ne-a fost dată ca să lăsăm în urma noastră semne ale trecerii pe pământ, poate mai adânci decât urmele pașilor pe nisip, pe care primul val le șterge. Să lăsăm în urma noastră un copil, o casă, un pom, o floare, o aducere aminte.

Să sărbătorim Crăciunul și Anul Nou dar, mai întâi de toate, să sărbătorim VIAȚA și să ne bucurăm că în fiecare dimineață ne trezim sub razele soarelui sau stropii de ploaie și adierea vântului. Să privim în urma noastră și să fim mulțumiți de ceea ce vedem, să fim mândri de ceea ce lăsăm: un copil, o casă, un pom, o floare și mai ales, o aducere aminte, poate nu veșnică, dar măcar îndelungată.

Și fiindcă după sărbători va veni Ziua Națională a Culturii, ziua lui EMINESCU, să încheiem cu versurile sale:

**Cu mâine zilele-ți adaogi,
Cu ieri viața ta o scazi,
Având cu toate astea-n față
De-a pururi ziua de azi.**

* **Malanca** este denumirea slavă a cetelor organizate de mascați la Anul Nou, denumire întâlnită nu numai în satele ce țin sărbătorile pe stil vechi, în special în cele huțanești sau cu populație ucraineană, ci și în multe sate care au trecut la noul stil.

Mesaje de Crăciun și Anul Nou

Dragi prieteni,

Vă scriem, pentru a vă transmite câteva din gândurile noastre, la sfârșitul a încă unui an greu suportabil, dovadă fiind chiar rezultatele alegerilor parlamentare, ale căror ecouri nu s-au stins nici acum de tot. Pandemia asta nenorocită, alături de amatorismul politicianilor de la putere, au canalizat întregul efort înspre întărirea bătăliei împotriva unui partid, legitim într-o democrație, fie și formală, cu scopul declarat de a-l suspenda; asta chiar în condițiile în care acest partid se zbate pentru ameliorarea măcar a vieții câtorva milioane de români aflați sub pragul unei sărăcii lucii. Exact ca în România (Mare!) din anul 1924, când un partid („național” și el!), aflat la putere, a scos în afara legii un altul... Model, ca și acum, de...democrație!!!

Speranța noastră, probabil ultima care să ne părăsească, ne dă încredere în înțelepciunea – pe care o așteptăm de mulți ani să se manifeste! – a Președintelui României, pentru a renunța la obiceiul de a-i împărți pe ROMÂNI în *buni* și *răi*. Vrem să facă pasul spre *uniunea națională*, spre *înțelegerea globală* a tuturor cetățenilor acestei Țări, indiferent de etnia lor, de credința lor și, mai ales, de interesul lor.

Noi credem, dragi prieteni, că ar trebui să forțăm vremea, pentru a putea întâmpina frăția între oameni și bucuria de a trăi decent într-o lume pașnică. Asta e ceea ce vă dorim Dumneavoastră, dragi români, dragi bârlădeni, membri, voluntari, colaboratori ori simpatizanți ai Asociației Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza”. Să ne ajute Dumnezeu!

Sărbătorile noastre de iarnă, *Crăciunul Sfânt*, întâlnirea cu *Anul Nou 2021* din noaptea miraculoasă dintre Ani, precum și praznicele Sfinților Ștefan, Vasile și Ioan, să vă aducă bucuria Speranței în mai bine și în pace, la fel cum și-au dorit strămoșii noștri din veacuri mai fericite.

Sărbători frumoase și La mulți ani!

**Asociația C.A.R. Pensionari „Elena Cuza” Bârlad,
prin Președinte, magistr. pens. Nicolae MIHALI,**

Dragi seniori,

Anul 2020 se apropie cu pași repezi de final. Încheiem o altă etapă și facem bilanțul unui an dificil, dar în care ne-am implicat activ și într-o manieră ambițioasă în multe activități de întraajutorare a membrilor noștri și am urmărit să îndeplinim toate obiectivele propuse pentru protecția socială a persoanelor vârstnice.

Dacă cineva ne-ar fi spus în 2019 prin ce vom avea de trecut și de pățit în anul de grație 2020, cu siguranță, nu l-am fi crezut. Anul trecut, ca pe acum, ne pregăteam de Sfântul Nicolae, de Crăciun și de Anul Nou, mai puneam un bănuț de-o parte ca acei doi moși dragi și sfinți să umple ghetuțele și sacul cu cadouri pentru nepoții noștri. Vor veni, fără îndoială, și anul acesta. De aceea suntem noi aici, pentru dumneavoastră. Casele de Ajutor Reciproc ale Pensionarilor, încă de la înființare, acum mai bine de peste un secol, au reprezentat și reprezintă soluția salvatoare bazată pe compasiune și întraajutorare pentru sute de mii de vârstnici. În vremurile pe care le traversăm ele au devenit o necesitate vitală pentru segmentul cel mai afectat. Nu doar acum, dintotdeauna, dar acum cu atât mai mult. Dragi seniori, au trecut și vor trece multe peste noi, și suntem, cum spuneau Sfintele Scripturi, abia la început. Sperăm, totuși, că acea însușire a omului, cea mai nobilă dintre toate, a fost și va rămâne Omenia! Nu renunțați la ea, noi n-am renunțat, de aceea suntem mereu alături de dumneavoastră!

Nu trebuie să cedăm, vom merge înainte, pentru că este de datoria noastră. Mulțumesc tuturor celor care, pe parcursul acestui an extrem de greu, au fost alături de noi și au crezut în misiunea noastră. În pragul sărbătorilor de iarnă, gândurile mele și ale marii familii a OMENIEI se îndreaptă către dumneavoastră cu căldură și emoție și vă transmit pe această cale cele mai sincere urări de sănătate, iar Noul An să vă aducă speranță și încredere.

SĂRBĂTORI FERICITE!

**Președintele Federației Naționale „OMENIA”
a C.A.R.P.-urilor din România
Ing. Gheorghe CHIOARU**

Tănase Veruța,
Consilier

Mihai Nicolaie,
Președinte

Fitcal Mircea,
Consilier

**Consiliul Director al Asociației
Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza”
din Bârlad**

Suntem pe ultima sută de metri a anului 2020. De data aceasta urarea „Anul Nou să fie mai bun decât cel care a trecut” va avea un alt sens, mai profund. Nu va mai fi o simplă formalitate pe care să o rostim mai mult pe pilot automat, ci va fi o urare făcută din tot sufletul.

Tragem nădejde că vom ieși din acest an mai înțelepți, mai liniștiți, mai atenți la ceea ce este cu adevărat important.

Vă dorim să aveți parte de un Crăciun luminos, în pace și iubire, să petreceți frumos alături de cei dragi, în măsura în care se poate, iar anul ce vine să ne aducă tuturor sănătate, pace, liniște, înțelegere.

Vă urăm toate acestea din toată ființa noastră!
La mulți ani!!!

Dragi bârlădeni!

Ne apropiem de finalul unui an deosebit de orice am trăit până acum! Un an în care am avut visuri rămase neîmplinite, în care am avut speranțe ce s-au încăpățânat să ne arate că viața e o realitate dureroasă, uneori.

Dar, Speranța este întotdeauna ultima care iese din cutia Pandorei. Și, cum cei din urmă vor fi cei dintâi, ne adunăm forțele și plecăm pe drumul deschis de anul ce va să vină!

Avem proiecte mari de îndeplinit, vom începe implementarea lor din primăvară și, în același timp, lucrăm la alte proiecte pentru a dezvolta orașul. Vă mulțumesc pentru faptul că ați fost alături de mine și de echipa mea, vă mulțumesc pentru susținere și vă asigur că nu veți fi dezamăgiți!

Vă urez sărbători cu sănătate, optimism și multe bucurii!
Crăciun fericit! Doamne ajută!
La mulți ani, 2021!

Dumitru BOROȘ,
Primarul Municipiului Bârlad

**Stimați membri ai Casei de Ajutor Reciproc a Pensionarilor
„Elena Cuza” Bârlad,**

Sfârșitul anului 2020 îmi oferă posibilitatea de dezvălui, încă o dată, sentimentele de respect și admirație față de toți membrii Casei de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” Bârlad.

Totuși, sincere gânduri de recunoștință se îndreaptă către persoanele de vârstă a treia, care reprezintă modele de înțelepciune și modestie, deși în suflete poartă urme ale multor experiențe dobândite de-a lungul timpului. Dumneavoastră ați trudit pentru făurirea unei societăți în care generațiile viitoare să poată trăi mai bine. Ați contribuit la dezvoltarea patriei, ați păstrat tradițiile poporului nostru, ați educat copiii și nepoții în spiritul dragostei de țară și de semenii. Poate nu ați fost răsplătiți pe măsura efortului și a sacrificiului făcut, dar ați rămas demni și ați așteptat cu încredere timpuri mai bune. Ați fost înțelegători și ați îndemnat la pace și înțelegere.

Atât eu, cât și personalul Poliției Locale Bârlad, vă transmitem urări de sănătate, sărbători liniștite alături de oameni dragi și apropiați, optimism și puterea de a depăși momentele dificile, ce viața ni le pune în cale.

La mulți ani!

Colonel (r) Vasile CHELARU
Director executiv al Poliției Locale Bârlad

În locul unei crude realități e de preferat „SPERANȚA”

Dumitru DIMA

Fiecărui om, mic sau mare, îi este dat să strălucească într-un anumit domeniu. Dacă nu toți ajung să strălucească, vina nu este a SORTII. Vina este integral a OMULUI care nu-și folosește darurile primite la naștere în scop de a atinge succesul.

În contextul izolării sociale determinate de pandemie toți am avut de suferit, dar cred că cel mai grav efect al „**pandemiei**” este starea oamenilor: de reținere, de neîncredere, am învățat să fim prudenți, să ne ferim unii de alții și ce-i mai rău, am uitat de empatie, îmbrățișări și sărutări!

Nenorocirea a lovit în sufletele oamenilor, făcându-i mai răi! Aproape că s-a uitat ce e iubirea de semenii, dar cu toate acestea, **trebuie să mergem înainte** și să ne pregătim să așteptăm cu nerăbdare spiritul blând al Crăciunului și Anului Nou, care poartă cu el sănătatea și prosperitatea **de a fi mai buni, mai veseli și mai umani.**

Având în vedere faptul că cea mai vulnerabilă categorie de persoane sunt persoanele vârstnice, Asociația C.A.R. Pensionari „ELENA CUZA” BÂRLAD, prin reprezentanții săi legali, Președinte Mihai Nicolaie și Consiliul Director al Asociației, având ca prioritate bunăstarea membrilor săi, a pus accentul pe ajutorul pe care îl putea oferi vârstnicilor.

Astfel, în perioada **01.01.2020-30.11.2020** s-au acordat:

- **AJUTOARE NERAMBURSABILE** unui număr de **5660 MEMBRI**, în valoare de **967.124 lei**, după cum urmează:

-Ajutoare de deces	831 membri.....	726.585 lei;
-Cota parte tratament.....	41 membri	3.513 lei;
-Ajutoare prin Anchetă socială.....	16 membri	1.680 lei;
-Ajutoare sărbători Pascale 2020.....	4.069 membri.....	199.996 lei;
-Ajutoare la împlinirea a 100 ani	1 membru.....	100 lei;
-Ajutoare pentru procurat ochelari	56 membri.....	2.950 lei;
-Ajutoare cu ocazia Zilei Internaționale a Persoanelor vârstnice - 1 Octombrie	646 membri.....	32.300 lei;

De asemenea, au beneficiat de **FACILITĂȚI** prin prestarea unor servicii, un număr de **7584 MEMBRI**, în valoare de **167.955 lei**, după cum urmează:

-Stomatologie	368 membri.....	67.995 lei;
-Tratamente.....	424 membri.....	2.711 lei;
-Kinetoterapie.....	1710 membri.....	20.782 lei;
-Ecografie	92 membri.....	5.345 lei;
-Oftalmologie.....	161 membri.....	7.160 lei;
-Croitorie	214 membri.....	896 lei;
-Frizerie.....	4615 membri.....	63.066 lei;

Îmi exprim speranța că vom putea oferi și în continuare suportul nostru pentru toți **membrii asociației**, având credința că lucruri minunate se pot întâmpla și în acest an. Biroul economico-financiar vă transmite sincere cuvinte de apreciere și mulțumire pentru colaborarea de care ați dat dovadă pe parcursul acestui an, care a fost puternic afectat de Covid 19, prin măsurile de distanțare socială, încercând **să fim mult mai transparenți și să analizăm cu cumpănă și seriozitate** orice

decizie pe care o luăm pentru a putea fi mai eficienți, să nu ne lăsăm slăbiți și neputincioși în fața tuturor încercărilor vieții.

„În zadar îmi pui povară
De zăpadă și de gheață.
Fie iarnă, fie vară,
Eu păstrez a mea verdeață!”

La mulți ani!
Să fiți binecuvântați din plin!

1 Decembrie 2020 - țara nu are nevoie de ochii plânși ai unei dragoste fățarnice

P. S. IGNATIE
Episcopul Hușilor

„Patriotismul adevărat fără o adâncă înțelegere a poporului nu se poate”

1 Decembrie 1918 este anul de grație al poporului român când, așa cum sugestiv spunea președintele Academiei Române, Ioan-Aurel Pop, „România s-a unit cu provinciile sale istorice”²: Basarabia (27 martie 1918), Bucovina (28 noiembrie 1918) și Transilvania (1 decembrie 1918).

Astfel, Ziua Națională a României ne aduce aminte de miracolul pe care l-a făcut Dumnezeu cu poporul român în anul 1918.

Data de 1 decembrie a fiecărui an este un bun prilej de a reflecta, în mod sincer și fără erupții patriotarde, asupra felului în care ne raportăm față de țara noastră, față de identitatea și valorile noastre naționale.

Sintagma cea mai des folosită în această zi este „iubirea de patrie”. Din păcate, nu întotdeauna are o acoperire adecvată. Nici la nivelul vieții personale, nici la nivelul vieții publice.

În acest sens, Ion Luca Caragiale, „chipul diurn al ființei naționale” (Dan C. Mihăilescu), din nefericire, s-a dovedit a fi un profet adevărat atunci când a afirmat aceste cuvinte despre România: „Într-o țară ca a noastră, unde când afirmi ceva nu ți se cer dovezi, unde spiritul public nu are nici un element serios de control mai ales asupra luptelor ivite pe tărâmul științei de stat, reaua credință este de multe ori o bună temelie pentru clădirea unei frumoase reputații. Ca să treci drept cel mai curat, n-ai decât să ponegrești fără drept pe alții; ca să te crează lumea om cinstit și de treabă, n-ai decât să ocărăști și să osândești în vileag purtarea altora, chiar dacă dâșii au o bună purtare și mai ales în cazul acesta. Dacă vrei să înșeli lumea, a zis un filozof, înșal-o gros, că subțire nu ți se prinde. E mult numai până să-ți faci o reputație frumoasă, și în urmă poți fără griji să săvârșești însuși păcatele de care osândeai odată pe alții buni nevinovați”³.

Ar trebui să ne iubim țara, așa cum ne iubim părinții. Copilul care își iubește părinții niciodată nu îi va înșela, niciodată nu îi va calomnia, niciodată nu îi va disprețui, niciodată nu va profita, în chip samavolnic, de bunătatea și dragostea lor, niciodată nu îi va fura, niciodată nu îi va renega, niciodată nu le va pune la îndoială zestrea lor spirituală, niciodată nu le va contesta obârșiile, niciodată nu se va rușina cu/de ei, niciodată nu îi va necinsti prin atitudini reprobabile din punct de vedere moral, niciodată nu va fi ipocrit față de ei, niciodată nu va face promisiuni deșarte, niciodată nu îi va vicleni, niciodată nu îi va neglija, niciodată nu îi va părăsi atunci când sunt suferinzi și

slabi, niciodată nu va pune interesul propriu deasupra de binele și bucuria lor, niciodată nu va căuta să-i stearcă, în mod ilicit, de resursele lor patrimoniale. Cu alte cuvinte, întotdeauna „îi iubim ca pe lumina ochilor”, așa cum frumos ne exprimăm atunci când cineva ne este foarte drag și dă valoare reală vieții noastre.

Același Caragiale, în stilul-i caracteristic, preciza așa: „Când ar fi să dau vreo povață unui tânăr român, iată pe care i-aș da-o: «Tinere, să-ți fie scumpă patria și sfântă ca și mama ta. S-o iubești și s-o respectezi din adâncul sufletului tău. De dragostea și de respectul tău pentru ea să nu faci vreodată reclamă sau paradă. Ba, ai dreptul și datoria să urăști (...) pe acei frați ticăloși care, în loc, s-o iubească și s-o respecte ca pe o mamă cuminte, onestă și severă, o curtează, o măgulesc și o exaltează ca pe o bătrână cochetă, nebună bună de tocat»”⁴.

Țara nu are nevoie să fie lingușită pentru a avea motive să o iubești. Țara nu are nevoie de ochii plânși ai unei dragoste fățarnice, ca în felul acesta să-i păcălești pe cei din jurul tău că-ți pasă de ea. Are nevoie de credință, de cinste, de hărnicie, de respect pentru valorile culturale și spirituale, de minți luminate, de luciditate, de bun simț, de meritocrație, de spirit critic, de civilitate, de unitate și de armonia constitutivă între generații.

Are nevoie de ceea ce semnala un preot ortodox român din Scoția, Părintele Ioan Florin Florescu, atunci când a adus în atenție spusa „unei bătrâne de 80 de ani, din Valea Morii, Maramureș (într-unul din episoadele fabuloasei emisiuni «Izolați în România» a Ditei Dinesz): «Țara trebuie să se îngrijască amu de oameni, nu ei. Demult s-o îngrijât oamenii de țară și i-o pus ce i-o trebuit»”⁵.

Dumnezeu să binecuvinteze România! La mulți ani, România! La mulți ani, români!

Note:

1. I. L. Caragiale, *Despre lume, artă și neamul românesc*, antologie de Dan C. Mihăilescu, selecția textelor și cuvând înainte de Dan C. Mihăilescu, București, Editura Humanitas, 2012, p. 102.
2. Ioan-Aurel Pop, *Românii. Eseuri dinspre Unire*, Cluj-Napoca, Editura Școala Ardeleană, 2019, p. 248.
3. I. L. Caragiale, *Despre lume, artă și neamul românesc...*, p. 85.
4. *Ibidem*, p. 104.
5. <https://ioanflorin.wordpress.com/2020/11/30/cabotini-melancolici-si-functionari-ai-pietatii/> (accesat în data de 1 decembrie 2020, ora 7.30).

Robert Ficheux, omul căruia România îi datorează granițele de azi!

Cine crede că Marea Unire s-a datorat numai Adunării Românești de la Alba-Iulia din decembrie 1918 și intelectualității greco-catolice, are o viziune patriotic-idilică asupra istoriei.

Marile puteri victorioase, hotărâseră, destul de corect, să împartă înfrântul și destrămatul Imperiu Austro-Ungar, după criteriile populațiilor majoritare.

Aveau loc recensăminte, se făcuseră hărți ale tuturor provinciilor imperiale după naționalități, se pregăteau înființarea de noi țări și frontiere.

Ungaria înaintase Parisului, unde aveau loc negocierile, hărți ale Transilvaniei în care zona montană, platourile locuite numai de români din Maramureș, Oaș, Hațeg, Lăpuș, Apuseni, Năsăud etc. apăreau ca pustii.

Într-o primă variantă, populația maghiară, aglomerată în orașe (acolo unde românilor le era interzis să se așeze – n.r.) apărea ca majoritară în Ardeal.

E meritul unor misiuni de geografi francezi, de-a fi urcat pe toate cărările transilvane și de-a fi inventariat și anunțat existența unor numeroase comunități române, acolo unde hărțile maghiare marcaseră pete albe, lucru ce a contribuit determinant la decizia marilor puteri de la Trianon (prin care Transilvania a revenit României – n.r.).

Acele misiuni de geografi francezi, despre care scria regretatul Radu Anton Roman, au fost conduse de geograful Robert Ficheux.

Dacă n-ar fi existat profesorul Ficheux, azi Transilvania ar fi fost pământ unguresc.

Omul acesta, scria Roman, „făcuse și dăruise istorie și geografie României”.

O Românie care, din nefericire, l-a uitat de tot, după trecerea sa la cele veșnice, săvârșită acum un deceniu.

N-am auzit nicăieri să se organizeze măcar un simpozion sau o adunare în memoria sa.

Acum, încercăm să aducem modestul nostru omagiu personalității lui Robert Ficheux, să povestim și altora despre cine a fost și cât de mult bine ne-a făcut acest om, cu speranța că anii ce vor veni și, poate, generațiile de după noi, îl vor așeza la locul ce i se cuvine în istoria modernă a României.

S-au împlinit 117 ani de la nașterea lui Robert Ficheux, omul căruia România îi datorează granițele de azi.

Robert Ficheux a fost unul dintre cei mai mari geografi francezi, un foarte bun vorbitor de limbă română și un mare

prieten al României. A fost, alături de celebrul lingvist suedez Alf Lombard, unul dintre cei mai mari iubitori ai țării noastre, de când existăm ca stat „dodolot”.

Iată câteva repere din biografia profesorului Ficheux:

- * Membru corespondent străin (1 iunie 1948) și membru de onoare din străinătate (9 martie 1991) al Academiei Române.

- * Studii superioare la celebra Universitate Sorbona, fiind licențiat în istorie și geografie (1919-1920).

- * Încadrat, în urma recomandării lui Emmanuel de Martonne (un alt nume ilustru al geografiei), la Institutul Francez de Înalte Studii din București (1924-1927).

- * Teză de doctorat cu un subiect privitor la studiul geomorfologic al întregului masiv al Munților Apuseni.

- * Revenit în România în anul 1932, devine secretar general al Institutului Francez din București (până în 1935), apoi al Misiunii Universitare Franceze în România. În 1935, la recomandarea lui Emil Racoviță, a fost numit succesor al lui George Vâlsan la Universitatea din Cluj-Napoca, unde a predat geografia fizică, până în 1938, când s-a întors în Franța.

- * Între 1927 și 1996 a publicat nu mai puțin de 27 de cărți, referitoare toate la România.

- * Distins cu Ordinul pentru Serviciul Credincios în grad de Mare Ofițer, de către președintele Emil Constantinescu, în 1997.

Două dintre cărțile lui Robert Ficheux le dau și azi dureri de cap extremiștilor unguri: „Les Motzi” (Moții), apărută în 1942, și „Roumains et minorités ethniques en Transylvanie” (Români și minorități etnice în Transilvania), apărută în 1990.

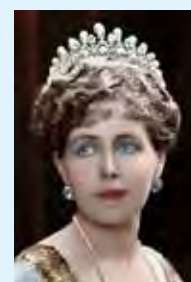
Acestui om, cvasinecunoscut marelui public, România și românii îi datorează enorm de mult.

Practic, lui Robert Ficheux îi datorăm Marea Unire de la 1918 și existența țării noastre între frontierele ei de azi.

Sursa: <https://www.facebook.com/bob.vasile.39/posts/10207863760109136>

„Te binecuvântează, iubită Românie, țara bucuriilor și durerilor mele, frumoasă țară, care ai trăit în inima mea și ale cărei cărări le-am cunoscut toate. Frumoasă țară pe care am văzut-o întregită, a cărei soartă mi-a fost îngăduit să o văd împlinită. Fii tu veșnic îmbelșugată, fii tu mare și plină de cinste, să stai veșnic falnică printre națiuni, să fi cinstită, iubită și pricepută. (...) Și acum vă zic rămas bun pe veci: de acum înainte nu vă voi putea trimite nici un semn: dar mai presus de toate amintește-ți, Poporul meu, că te-am iubit și că te binecuvântează cu ultima mea suflare”.

Regina Maria a României

GEORGE TUTOVEANU (1872 - 1957)

Prof. Vasile CÂRCOTĂ

În urmă cu 148 de ani, la data de 20 noiembrie, s-a născut în cartierul Podeni al orașului Bârlad, Gheorghe Ionescu. De la vârsta de 26 ani (1898) când era institutor la Fălticeni, și-a semnat producțiile literare *George Tutoveanu*, acesta devenindu-i nume identitar. Până în anul 1950, orașul Bârlad, era reședința județului Tutova de unde și-a inspirat numele. La vârsta preșcolară a locuit la bunicii paterni în satul Sălceni, din comuna Pochidia. Școala primară o urmează la instituția privată, Robu. Urmează cursurile gimnaziale la Clasă Real Codreanu din localitate. Cele secundare, le urmează la București, la Școala Normală de institutori. Este repartizat la absolvire în orașul Craiova, de unde la cerere va funcționa în orașele Oltenița, Focșani și Fălticeni, și din 1903 a venit și a rămas în orașul natal.

Prima poezie și o epigramă, le-a publicat în ziarul local *Paloda*, la vârsta de 15 ani. În creația sa poetică s-a lăsat influențat de curentul maioreșcian (semănătorist).

Ca adolescent, eu l-am cunoscut când dânsul avea vârsta senectuții. Prima lui soție, Zoe G. Frasin, a decedat în anul 1940. Cea de a doua, Eugenia, mi-a fost profesoară de limba română. Soacra mea, absolventă a Școlii Normale de conducătoare de grădinițe din București, repartizată la absolvire în orașul Bârlad, l-a cunoscut ca viceprimar (1925), amabil și plin de solicitudine pentru cea care a primit și funcția de directoare a Căminului de copii orfani. Cum Instituția era în subordinea Primăriei și frecvențele probleme administrative (hrana pentru copii, combustibilii, încadrarea personalului administrativ etc.), i-au dovedit tinerei educatoare că spiritul organizatoric și bonomia viceprimarului, îi erau trăsături definitorii!

În perioada anilor 1928 – 1931, când marele istoric Nicolae Iorga era Prim-ministru, G. Tutoveanu a primit funcția de Prefect al județului Tutova. Și în această responsabilitate își relevă trăsăturile de om cu judecată limpede și altruism. Ampla relatare pe care a scris-o prof. Gh. Gh. Condurache din Iași, evocând anul 1928 când era elev în clasa a IV-a a Școlii din Costești, este găzduită de volumul PERSONALITĂȚI... 300 LA NUMĂR de Ion N. Oprea (pag. 1039). Citindu-i compunerea scrisă după o excursie în lunca Bârladului, se adresează învățătorului „acest copil trebuie să învețe mai departe”.

Învățătorul îi relevă situația familială a copilului (tata- invalid de război, cinci copii el fiind al treilea, pământ agricol puțin ...nu sunt șanse să continue învățătura). Prefectul urcă copilul în automobil, și merg la părinții care erau la prășit porumbul. Din discuția cu familia, află că pensia invalidului i-a fost reținută de Primărie. Tatăl și copilul sunt luați în automobil și merg la Primărie. Tata își primește pensia, copilul începe pregătirea admiterii la Seminar. Este respins la vizita medicală și dă examen la liceu. A urmat liceul și facultatea pe cheltuiala statului. La rândul său, și-a sprijinit surioara și fratele mai mici decât dânsul, să facă studiile liceale și universitare! Sora este profesoara de limba română și fratele sculptor, ambii domiciliați în Iași.

Un domeniu important în care scriitorul s-a afirmat pregnant, a fost viața culturală. În anul 1902, la Fălticeni, împreună cu Artur Gorovei – folclorist, I. Rossignar – medic, Dion Zaharescu și N. Stan, au înființat cenaclul literar CULTURA. Activitatea specifică se desfășura în locuința sa.

În anul 1903, se transferă la Bârlad. Împreună cu Liga studenților tutoveni, hotărăște înființarea Bibliotecii publice orășenești, la locuința sa, cu cărți oferite gratis de către populație. la parte, la nivel național la constituirea Societății Scriitorilor – azi Uniunea Scriitorilor din România.

La 1 mai 1915, împreună cu Tudor Pamfile, folclorist, și Toma Chiricuță, preot, înființează Academia Bârlădeană. Și astăzi este o emblemă cultural-literară a urbei. Când filantropul Stroe S. Belloescu, definitivează construcția Casei Naționale, (în toamna anului 1909) cele 300 de volume ale bibliotecii orășenești sunt transferate și au constituit baza de pornire a bibliotecii publice de azi. Casa Națională era folosită de multe instituții ale timpului. Menționăm Corul Armonia desprins din Filarmonica locală, pinacoteca și artefacte arheologice care au devenit premisa înființării muzeului local în anul 1914, locul de desfășurare a conferințelor publice dar și sediul Academiei Bârlădene.

George Tutoveanu a înființat de-a lungul timpului mai multe reviste culturale locale. Câteva exemple: *Scrisul nostru*, *Cuget clar*, *Vocea Tutovei*, *Lumina* ș.a. G.G. Ursu, își amintește că la vârsta de 15 ani, poetul îl antrena la editarea revistelor!

În viața privată a fost confruntat cu situații neobișuite

de grele. În anul 1917, la vârsta de numai 17 ani a murit fiica Cordelia, de tifos exantematic. A fost îngrijită de poetul V. Voiculescu care era medic militar în oraș. În anul 1940, îi moare soția (poetă) Zoe G. Frasin. Instaurarea regimului de sorginte sovietică, face ca activitatea Academiei să se mute la domiciliul său, fără a mai avea aderența cunoscută a tineretului!

Creația sa poetică a fost publicată în șapte volume. Volumul *Albastru* a fost publicat în anul 1902 și reeditat de trei ori (anii 1910, 1914, 1918). În anul 1919 publică *Balada*, în 1924 are publicate două volume: *Patria* și *Tinereță*. În anul 1938 a publicat volumul *Sonete*. În anul 1968, Ion Popescu – Sireteanu, a publicat un volum din lirica lui Tutoveanu, intitulat *Versuri*. Academia Bârlădeană a scos în ediție anastatică, volumul *Albastru* (2000).

Poetul G. Tutoveanu a decedat la 18 august înainte de a împlini 85 de ani. Pe 20 august, 1957, în car tras de boi și un cortegiu funerar impresionant, a fost dus la cimitirul Eternitatea, alături de fiică și soție. Pe piatra tombală sunt scrise versurile:

*Când va suna și pentru mine,
Din turla veche clopotul de aramă,
Și voi porni spre zărilor senine
Și pe cer se mai stinge o stea,
Să mă cuprinzi cu dragoste de mamă
La sânul tău cel cald, Moldova mea!*

Vestea tristă a decesului poetului, a fost consemnată de mai multe publicații din țară. Mai puțin de presa locală „Steagul roșu” din Bârlad. Ion N. Oprea, redactor, amintește că abia la 26 oct. 1957, ziarul a reprodus articolul lui C. Ciopraga apărut în numărul 9 al publicației *Iașiul literar*, alături de poza în chenar negru a poetului! Aprecierea lui C.D. Zeletin este o bună oglindire a realității: „După moartea lui G. Tutoveanu (1957), Bârladul bolșevizat devenind cumplit de ostil minimei tradiții și libertăți intelectuale, activitatea Academiei Bârlădene s-a mutat discret la București, unde lumea era mai amestecată și mai heterogenă, ceea ce făcea posibilă o viață literară firavă, dar liberă cât de cât, în măsura în care se putea săvârși secret sau chiar discret. Spaima comunismului perfid și brutal se simțea bineînțeles și aici, însă disimularea

întâlnirilor se putea realiza mai lesne.” Erau mulți bărlădemi stabiliți în Capitală, unii foști membri ai acestui organism cultural, care îi antrenau și pe alții, la dezbateri literare sau din alt domeniu cultural (pictură, grafică, sculptură etc.) .

În anul 1972, în calitate de Președinte al Comitetului de Cultură al Municipiului Bârlad, am organizat la data de 20 noiembrie, Centenarul nașterii lui G.Tutoveanu. Au participat membrii celor două Cenacluri literare – Al. Vlahuță, condus de prof. C. Clisu, și Mihail Sadoveanu al clubului IRB coordonat de Chiriac Samoilă. De asemenea, a participat și un grup de scriitori ieșeni, delegați ai Filialei Uniunii Scriitorilor. Firesc, s-a evocat printre altele și Academia Bârlădeană, iar prof. Clisu a afirmat că cenaclurile bârlădene sunt continuatoarele organizației ctitorită la 1 mai 1915!

Academia Bârlădeană are azi un sediu propriu, confortabil, înzestrat cu o bibliotecă enormă realizată în bună parte din donații, mijloace moderne pentru proiecții, numeroase tablouri pictate, mobilier îndestulător și confortabil. Are și o bibliotecă în limba franceză. Membrii săi francofoni și fracofili editează o publicație în limba franceză. Trimestrial, se editează revista care poartă numele acestei Societăți cultural-literare.

Administrația municipală a acordat numele poetului George Tutoveanu la doua instituții, ca semn de prețuire: Casei de cultură a sindicatelor și Școlii generale nr. 11. La intrarea principală în școală, se află bustul poetului, realizat de sculptorul Dorin Filichi.

Bibliografie

Ion N. Oprea, *Personalități... 300 la număr*, Opera Omnia, Dicționar, 2017.

Școala bârlădeană, decembrie 1972.

Monografia municipiului Bârlad, 1974.

Bârladul odinioară și astăzi, volumul I, 1979; volumul II, 1980; volumul III, 1984.

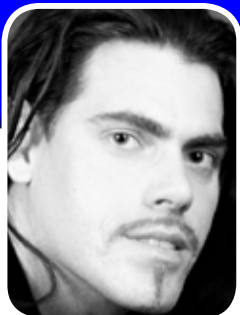
Nicolae Mitulescu, *BÂRLAD, monumente laice și religioase*, Editura Sfera, 2003.

C.D. Zeletin, *Omagiu Călugărului Alb*, Editura Sfera, 2020.

Membrii societății „Academia birlădeană”.

Matei Robert MIHAI

VASILE PÂRVAN

Ipoteză incredibilă! În urmă cu 242 de ani strămoșii fondatorului arheologiei românești au fost iobagi în Săcalu de Pădure pe moșia Baronului Kemény din Brâncovenești?

Siteul „viselenuautermenlimita.ro” emite o ipoteză cu adevărat uluitoare legată de strămoșii fondatorului arheologiei românești, Vasile Pârvan, care în urma unor cercetări minuțioase ar putea demonstra că strămoșii savantului care a scris monumentală lucrare „Getica. O protoistorie a Daciei”, au fost iobagi în satul Săcalu de Pădure pe moșia Baronului Kemény din Brâncovenești, județul Mureș. Vorbim de părintele școlii arheologice românești, căruia i se datorează nu numai primul plan de efectuare a unor cercetări arheologice pe plan național, ci și punerea lui în practică, prin săpături realizate într-o serie de cetăți și așezări din Muntenia și Dobrogea. A fost profesor la Universitatea din București, membru titular al Academiei Române, profesor de istorie antică și la Universitatea din Cluj-Napoca. De asemenea, a fost membru al mai multor academii și societăți științifice din străinătate, profesor agregat la Sorbona și nu în ultimul rând membru al Comitetului Internațional al Științelor Istorice din Geneva. În 1913 a descoperit ruinele cetății Histria, în 1914 a început campania de săpături pentru dezvelirea ei și în anul 1924 a venit pe Valea Mureșului să vadă cu ochii lui unde s-a descoperit accidental celebra „Fibulă de la Suseni” unică în lume.

Această afirmație a fost făcută prima oară de către preotul Romulus Sever Todea (1903-1989) în manuscrisul primei monografii a satului „Săcalul de Pădure”, tipărită la 12 ani de la moartea autorului, la Editura ATT din București de profesorul, publicistul și scriitorul Ilie Șandru și apoi în a II-a ediție, revăzută și completată de Ilie Șandru, Valer Cengher și prof. Ioan Torpan în anul 2014. O carte-monografie scrisă, sub semnul unei înalte conștiințe, dar și al îndemnului lui Nicolae Iorga, venind de peste vreme: „Dacă evenimentele mari se întâmplă, iar vremea se închide asupra lor, datoria noastră este să nu le uităm.” Să nu lăsăm să se aștearnă uitarea peste trăirile, zbuciumul, bucuriile, tristețile noastre. Omul care a fost în slujba Bisericii străbune 60 de ani a lăsat moștenire „Dosarul cu lucrări de interes obștesc, lucrate de preotul Todea S. Romulus” care pomenește în manuscrisul său (în capitolul IV, „Întâmplări din trecut” la pagina 55), de un iobag Flore Pârvan, care împreună cu familia, soția și doi feciori, precum și cu alți feciori a lui Petru Pârvan din satul Săcal, au plecat peste munți în Moldova, pentru că nu au mai

putut suferi batjocurile administratorului moșiei baronului Kemeny, Mihail Albert.

De aceste nume s-a ocupat istoricul clujan Ștefan Meteș, în lucrarea sa „Emigrări românești din Transilvania între 1764-1851” și cercetătorul Carol Gollner în lucrarea „Regimentele grănicerești din Transilvania 1764-1851”. În aceste lucrări Flore Pârvan și Ioan Lazurea, sunt amintiți că au plecat în bejenie și despre care spunea părintele Romulus Sever Todea. „În primul rând se pare că au fost oameni cu vederi largi, din moment ce au ales libertatea, refugiindu-se în Moldova, unde puteau să își refacă firul vieții în libertate, spre a asigura un viitor fericit pentru familiile lor. În al doilea rând, din rădăcina acelei familii – așa cred eu – au răsărit vârstare cu renume mondial: profesori universitari etc. Acest lucru trebuie să constituie un motiv de mândrie pentru satul nostru. Cu atât mai mult cu cât, știind că acel Flore Pârvan și familia sa s-a stabilit în Moldova, la scrisoarea mea, trimisă academicianului C. C. Giurescu, acesta mi-a răspuns că prof. Vasile Pârvan s-a născut în cătunul Perchiu, comuna Huruiești, județul Bacău (în regiunea Moldovei). Avem tot dreptul să credem că Flore Pârvan s-a stabilit în acea localitate, unde s-au născut apoi urmașii săi, între care și prof. Vasile Pârvan,”

Conform monografiei preotului Romulus Todea în timpul stăpânirii feudale din multe sate din Ardeal au plecat în bejenie un număr mare de locuitori trecând munții în Moldova, Bucovina și Muntenia la frații lor. Acest fenomen al emigrării s-a petrecut și în satul Săcalu de Pădure din cauza suferințelor provocate de grofii și baronii locali, pe

care oamenii nu le-au mai putut îndura. În acest sens autorul monografiei îl citează pe istoricul Ștefan Meteș. Aceleași cauze dezastruoase produc emigrări în direcția unde se poate trăi ceva mai liniștit. La ancheta din 1779 din satul Ieciu (Brâncovenești) s-au ascultat 51 de martori din județul Mureș, care la întrebările: pentru ce fug oamenii în bejenie în Moldova? și cine este tiranul din pricina căruia fug așa de mulți oameni în Moldova?, au răspuns: cei mai mulți iobagi pleacă în bejenie din pricina sărăciei, ce bântuie între țărănimea din țara noastră. Robotele, dădiile, căraușile la mari depărtări sunt mai multe decât pot fi suportate. Fiindcă domnii au cuprins în timpul din urmă tot pământul cel bun pe seama lor și iobagii nu au unde să producă cereale suficiente pentru casele lor, nici nutreț îndestulător pentru vite. Apoi mai pleacă unii iobagi din pricina tratamentului rău din partea slujbașilor administratorilor, logofeților și primarilor care îi bat și îi chinuiesc fără milă. Astfel au plecat în curând Ioan Lazurea cu toată familia lui și cu trei feciori, din pricina stăruinței femeii sale cuprinsă de un acces de epilepsie, când administratorul Mihail Albert a pedepsit-o ca să fie legată la stâlpul rușinii. Și Flore Pârvan din Săcal, împreună cu doi feciori ai săi și cu alți doi ai lui Petru Pârvan au plecat în bejenie fiindcă i-a bătut administratorul Mihail Albert...”

Cercetătorul Carol Gollner scrie în „Regimentele grănicerești din Transilvania: 1764-1851, la pagina 117, un pasaj extrem de concludent „Edificatoare pentru fuga grănicerilor în Bucovina este o listă de recensământ întocmită în 1778. Lista enumeră 1200 de familii, care însumează 2623 de bărbați și 2395 de femei. Între aceștia se găseau 410, deci o treime, din familiile grănicerești: 308 din Regimentul 2 românesc și 101 din Regimentul 1 secuiesc. Erau toți foști grăniceri din Săcalu de Pădure, cedați contelui Kemeny. Flore Pârvan, din Săcalul de Pădure, declară că a fugit în 1779, cu doi feciori ai săi și cu încă doi tineri, fiind crunt bătut de administratorul moșiei” am încheiat citatul.

Se știe că Vasile Pârvan s-a născut la 28 septembrie 1882 la Huruiești în județul Bacău și că s-a stins din viață la 26 iunie 1927 la București, absorbit de munca sa pe șantier, arheologul a neglijat apendicita de care suferea, fapt care avea să-i fie fatal. Practic Vasile Pârvan s-a născut la o distanță de 148 de ani de la plecarea în bejenie a lui Flore Pârvan împreună cu fiii săi și ai lui Petru Pârvan, care ar putea fi oricare dintre aceștia un strămoș al istoricului, arheologului, epigrafistului și eseistului Vasile Pârvan.

Până în acest moment nu există nici un studiu realizat în România cu privire la arborele genealogic al fondatorului

arheologiei Românești, așa că în concluzie, nimeni nu poate susține la ora actuală că n-ar fi posibilă o legătură de rudenie între săcăleanul Flore Pârvan, copiii lui Petru Pârvan și academicianul Vasile Pârvan. Se cunoaște doar faptul că Vasile Pârvan provenea dintr-o familie modestă, fiind primul copil al învățătorului Andrei Pârvan (cu înaintași țărani liberi în Basarabia) și al Aristitei Chiriac (din Dobrenii Neamțului). Acesta a primit prenumele Vasile, la fel ca unchiului său, Vasile Conta, (mama sa fiind verișoara filozofului).

Ipoteza că Vasile Pârvan își are obârșia în Săcalul de Pădure nu a putut fi dovedită încă în mod oficial, dar există izvoare și fonduri documentare prin care să fie probată. Noi am deschis „cutia pandorei” iar acum specialiștii în istorie în baza metodelor științifice pot să aprofundeze cercetarea.

IN MEMORIAM

Institutul de Arheologie din București și Muzeul din Bârlad au fost numite astfel în onoarea savantului, ca recunoaștere a meritelor acestuia în domeniu. (Muzeul „Vasile Pârvan” este un muzeu județean din Bârlad, amplasat în Str. Vasile Pârvan nr. 1, care poartă numele istoricului și arheologului Vasile Pârvan. A fost înființat în 10 aprilie 1914, dar a primit denumirea de Muzeul Vasile Pârvan abia în 1957).

Unul din premiile anuale ale Secției de științe istorice și arheologie a Academiei Române îi poartă numele.

Bursele de cercetare și formare postuniversitară și postdoctorală „Vasile Pârvan” la Academia di Romania din Roma, Italia, au fost instituite prin H.G. nr. 101/2002, modificată și completată prin H.G. nr. 918/2011.

Simpozionul Național „Vasile Pârvan” este organizat anual de Complexul Muzeal „Iulian Antonescu” Bacău, în parteneriat cu Arhivele Naționale Bacău.

Figura sa apare pe un timbru din 1962 (cu valoare nominală de 35 de bani) și pe o carte poștală din 1963.

Marele scriitor Nichita Stănescu i-a dedicat elegia a doua – *Getica*.

Numeroase școli (de exemplu în Bârlad) și licee (de exemplu în Constanța, Godești/Moldova), străzi/bulevarde (de exemplu în București, Tecuci, Timișoara etc.), piețe (de exemplu în Suceava), amfiteatre (Universitatea din București) amintesc de marele savant.

Există un bust al arheologului Vasile Pârvan în Constanța și o statuie realizată de sculptorii Geta Caragiu și Alexandru Gheorghitiță, amplasată în fața Complexul Muzeal „Iulian Antonescu” din Bacău și Muzeul Județean „Vasile Pârvan” din Bârlad.

Legenda lui Moș Nicolae

Se spune că Nicolae locuia într-un sătuc cu oameni de tot felul. El era tare bun și special, iar dorința sa cea mai mare era să îi ajute pe cei mai puțin norocoși, așa că, atunci când a crescut, a făcut tot posibilul să transforme visurile celor din jur în realitate. Pentru că rămăsese orfan și moștenise o avere destul de mare, în fiecare noapte, Nicolae se deghiza și le oferea oamenilor din satul său mâncare, haine și ce mai aveau nevoie.

Timpul a trecut, iar într-una din zile Nicolae a aflat că un tată din satul său era gata să își piardă cele 3 fete din cauza faptului că era foarte sărac și nu avea să le dea moștenire. Un negustor pusese ochii pe ele și voia să le ia ca să îi fie sclave.

– Nu se poate așa ceva, s-a gândit Nicolae. Așa că s-a furișat într-o noapte în casa lor și a aruncat o pungă plină cu bani în camera fetei celei mai mari.

– Uite, tată, cineva ne-a trimis acești bani și voi putea să mă mărit! Și așa a fost. Fata s-a măritat cu un băiat care îi era drag și a fost fericită.

La fel s-a întâmplat și cu fata mijlocie. Bătrânul tată era foarte fericit, dar și foarte curios să vadă cine era binefăcătorul familiei sale. Așa că, peste încă un an, s-a hotărât ca, înainte de căsătoria celei mici, să pândească noaptea ca să vadă cine era cel care îi ajuta familia.

Ca să nu fie descoperit, Nicolae s-a suit încet pe acoperiș și a aruncat săculețul cu bani pe hornul casei. Acesta a căzut într-un ciorap care era pus la uscat la gura focului. De aici și obiceiul ca micuții să primească cadouri în șosetele agățate la sobă sau în ghetete lângă ușă, pentru cei care nu au sobă.

– Om bun, cum te numești? Vreau să știu și eu cine este cel care mi-a adus atât de multă bucurie, să-ți mulțumesc pentru salvarea fetelor mele! a spus bătrânul tată.

– Nicolae este numele meu, dar te rog să nu mai spui nimănui ce am făcut! Pentru o faptă bună nu se așteaptă răsplată.

Atunci bătrânul s-a întors la copilele sale, mulțumindu-i în gând zilnic lui Nicolae pentru bunătatea sa. Iar Nicolae, a continuat toată viața să sa facă bine de fiecare dată când a putut.

Spre deosebire de Moș Crăciun, Moș Nicolae nu li se arată niciodată copiilor. Se spune că este bătrân și, când își scutură barba deasă, cad și primii fulgi de zăpadă pe pământ. El își dă seama cine a fost cuminte și cine nu printr-o simplă privire pe fereastra casei și are cadouri pentru toți. Cu o singură condiție: ghetetele să fie lustruite și lăsate noaptea la ușă...

NAȘTEREA ȘI BOTEZUL DOMNULUI, ÎNCEPUTUL MÂNTUIIRII NOASTRE

Pr. Adrian ȚAPU

„Dumnezeu a devenit om pentru ca omul să devină Dumnezeu” - este ideea centrală a mântuirii, scumpă tuturor Părinților Bisericii.

Mântuirea oamenilor se realizează numai prin incorporarea și creșterea lor în Hristos, ca mădulare ale Trupului Său, Biserica. Mântuitorul nostru Iisus Hristos, care ne-a mântuit recapitulativ pe toți în Sine, adunându-ne, după aceea, în chip actual în Sine, ca mădulare ale Trupului Său, ne comunică treptat, trecându-ne prin stările prin care a trecut El, umanitatea Sa, desăvârșirea Sa. În acest sens, Nicolae Cabasila subliniază: „Pentru a ne uni cu Hristos va trebui să trecem prin toate câte a trecut și El, să răbdăm și să pătimim și noi câte a răbdat și a pătimit El... Căci, într-adevăr, noi de aceea ne și botezăm ca să ne îngropăm și să înviem împreună cu El, de aceea ne ungem cu Sfântul Mir, ca să ajungem părsași cu El prin ungerea cea împărătească a îndumnezeirii și, în sfârșit, de aceea mâncăm hrana cea prea sfântă a împărtășaniei și ne adăpăm din dumnezeiescul potir, pentru ca să ne cuminecăm cu însuși Trupul și Sângele pe care Hristos le-a luat din pântecele Fecioarei Maria. Așa că, la drept vorbind, noi ne facem una cu Cel ce s-a întrupat și s-a îndumnezeit, cu Cel ce a murit și a înviat pentru noi”. Dar trecerea prin toate câte a trecut Hristos și trăirea lui Hristos în noi și cu Hristos în Duhul Sfânt, prin Sfintele Taine, se realizează numai în Biserică, căci numai aici, în Biserică, lucrează Hristos prin Duhul Său mântuirea noastră împreună cu noi, revărsând viața Sa dumnezeiască asupra Bisericii și asupra mădulelor ei care participă la viața Capului ei, Hristos.

Nașterea Domnului - începutul nașterii noastre spirituale

De ce se naște Hristos? Pentru ca să ne dăruiască nouă oamenilor, limitați și trecători, slava Lui cea nemărginită și veșnică. Să ne ridice la sfințenia Lui pe noi, cei căzuți în păcat. Să ne dăruiască viață veșnică nouă, celor muritori. Să ne învețe ascultarea smerită și recunoștința față de Dumnezeu pe noi, cei neascultători și nerecunoscători. Stăpânul lumii Cel atotputernic și preaslăvit de îngeri S-a făcut Om sărac și slujitor smerit, pentru ca pe noi să ne elibereze din robia lăcomiei după cele materiale și din tirania orgoliului și a slavei deșarte.

Prin însăși nașterea după trup a lui Iisus Hristos se pune temelie pentru o nouă naștere, adică nașterea cea de sus sau nașterea de la Duhul Sfânt. Fiul lui Dumnezeu Se întrupează, devine Om, de la Duhul Sfânt și din Fecioara

Maria, pentru ca noi oamenii cei născuți din femeie să ne naștem din nou prin Duhul Sfânt, adică prin Botez. De altfel, până în secolul al IV-lea, sărbătoarea Nașterii Domnului era unită cu sărbătoarea Botezului Domnului, tocmai pentru că în însăși Nașterea Fiului lui Dumnezeu de la Duhul Sfânt și din femeie se pune început pentru nașterea duhovnicească a omului, dăruită prin Botezul în apă și în Duhul Sfânt, ca taină a înfierii omului prin har (cf. Ioan 1, 12).

Nașterea Mântuitorului Iisus Hristos este deodată lumina mântuirii omului și lumina libertății omului în relația sa cu Dumnezeu. Dumnezeu nu ne mântuiește împotriva voinței noastre, ci în conlucrare cu noi, din interiorul nostru, cu acordul voinței sufletului nostru. El nu dorește să fie doar un vizavi al nostru, ci El dorește să fie prezent în noi prin har, să fie Viața vieții noastre, să ne înnoiască și să ne lumineze din interior, să ne dăruiască arvuna vieții cerești veșnice, încă din timpul vieții noastre pământești, începând cu Taina Sfântului Botez.

De aceea, lumina cunoștinței despre care vorbește Troparul Nașterii Domnului este lumina care luminează ființa interioară a omului, cugetul și simțirea, sufletul și trupul, viața și activitatea sa.

Botezul, prima Taină a incorporării noastre în Hristos

Botezul este Sfânta Taină în care, prin întreita afundare în apă și invocarea Persoanelor Sfintei Treimi, se împărtășește cel care primește harul Sfântului Duh, care îi șterge păcatul strămoșesc și păcatele personale (dacă primitorul este adult) și îl face membru al Bisericii creștine.

Prin afundare omorâm păcatul din noi, iar prin scoatere, înviem la o viață nouă. „Au nu știți că toți câți în Hristos Iisus ne-am botezat, întru moartea Lui ne-am botezat? Deci, ne-am îngropat cu El, în moarte, prin botez, pentru că, precum Hristos a înviat din morți, prin slava Tatălui, așa să umblăm și noi întru înnoirea vieții” (Romani VI, 3-4).

Botezul este taina sfântă prin care primim calitatea de creștin. Primim această calitate pentru că prin botez înviem sau ne naștem din nou cu și în Hristos prin lucrarea Duhului Sfânt. Botezul este condiția mântuirii și a intrării în împărăția lui Dumnezeu, fapt afirmat categoric de către Mântuitor: „Cine nu se va naște din apă și din Duh nu va putea intra în împărăția lui Dumnezeu” (Ioan 3, 5). Sau: „Cine va crede și se va boteza se va mântui” (Marcu 16, 16). Iar porunca expresă dată apostolilor după învierea Sa a fost: „Mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului

și al Sfântului Duh...” (Matei 28, 19) Așadar botezul trebuie să fie înțeles drept un act sacramental al întregii Biserici a lui Hristos. Botezul unei persoane înseamnă intrarea și incorporarea acesteia în Trupul lui Hristos, care este Biserica.

Noul botezat va trebui să poarte numele unui sfânt ortodox cunoscut. De asemenea este de recomandat să se pună doar un singur nume noilor născuți. Numele se alege dintre cele obișnuite în Biserica noastră ortodoxă, adică numele vreunui sfânt sau sfântă (apostol, cuvios, mucenic), care se găsesc în cărțile și calendarele noastre bisericești. În acest fel, avem un patron sau un apărător ceresc, al cărui nume îl vom purta toată viața noastră și ziua pomenirii acestuia e ziua noastră onomastică.

Nașii sunt persoanele (adulți) care însoțesc pe prunc la botez, răspunzând și făcând cuvenita mărturisire de credință în locul și în numele pruncului care se botează. **Important!** Nașii sunt părinții sufletești ai pruncului și garanții acestuia în fața lui Dumnezeu și a Bisericii, făgăduind că pruncul va fi crescut în credința creștină și că va fi un bun creștin. Nașul trebuie să fie creștin ortodox și bun credincios. El trebuie să fie un membru activ al Bisericii Ortodoxe, să cunoască învățătura creștină privitoare la botez, precum și din rugăciunile care se rostesc, îndeosebi Crezul sau Simbolul credinței. O persoană poate garanta numai atâta cât ea însăși posedă și practică; ca atare, un neortodox nu poate da chează de deoarece el nu are nici credința, nici practica necesară. Părinții copilului pot cere ca o persoană neortodoxă să fie marmoră la Taina Botezului. **Persoana respectivă poate fi prezentă și socotită doar ca un martor onorific**, dacă bineînțeles nu există vreun alt motiv negativ sau scandalos. În orice caz, această persoană nu poate fi naș al candidatului. **Părinții copilului nu pot fi nași acestuia.**

Pentru botezul pruncilor nu există zile sau ceasuri hotărâte, pentru a nu se întâmpla să moară nebotezați. Dacă pruncul este firav și există temere că nu va trăi, el poate fi botezat îndată după naștere. Dacă nu, botezul se face de obicei până la 40 de zile după nașterea pruncului. Care sunt cele mai importante momente înainte de botez și în timpul botezului?

- După nașterea pruncului, moașa (sau cineva al casei) aduce la biserică într-un vas apă curată pentru sfințire, iar preotul o sfințește. Cu apa sfințită se stropesc casa și pruncul. Se face rugăciune în această zi pentru a-i aduce laudă lui Dumnezeu și a-i mulțumi pentru că s-a născut în lume, această nouă făptură. De asemenea, preotul și cei ai casei se roagă pentru ca pruncul să trăiască și să primească botezul.

- La opt zile preotul merge la casa unde s-a născut pruncul, stropște casa în chipul crucii, apoi însemnează pruncul, binecuvântându-l la frunte pentru minte, la gură pentru cuvânt și suflare, iar la inimă, unde avem noi viețuirea, pentru putere, zicând: „Măinile Domnului te-au făcut și te-au zidit”.

- Tot în a opta zi se pune, printr-o rugăciune specială, numele pruncului.

- Înainte de slujba botezului (atunci când pruncul este adus la biserică pentru botez) se citesc exorcismele (trei rugăciuni în care preotul roagă pe Dumnezeu să îndepărteze de la cel care se botează toată puterea cea rea

a diavolului), lepădările (în timpul cărora nașul, purtând pruncul în brațe, este întors cu fața spre Apus – locașul celui rău – și scuipă într-acolo de trei ori, în semn că s-a lepădat de diavol și de lucrările lui) și unirea cu Hristos (în timpul căreia nașul, purtând pruncul în brațe, este întors cu fața spre Răsărit și mărturisește unirea cu Hristos).

- În timpul săvârșirii botezului avem următoarele momente importante:

- o Sfințirea apei pentru botez (apa este elementul natural cel mai des folosit pentru curățenia trupeză și, prin urmare, simbolul cel mai potrivit al curățirii spirituale sau sufletești);

- o Ungerea celui ce se botează cu untdelemn sfințit (semnul milei și bunătații dumnezeiești, prin care cel ce se va boteza a fost izbăvit de noianul păcatelor) pe frunte, piept, la mâini și la picioare;

- o Întreita afundare a pruncului (cea mai de seamă parte a botezului); prin afundarea în apă se închipuie moartea pentru viața în păcat și îngroparea cu Hristos; cristelnița (sau colimvitra) și apa botezului sunt mormânt și maică duhovnicească; ele închipuiesc pe de o parte apa Iordanului, dar și mormântul în care a fost îngropat Mântuitorul;

- o Ungerea cu Sfântul și Marele Mir (a doua taină care se administrează pruncului concomitent cu botezul) care este semnul împărtășirii reale de darurile Duhului Sfânt: la frunte, ochi, nări, gură și urechi – pentru sfințirea simțurilor, pe piept și pe spate – pentru sfințirea inimii și a voinței, la mâini și la picioare – pentru sfințirea faptelor și a căilor creștinului.

- o Înconjurarea mesei și a cristelniței este expresia bucuriei Bisericii pentru intrarea în sânul ei a unui nou credincios;

- o Tunderea noului botezat;

- o Împărtășirea cu Sfintele Taine (a treia taină care se administrează).

Ce trebuie adus la sfânta biserică pentru botez?

- **Pânza albă** (sau un prosop mare alb) de cel puțin 1×1m, în care va fi înfășurat pruncul după botez – aceasta închipuie veșmântul luminat și nestricăcios al celor spălați și curățiți de păcate (ea se numește în unele părți ale țării și crijmă, o formă veche slavă a cuvântului grecesc chrisma = adică ungere sau sfințire; în grecește emfotie, adică veșmânt luminat);

- **Lumânarea** – Această lumânare pe care preotul i-o dă nașului la botez, după cufundarea de trei ori a pruncului în apă, simbolizează lumina lui Hristos „care luminează tuturor”, lumina interioară a harului împărtășit ce ne călăuzește pe calea dreptei credințe.

- **O sticlă cu ulei** – Untdelemnul sfințit cu care se unge pruncul reprezintă milostivirea lui Dumnezeu pentru om, pentru că acesta binecuvântat și sfințit prin invocarea numelui lui Dumnezeu într-o rugăciune specială „capătă atât de mare putere, încât nu numai că și printr-o ardere curățește toate urmele păcatelor dar alungă și toate puterile cele nevăzute ale vicleanului”.

- **Un prosop alb și un săpun** – vor fi folosite de către preot înainte, în timpul și după săvârșirea Sfintei Taine a Botezului. Prosopul și săpunul constituie și o ofrandă din partea nașilor, pentru preot.

Pr. Dan MEREUȚĂ

„Mare-i seara de-astă seară”

„Dar îngerul le-a zis: Nu vă temeți! Căci, iată, vă binevestesc vouă bucurie mare care va fi pentru tot poporul. Că vi s-a născut azi Mântuitor, Care este Hristos Domnul” (Luca 2. 10-11)

Bucurie și uimire, teologie și simțire, dogmă și folclor, rugăciune și jertfă, cântec și poezie, într-un cuvânt: colind – reprezintă vibrația duhovnicească a creștinului care însoțește timpul de pregătire din perioada sfântului post al Nașterii Domnului. Tainic, această perioadă ne transpune în vremurile dinainte de Hristos, când omenirea aștepta și tânjea după Dumnezeu, Îl dorea pe Dumnezeu coborât printre pământeni. Această trăire accentuează valorizarea Crăciunului și-l transformă în sărbătoarea veseliei și a dărnicii.

Colindatul este o datină adânc înrădăcinată în conștiința neamului românesc. Cu totul aparte, Crăciunul și tradiția colindatului, sunt trăite cu intensitate în satul tradițional românesc, unde românii au știut să conserve dintotdeauna ființa națională, limba și credința prin intermediul datinilor, tradițiilor și obiceiurilor. Tezaurul inestimabil al colindelor, păstrat în conștiința poporului român reprezintă un aspect profund al identității sale în cadrul popoarelor europene.

În a doua jumătate a secolului al XX-lea comunismul a căutat să estompeze colindele și să așeze centrul de greutate al sărbătorilor de iarnă pe Anul Nou și noaptea trecerii dintre ani. Toată această perioadă s-a transformat însă într-un timp de germinare ce a generat după 1989 o adevărată renaștere a bucuriei de a vesti Nașterea Domnului.

Emoția, farmecul și unicitatea Crăciunului se datorează în primul rând colindelor, care reușesc să aducă o schimbare în sufletele oamenilor. Inexplicabil și cu totul inedit, oamenii devin acum mai buni și mai aproape de semenii lor decât au fost pe parcursul anului care este tocmai la final. Nimeni nu le-a impus acest lucru, dar sensibilitatea colindelor străbate învingătoare peste nepăsare, egoism și indiferență. Ascultând colindele, spune atât de frumos Mihail Vulpescu, „simți fiorul de sfințenie ce vine de undeva de departe prin veacuri, și trece din casă în casă și din suflet în suflet.”

Nașterea lui Hristos este leagănul creștinismului, iar postul și colindele ne ajuta ca prin Taina Spovedaniei să pregătim „ieslea” sufletului nostru pentru a-L primi pe Pruncul ceresc, care sub chipul Sfintei Cuminecături vrea să se odihnească acolo și să aducă pace și bucurie.

Prin colind și noi facem parte din planul atemporal al mânturii neamului omenesc, fapt întărit prin adverbul de timp „astăzi”: *„Nouă azi ne-a răsarit/ Domnul Iisus Hristos”; „Astăzi s-a născut Hristos....”*. Astfel, colindul realizează o comuniune în timp și spațiu dar și între generații, creând acea comunitate unită pe care o dorește Domnul Hristos.

Colindătorii au conștiința vie că sunt într-o neîntreruptă legătură duhovnicească cu moșii și strămoșii în mărturisirea credinței în întruparea lui Hristos, Fiul lui Dumnezeu: *„Azi cu strămoșii cânt în cor,/ Colindul sfânt și bun/ Tot Moș era și-n*

vremea lor/ Bătrânul Moș Crăciun”.

Cu toții așteptăm să trăim bucuria Nașterii Domnului nostru Iisus Hristos în ieslea Betleemului, ca împlinire a făgăduinței că va veni un Izbăvitor care să deschidă Raiul cel închis de către neascultarea lui Adam.

Colindatul nu e numai o datină, el este o adevărată instituție, cu legi proprii. Nici un alt obicei, datină sau tradiție nu este cultivat cu mai mare interes decât colindatul Crăciunului și nici una dintre ele nu se prezintă așa de organizat. La români, colindatul pare să se fi păstrat mai fidel decât la oricare alt popor, poate și datorită faptului că, la noi, colindătorii sunt de toate vârstele, de la patru-cinci ani și până la vârste înaintate.

Colindele sunt creații populare inspirate din Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție, din cântările liturgice de strană, din textul Sfintei Liturghii și chipurile luminoase și pline de bunăcuviință ale icoanelor ortodoxe, iar unele au un caracter laic, având ca inspirație viața cotidiană a satului.

În decursul istoriei noastre, ele au circulat pe cale orală, adică prin viu grai, fiind consemnate în scris și notate muzical, mult mai târziu, îndeosebi pe filele cărților de strană, pe ceasloave și minee, dar strânse și în colecții de colinde și predate de dascălii de biserici. Prima culegere de colinde și cântece de stea a fost publicată de către Anton Pann, în anul 1830, aceasta conținând doar texte.

Dar unde și cine anume a plămădit aceste frumoase colinde? Cu certitudine în sânul Bisericii-mamă a neamului nostru au apărut aceste comori și licăriri de lumină, fiind creația sfântă a poporului nostru (clerici și mireni, dascăli și dieci sau țărani simpli cu credință adâncă), străbătut de o negrăită sensibilitate și de la începuturile sale, mărturisitor al credinței creștine celei adevărate. . De aceea, până astăzi

colindele revarsă asupra tuturor celor care le cântă și le ascultă lumina cunoștinței de Dumnezeu, întărind credința ortodoxă, aduc pace și bucurie dumnezeiască.

Pentru a da expresie și căldură laudei și mulțumirii aduse lui Dumnezeu, colindele sunt cântate pe la casele oamenilor și în biserici, începând de la sărbătoarea Sfântului Andrei și până la Bobotează. Dar ele nu se vorbesc, ci sunt cântate, fiindcă prin cântec sau melos ele sunt menite să se adreseze deopotrivă minții și sufletului. Pe de o parte ne luminează mintea, pe de alta, ne mișcă inima și fac legătura dintre inimă și minte. În același timp, cântecul e mult mai ușor de reținut și mult mai facil de transmis semenilor.

Colindătorii sunt socotiți mesagerii Lui Dumnezeu care transmit oamenilor vestea mântuirii, pacea și fericirea, sănătatea și nădejdea. Colindele au menirea, pe lângă slăvirea Lui Dumnezeu, de a ne curăța sufletește și a ne sfinți, de a alunga tot ce este rău. Asemenea credințe explică cinstea deosebită cu care sunt primiți colindătorii de către gospodari.

Mersul la colindat, reprezintă o dovadă a iubirii noastre față de Dumnezeu "Oricine va mărturisi pentru Mine înaintea oamenilor, mărturisi-voi și Eu pentru el înaintea Tatălui Meu, Care este în ceruri" (Matei 10.32), o iubire venită ca răspuns la iubirea Sa față de noi pentru că El este primul care ne-a iubit întâi. Prin aceasta, ne împlinim menirea de a reflecta bunătatea și iubirea Lui Dumnezeu în lume.

În același timp, colindul este o mărturisire de credință în cuvinte și compoziții simple, dar în idei și adevăruri profunde. Simplitatea, ușurința și cursivitatea versului popular exprimă o mare bogăție de idei, într-o formă plină de frumuseți artistice, în care figurile de stil abundă, comparațiile se întrec una pe alta, iar epitelele și mai ales diminutivele nu lipsesc aproape din nici un vers, ceea ce le dă gingășie, frumusețe, farmec și duioșie. Cu ajutorul diminutivelor, omul din popor a arătat profunda sa iubire și evlavie față de Pruncul Iisus întruchipat în colinde, încât L-a numit "Pruncuț, Pruncușor", iar pe Maica Domnului, "Măicuță, maică sfântă",

Poliritmia creată de muzica și versurile colindelor, întâlnită frecvent în cântecul popular, arată frumusețea, prospețimea, noutatea și creativitatea românească. Mai mult decât atât, unele colinde sunt alcătuite în maniera doinelor și baladelor bătrânești,

Ceea ce icoana zugrăvește prin culori, colindul așază în suflet prin cuvinte: "La Betleem în noapte/O stea pe cer s-arată/ E steaua ce vestește/ Minune-adevărată/ Că s-a născut în iesle/ În ieslea cea săracă/ Smeritul Prunc Mesia/ Din Precurată Maică/ Îngerii din cer imne cântând/ Păstori pe dealuri fluierând/ Iar cei trei Crai călări pe cai/ Vin căutând și întrebând/ Un' s-a născut Hristos".

Tradiția colindelor, venind din cel mai adânc timp istoric românesc, conține esența învățăturii creștine despre Mântuitorul. Cei care au transmis-o aveau cunoștință, în primul rând, de multe evenimente istorice: cunoșteau că S-a născut *La Vitleem colo-n jos*; știau de regele Irod și de uciderea pruncilor: *Iară Irod Împărat/ Văzând că s-a înșelat/... Și-n Vitleem a intrat,/ Mulți coconi mici a tăiat./...De doi ani și mai în jos,/ Ca să taie pe Hristos*; aflaseră de fuga în Egipt: *Până în Egipt s-a dus/ Cu dulcele Prunc Iisus;/ Și-a scăpat de moarte grea,/ Ce Irod în gând avea*; amintesc de recensământul din vremea împăratului roman Octavian Augustus, care a prilejuit venirea Maicii Domnului din Nazaret în Betleemul Iudeii: *Și*

din Galileea/ De la Nazaret,/ Mers-a și Maria,/ La Vitleem drept.

Trăirea profundă a vieții duhovnicești genera cunoștințe teologice diverse, nici una dintre învățăturile de bază ale credinței creștine nefiind uitată sau nefolosită în colindele noastre românești: crearea lumii, căderea omului în păcatul neascultării, făgăduința unui Mântuitor, profețiile, Întruparea Domnului Hristos, patimile și răstignirea, învierea și înălțarea la cer, precum și viața în bucuria veșnică din Împărăția lui Dumnezeu.

Pentru țaranul român, Nașterea Domnului era un moment unic, în care era recapitulată geneza universului. Ai impresia că toate stihile cosmosului au fost chemate să ia parte la acest eveniment grandios. Un colind pe care cetele de colindători îl cântă în ajunul Crăciunului spune: „*Ce sară-i această sară?/ Sara mare-a lui Ajun,/ Mâne-i ziua lui Crăciun,/ De-a născut și Fiul-sfânt,/ Fiul sfânt/pe-acest pământ/Mititel, înfășățel;/ Fașa-i verde, de mătăasă,/ Scuticel/de bumbăcel,/ Cârpe-s albe de fuior,/ Legănel/de paltinel./ Ploaia caldă/ de mi-l scaldă,/ Neaua ninge,/ nu-l atinge./ Vânt tragănă,/ de-l leagănă,/ Tri zânioare mi-l apleacă./ Dacă Domnul sfânt năștea,/ Mare lucru ce-mi făcea?/ Face ceriul și pământul,/ Face ceriu-n două zile/ Și pământu-nalte două*”. Într-un alt colind se cântă: „*În curtea lui Moș Crăciun/ S-a născut un Domn prea bun;/ S-a născut un Domn frumos,/ Cu numele lui Hristos,/ Mititel,/ Îi mititel,/ Răde Dumnezeu la el,/ Că e Fiul cerului/ Și Domnul pământului*”.

Învățătura despre întruparea Fiului lui Dumnezeu, Cel fără de început, născut din Tată fără de mamă mai înainte de veci și din Mamă Fecioară fără de tată, în timp, la *plinirea vremii*, este redată în colind astfel: *Tatăl Atotțiitorul/ Și Fiul Izbăvitorul/ Și Duhul Mângâietorul/ Unul fiind în Trei Fețe/ S-a pogorât să neânvețe/ Să ne arate cu blândețe...* reliefând totodată Unimea și Treimea. Hristos S-a născut din Fecioara Maria prin zămislirea de la Duhul Sfânt: *Că a născut Prunc,/ Prunc din Duhul Sfânt/ Fecioara curată*, dar în același timp El este *Fiul Cel din vecie* trimis de Tatăl nouă tuturor, ca să crească și să ne mântuiască, adică să experimenteze condiția omului cu tot realismul ei, să crească în sânul familiei, pentru a cunoaște ce înseamnă iubirea părintească și astfel să mântuiască lumea din interiorul ei.

Nașterea Domnului este împlinirea prorociilor: *Astăzi S-a născut/ Cel făr' de-nceput/ Cum au spus prorocii...*; Mântuitorul a venit în lume într-un mod smerit, născându-Se într-o iesle, înfășat în scutece, arătând chenoza sau smerenia deplină a Fiului lui Dumnezeu, dar și ostilitatea cu care a fost întâmpinat de către oameni încă de la naștere: *În ieslea din Vitleem/ S-a născut precum vedem/ S-a născut pe fân uscat/ De îngeri înconjurat/ Prigonit de oameni răi/ Dar slăvit prin Sfinții Săi*. Deși smerit, Hristos este în același timp Om și Dumnezeu, Împărat al întregii făpturi. De aceea, magii și păstorii de la iesle *l s-au închinat ca unui mare Împărat* și l-au adus daruri: *aur, smirnă și tămâie*.

Întreaga făptură creată de Dumnezeu, lumea văzută și lumea nevăzută, ia parte la marea minune a Nașterii Domnului: peștera, ieslea, animalele dimprejur, cosmosul, înțelepții magi de la răsărit, *Îngerii cântau,/ Păstori fluierau,/ Magii se-nchinau,/ Toți se bucurau*. Scopul venirii Domnului în lume este mântuirea neamului omenesc și a întregului cosmos, deschiderea ușilor Împărăției cerurilor și omorârea morții și biruința asupra vrăjmașului diavol: *Raiul cel închis,/ Azi iar s-a deschis/ Șarpelui cumplit/ Capul s-a zdrobit/ Și*

strămoșii iară/ Prin Sfânta Fecioară,/ Iar s-au înnoit.

Acele obișnuite care compun viața cotidiană - așezarea la masă, faptul de a mânca sau de a bea devin mijloace prin care ființa umană intră în contact cu sacrul, iar aceste gesturi mărunte devin puternice, semnificative. Într-un colind românesc ne este descrisă starea de așteptare a stăpânului casei, din ajunul Nașterii Domnului, și minunile care o însoțesc: „*Șade dumnealui la masă/ C-un pahar de vin pe masă;/ Pe toarta paharului,/ Scisă-i floarea soarelui;/ În fundul paharului,/ Scisă-i floarea raiului./ Arde nouă lumânări./ Pică-și nouă picături./ Dintr-aceste picături,/ A purces pârau de vin.*”

Doamna academician Sabina Ispas, reputat folclorist român, afirmă, referindu-se la colinde că „acestea sunt o specie rituală, cu o perioadă bine fixată în timp pentru interpretare, de pe 23 decembrie până pe 7 ianuarie. Organizarea oamenilor pentru sărbătoare începea cu data de 23 decembrie, continua cu 1 ianuarie, când se mergea cu plugușorul și se sfârșea în data de 7 ianuarie, când se încheia cu „Ionul”. Feciorii se adunau începând cu 6 decembrie, de Sfântul Nicolae, și se pregăteau. Fiind practicat o singură dată pe an, nu puteau ține minte colindele, de aceea se întâlneau și repetau. Iar vârstnicii, care păstrau în memorie textul și melodia, obișnuiau să fie de față când ei învățau, pentru a-i corecta. Era ca un fel de transfer de autoritate pe care feciorii o dobândeau în acest interval de timp.

În funcție de calitățile ceteei de colindători, se putea porni în dimineața zilei de 23 decembrie, înainte de Ajunul Crăciunului, când cei ce colindau erau copiii aflați până la vârsta adolescenței. Ei spuneau celebrul „Bună dimineața!” și deschideau seria manifestărilor rituale pe care trebuia să le îndeplinească toți membrii comunității tradiționale. Urmau apoi cetele de stelari în data de 24 decembrie și, abia seara, după apusul soarelui, cetele bărbătești de feciori necăsătoriți porneau cu colinda până la răsăritul zorilor. Colindătorii primeau ca daruri mere, nuci și colaci. Iar la casele cu fete de măritat, cetele de feciori necăsătoriți, uneori, jucau un dans ritual, ca o urare pentru viitoarea căsătorie. Când venea seara de Crăciun, intrați în timpul sacru cu ajutorul ceteei de colindători, după care urma masa ceteei de colindători, ei puneau la un loc tot ceea ce adunau și chemau la masă fetele de măritat. Acestea nu se mai practică, iar dacă le mai găsim pe undeva au devenit simple manifestări ludice. Colindătorii sunt oficanții care introduc în timp și spații sacre, iar timpul sacru sacralizează spațiul unde trăiește individul cu toate ale lui, familie, bunuri, pământ, plante și animale. Steaua este cea care anunță și pregătește întreg ritualul. Cele 12 zile festive (de la Crăciun la Sf. Ion) sunt zile în care teofania este permanent prezentă, așa cum o arată și textele din slujbele bisericești. În aceste zile, tot ceea ce fac oamenii are calitatea de a fi purificat de prezența acestui sacru rezultat al epifaniei permanente. Cei ce nu primeau colindătorii erau socotiți ca fiind în afara binecuvântării lui Dumnezeu.

Cântarea colindelor se făcea pe niște melodii care trebuia să te înfioare, căci vorbeau despre întâlnirea omului cu Dumnezeu, chiar dacă sub chipul unui copil. Identificăm și colindat antifonic, cete care purtau un fel de dialog, pentru că oamenii trebuiau cumva să fie zguduți de întâlnirea cu Dumnezeu.

Dacă până acum 40-50 de ani, aceste acțiuni rituale împlinite de diverse categorii de gen și de vârstă erau bine cunoscute în colectivitate, astăzi ele sunt mult ignorate.

Astfel s-a ajuns să se cânte prin magazine și diverse locuri. Acum, mai ales, televiziunile, filmele și marile magazine prin tot jocul comercial au făcut ca tradiția Crăciunului să devină imaginea unei pseudobucurii. Lumea vrea să se simtă bine, să se distreze, să primească daruri, fără să se gândească de ce se întâmplă aceasta și care este semnificația. În plus, pentru că s-a pierdut sensul de adâncime al colindatului, s-au dezvoltat ceea ce numim cântecele de Crăciun, inclusiv concertele pe care ni le oferă cântăreții de muzică populară și pop. Dar acestea nu sunt colinde, ci cântece de Crăciun.”

Este suficient să privim atent la mărturiile despre cum prăznuiau românii de odinioară sărbătoarea Întrupării Domnului pentru a recâștiga dreapta măsură, buna raportare la timpul sacru, sărbătorească. Cu atât mai mult cu cât raportarea noastră la stricta actualitate ar putea fi riscantă, înșelătoare: observăm, an de an, cum în apropierea sărbătorii Nașterii Domnului, Moș Crăciun este folosit ca un ideal agent de vânzări: vinde orice - de la tichete de vacanță sau decorațiuni interioare până la pizza și smartphone-uri.

Îndemnul de a colinda măcar pe cei apropiați în Ajun sau în zilele de Crăciun, se adresează tuturor vârstelor: de la copil până la bunic. Astfel, ne alăturăm îngerilor, păstorilor și celor ce s-au umplut de bucurie la vederea Pruncului Iisus născut în ieslea din Betleem, venit în lume „pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire”.

Întoarcerea și rămânerea la tradiția sănătoasă înseamnă șansa noastră ca români de a dăinui în istorie cu propria noastră identitate românească și creștin ortodoxă.

Să pornim la colindat

România, țară mare,
Mândră și nemuritoare,
De tradiții este plină,
De căldură și lumină.

Cu ursul și cu uratul,
Cu capra sau colindatul,
Numai una e anume,
S-a născut Iisus în lume.

Și noi mergem să vestim,
Nici o casă n-ocolim
Ca să știe tot poporul
S-a născut Mântuitorul.

Și cântăm cu veselie,
Ce-i mai mare bucurie?
Decât să vestim duios
Nașterea lui Hristos.

Deci vă rog cu mic, cu mare
Să colinde fiecare,
Să facem doar fapte bune
Și colinde să răsun.

Anisia MEREUȚĂ

CRĂCIUNUL NU POATE FI ANULAT

Suntem astăzi martorii unor vremuri de grele încercări pentru întreaga umanitate... încercări ce ne par cu atât mai dificile acum, în apropierea Sărbătorii Crăciunului, când suntem copleșiți de gândul reuniunilor familiale, a feeriei zilelor reci de decembrie, a generozității exprimate prin ajutorarea celor nevoiași, a bucuriei împărtășită cu cei dragi. Așteptat cu sufletul la gură ca sărbătoare a luminii și a speranței atât de cei mici, cât și de cei mari, Crăciunul lui 2020 nu pare a avea strălucirea din anii anteriori... în condiții pandemice, este cumva de înțeles. Ceea ce nu pare însă de înțeles este încăpățânarea unor organisme internaționale de a anihila complet magia acestor momente printr-o serie de recomandări și directive prin care suntem „sfătuiți” să trăim cât mai discret posibil bucuria Nașterii Domnului, limitați la propriul cămin și exclusiv cu cei cu care îl împărțim. Fără participarea la tradiționalele slujbe religioase, fără vizite la bătrânii noștri dragi, fără ample campanii de caritate, fără a primi urările colindătorilor și binecuvântarea simbolurilor pe care aceștia ar fi trebuit să le poarte din casă în casă... fără a merge la spectaculoasele concerte de iarnă, a cumpăra cadouri de la târgurile de Crăciun sau a călători pentru a admira peisajele de vis cu care țara noastră se mândrește în sezonul rece.

Într-o lume care trăiește de aproape un an de zile sub semnul tristeții, Nașterea Domnului este o clipă divină de mărturisire a bucuriei, de oferire a iubirii și de răsărire a speranței, iar aceste manifestări ale spiritului nu pot fi desființate de recomandările instituționale transmise de X sau de Y. Stimate entități, nu ne puteți anula Crăciunul, pentru că acesta ne definește credința, iar credința ne definește neamul! Nu îi puteți nici măcar diminua farmecul sau simplifica trăirile autentice ce îl înconjoară de atâția și atâția ani! Nu îl puteți muta din Biserică în supermarket, așa cum nu îl veți putea scoate niciodată din casele părinților și bunicilor noștri a căror singură bucurie rămâne Sărbătoarea Nașterii în familie. Indiferent de circumstanțe, Crăciunul nu

poate fi declarat nul, pentru că aceasta ar atrage nulitatea spirituală a ființei umane și începutul unei degradări ireversibile a societăților din care facem parte.

Dincolo de împodobirea brazelor, a caselor, magazinelor și orașelor cu splendidele luminițe, a căror frumusețe și încântare nu poate fi contestată, Crăciunul este despre împodobirea sufletelor cu dragoste, bunătate și generozitate; despre amintiri, oameni dragi, iluziile copilăriei care se re trăiesc în fiecare zi din cele trei ale Sărbătorii, în fiecare colind ce ne umple inima și ne înalță spiritele către Steaua Nașterii. Este despre biserici luminoase ce adăpostesc suflete curate, alină tristețile, șterg regretele și închină amintiri frumoase celor care au trecut în altă lume; este despre tainele bisericești, care reprezintă unica sursă de încredere în sufletul uitat al lumii, iar acestea nu pot fi nimicite și nici „mutate în online”. Dimensiunea religioasă și spirituală a Crăciunului nu poate fi obturată! În ceea ce privește dimensiunea socială, nu ne dorim decât să trăim firescul sărbătorilor de iarnă, adaptate unor măsuri de prevenție mai umane și mai empatică, mai compatibile cu specificul acestor minunate zile ale calendarului. După ce am fost complet privați de trăirea colectivă a minunii Învierii Mântuitorului, ne dorim ca măcar Nașterea Sa să poată fi împărtășită.

În condițiile unui Crăciun atipic din multe puncte de vedere, să nu renunțăm anul acesta, mai mult ca oricând, la tipicitatea exprimării bucuriei Crăciunului în formele sale desăvârșite! Să devenim izvoare de iubire pentru cei apropiați, surse de generozitate pentru cei neajutorați, modele de noblete pentru copiii și nepoții noștri! Să îmbrățișăm această mare sărbătoare a creștinătății în toată splendoarea sa și să o întâmpinăm cu credință și speranță!

Sărbători pline de frumos și binecuvântări divine!

Roxana MIRON-FERARU

Crăciunul este iubire, pace și armonie!

Viorica MACOVEI

Nașterea Domnului nostru Iisus Hristos este sărbătoarea care ne transformă pe fiecare dintre noi, făcându-ne mai buni, mai dăruitori și de ce nu, mai copii.

Indiferent de vârsta pe care o avem, în această perioadă, tresaltă în noi un sentiment aparte, ne întoarcem în sufletul nostru și încercăm să găsim resurse, indiferent de natura lor, pentru a aduce bucurie celor care au cu adevărat nevoie. Bucuria este percepută diferit, de fiecare om în parte, poate reprezenta un zâmbet, o vorbă bună, un gest mic, un dar infim sau unul care poate schimba o viață.

Fiind copil, îmi amintesc cu nostalgie de perioada sărbătorilor, care începea mai întâi cu primenirea casei, a gospodăriei și cel mai important, primenirea sufletului. Așteptam cu nerăbdare după atâtea zile de post să primim Sfintele Taine și să îmbrăcăm noua haină, care preschimba parcă fiecare celulă din corpul nostru și ne simțeam mai protejați. Era darul lui Dumnezeu, după care venea și darul de la Moșul, care întruchipa de fapt, tot bunătatea lui Dumnezeu.

Mama, care era mereu de strajă, pregătea din timp, cu mare băgare de seamă, costumașele populare, cusute cu mânuța ei și ne povestea cu atâta drag despre semnificația și importanța acestei sărbători creștine, ca în viață, să credem în Adevăr și nu în lucrurile care denaturează și mută atenția de la esență (exemplu Xmas). Cu cojoacele noi bătătoream zăpada de pe toate ulițele, umblând din casă în casă la colindat, îmbujorați, dar și înghețați de frig, vestind bucuria Nașterii Mântuitorului, așteptând în schimb, cei mai buni covrigi pe care-i înfulecam dintr-o înghițitură, iar bucurie mai mare nu era.

Cât de mici și puține erau lucrurile care ne făceau cu adevărați fericiți! Acum însă, totul s-a schimbat.

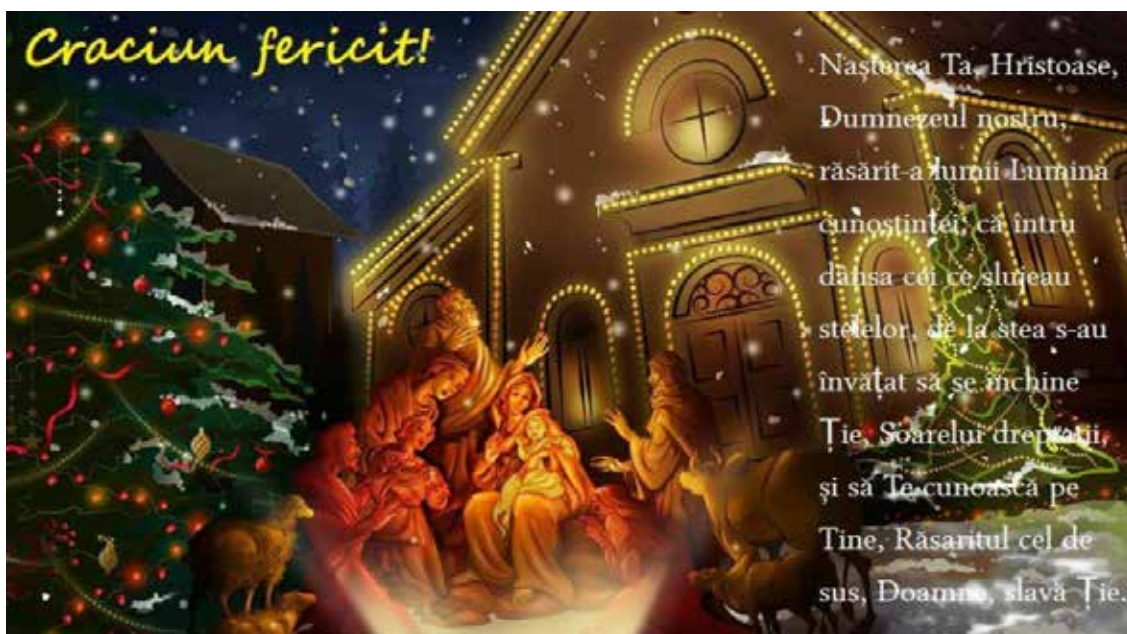
Simplitatea de atunci ne împlinea foarte, îndestularea de acum, ne face să ne dăm seama că suntem nefericiți și goi, dacă ne pierdem credința și crezul în lucrurile profunde.

Gânduri de final

Din păcate asistăm la o campanie de aplatizare a valorilor naționale... Noi, însă, avem obligația de a păstra și transmite mai departe generațiilor care vin valorile moral-creștine și tot ceea ce ține de identitatea și apartenența noastră ca popor, prin sângele nostru curge esența de român botezat în Sfânta Biserică, îmbrăcați apoi în ia tradițională, unică în lume. Sunt lucruri aparent minore pentru unii, dar esențiale pentru noi toți dacă vrem să nu ne pierdem în tumultul lumesc. V-ați gândit vreodată, dacă mâine se destramă UE... cine suntem noi? Dacă ne mutăm o perioadă pe un alt continent, înseamnă că nu ne mai închinăm seara, înseamnă că nu mai privim parada de Ziua Națională, înseamnă că nu mai sărbătorim sfintele sărbători pascale sau Nașterea Mântuitorului și alegem să sărbătorim Sf. Valentin sau Halloween? Vorbim de fapt despre alegerea noastră corectă sau influențată de alții care încearcă să ne ștergă obiceiurile și datinile românești.

În final, vă doresc sănătate, pace și bucurie pentru a putea retrăi plenar Nașterea Domnului nostru Iisus Hristos și nu uitați:

Tot cu inima vitează vom ține credința trează!
Sărbători fericite!

Crăciunul în antroponimia românească

Teodor OANĂ

Nașterea Mântuitorului Iisus Hristos reprezintă una dintre cele mai importante sărbători ale creștinătății. Noi, românii, ne-am născut ca popor în plin proces de afirmare a credinței în Dumnezeu și în lucrarea Lui. Cultul creștin ne-a fost adus pe meleagurile noastre de coloniștii romani. Ovid Densusianu, în *Istoria limbii române*, vol. I, *Originile*, sintetizează în câteva cuvinte simbioza daco-romană în condițiile afirmării creștinismului: „Nu trebuie omisă dintre cauzele generale care au contribuit la victoria limbii și civilizației latine răspândirea din ce în ce mai mare a creștinismului. Chiar dacă latina nu era singura limbă în care se predica noua religie, folosirea ei era oficial consacrată și prin aceasta se impunea celor care erau convertiți în credința lui Iisus” (p. 22-23).

E de la sine înțeles că sărbătoarea nașterii Mântuitorului a fost din totdeauna pentru români un mare prilej de bucurie. Chiar numele sărbătorii, Crăciunul, provine din latinescul *creatio*, *-onis*, ca multe alte cuvinte din fondul de bază al lexicului creștin-ortodox din limba română.

Actul de referință al creștinării a fost și a rămas botezul. Cel botezat împărtășea credința în Dumnezeu și primea un nume de sfânt în locul celui considerat păgân. Pe măsură ce credința creștină se impunea, numele de sfânt era atribuit la botez. Cele mai vechi nume de botez din antroponimia ortodoxă provin din ebraică (Avram, Ioan, Gabriel, Iosif, Simeon, Ana etc.), greacă (Alexandru, Alexe, Anastasia, Andronic, Damian, Grigorie, Haralambie, Vasile etc.), latină (Marcu, Pavel, Roman etc.) și slavă (Bogdan, Dragomir, Dragoș, Radu etc.).

Un nume vechi personal atribuit la botez a fost Crăciun. Numele e atestat documentar în 1414 (*Dicționarul elementelor românești din documentele slavo-române*, 1374-1600, redactor responsabil Gh. Bolocan, Editura Academiei, București, 1981). În timp, numele personal s-a impus și ca supranume, exprimând numele tatălui în stabilirea raportului de filiație: Ion Crăciun, Marin Crăciun, Vasile Crăciun. Prin Legea asupra numelui din 1895 supranumele, indiferent de originea lui și în funcție o opțiunea fiecăruia a devenit nume de familie oficial. Așa s-a întâmplat atât cu numele personal Crăciun, cât și cu derivate ale lui, care au funcționat ca nume active în familie și în afara acesteia.

În Baza de date antroponimice a României (BDAR), constituită la Laboratorul de cercetări onomastice de la Facultatea de Litere a Universității din Craiova în 1994, pe baza datelor puse la dispoziție pe suport electronic de Inspectoratele județene de poliție, Serviciul de evidență a populației, există numele de familie purtate de cetățenii

români, cu frecvența fiecărui nume pe județe. Asemenea nume cu frecvența lor pot fi considerate documente demografice pentru că este consemnat numărul de persoane purtătoare a unui anumit nume de familie în anul 1994. Aflăm din BDAR întreaga familie a unui antroponim, constituită din antroponimul-bază, derivatele antroponimice și formele hipocoristice ale acestuia. Dau ca exemplu numele Ion, cu derivate precum Ionel, Ionescu, Ionică, Ioniță, și hipocoristice ca Nelu, Nică, Niță. De la toate aceste antroponime există nume de familie.

Asemănător se petrec lucrurile și în cazul numelui Crăciun. Ca nume de familie, Crăciun are frecvența 43.869. Dintre derivate sunt de reținut Crăciunaș cu frecvența 287; Crăciuneanu 151; Crăciunel 292; Crăciunesc 111; Crăciunescu, 4590; Crăciunică, 366; Crăciunoiu 993.

În privința numelui *Crăciunesc* e de remarcat faptul că sufixul *-escu* a fost redus la *-esc*. Observăm că frecvența acestui nume de familie este concentrată în județul Hunedoara. În regiunile românești transcarpatice (Transilvania, Maramureș, Crișana și Banat), administrația maghiară, până în 1918, a suprimat pe *-u* final din antroponimele românești. Așa se explică nume de familie ca Rad (în loc de Radu), Crișan, Muntean, Oltean etc., dar și nume derivate cu sufixul *-escu*. Totuși, în mod surprinzător, primari din satele județului Hunedoara, pe timpul administrației maghiare, n-au renunțat în întregime la sufixul românesc *-escu*, reținând doar *-esc*, sufix adjectival posesiv. Dau ca exemple nume cu frecvențe semnificative extrase din BDAR: Drăgănesc 102 (în jud. Hunedoara 91), Lupulesc 108 (85), Petresc 368 (311), Popesc 169 (160), Tomesc 219 (138).

Numele de familie provenite de la antroponimul **Crăciun** au următoarea distribuție pe regiuni (O = Oltenia, M = Muntenia, D = Dobrogea, ML = Moldova, MR = Maramureș, T = Transilvania, CR = Crișana, BNT = Banat, B = București) și județe, notate cu siglele oficiale:

Crăciun 43896: O-3475 (1027-Dj, 616-Gj, 306-Mh, 1090-Ot, 436-VI); M-10134 (893 (Ag, 1059-Br, 1706-Bz, 721-Cl, 922-Db, 704-Gr, 685-Il, 1767-Ph, 1677-Tr); D-2283 (1835-Cș, 448-TI); ML-12197 (2415-Bc, 830-Bt, 2286-GI, 1054-Iș, 1204-Nț, 1900-Sv, 1354-Vr, 1154-Vs); MR-1147 (681-Mm, 466-Sm); T-6647 (869-Ab, 307-Bn, 1504-Bv, 700-Cj, 180-Cv, 929-Hd, 147-Hg, 916-Mș, 1095-Sb); CR-1685 (370-Ar, 1150-Bh, 165-Sj); BNT-1674 (409-Cs, 1268-Tm); B-4654.

Crăciunaș 287: O-1 (Ot); M-11 (4-Ag, 4-Ph, 3-Tr); D-16 (Cț); ML-65 (10-Iș, 55-Sv); MR-9 (8-Mm, 1-Sm); T-92 (4-Bn, 73-Cj, 2-Hg, 13-Sb); CR-86 (16-Ar, 2-Bh, 64-Sj); BNT-3 (Tm);

B-4.

Crăciuneanu 151: O-28 (2-Dj, 26-Ot); M-36 (18-Ag, 5-Br, 3-Gr, 7-Ph, 3-Tr); D-44 (37-Ct, 7-Tl); MR-2 (Mm); T-13 (1-Ab, 1-Bv, 2-Cj, 1-Hd, 2-Mș, 6-Sb); BNT-18 (5-Cs, 13-Tm); B-10.

Crăciunel 292: O-65 (1-Dj, 64-Mh); M-19 (Ag); D-1 (Ct); ML-31 (28-Bc, 1-Vr, 2-Vs); T-67 (2-Bv, 65-Hd); BNT-107 (92-Cs, 15-Tm); B-2.

Crăciunesc 111: O-2 (Gj); T-100 (2-Ab, 98-Hd); CR-6 (Ar); BNT-3 (Tm).

Crăciunescu 4590: O-1136 (160-Dj, 252-Gj, 406-Mh, 210-Ot, 108-VI); M-736 (74-Ag, 49-Br, 177-Bz, 45-Cl, 71-Db, 35-Gr, 49-Il, 103-Ph, 133-Tr); D-145 (133-Ct, 12-Tl); ML-726 (17-Bc, 43-Bt, 39-Gl, 69-Is, 32-Nt, 476-Sv, 15-Vr, 35-Vs); MR-7 (6-Mm, 1-Sm); T-479 (17-Ab, 2-Bn, 70-Bv, 20-Cj, 9-Cv, 318-Hd, 3-Hg, 20-Mș, 20-Sb); CR-115 (110-Ar, 5-Bh); BNT-424 (780-Cs, 346-Tm); B-822.

Crăciunică 366: O-130 (9-Dj, 117-Ot, 4-VI); M-171 (4-Br, 29-Bz, 2-Cl, 27-Gr, 27-Ph, 82-Tr); D-41 (Ct); ML-4 (3-Gl, 1-Vr); MR-3 (Mm); T-6 (5-Hd, 1-Sb); BNT-1 (Tm); B-10.

Crăciunoiu 993: O-553 (446-Dj, 9-Gj, 81-Mh, 17-Ot); M-279 (2-Br, 60-Bz, 5-Cl, 54-Db, 3-Gr, 37-Il, 118-Ph); D-8 (Ct); ML-7 (6-Gl, 1-Vs); T-28 (1-Ab, 4-Bn, 4-Bv, 19-Hd); CR-11 (Ar); BNT-29 (21-Cs, 8-Tm); B-78.

Din frecvențele numelor de familie prezentate

rezultă că în secolul al XIX-lea numele personal Crăciun, cu derivatele lui, era productiv, ajungând să se consacre ca nume de familie transmis pe cale bărbătească din generație în generație. Cel botezat cu numele Crăciun se afla, potrivit credinței strămoșești, sub protecția însăși a Mântuitorului. În secolul al XX-lea, numele de martiri ai credinței creștine au continuat să fie în preferințele românilor, ele continuând să se impună ca nume de botez. Dar numele Crăciun aparține onomasticonului creștin prin ceea ce semnifică și nu ca nume purtat de un apostol sau de un martir al creștinismului, cunoscut prin faptele sale. Poate din această cauză numele Crăciun n-a rămas, odată cu trecerea timpului, în preferințele românilor ca nume de botez. În 1994 nicio persoană din România nu mai avea ca nume personal numele Crăciun, așa cum reiese din BDAR (Cf. Gh. Bolocan, *Prenumele actuale – inventar și repartitie teritorială*, în Studii și cercetări de onomastică (SCO), nr. 4, Craiova, 1999, p. 369-412).

Din distribuția pe județe a numelui de familie Crăciun rezultă o acoperire echilibrată în toate regiunile țării, chiar dacă trebuie să avem în vedere și schimbările de domiciliu din motive economice, sociale, culturale survenite în ultimele decenii ale secolului al XX-lea.

Spune-mi mamă, cum e Raiul,
Pe la tine de Crăciun?
Vin la voi colindători,
Când e Noaptea de Ajun?
Spune-mi mamă, dacă-n Rai
Mai coci cozonaci pe vatră?
Spune-mi de mai fierbi sarmale,
Cum făceai la noi odată....
Spune-mi mamă, dacă tata,
Face bradul de Crăciun?
Spune-i că-i aștept cadoul,
Când e Noaptea de Ajun!
Ne lipsește bucuria,
De Crăciun acum în casă,
E mai tristă sărbătoarea,
Fără voi cu noi la masă.
Lângă steaua ce vestește,
Noaptea Sfântă de Crăciun,
Știu că e și steaua voastră,
Unde locuiți acum....
Mult aș vrea să pot măicuță,
Să rog steaua ta cumva,
Doar un ceas să te coboare,
Să te așeze-n casa mea.
Și mă rog la Dumnezeu,
Să te-aducă- n curtea noastră,
Să te văd în Noaptea Sfânta,
Printr-un ochi de la fereastră...

Teona GHINEA TRUȚĂ

Când s-a născut Domnul Iisus Hristos?

prof. Zâna TĂMĂȘANU

Nașterea Domnului Iisus Hristos corespunde din punct de vedere teoretic, cu debutul erei creștine. Pentru creștini El este Mesia, fiul lui Dumnezeu și Mântuitorul umanității.

Apare întrebarea firească, la care se așteaptă și un răspuns credibil – în ce an s-a născut Hristos?

Data nașterii sale a fost stabilită în secolul al VI-lea de către călugărul Dionisie Exiguul sau cel Mic, originar din Scythia Minor (Dobrogea de astăzi) și instruit la Tomis și Bizanț. Acesta afirma că Iisus s-a născut în anul 754 de la fondarea Romei. Evanghelia după Matei 2,1 spune că Iisus s-a născut „în zilele regelui Irod”, iar Sf. Apostol Pavel spune că Iisus a venit pe lume „la plinirea vremii”.

Moartea regelui Irod a avut loc în noaptea de 12 spre 13 martie, în anul 4 î.Ch. Știind că magii l-au vizitat pe Irod la Ierusalim înseamnă că data nașterii lui Hristos poate fi deplasată cu câțiva ani, probabil 5-6 ani. Mai mult decât atât, organizarea unui recensământ general, decretat de împăratul Octavian Augustus (63 î.Ch – 14 d.Ch), presupunea perceperea taxelor la locul nașterii de reședință al populației. De aceea, Maria și Iosif s-au dus la Bethleem, oraș de unde provenea Iosif. Organizarea acestei acțiuni s-a făcut în Iudeea de către guvernatorul Siriei, Saturnius, între anii 8-7 î.Ch. Ținând seama de greutatea mijloacelor de deplasare și de comunicație de atunci, data nașterii lui Hristos poate fi plasată între anii 9-5 î.Ch.

Prin venirea Sa pe lume s-au împlinit cuvintele proorocului Isaia: „iată fecioara va lua în pântece și de va naște fiu și se va chema numele Emmanuel” (Isaia VII,14).

Sfânta Evangheliști Matei (cap. I, II) și Luca (cap. II) arată nașterea Domnului însoțită de minuni: închinarea păstorilor vestiți de înger, steaua care a luminat calea magilor, mânia lui Irod și porunca de a ucide pruncii, fuga în Egipt prin descoperire dumnezeiască, rămânerea acolo până la moartea lui Irod și reîntoarcerea în Nazareth.

La opt zile după naștere, conform legii iudaice, Pruncul este tăiat împrejur punându-i-se numele Iisus, care înseamnă „Dumnezeu este mântuirea”.

La 40 de zile după naștere – 2 februarie, este dus în Ierusalim și închinat la Templu, unde este întâmpinat de Dreptul Simeon și Proorocița Ana (Luca II, 22-28). La 2 ani, Iisus este dus în Egipt deoarece Irod dorea să-l omoare, considerându-l un potențial rival la tron, întrucât magii de la Răsărit veniseră să i se închine „regelui”. (Ev. Matei).

Mai greu de stabilit este dacă domnul Iisus s-a născut la 25 Decembrie. La început, Biserica din Apus prăznuia nașterea Domnului pe 25 Decembrie, iar Biserica din Răsărit pe 6 Ianuarie. Din a doua jumătate a secolului al IV-lea, la insistențele Sf. Ioan Gură de Aur, Nașterea Domnului a început a se sărbători și în Răsărit pe 25 Decembrie.

Ar mai fi o ipoteză. Împăratul Constantin cel Mare, considerat și primul împărat creștin, a dorit atestarea Crăciunului la data de 25 Decembrie dintr-un motiv ușor de explicat. Credința lui Constantin cel Mare păstra un oarecare atașament față de cultul Soarelui (Sol invictus), foarte răspândit în Imperiul Roman, fiind simbolul reînnoirii. Biserica s-a gândit să creștineze această sărbătoare pentru a aduna în jurul său pe toți păgânii ce sărbătoreau Soarele, nedorindu-se existența a

două sărbători, una creștină și alta păgână.

Ziua morții și a învierii lui Iisus au fost totdeauna mai importante în conștiința poporului român decât ziua nașterii Sale. Cea mai veche certă atestare a Crăciunului la 25 Decembrie, este cea din Calendarul Filocalia, emis la Roma în anul 336, cu un an înainte de nașterea împăratului Constantin cel Mare.

Praznicul Nașterii Domnului este precedat de un post de 40 de zile (14 noiembrie-25 decembrie). În Ajun, preoții și cântăreții (dascălii) merg pe la casele creștinilor cu icoana Nașterii Domnului, iar noaptea, spre ziuă, se face Liturgia Sf. Ioan Gură de Aur, postul încetează și începe bucuria Nașterii Domnului.

Această sărbătoare, la noi, la români, este bogată în tradiții și obiceiuri vechi: *colinde, mersul cu steaua, vicleimul, Irozii* ș.a.

Prof. Liliانا GOGA

CRĂCIUNUL

Ziua se-ngână cu noaptea, iar casa e cuprinsă de fiorul plăcut al liniștii. Din tabloul din perete, zâmbetul mamei, bun și blând, coboară, mângâie fiecare lucrușor în parte, încălzește odaia, apoi, se oprește asupra puiului de om. Mama e cea mai frumoasă din lume: în orice anotimp și, oricum ar fi îmbrăcată, parcă ar străluci mereu; rochiile sale au mereu culorile acelea plăcute, care îi dau copilului o stare de liniște, atât de profundă, încât adoarme înainte de a spune că nu, nu doarme, mai stă puțin... Și parfumul, parfumul acela în care s-au îngrămădit toate florile pământului – parcă le și vede cum încolțesc din pământul negru, cum prind puteri, hrănindu-se din roboteala frunzelor, deschizând petale dantelate către soare, umplându-se ochi, mai târziu, de semințe. Mișcate de adieri fără nume, câteva dintre ele se scutură și cad ca o mângâiere pe palmele mici. Copilul suspină de plăcere, parcă ar vrea să le spună un cuvânt; dar nu apucă să deschidă gura, că pe tot trupul lui răsar flori mari, albe, albe ca neaua și zdrențuite pe margini. Florile cuprind întreg universul, îl răscolesc, îl preschimbă într-un loc nou, în care – ca prin miracol, apare bunicul, despre care știa că e plecat pe drumul de veci. Îl îmbrățișează fără cuvinte, înțelegându-i vorbele nerostite. Bucuria îl leagănă în brațele sale moi, îi deschide larg poarta și-l invită în ogradă.

Ochii săi mirați privesc în jur și descoperă cu uimire o lume pură, cu transparențe de cristal; sania adăpostită în șopronul de lângă peretele casei îi face din ochi, îmbiindu-l să vină la ea. Pășește ușor prin stratul de catifea, prinde curaj, începe să facă tumbe și să se vesească într-o liniște de cristal. Deodată, tresare: chiar în fața lui, îmbrăcat în roșu, cu barbă albă și cărlionțat, se află bunicul care nu se știe de ce nu-l vede pe nepot și seamănă izbitor cu Moș Crăciun. În jurul lui sunt renii, toți renii, iar bunicul sau Moș Crăciun îl mângâie pe fiecare în parte, și îi spune ceva neasemuit de amuzant la ureche; râde și moșul, râd și renii, râde și nepotul...

Doamne, dar sunt atâtea jucării în jur!!! Trebuie să-și aleagă și el una, doar a așteptat tot anul Crăciunul, ziua aceea în care totul e posibil, iar bunicul tuturor copiilor vine încărcat de daruri pe la toate casele; băiețelul aleargă de la o jucărie la alta, surâde, admiră, nu poate să se hotărască, până

când, în sfârșit, o vede: împachetată în ambalaj strălucitor, o bicicletă nouă nouă, zâmbindu-i din ochii ei rotunzi, ca și cum i-ar zice să dea o tură cu ea!

Nu a luat nicio minunăție, deși văzuse și o săniuță – mamă, mamă, ce ar mai fi alunecat pe pârtie! Nu, copilul avea o dorință mult mai mare și care i-ar fi făcut fericiti pe toți ai casei...

Ho ho hooo! a auzit deodată. Copilul s-a ridicat din pat și s-a dus la fereastră – a văzut-o acoperită cu toate florile acelea ce încolțiseră din mâinile sale, le-a atins și a văzut cum gheața se topește, lăsând apa să se prelingă ca o lacrimă lunguiață. A mai apucat să vadă doar scântele ce săreau, luminând cerul, din clopoțelii renilor; și-a întors privirea, la auzul unor vorbe; ce ciudat, altă dată înțelesese totul, în absența cuvintelor, iar acum auzea cuvintele, dar nu le înțelegea sau, mai curând, nu-i venea să le dea crezare... Mama și tata își beau cafeaua pe canapea, bunica citea din cartea ei preferată, iar sub brad, exact cum le știa, se aflau bicicleta și săniuța care-i plăcuseră atât de mult; dar bucuria cea mai mare și care-i umplea sufletul era în fotoliul cel mare:

- Hai, ce mai aștepți, vino să-ți iei cadourile! îi zise bunicul.

Pipa lui din lemn lucios de cireș scotea rotocoale de fum parfumat, iar, afară, fulgii înnebuniseră de bucuria iernii – venise Crăciunul!

Prof. Ion DOBRIN

În prag de sărbători

Sărbătorile de iarnă în satul tradițional românesc au avut un rol determinant în păstrarea identității neamului nostru pe aceste meleaguri, clădind în timp un adevărat tezaur de tradiții, obiceiuri și ritualuri, ce au rămas în mentalul colectiv ca niște amintiri remarcabile, amintiri ce ne leagă de pământul originar și ne fac să simțim sentimente de o înaltă trăire spirituală.

Cu plăcere și multă emoție, îmi aduc aminte de acele vremuri, când, de pe la mijlocul lunii noiembrie, veneau vânturi, care, ușor-ușor, aduceau câțiva fulgi răzleți, apoi din ce în ce mai mulți, transformându-se într-o ninsoare adevărată. Copiii erau foarte bucuroși, își pregăteau săniile și zile întregi stăteau la săniuș, încotoșmați, urcând derdelușul trăgând după ei sania, cu obrajii îmbujorați, bucuroși că imediat vor aluneca ca-ntr-un vis frumos până în vale unde alți copii adunați de prin tot satul, gălăgioși, urcau dealul cu săniile după ei. Nu după mult timp, bucuria zăpezii și a jocurilor copilăriei era întreruptă brusc de o altă bucurie-de sunetului unui corn, ce anunța că se apropie sărbătorile de iarnă și copiii se pregăteau să meargă cu colindul, cu uratul, iar flăcăii cu Haiducii, Capra, Ursul și Vălăretul.

Acele vremuri atât de frumoase parcă au fost niște basme spuse la gura sobei de un bătrân cărunț, care părea că trăiește de la începutul lumii și care nu știa altceva decât să transmită în sufletul nostru bucuria și smerenia, credința și unitatea. Mirosul de turte coapte pe plită, zgomotul făcut de „chiua și chisoiu” care pregăteau semințele de cânepă pentru jolfă, glasul mamei și al bunicii care treblăuiau în jurul plitei,

tatăl care tăia lemnele și aciua vitele făcând cărări prin zăpada viscolită, liniștea aceea a casei, soba în care se auzea crivățul îngânându-se cu jarul și vâlvătaia, și timpul, care părea veșnic, aduceau bucurie în sufletul oricărui om, fie el copil sau adult în toată firea.

Tăiatul porcului în preajma Crăciunului însemna un adevărat ritual. De regulă, în fiecare sat erau câțiva oameni care se pricepeau mai bine la pregătirea porcului și erau tocmiți de ceilalți pentru a face această treabă ce presupunea o oarecare artă. Trebuia să facă tăietura mică, astfel încât să nu sufere prea mult animalul și să stârneasca mila celor care l-au crescut, să-l pârlească cu atenție și răbdare, astfel ca șoriciul să fie fraged și gustos. Gospodinele pregăteau tot felul de bunătați- tobă, caltaboși, cârnați trandafiri, șuncă și costiță afumată și totul era atât de firesc și lumea era mulțumită cu ce avea și zilele curgeau armonios în sunetele de clopoței care vesteau venirea colindătorilor.

În Ajunul Crăciunului, de dimineață până seara, satul era binecuvântat de muzica glasurilor nevinovate de copii care colindau pe la case vestind Nașterea Domnului cu „Florile dalbe”, „Bună seara gospodari”, „Noi umblăm și colindăm”, „Domn, domn, să-nălțăm” și câte și mai câte colinde, unele scurte altele mai consistente, în funcție de vârsta copiilor. Toate porțile erau deschise, oamenii erau primitivi și buni, copiii primeau nuci, mere, bani și colaci. Colacul acela primit ca răsplată de către copii la colindat sau la urat, avea o valoare mare și o încărcătură spirituală pe măsură, fiindcă îngloba toată munca țăranului din timpul

anului așa cum era evocată și în plugușor:

„Și-a strâns fine și vecine
Și vreo trei babe bătrâne
Care știu rândul la pâne
Și pe câmp i-a dus
Și pe toți i-a pus
La lucrul pământului
În bătaia vântului
Cu stânga trăgea
Cu dreapta polog făcea
Și din polog snop
Și din snop claie
Din claie hodoabaie”...

Ca acel colac să ajungă în traista urătorului sau pe masa gospodarului presupunea o muncă grea și migăloasă, totul făcându-se aproape manual:

„Ș-apoi mândra jupâneasă
Auzea tocmai din casă
Mugetul boilor
Chiotul flăcăilor
Scărțâitul carelor.
În cămară ea mergea
Și din cui își alegea
Sită mare și cam deasă
Tot ca pânda de mătăasă
Și cernea, măre, cernea
Ninsoare se așternea
Apoi pâine plămădea
Și-o lăsa până dospea
Colăcei că învărtea
Pe-o lopată mi-i culca
Și-n cuptor îi arunca
Apoi iară cu lopata
Rumeni îi scotea și gata
Și-apoi împărțea vreo cinci
La flăcăii cei voinici
Și-mpărțea trei colăcei
La copiii mititei”

Oamenii trăiau în comuniune cu natura, alături de animalele de povară sau de curte, ca într-un univers mai mic, cel al țăranului

mulțumit de condiția sa, împăcat cu sine, cu sufletul curat și cu credința în Dumnezeu, pe care-l simțeau alături la bine și la greu. Într-un text al plugușorului din zona noastră se observă această mulțuire a omului de la coarnele plugului, această împăcare cu sine:

„Casele erau cu paie
Noi purtam cojoc de oaie
Și purtam suman de miță
Și pe spate cu zdărdiță
Și cu opinci încălțat
Și cu păr neretezat
Fetele cu capul gol
Mergeau vara la ogor
Iar când era o șezătoare
Aveau fața ca o floare”...

Bucuria lucrului bine făcut și împlinit era, bineînțeles, transpusă în hora satului unde flăcăii se întăleau cu fetele, unde toți se relaxau după o săptămână de muncă la câmp, muncă

istovitoare uneori, dar care crea acel statut social al gospodarului sau gospodinei, un fel de oglindă a tot ceea ce însemna persoana respectivă. Bineînțeles că aceste lucruri sunt amintite în plugușor:

„Erau jocuri pe la sate
Sărbători, lanuri bogate
Nu se pomenea prin sat
Să fie copac uscat
Nici mașină de călcat
Nici haine de-mprumutat”...

Plugușorul era ca un descântec, ca o blagoslovire a gazdei, totul era ca o rugă a belșugului, a prosperității și fertilității și se încheia cu urarea de sănătate, liniște și un an mai prosper:

„Cum a dat Dumnezeu an
Holde mândre lui Traian
Așa să dea și la voi
Ca s-avem parte și noi
Să vă fie casa, casă
Să vă fie masa, masă

Și la anul când venim
Mai bogați să vă găsim”...

Sau:

„Liniște și pace-n țară
Și pâine bună la vară
Iară nouă la plugari
Viață lungă, brațe tari
Viață lungă, sănătate
S-ajungem luna lui marte
Ca să ieșim la arat
Și s-avem un an bogat”...

Așa cum se încheie orice plugușor, tot așa vreau să închei și eu această mică expunere cu urarea de sănătate, bucurie și liniște sufletească și să ne amintim mereu că, tradițiile, obiceiurile și datinile neamului românesc nu vor pieri niciodată fiindcă ele vor exista mereu în cugetul nostru de români.

La mulți ani!

E IAR CRĂCIUN

Astăzi nu știu despre ce să vă povestesc! Poate pentru că e prea iarnă și-n mine și-n vremuri, poate pentru că m-a prins un fel de viscol gri cu ușa sufletului deschisă... Poate că am uitat fluturii lila care-mi alergau prin inimă, poate că e prea pandemie și mă macină melancolii aiurite și viața pare prea îngustă.

Cu toate astea scotocesc prin rezerva de zâmbete și aleg unul pe care-l port acum încercând să-mi aduc aminte de soare, de oameni dragi, frumoși, buni și calzi. Așez pe rafturile sufletului meu cele mai firave gânduri și mă îndrept cu grijă spre seninul și liniștea Crăciunului. Pentru că da! Bucuria clipelor, zâmbetele, darurile, atingerile de inimă și fericirea ne învăluie în această perioadă. Îmi redesenez universul de o mie de ori, arunc în aer de-a valma stropi de lumină ca să reînvii mereu în timpul suspendat între gânduri și provocarea unei zile noi. Închid ochii și simt mirosul dimineților de iarnă, aroma de portocale, un abur firav de cafea și realizez că Bunul ne dă din nou șansa să fim mai răbdători, să ascultăm mai mult și să ne acceptăm cu toate ale noastre. E iarăși șansa noastră de a face spinii să-nflorească sub caldă îmbrățișare a emoțiilor.

M-acopăr cu un colț de cer, îmi îmbrac ferestrele inimii cu raze de soare și-aștept să vină Moș Crăciun. Iar vouă, oameni dragi, ce aș putea să vă mai spun? Vă rog, doar să purtați în suflet o vară despletită în scilipiri de diamant, un million de zâmbete pe buze și să vă fie viața un anotimp senin.

Crăciun cu bine!

Ana Alexandra ANDREI

Crăciunul în câteva țări de pe Glob

prof. Zâna TĂMĂȘANU

Anglia – Înaintea zilei de Crăciun, copiii îi scriu lui „Father Christmas”, Moș Crăciunul englezesc, scrisori pe care apoi le aruncă în foc. Ei cred că dacă un pitic va scoate scrisoarea prin horn, dorințele lor se vor împlini. Ei își deschid cadourile în după amiaza zilei de Crăciun, după care servesc masa, care conține carne de gâscă sau de vită sau budincă de prune.

Australia – Aici data de 25 Decembrie este în mijlocul verii. În această zi, oamenii se întâlnesc pe malul oceanului, în aer liber, în parcuri, unde organizează picnicuri.

China – Aici, această sărbătoare este foarte îndrăgită, deși doar două procente din populația ei e creștină. Toate piețele publice, marele artere comerciale, hotelurile și magazinele sunt împodobite cu ghirlande, beculțe și baloane uriașe, reprezentându-l pe Moș Crăciun.

Finlanda – Această sărbătoare, în Finlanda, este petrecută în familie. Cu o seară înainte se împodobește bradul. Apoi toată familia merge la saună. După amiază, se bea cafea cu „glogi”, un vin fiert, foarte condimentat, iar seara toată lumea este invitată la masa festivă la care se servește pește și „rasoli” (o salată de sfeclă roșie, ceapă și morcovi).

Franța – La Paris, se poate admira un cort imens unde se amenajează cea mai mare iesle din lume, în care se află Sfânta Familie. La masă se servește ca fel tradițional curcanul cu castane. Noaptea spre Crăciun, pentru francezi este o noapte albă, când beau multă șampanie.

Germania – Cei mai mulți copii primesc daruri în ajunul Crăciunului de la Knecht Ruprecht”, o figură mitică, îmbrăcată în piele de animal. În Ajun, familiile obișnuiesc să se strângă în jurul bradului decorat cu lumini, globuri și „Lebkuchen”, prăjituri condimentate, tăiate în diverse forme și să-și spună

„Frohlische Weihnachten” – Crăciun Fericit”!

Grecia – În Grecia, Crăciunul se numește Christougenna, iar tradițiile sunt asemănătoare cu ale noastre. Ei servesc la masă, ca fel principal, curcan umplut. Se mai servește și melomakarona, care este o prăjitură din făină de grîș, cu migdale și ciocolată. Spre deosebire de alte țări, darurile de Crăciun se lasă mult așteptate, pentru că vor fi primite abia în noapte de Anul Nou.

Italia – Locul bradului e luat de o iesle cu pruncul Sfânt, singura excepție fiind Sicilia. Acolo darurile pentru copii se dau pe 6 Ianuarie, Ziua celor Trei Crai. Atunci cei mici, o așteaptă pe „befona”, o vrăjitoare urâtă care vine pe horn, ca să le pună cadouri în pantofi. La cină se servește tradiționala budincă cu orez, în care întotdeauna e ascuns un obiect. Cel care îl găsește primește un cadou aducător de noroc pe tot timpul anului.

Rusia – Masa din Ajun este alcătuită din sfeclă, varză umplută și „kutiya” sau „kasha”, un fel de grâu încolțit în care se adaugă miere, nuci, semințe de mac. Ca și Moș Crăciun, Dyed Moroz are o barbă albă și apare îmbrăcat în roșu cu ghetete negre. Vine de Anul Nou ca să dăruiască copiilor jucării, dulciuri și un set de păpuși tradiționale „Matryoshka”.

Spania – Unii spanioli, sărbătorind Crăciunul, participă la jocul tradițional numit „Catalonia”. Pentru a juca acest joc, adulții umplu un trunchi scobit cu bomboane și nuci, iar copiii lovesc trunchiul cu bețe lungi, încercând să-l răstoarne. Copiii pun orz în încălțăminte pe care o așează în fața ușii. Se spune că orzul va fi folosit de Magi pentru a-și hrăni cămilele. Dimineața orzul dispare, iar în locul lui apar Bomboane și cadouri.

Prof. **Virgil VESEL**

BRADUL, pom de Crăciun și simbol al sănătății și vigoriei

*O, brad frumos, o brad frumos!
Cu cetina tot verde,
Tu ești copacul credincios,
Ce frunza nu și-o pierde!*

Colind

Pădurea de conifere îmbracă zona înaltă a tuturor munților din lanțul carpatic românesc. Cunoscută sub denumirea populară de **PĂDUREA DE BRAD** această zonă naturală de vegetație este din punct de vedere floristic un amestec de specii aparținând diverselor genuri precum: Picea – molid; Abies – brad; Pinus – pin; Taxus – tisă; Larix – zadă, larice; Thuia – tuia etc. Aceste specii se deosebesc prin caractere botanice ușor de depistat.

Speciile de brad: Abies alba-bradul alb; Abies concolor-bradul argintiu; Abies pinsapo-bradul de Spania se disting prin frunzele dispuse pe două rânduri în același plan care le conferă un aspect estetic deosebit. Aceasta a determinat utilizarea lor:

1. Ca pom de Crăciun

Folosirea unui copac decorat în încăperi umane, de Crăciun, are un început verificabil în timp. Originea o găsim în obiceiurile diferitelor culturi! Plantele veșnic verzi încorporează vitalitatea și de aceea, în vechime oamenii credeau că ar putea aduce sănătate în casele lor. Cel mai des utilizat copac, în acest scop, este bradul.

Datina folosirii acestuia de Crăciun a fost preluată de la romanii antici. Până în secolul al XII-lea, brazii de Crăciun nu erau împodobiți. Localnicii îi atârnavă de tavan cu vârful în jos, obicei pe care nimeni nu l-a putut explica. A urmat apoi o lungă perioadă în care se foloseau crenguțe de brad pentru împodobirea caselor.

Cronologic, bradul împodobit a apărut:

- la Riga, în Lituania, în anul 1510. În anul 1521 prințesa Hélène de Mecklenburg a adus la Paris obiceiul împodobirii bradului, după ce s-a căsătorit cu ducele de Orleans;

- în 1605 a fost înălțat primul brad de Crăciun într-o piață publică din Strasbourg, împodobit numai cu mere roșii. În același an, la Breslau, ducesa Dorothea Sybille von Schlesian împodobește primul brad, așa cum îl vedem și în prezent.

Globurile confecționate din sticlă argintată de Thuringia au apărut abia în anul 1878 și au fost rapid generalizate la toate popoarele creștine din lume;

- în Anglia, bradul de Crăciun a apărut în anul 1841, când prințul Albert (de origine germană) a dăruit un brad soției sale, celebra regină Victoria, și l-a instalat în castelul Windsor. În vârful bradului era instalat un înger înlocuit, ulterior, cu o stea, pentru a aminti de steaua care a călăuzit magii spre Bethlehem, locul nașterii lui Iisus. Acest obicei s-a răspândit cu repeziciune în clasa mijlocie și în casele muncitorilor englezi, atât din metropolă, cât și din colonii;

- în țara noastră, împodobirea bradului de Crăciun a apărut în a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Obiceiul a venit pe filieră germană, dar sunt vehiculate și alte variante ale apariției primului brad împodobit. Amintim doar câteva dintre ele, care par mai credibile: în prima variantă selectată se spune că totul a pornit de la o bonă nemțoaică a unui boier bogat, care a împodobit un brad pentru copiii acestuia; o altă variantă, mai oficială și cu mai multe argumente spune că obiceiul a fost adus în țara noastră de Principele Carol de Hohenzollern, viitorul rege al României. Obiceiul familiei regale de a sărbători Crăciunul în jurul bradului s-a răspândit rapid printre boieri și printre ceilalți locuitori ai țării.

În zilele noastre, împodobirea pomului de Crăciun, a bradului, a devenit una dintre cele mai iubite datini, cea a așteptării, în seara de Ajun, a personajului mitologic, Moș Crăciun.

Astăzi, împodobirea bradului de Crăciun reprezintă pentru lumea creștină unul dintre cele mai emoționante momente ale sfârșitului de an. Bradul de Crăciun oferă un bun prilej de a petrece momente de neuitat alături de familie, de toți cei dragi. În cele mai multe case acest obicei este însoțit de ascultarea de colinde sau chiar de cântarea lor, pentru a intra mai bine în atmosfera de poveste a sărbătorii. Este una dintre cele mai iubite datini moștenite din generație

în generație și pe care o îndrăgesc atât copiii, cât și adulții, indiferent de vârstă. Când suntem mici, în multe cazuri, știm că bradul de Crăciun este adus de Moș Crăciun sau măcar că el îl împodobește. Ne aducem cu toții aminte de câte ori am adormit, așteptându-l, în speranța că de data asta o să-l vedem. Ne-am trezit și am găsit bradul de Crăciun frumos gătit și cu daruri sub el. Sărbătoarea încărcată de tradiții și simboluri este însoțită de mireasma proaspătă a cetinei de conifere. Pregătirea celor necesare decorării începe cu câteva zile înainte de Crăciun și scoaterea lui din casă se face de Bobotează, în jurul datei de 6 ianuarie.

Cu timpul, bradul a fost utilizat:

2. În slujba sănătății omului

Amintim câteva beneficii ale utilizării acestuia:

A. Mugurii de brad, care se formează primăvara se recoltează și apoi mestecați în gură potolesc setea celor care le folosesc și îi ferește de boli pulmonare.

B. Cetina de brad se adună în tot timpul anului, tăind ramuri tinere, lungi de 20-30 cm.

C. Rășina, secreția ramurilor rănite, este recomandată în tratarea unor boli. Are acțiuni dezinfectante, antiinflamatoare și cicatrizante pentru care se prelucrează sub formă de tinctură, uleiuri și unguente.

D. Atmosfera creată în pădurea de brad datorită

emanațiilor de fitoncide - produși naturali ce distrug agenții patogeni din aer - devine un mediu propice ameliorării bolilor pulmonare, renale, digestive. De aceea, sanatoriile destinate tratării bolilor amintite se amplasează în pădurile de brad. O plimbare într-o pădure cu brazi înalți și viguroși induce o stare de cutezanță și încredere în forțele proprii, fiind indicată persoanelor sedentare, cu temperament domol, care au nevoie de o stimulare a sistemului nervos central.

E. Din mugurii de brad, recoltați primăvara se pot prepara siropuri, tincturi, infuzii produse utilizate ca remedii naturale împotriva tuturor afecțiunilor

În ultimii ani o mare parte din pădurile de brad au fost distruse prin defrișare fără a se practica reîmpădurirea. Efectele acestor agresiuni se exprimă atât prin afectarea calității aerului, creșterea efectului de seră cauzat de excesul de dioxid de carbon care generează modificările climatice ale planetei, cât și prin facilitarea eroziunii solului, colmatarea văilor, lacurilor etc.

În concluzie, bradul este o componentă a naturii, cu efecte benefice asupra sănătății umane și simbol al relației cu viața spirituală trăită în preajma principalei sărbători creștine.

De aceea se cere a fi ocrotit, pentru a-i înlesni dăinuirea!

Legenda bradului

Legenda spune că atunci când a venit prima toamnă pe lume toate păsările s-au grăbit să plece spre țări mai calde. Una singură mai rămăsese: o păsărică mică și zgribulită, pe o creangă de la marginea codrului. Avea, sărăcuța, o aripă ruptă și nu putea să zboare prea mult. S-a dus să ceară ajutorul unui copac, căci acesta având rădăcini puternice, de bună seamă că nu va pleca nicăieri și va ști cum să înfrunte frigul și crivățul iernii. S-a dus mai întâi la stejar, văzându-l mai falnic:

– Te rog frumos, lasă-mă să trăiesc printre ramurile tale, căci vine iarna și voi muri fără adăpost!

– Nu pot, i-a răspuns semeț stejarul, nu vreau să-mi mănânci ghindele. Caută-ți de drum!

S-a dus, biata păsărică, și la un fag, dar nici acesta nu s-a îndurat să o găzduiască:

– Îmi pare rău, i-a zis fagul îngrijorat de vântul ce se întetea. Am deja destule griji și iarna o să fie grea. Nu pot să te ajut.

Și tot așa, de la un copac la altul... Biata păsărică nici nu știa încotro să se mai îndrepte, când, trecând pe lângă brad, auzi spre mirarea și bucuria ei:

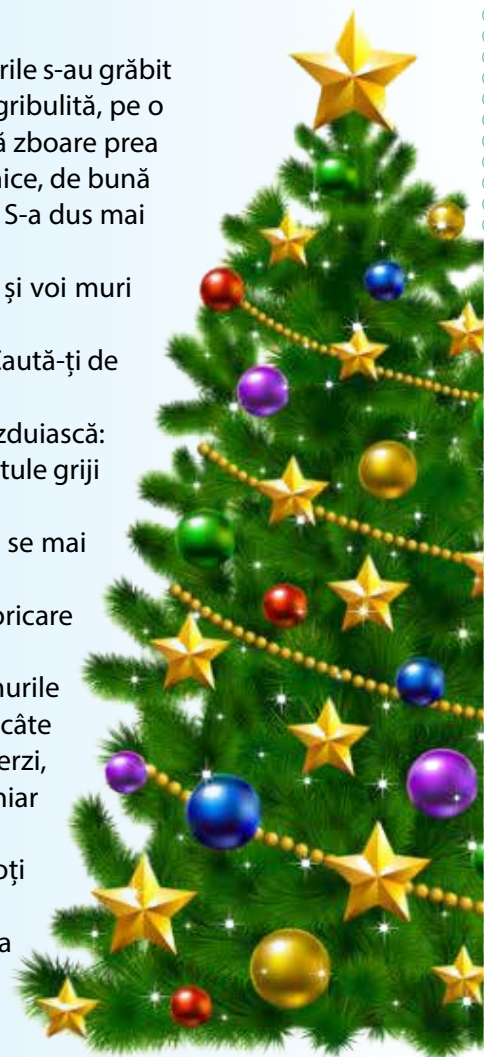
– Ei, păsărică, nu te mai frământa! Daca vrei rămâi la mine. Poți sta pe oricare dintre crengile mele și împreună vom trece noi și peste iarna ce vine!

Bucuroasă, pasărea își făcu degrabă un culcuș pe una dintre ramurile bradului. Și chiar din noaptea aceea vântul rece începu să sufle. Palide, una câte una, frunzele pomilor cădeau la pământ. Doar frunzele bradului rămăneau verzi, toți fiind uimiți de așa minune. Și vântul se mira nespus, așa că s-a dus chiar înaintea Creatorului:

– Doamne, lasă-mă să scutur și frunzele bradului, așa cum fac cu toți copacii...

– Nu, i-a răspuns Dumnezeu vântului. Bradului să nu-i faci nimic, căci a fost bun cu biata păsărică. De el să nu te atingi!

Și de atunci, toți copacii își pierd haina lor de frunze și flori, doar bradul își păstrează totdeauna frunzele verzi, fie vara, fie iarna.

Bradul - simbol al sănătății și bucuriei

Prof. **Ecaterina TELETIN**

Bradul a fost întotdeauna un simbol al forței și rezistenței. Din lemnul, acele și rășina lui s-au obținut mijloace de vindecare încă din antichitate. Ele, medicamentele, acționează energic împotriva inflamațiilor de orice fel. Alifiile făcute din extract de brad sunt folosite pe scară largă împotriva reumatismului și artrozei.

Rășina de brad întărește gingiile dacă e suptă. Băile de șezut, făcute cu decoct de ace de brad, combate inflamarea vezicii urinare. Cei care au în grădină un brad sau merg printr-o pădure de brad, li se recomandă să mângâie crengile. În aceste situații, depresia, pesimismul și egoismul dispar. Nu întâmplător stațiunile pentru tratament sau refacere se construiesc aproape de pădurile de conifere. Cu cât suntem mai aproape de un brad, îmbrățișând trunchiul în mod constant, vom constata că dispar temerile.

Mai amintim despre siropul din mugurii de brad folosit în bolile de plămâni.

Grecii, dacii și vechii germani cunoșteau efectele bradului asupra sănătății. Astăzi sunt tot mai mulți adepți ai tratamentului naturist, nu numai pentru energizare, ci și pentru calm sufletesc. Dacă mai puțină lume cunoaște binefacerile bradului, în cazul unor suferințe, toți au auzit sau s-au vindecat la vederea unui pom de Crăciun – obicei răspândit mai ales după 1945 – după război, când populația de la sat a migrat către oraș (elevi, studenți sau muncitori), Împodobirea bradului de Crăciun era foarte rară. Nu-și permitea orice muritor de rând să cumpere un brad și să-l împodobească. Deși am început școala în 1941. Trăind în oraș, nu am văzut un brad și mai ales împodobit până în 1949, la Școala Pedagogică. Atunci am învățat povestea lui și mai ales să știm să-l împodobim pentru copiii din clase sau în familiile noastre.

Nuci învelite în poleială sau ață colorată, ghirlande din hârtie grofată, erau podoabele cele mai cunoscute. Bunicii mei spuneau că în sat gospodarii aduceau din grădină o creangă ruptă dintr-un pom fructifer, pe care îl ornau cu fructe. Primul brad în familie l-am avut în 1957, când fiul meu avea 2 ani. Toată familia și vecinii s-au bucurat ca niște copii când am aprins lumânările în noaptea de Crăciun, un eveniment care a făcut înconjurul satului.

Știu că la școală nu s-a făcut pom. Motivele erau de ordin pecuniar, nu-i timp de explicații! Bucuria Crăciunului este mare. Marchează momentul iubirii și înnoirii; colindele, aprinderea lumânărilor în pom, parfumul cetinii, deschiderea cadourilor aduse de Moș

Crăciun, toate îmbracă sufletele de bucurie. Ferice de cei ce au parte de ele, vai de nefericiții flămânzi din dosul ferestrelor înghețate! În aceste cazuri, gerul e mai mare în sufletul lor!

O legendă germană spune că odată cu solstițiul de iarnă duhurile scapă din locurile în care sunt încătușate și bântuie prin lume. Singura stavilă care oamenii o pot pune în fața amenințărilor, sunt brazii verzi, veșnic vi. Pentru îndepărtarea răului, germanii puneau în fața casei și a bisericilor brazi împodobiți cu mere și panglici colorate.

Pomul de iarnă își are anul de naștere 1605. Din povestea bradului mai aflăm că era un cult al bradului, crengile erau atârinate de grinda caselor încă din vremuri biblice – considerând un simbol al geanalogiei lui Iisus, dar și un simbol al pomului din mijlocul Paradisului.

Știți? De Crăciun se sărbătoresc onomasticile primului cuplu din istoria umanității: Adam și Eva. În Transilvania, bradul de Crăciun a fost adus din Evul Mediu de coloniștii germani – sași. În Anglia, primul brad de Crăciun i-a fost dăruit reginei Victoria de soțul ei Eduard și s-a numit Bradul Reginei.

Oamenii înstăriți împodobesc bradul de Crăciun cu globuri, instalații, lumânări etc. Oamenii săraci atârnavă în cui o creangă de prun cu spini, amintind de chinurile lui Iisus. Lumânările aprinse simbolizează dintotdeauna miracolul învierii, al Luminii datorate nașterii lui Iisus. Lanțurile de hârtie reprezintă șarpele încolăcit pe Pomul Cunoașterii, iar mărul - simbolul ademenirii Evei.

Citind aceste date, privind istoria pomului de iarnă, îmi explic de ce în crengile aduse de gospodari atârnavă în Ajunul Crăciunului nuci, mere, fâșii de hârtie ca la steaua cu care colindă băieții în zilele de Crăciun. Poate e bine să știm ce simboluri au articolele puse în crenguța adusă din grădină sau în brad: mărul înseamnă coeziunea familiei, nucile - starea de sănătate, iar firmiturile de la masa festivă aruncate în foc – izgonirea duhurilor rele.

În zilele noastre, brazii naturali sunt înlocuiți în multe cazuri cu brazi artificiali, stropiți cu esență de rășină și cetină. Se folosesc brazi plantați în ghivece, care pot fi reîntorși în seră sau în liziera de pădure. O măsură foarte bună pentru ocrotirea pădurilor de conifere. În multe gospodării oamenii și-au plantat câte un brad pe care îl găsesc cu globuri și instalații electrice, reducând distrugerea pădurilor, ajutând astfel: fixarea solului, refacerea atmosferei, reglarea cantității de umiditate din zonă, reduce furia torențelor în timpul ploilor abundente,

folosirea lemnului pentru articole sportive, muzicale și de construcții. Adăpostește o diversitate de plante și animale adaptate acestui tip de pădure. Un Rai al păsărilor cântătoare. Povestea lui, cu haina verde, se datorează adăpostirii pe timp de iarnă a unei păsări cântătoare.

Bucuria venirii Crăciunului e legată de nașterea lui Iisus, pentru copii de împodobirea bradului, pentru care se pregătesc din timp familiile. În inspirația poezilor și scriitorilor, a compozitorilor, intră ca subiect și bradul („O, brad frumos!”), povestiri cu noaptea de Crăciun, petrecută de îndrăgostiți („În poiana pădurii de brazi sub un cort de cetină” – autor Bogdan Lupescu).

Fericirea noastră de Crăciun nu e numai pomul de iarnă! Ci și omul de zăpadă, trasul cu sania, reunirea familiei.

Pentru mine, Crăciunul este o sărbătoare a bucuriei care adună toată familia, amintindu-și de copilărie – cei maturi, de tinerețe, răsfățând cu dulciuri și cadouri, în funcție de vârstă, de nevoi și în cele din urmă, în funcție de venituri.

Dacă putem și avem, să oferim și noi copiilor, nepoților, rudelor, câte un mic dar potrivit vârstei și nevoilor. Așa vom fi mai fericiți de sfintele sărbători!

Veselia, magia și generoasa sărbătoare a Crăciunului, așteptată de copii tineri și bătrâni, semnifică renașterea periodică a binelui.

Cu gândul că Moșul va avea grijă să intre în toate casele, să sărbătorim sănătoși Crăciunul popular, Crăciunul liturgic și tradiția fiecărei comune sau oraș!

La mulți ani și sărbători cu sănătate!

Les hommes d'antan (Oamenii de altădată)

Florentina Loredana DALIAN

„*Ou sont les neiges d'antan?*” se întreba poetul și, uneori, ne mai întrebăm și noi, astăzi. Nu, fraților, nu aceasta e întrebarea, că, dacă Dumnezeu ne-ar da zăpezile de altădată, dați-mi voie să cred că cei mai mulți ne-am - scuzați! - emoționa pe noi și-n scurtă vreme am și da colțul. Întrebarea care se pune e alta: *Ou sont les hommes d'antan?* Despre acești oameni de altădată am o poveste, una reală, dar care cu siguranță se regăsește în mii de alte povești asemănătoare.

Pentru că tot se apropie iarna, unii își mai amintesc de vifornița din 1954, atât de dramatică încât n-a putut fi uitată nici astăzi. Eu nu eram pe-atunci, dar mama mea era, și „povestea” am auzit-o de la ea, nu doar o dată, dar și spusă direct de bunica, pe când trăia. În 1954, mama avea 5 ani și era cea mai mică din cei patru frați, cel mai mare având pe atunci 14 ani. Desigur că ei își aminteau acele vremuri cu bucuria copilului care mergea pe deasupra caselor (troienele depășiseră gardurile), care se urca sus, cu sania, pe derdelușul format în grădină și își dădea drumul de acolo. Dar, totodată, memoria a reținut și ceea ce se întâmpla cu adulții, cu acei oameni căliți, doar ieșiți dintr-un război în care numai bine nu le-a fost.

Când a venit urgia din 1954, pe bunicul l-a prins la serviciu, la SMA, la vreo 5 Km de casă. Și, evident că n-a mai putut ajunge curând acasă. Bunica rămăsese, așadar, cu cei patru copii și cu animalele pe care le creșteau în curte. Nu telefoane, nu apă la nas, nu lemne de foc, nu nimica la îndemână, dar lopata era la locul ei, că, pe atunci, iarna nu-i prindea pe oameni nepregătiți. Și ce-a făcut bunica atunci? A dat vreun telefon, s-a dus să zbiere isteric pe la vreo televiziune, s-a miorlăit pe la gardul autorităților? Nu! Și să fi vrut, n-ar fi avut cum. Nici măcar nu și-a permis luxul să se vaite de una singură-n casă, că luxul acesta nu ți-l permiți când ai patru copii de crescut. A pus mâna pe lopată și prin nămeții ăia de doi metri a făcut o cărare spre poartă (habar n-am cum a reușit!) și una spre cotețul porcului. Ce indignată am fost când am aflat că băgaseră purceaua în casă! Cum, să domiciliezi cu porcul, cine-a mai pomenit? Abia mai târziu am înțeles că porcul ăla era hrana familiei pe mai multă vreme și, dacă l-ar fi lăsat în coteț, ar fi murit, dacă nu de frig, atunci sufocat de zăpada care-l acoperise și care continua să cadă. Pe atunci, în satul bunicilor mei, nu exista sursă de apă în curte, apa se căra de la doi kilometri, cu cobilița. Oamenii și-au tăiat cum au putut drum prin munții de zăpadă, până la fântână, căci fără apă, câtă vreme se putea trăi? Cărarea aceea era atât de îngustă, totuși, încât, dacă te întâlneai doi venind din sensuri opuse, era nasol, unul trebuia să dea înapoi. Ca să nu mai vorbim de faptul că oamenii nu umblau încălțați cu bocanci îmblăniți, de firmă, ci cu niște amărâte de opinci din piele de porc. Îmi imaginez cum ar zice bunica, râzând, cu referire la vremurile de astăzi: „Da' bine, barem, că ne-am mai încălțat. Va să zică, s'tem mi încălțați ca altădată!” Subscriu! Și întreb retoric, nu fără regret: *Ou sont les hommes d'antan?*

Din tradiția sărbătorilor de iarnă

înv. Andrei DUMITRU

*„Miros de brad, parfum de flori,
Stau la fereastră urători,
Clipesc pe cer mii de culori.
Fii fericit de sărbători
Acum și-n anii următori!”*

Trecerea de la un an la altul rămâne etapa de cea mai intensă trăire psihică, când omul conștient de perisabilitatea sa determinată de scurgerea implacabilă a timpului, încearcă o concretizare, o materializare a sa. Tristețea și bucuria se împletesc firesc, odată cu părăsirea unei experiențe de viață și începerea alteia noi. Formele de manifestare ale acestui fond psihologic îmbracă cele mai variate forme, culminând cu cele de înaltă ținută artistică și fac parte din cel mai arhaic strat al creației populare.

Aici întâlnim, de asemenea, o asociere armonică între vechi ritualuri reprezentative pentru începuturile umanității și aspecte contemporane, surprinzător de moderne. Toate sunt grupate și performate în cele douăsprezece zile ale timpului sacral dintre Crăciun și Bobotează. Acum, când pretutindeni ar exista duhuri și demoni, când spiritele celor morți cutreieră în cete drumurile și satele, având forțele malefice eliberate de obișnuitele interdicții și tabuuri ar putea sa reinstaureze haosul în lume, omul trebuie să acționeze pentru a le contracara. Între mijloacele considerate cele mai eficiente, se înscriu mascarea – în scopul derutării duhurilor – zgomotele cât mai puternice, de la pocnetul bicelor la modernele petarde – care le sperie – muzica și dansul, care îi pot împlânzi și încânta pe strămoși întorși temporar între noi.

Aceste lucruri se pot observa, se pot distinge și la obiceiurile de iarnă de la Pogonești la fel ca și în tot județul Vaslui sau în foarte multe zone folclorice din țară, când vechile zeități căpătau chip de măști zoomorfe, iar în colinde sau plugușor întâlnim adevărate istorii ale vânătorii sau agriculturii.

În zona noastră, a ținuturilor

istorice Fălcui, Tutova și Vaslui mai evident decât în alte zone ale țării s-a realizat o spectaculoasă sinteză a tradițiilor de sorginte romană cu cele ale dacilor liberi, pe fondul unor credințe ancestrale provenind din neolitic sau chiar din paleolitic.

Colinda (colindatul) este cel mai vechi dintre obiceiurile de iarnă. Cuvântul este de origine latină, „calendae”, trecut prin filiera slavă existând varianta în toate limbile de acest tip. Domnul profesor Dan Ravaru, un pilon al cercetării în domeniul folclorului și etnografiei din județul Vaslui, scria într-un articol al său: „Colindele se grupau tematic și se adaptau de regulă gospodăriei urate: de flăcau, de fată, de bătrâni, de gospodar, de negustor, de popa etc.

Cel mai răspândit colind rămâne, în mai multe variante, cel care transpune literar și muzical vânarea cerbului. Este un colind „de tânăr”, o metafora a maturizării, a trecerii sale dintr-o categorie de vârstă și socială în alta. Dacă în colindele de la Berezeni vânarea cerbului este prioritară, la Pogonești „Leroilea” narează vânarea căprioarei, o altă metaforă, de data aceasta a căsătoriei. Și într-un caz și

în celălalt caracterul extrem de arhaic este copleșitor, conținutul versurilor evocând aspecte din paleolitic, armonizându-se cu descoperirile arheologice. Colindele merg din aceste îndepărtate timpuri până în Evul Mediu, fiind reflectate în amănunțime viața de la curțile domnești și boierești alături de existența cotidiană a țărănimii.

Colindele religioase, mai precis creștine (orice colind are un fond inițial religios), se bucură de cea mai mare răspândire și reprezintă o tipologie diversificată. Astfel, unele sunt pur folclorice, elementele propriu-zis creștine grefându-se pe structuri anterioare ale creației populare, altele prezintă un stadiu tranzitoriu între tradițional și melosul bisericesc, iar a treia categorie este formată din piese de autor sau prelucrări învățate de la preoți sau dascăli.”

Vânarea căprioarei în colindul „Leroilea”:

*Leroilea, / La munți ninge, plouă
La șes cade roua
Leroilea, / Roua de la șes.
Leroilea / Ni s-a iezăritu
De la Chezărelu
Leroilea, / Pe-o margini de lac.*

Leroilea, / Multe ciute paștiu,
 Dar una nu paștiu
 Leroilea, / Nici apă nu bea.
 Leroilea, / Numai străjuiau
 Straja din trei parțiu
 Leroilea, / Și din trei laturi.
 Leroilea, / Voinicu Ionu
 'n goană le-a luat
 Leroilea
 Și tot le-au gonit.

.....
 Viața de la curțile domnești alături
 de existența cotidiană a țăranimii în
 colindul „**Prin cel cer, prin cel mărgele**”:

.....
 Marie, fată frumoasă,
 Oi lerui doamne
 Vine nunta să te ia.
 Dacă nu-ți vine să crezi
 Oi lerui doamne
 Sui în foișor de vezi,
 De vezi nunta cum îți vine,
 Oi lerui doamne
 Vine să te ia pe tine.
 Să te ducă peste munți
 Oi lerui doamne
 Peste munți la a lui curți.
 Să fii doamna curților
 Oi lerui doamne
 Stăpâna argaților.

.....
Plugușorul sau Uretul – varianta
 agrară a colindei, este specia folclorică
 de cea mai mare răspândire în
 Moldova, fiind la origine creația proprie
 a acestei zone românești, de unde în
 primul rând prin intermediul școlii s-a
 răspândit în întreaga țară. Concretizare
 artistică a unor vechi rituri de
 fertilitate, specifice pentru populațiile
 de agricultori, plugușoarele cunosc
 o amplă desfășurare tematică, de la
 riturile magice ale celor incluse în tipul
 „Povestea pâinii”, până la ingerințele
 vieții moderne în variantele reflectând
 aspecte contemporane. Pentru a
 sistematiza bogăția și varietatea
 plugușoarelor, se recurge de regulă
 la criteriul formal, stabilindu-se patru
 categorii distincte din acest punct de
 vedere: cele pentru copii, „Povestea
 pâinii”, plugușoare-balada și satirice.
 Redăm o strofă dintr-un plugușor
 satiric de la noi:

.....
 Că și-a luat unul nevasta
 Di la mini-a treia casa.
 Frumos nume mai avea
 Ca Ileana o chema.
 Frumușică nu prea, prea,

Vreo 30 di ani avea.
 Di urâtă nu frumoasă
 Ti sperii di-o vezi prin casă.
 Și di rău nu-i șadi ghini
 Când sa duși parcă vini.
 Di mâncări n-am ci zâci
 Sa pricepi să mănânci
 Că mănâncă frati dragă
 Câti-o mămăligă-ntreagă.

.....
 Sinteza și totodată modul
 exemplar de performare a obiceiurilor
 de iarnă o constituie **vălăretul**,
 definit drept un „alai al alaiurilor” de
 către profesorul **Vasile Adascăliței**.
 În circulație sunt mai multe variante
 și denumiri diferite - vălăret, vălărit,
 irozii, damele etc. Toate definesc însă
 aceeași realitate folclorică.

În privința originii termenului s-au
 vehiculat și se vehiculează mai multe
 ipoteze: de la „val”, fiindcă cetele de
 urători vin una după alta, ca niște valuri
 sau de la un verb ipotetic din latina
 vulgară, „valeo, velere”, cu sensul de a
 behăi, dată fiind legătura vălăretului cu
 păstoritul. **Stelian Dumistracel** crede
 că este vorba de „dus la vale”, pentru
 udat, iar **Augustin Scriban** spune că
 „vălăret vine de la verbul, „a vălări”,
 provenit din albanezul „Veljemeria”, a
 se înfrăți, așa cum fac flăcăii din ceată.

Vălăretele reunesc actualmente, în
 variante diferențiate, toate obiceiurile
 dintr-un sat: colinda, plugușor, jocuri
 de măști, ursul, teatrul popular.
 Multitudinea tipurilor de costumație,
 varietatea măștilor, susținerea muzicală
 de fanfară, succesiunea accelerată
 a dansurilor, totul se contopește
 într-o foarte pregnantă atmosferă
 de sărbătoare. Această atmosferă

este înviorată de diferitele personaje,
 tot mai variate și diferențiate de la o
 localitate la alta, fiecare cu costumația
 și dansul său specific, imaginația și
 spiritul de observație de la un sat
 la altul rămânând nesecate precum
 izvoarele de apă.

În anii 2000, 2006 și 2013
 Ansamblul folcloric „Răzeșii” Pogonești
 a avut turnee la Strasbourg - Franța,
 Calpe - Spania, respectiv la Malmo -
 Suedia și Copenhaga - Danemarca.

Spectacolele susținute în aceste
 turnee au cuprins cântece și dansuri
 populare atât de pe meleaguri
 vasluiene cât și din diferite zone
 folclorice ale țării și nu în ultimul rând
 colindele noastre seculare, steaua,
 capra, plugușorul sau semănatul.
 Toate acestea au fost gustate din plin
 de publicul prezent, au umplut de
 bucurie inimile românilor de acolo
 cât și ale localnicilor, au făcut să curgă
 chiar lacrimi de emoție pe timpul
 derulării spectacolelor și nu numai.
 Dintre toate aceste momente, am
 reținut momentele pline de emoție, de
 sensibilitate, de trăire interioară intensă
 în biserica ortodoxă românească din
 Malmo, unde slujea un preot din zona
 noastră (județul Bacău), lăsându-se cu
 lacrimi în ochi din partea celor prezenți
 la auzul colindelor noastre, laice sau
 religioase.

E vremea colindelor, vremea
 bucuriei interioare, când minunea
 Nașterii Domnului Iisus cuprinde
 sufletele și le înobilează. În această zi
 sfântă de Crăciun, cât și de Anul nou
 și de Bobotează să păstrăm gândurile
 bune și frumusețea sufletului ce
 strălucește în fiecare dintre noi.

Tradiții și obiceiuri de iarnă reflectate în operele scriitorilor români

prof. Aurelia CURELARU

Imaginea satului românesc, păstrător al tradițiilor și obiceiurilor strămoșești, este reprezentată din plin în creațiile scriitorilor români: fie prin evocarea folclorului în operele Marilor Clasici, fie prin căutarea „sufletului național” în miturile și credințele precreeștine, fie prin întoarcerea în satul tradițional.

În satul din *Amintirile* lui Ion Creangă îl vedem pe Nică așteptând nerăbdător Crăciunul: „La Crăciun, când tăia tata porcul, și-l pâlea și-l opărea, și-l învălea iute cu paie de-l înădușea, ca să se poată arde mai frumos, eu încălecam pe porc deasupra paielor și făceam un chef de mii de lei, știind ca mie are să-mi deie coada porcului s-o frig și beșica s-o umplu cu grăunțe, s-o umflu și s-o zuruiesc după ce s-a usca; și-apoi vai de urechile mamei până ce nu mi-o spârgea de cap”. Memorabil este povestit și obiceiul „mersului cu plugul” din Ajunul Sfântului Vasile. Nică a stat „toată ziua pe capul tatei să-i facă un buhai, ori de nu batăr un harapnic” și cum nu avu sorți de izbândă, o șterpeli de acasă numai cu „beșica cea de porc”. Împrovizând un clopot („facem noi ce facem și sclipuiem de cole o coasă ruptă, de ici o cârceie de tânjală, mai un vâtrar cu belciug... și pornim pe la case”) (*Amintiri din copilărie*). Nică și tovarășii lui încep uratul din capul satului, de la popa Oșlobanu. Atât popa Oșlobanu, cât și nevasta lui Vasile Aniței îi alungă pe urători. Creangă ne înfățișează atât de realist tabloul peripețiilor din Ajunul Sfântului Vasile, încât aievea îi vedem pe tovarășii lui Nică urând pe la ferestre.

Starea de înălțare sufletească și feeria naturii din Ajunul Crăciunului sunt sugerate de versurile eminesciene: „Colinde, colinde! / E vremea colindelor, / Căci gheața se-ntinde / Asemeni oglinzilor / Și tremură brazii / Mișcând rămurelele, / Căci noaptea de ayi-i / Când scânteie stelele.” De „vremea colindelor” se bucură copiii, iar fetele își piaptănă pletele de dragul Mariei (M. Eminescu, *Colinde, Colinde*).

Sărbătoare a iubirii, a apropierei dintre oameni, Nașterea Mântuitorului nostru Iisus Hristos devine o manifestare a „specificului național”¹ în orientările culturale de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului următor. În căutarea afirmării unei culturi proprii, colaboratorii revistelor „Viața” și „Vatra” (Al. Vlahuță, G. Coșbuc) subliniau „întoarcerea, pe cât mai e cu putință, la vatra strămoșească, la obârșia culturală a noastră”. În opera lui M. Sadoveanu, atât în *Vestitorii* cât și în *Moș Crăciun*, eroii sunt copiii satului de odinioară care înfruntă gerul iernii din dorința de a întâmpina venirea Mântuitorului.

George Coșbuc descrie în tablouri vizuale și auditive tihna din casa țărănească, emoția așteptării Crăciunului: „Cad fulgii mari încet zburând, / Și-n casă arde focul, / Iar noi pe lângă mama stând / De mult uitarăm jocul”, „Rugată, mama repeta / Cu glasul rar și dulce / Cum sta pe paie-n frig Hristos / În ieslea cea săracă, / Și boul cum sufla milos / Căldură ca să-i facă ...”. Colindătorii sunt așteptați cu mare nerăbdare să cânte și să vestească nașterea pruncului Iisus: „Și vin mereu, s-opresc în drum, / s-aud acum în tindă - / Noi stăm cu ochii pironiți și fără de suflare!”.

Bucuria și trăirea intensă a sărbătorii creștine sunt în versurile din ultima strofă a poeziei *Colindătorii*: „Și până nu tăceau la prag, / Noi nu vorbeam nici unul - / Sărac ne-a fost, dar cald și drag / În casă-ne Crăciunul.”.

Obiceiul împodobirii bradului de Crăciun capătă valențe sacre, în pădurea adormită de brazi coboară îngeri aducând „miere și flori” pe care le atârnă de crengile brazilor: „Iar florile s-anină de ramuri până jos / Și-i cântec și lumină și-așa e de frumos! / Iar brazii se deșteaptă, se miră asta ce-i / Se bucură și cântă ca îngerii și ei. Apoi o fărâma din spectacolul naturii este trimisă în casa copilului, amintindu-i de Iisus din staul: „Tu n-ai văzut pădurea, copile drag al meu / da uite ce-ți trimise dintr-însa Dumnezeu, / Un înger rupse-o creangă din brazii cu făclii / Așa cum a găsit-o cu flori și jucării.” (*Pomul Crăciunului*)

Crăciunul în tabără (*Pe câmpia Smârdanului*) este trăit intens, chiar și cei care „de-a pururi au glume” / Azi tremură muți și-ngheteți. / Zgomotul îndepărtat al tunului le amintește flăcăilor de clopotul din sat care vestește Nașterea Mântuitorului: „Crăciunul e astăzi, Crăciunul / Flăcării țin capul plecat, / Și plânge-necat câte unul...”. În ochii flăcăilor aflați pe câmpul de luptă revin imagini ale obiceiurilor în zi de Crăciun. Ei văd „vetrele vesele” și pe toți ai casei gătiți, așteptând oaspeți. Veselia se întinde până în stradă, unde cetele de fetele și cetele de flăcăi se „luptă-n zăpadă”. Atmosfera de sărbătoare plutește pretutindeni în satul departe de tabără, întreaga comunitate trăind comuniunea cu Dumnezeu. G. Coșbuc ne oferă o frântură din viața satului românesc aflat în forfota pregătirilor de sărbătoare: pe masă sunt puse vinul și pâinea, iar nevasta se-nvârte, având către toți câte-o vorbă-mbunată”. Regăsim în aceste versuri ideile poetului care mărturisea în postfața volumului de versuri *Fire de tort* (1896): „m-a tot frământat ideea să scriu un ciclu de poeme cu subiecte din poveștile poporului și să le leg ca să le dau extensiune de epopee”.

Crâmpeie din Ajunul Crăciunului ne-a lăsat și Al. Vlahuță (*Un Crăciun, Amintiri și În ajunul Crăciunului*), autorul amintindu-și momentul sosirii Crăciunului. Dorința de a petrece sărbătorile în sânul familiei îi dau curaj să pornească cu Ionică singuri spre satul natal. Ajunși acasă sunt serviți cu bucate de post, după datina creștină: „baba Țândăroaie ni-așază pe-un fund de lemn o strachină cu borș de cartofe, o bucată de azimă, perje afumate și alte bunătăți de post – căci e ajunul Crăciunului și doară suntem creștini. Și pe când eu și Ionică leorpăim flămânzi din lingurile de lemn, baba își face cruce și se minunează într-una de vitejia noastră, și parcă tot nu-i vine a crede c-am făcut noi singuri atâta drum”. Amintirile scriitorului sunt atât de vii, încât îl copleșesc pe cititor. Răbdarea lui Mihalachi luă sfârșit și la miezul nopții își trezește camarazii: „Sculăți, băieți, c-a venit Crăciunul!”. Urmând tradiția, este trecut de miezul nopții și creștinii pot mânca de fruct. Mihalachi se suie repede în pod și aduce „o harchină de costiță afumată, cu slănina și cioricul ei; și o taie frumușel bucățele într-o tigaie, și trage cărbuni pe vatră...”. Și-aduc și farfurii și furculițe „să mănânce ca oamenii că doar îi Crăciunu... sătulu”, răzbunându-se pe cele șase săptămâni de post.

Sărbătorile de iarnă sunt incomplete fără moșul care aduce daruri copiilor și alungă necazurile sătenilor. Moș Crăciun cu barba albă, cu traista plină este așteptat în sat cu colinde, cu cântec și lumină. O. Goga îl transformă pe moșul darnic în mesagerul gândurilor și trăirilor sale, rugându-l să viziteze și casa părintească: „De nu ți- o fi peste mână treci și pe la casa noastră,/ Biata mamă-ngândurată azi e singură la masă,/ Tu măcar o rază-n suflet îi trimite pe fereastră, / Când vezi neatins și vinul și colacul de pe masă.” (*Moș Crăciun*).

Satul românesc văzut de Lucian Blaga ca locul unde „s-a născut veșnicia” (*Sufletul satului*) este satul tradițional, care constituie un univers anistoric prelungit în mit. Așa cum observa Z. Ornea², Lucian Blaga construiește în poezia sa un univers mitic „neutral din punct de vedere religios și încadrat în mitologia populară”. În poezia *Colindă* (pentru Dorli), L. Blaga ne înfățișează tabloul Nașterii Domnului în nuanțe autohtone: „Iosif cerul de pe cap/ în cuier și l-a lăsat/ și-a plecat unde-a plecat/ ca să-l latre câinii-sat./ Noaptea-i neagră, ceasu-i lung,/ stă măicuța lângă prunc”.

Sub influența doctrinei gândiriste, în creațiile poetice tradiționaliste ale lui Ion Pillat și Vasile Voiculescu se regăsește ideea stilizării iconografice a peisajului românesc, a autohtonizării eposului creștin. În poemele lui I. Pillat din ciclul *Povestea Maicii Domnului*, nașterea lui Iisus are loc într-o iesle din zona Câmpulung-Muscel, pe unde a copilărit și Maica Domnului, iar când cei trei magi vin să se închine în fața pruncului născut, ea îi trage marama peste față „să nu-l deoache cel Crai Baltazar” (*Închinarea magilor*).

Prin *Colind I, II* Vasile Voiculescu ne descrie într-o manieră religioasă pătrunderea lui Hristos în inimile creștinilor: „În coliba-ntunecoasă/ Din carne și os lucrată/ A intrat Hristos deodată./ Nu făclie ce se stinge,/ Nu icoană ce se frânge/ Ci el însuși, trup și sânge/ Preschimbat pentru

făptură/ Într-o scumpă picătură/ Dulcea cuminecătură”.

Într-o altă lumină este prezentat Moș Crăciun în opera lui Ion Minulescu. Pe un ton ironic, poetul îi scrie câteva rânduri lui Moș Crăciun: „Iartă-mă că te salut numai din ușe.../ Te-aș pofti și-n casă -/ Dar mi-e teamă,/ Că-mi aduci aceeași veșnică păpușă/ Și același vechi refren de panoramă!”.

În literatura pentru copii, remarcăm versurile scriitoarelor Elena Farago și Otilia Cazimir care ne introduc în atmosfera sărbătorilor de iarnă: „Prin nămeți în fapt de seară,/ a plecat către oraș/ Moș bătrân c-un iepuraș/ înhămat la sânioară”. Șirul scriitorilor care oglindesc emoția pură a sărbătorii de Crăciun ar putea continua cu Nichifor Crainic, Ion Agârbiceanu etc.

Răsfoind paginile de aur ale literaturii noastre, cu nostalgii am redescoperit Crăciunul din satul de odinioară... o sărbătoare plină de trăire sufletească curată, ce urmează tradiția creștină.

Note:

1. G. Călinescu, *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, ediția a II-, Editura Minerva, București, 1981, p. 973-974.

2. Z. Ornea, *Tradiționalism și modernitate în deceniul al treilea*, Editura Eminescu, București, 1980, p. 556.

Un plugușor-baladă din județul Vaslui

Lucian-Valeriu LEFTER

*O, brad frumos, o brad frumos!
Cu cetina tot verde,
Tu ești copacul credincios,
Ce frunza nu și-o pierde!*

Colind

An de an, la festivalul datinilor și obiceiurilor de iarnă de la Vaslui mai putem auzi, din ce în ce mai rar, câteva urături ale unor bătrâni, mesageri ai altor vremuri. Urătura sau plugușorul este cunoscut îndeobște prin textul agrar, cel mai vechi dintre toate, care relatează „povestea pâinii”, de la semănatul grâului până la treierat și coptul pâinii. Însă există și o categorie de texte neagrare, despre care folcloristul Vasile Adăscăliței (1929-2007) atrăgea atenția, în lucrarea *Istoria unui obicei. Plugușorul*, apărută la Iași, în 1987, că au început să intre în circuitul public spre sfârșitul secolului al XIX-lea, învățate din cărți. Așa au devenit unele balade text de plugușor, precum *Mogoș Vornicul*, în sate din jurul Bârladului, în vremea Primului Război Mondial.

Balada interpretată ca plugușor, conținând motive mitico-fantastice comune cu basmul și legenda, a devenit a realitate specifică Moldovei, precum *Miorița*, *Gruia lui Novac*, *Vulcan*, *Codreanu*, *Ghiță Cătănuță* și altele. În 1972, întocmind o culegere de folclor poetic din județul Vaslui, Vasile Adăscăliței scria: „Imaginea completă despre starea baladei în această arie ne-o putem face numai dacă avem în vedere și unele texte de urături, unde epopeea muncii agrare a cedat în fața dramatismului episoadelor cu haiduci (*Vulcan*, *Gruia*). Vechimea procedului ar putea fi interpretată cu concluzii diferite, fie prin analogie cu trecerea unor motive și texte de baladă în colinda propriu-zisă, comună unei largi arii transilvănene (din care, în evul mediu, destui locuitori au trecut în Moldova); fie prin admiterea ipotezei că este vorba de o practică mai nouă, întărită prin aportul cărții

populare și a manualului școlar, cum se arată net lucrurile în alte județe din Moldova (Botoșani și Suceava)”.

Profesorul Vasile Adăscăliței, care a ținut în anii 1959-2000 cursul de folclor și folcloristică la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, a înființat o arhivă a Seminarului de Folclor, antrenând de-a lungul anilor zeci de studenți în campanii de culegere a folclorului atât în vacanțele de vară, cât și la vremea sărbătorilor de Anul Nou. Arhiva menționată cuprindea atât dosare, cu note manuscrise, cât și înregistrări pe bandă de magnetofon. Începând din 2014, în cadrul Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Vaslui am început digitizarea și editarea acestor benzi de magnetofon, încât până acum au apărut șase volume cu CD-ROM, cu peste 500 de selecțiuni audio, în seria *Fonoteca arhivei de folclor „Vasile Adăscăliței”*. Și pentru că se apropie sărbătorile Anului Nou, în continuare redăm un plugușor cu text de baladă înregistrat de către doi foști studenți ai profesorului Vasile Adăscăliței, Ion H. Ciubotaru Ion și Ilie Luana, în comuna Dumești din județul Vaslui, în anul 1968. După un prolog care poartă pecetea epocii, respectiv un plugușor cu versuri satirice, continuă urătura cu textul baladei *Vulcan*, mărturie a unor vremuri istorice de demult.

Aho, ho, ho! Femei, bărbați,
Voi plugari și copii frați
Din Republica Română,
Am plecat de-o săptămână
Tocmai de la București,
Să v-aduc un sac de vești,
Vești din țară adunate
Și la mine-n sac băgate.

Am mai sta și v-am mai spune,
Fraților, povește bune,
Dar, văzut-am pe fereastră
Că pe masa dumneavoastră
Șade-o găscă pe curechi,
Rumenă pân-la urechi,
Botezată cu vin vechi.
Sus pe dealuri, jos pe văi,
La fântâna cu budăi,
Trageți roata cinci flăcăi!
Hăi!

Am urat și la vecina
Și-am urat, bătu-o-ar vina
Și, cum tot uram, de-odată,
Străluci doi ochi de fată,
Mari, căproi și plini de foc
C-am rămas prostit pe loc.
Glasul mi se bălbăia,
Limba mi se mpleticea
Iar inima îmi bătea
Ca un ceas de tinichea.
Aoleu, cum aș fi vrut
Ochii fetei să-i sărut!
Când privii ceva mai bine,
Ce văzui, sărac de mine?
Că nu-i fată, nici nevastă,
Ci stă măța pe fereastră.
Sta măța și se miera
Cum mă drăgosteam cu ea.
Sus pe dealuri, jos pe văi,
La fântâna cu budăi,
Trageți roata cinci flăcăi
Și cu mine șase, măi!
Hăi!

La gura Siretului,
În postul Sânpietrului,
Iată, mări, s-a ivit
Un crai [caiac] mare, poleit,
Cu postav verde-nvălit!
Dar, în el cine era?
Suliman-Hanga,
Cu cincizeci pe lângă el,
Ce purtau la brâu hangere,
Ei, venind încet-încet,

De la Dunărea-n Siret,
Valurile străbătând,
Malurile cercetând.
Dar Hanga, precum mergea,
Sus pe mal se întâlnea
Cu trei fete moldovene,
Floricele tinere.
- Bună ziua la trei fete!
De nu sunteți voi șirete,
Spuneți nouă de Vulcan,
De ne-ați spune voi cu drept
Răsări-v-ar flori în piept,
Flori cu pietre de bujor
Și cu ochi de pruncușor.
Iar de n-ați grăit cu drept,
Arde-v-ar focul în piept,
Lucrul să nu vă sporească,
Pânzele să nu-nalbească
Și la vânt să putrezească,
Cum e coala de hârtie
Și floarea de iasomie!
Sus pe dealuri, jos pe văi,
La fântâna cu budăi,
Trageți roata cinci flăcăi
Și cu mine șase, măi!
Hăi!

Fetele se-ndepărtară
Și din gură cuvântară:
Atunci ați ajunge voi
La bădița cel iubit
Și de turci nebiruit!
Turcii se posomorau
Și din mers nu se opreau
Până-n cale nu zăreau
O sălcică rămurată,
La izvoare stă culcată
Și, sub salcie-o bătrână,
Tot sub salcie-un căpitan,
Tot voinicul de Vulcan,
Sta la umbră și dormea,
De-a lui viață nu gândea.
Stă la umbră și-l păzește,
Și la cap îi străjuiește.
Sus pe dealuri, jos pe văi,
Trageți roata cinci flăcăi,
Și cu mine șase, măi!
Hăi!

În pădure căzu jos
Ca stejarul cel frunzos,
Stăteau turcii înarmați,
Împrejurul lui adunați.
Și pe rând se întreba
Că ce moarte i-or afla?
Alții ziceau să-l omoare
La loc de spânzurătoare;
Alții să-l înfrângă-n țăpă;

Alții să-l arunce-n apă;
Alții să-l taie pe loc;
Alții să-l arunce-n foc.
Iar Pandeale ascultă
Și la rând le cuvântă:
- La cea moară părăsită,
De stăpânul meu clădită,
Este-o piatră de rășnit
Și-i bună de aninat
Unui gât nevinovat!
Turcii piatra aduseră,
De gâtul lui o legară
Și-n Siret mi-l cufundără.
Apele se dischidea,
Se-nchidea, se dischidea,
Cum se-nchide pe-un mormânt
Gura negrului pământ.
Sus pe dealuri, jos pe văi,
La fântâna cu budăi,
Trageți roata cinci flăcăi,
Și cu mine șase, măi!
Hăi!

El la fund când a ajuns
Mâna dreaptă-a desfăcut
Și din gură-a cuvântat:
- Alelei, amar de mine,
Căci un ajutor nu-mi vine,
Să mă scape de la greu,
Să lungească veacul meu!
Se aude-un glas de fată:
- Voinicele, țin-te bine,
Că eu vin, alerg, la tine!
Și sări de se cruci,
Pe Vulcan de mi-l scăpa.
El pe mal când se vedea,
Pe ochi negri-i săruta
Și din gură cuvânta:
- Haide, tu, la mine-acasă,
Să-ți iau haine de mireasă!
Vom logodi împreună
Și-om trăi o viață bună!
Sus pe dealuri, jos pe văi,
Înc-o roată, măi flăcăi!
Hăi!

Maică-sa, când îl vedea,
Din ochi negri lăcrima
Și din gură cuvânta:
- Măi, băiete, de ești viu,
Spune-i maicii, ca să știu;
De ești mort să te bocesc
Și-n pânză să te-nvălesc.
- Nu sunt mort, nu mă boci,
Nici în pânză nu mă-nvăli,
Ci mă-nvălește în zdrențe
Și mai prifă-n calicește!
Maica, cum Vulcan zicea,

În calic mi-l prifăcea,
Crășmele de le-ncerca.
Cerca una, cerca două,
Până când împlinea nouă.
Când împlinea-al noulea,
El înăuntru năvălea,
Căci acolo mi-l zărise
Pe vânzătorul ce-l vânduse.
Vânzătorul ședea culcat
Tomai în fund, pe un pat,
Lăudându-și faptele,
Băundu-și pacatele.
Sus pe dealuri, jos pe văi,
La fântâna cu budăi,
Trageți roata cinci flăcăi,
Și cu mine șase, măi!
Hăi!

Mult mă țin eu înșalat
De câți bani pe-acest am dat,
Pe-acest paloș oțelit
Cu mănunchiul poleit!
Dă-l încoace, fătul meu,
Să ți-l cercetez și eu!
- Nu te ții tu înșelat
De câți bani pe el ai dat,
Ci, te ții tu înșelat
În mâna cui i l-ai dat.
Ochii-n sânge mi-i-ncruntă,
Capul grecului tăie,
Fără popă și prohod,
Pân-la capătu-unui pod.
Și podeala ridică,
Și pe unde se-ncăpe,
Pe cea lume-l trimete.
Sus pe dealuri, jos pe văi,
La fântâna cu budăi,
Trageți roata cinci flăcăi,
Și cu mine șase, măi!
Hăi!

Busuioace, frații mei,
De-acum la rai apucăi!
Dar la rai, la rai, la rai,
Ce văzui mă bucurai!
Mese-ntinse,
Flăcări aprinse,
Pahare pline cu vin și bune,
Iar dacă nu mi-a fost dat,
De mână m-o luat
Și la iad că m-o-ndreptat.
Dar la iad, la iad, la iad,
Ce-am văzut m-am spăimântat!
Numa' copii nibotizați
În arămuri îmbrăcați;
Fimeia cari-și farmică bărbatul
S-o țâie dracul;
Aceia cari ia mana la vaci

S-o chinuie 72 de draci!
Iar aceia care ia mana de la oi,
S-o chinui 122!
Mergând la a doua casă
Dădui și de-a mea nevastă.
Săraca nevasta mea,
Di șapți ani și cârchea
Și di cârchit tot mai avea!
Câte frunze pe răchită
Cu-atâtea petici era cârchită;
Câte frunze pe stejar,
Cu-atâtea petici pi tulpan!
Sus pe dealuri, jos pe văi,
La fântâna cu budăi,
Trageți roata cinci flăcăi,
Și cu mine șase, măi!
Hăi!

N-am vinit la dumneavoastră
Să ne dați cine știe ce!
Să ne dați șoldul porcului

Din fundul podului
Ș-o bucată de slănină,
Ca de-aici pân-la fântână,
Să ung fetele la bot,
Ca să le cunosc la joc,
Care-a fi di sama mea
Să mă dau pe lângă ea!
Care n-a fi de sama mea,
Să facă dracu' cimpoi din ea!
Doi te ură,
Doi te fură,
Doi cotrobăiesc prin șură!
Dar unul mai hoțoman,
Hâț cucoșul di gâtlan
Și ți-l bagă sub suman!
Dar găina cârcăia
Ca s-o iei și pi ea!
Sus pe dealuri, jos pe văi,
La fântâna cu budăi,
Trageți roata cinci flăcăi,
Și cu mine șase, măi!

Hăi!

Fata mamei harnica
Pune oala și se la [lăie],
Pune oala sâmbăta
Și se lă duminica.
De la primărie-n sus
Toate lămpile s-o stâns,
Numai la mândruța mea
Arde lampa ca și-o stea,
Să mă duc sara la ea.
De la un timp fata zicea:
- la, mărită-mă, mămucă,
Că mi-o vinit lapte-n țată!
Cât îi muntile di-nalt
Tot omățul s-o luat,
Numai la inima mea
Ce s-o pus nu se mai ia!
Sus pe dealuri, jos pe văi,
Înc-o roată, cinci flăcăi!
Hai!

Dorina STOICA

De Crăciun...

Să nu ai copii sau nepoți.
Să nu-i iubești pe toți.
Și totuși!

...nu ai voie să:

Fii nefericit.
Să fii sărac.
Să fii singur.
Să cazi în depresie.
Să cazi pe gheață.
Să chemi salvarea.
Să plângi.
Să încui ușa.
Să ucizi.
Să mori.
Să-ți fie foame.
Să-ți fie frig.
Să nu te bucuri.
Să nu asculți colinde.
Să nu ai prieteni.
Să nu primești daruri.
Să nu dăruiești.
Să nu mergi în vizită la rude.
Să nu ai rude.
Să nu împodobești bradul.
Să nu ai brad.
Să nu tai porcul.

Câți oameni sunt nefericiți, singuri, căzuți în depresie, câți cheamă salvarea, câți plâng și câți stau în spatele ușilor încuiate? Câți mor de foame, de singurătate, de dor, nu au bucurii, nu aud colinde, nu au prieteni, nu primesc daruri, nu dăruiesc, nu merg în vizite, nu au rude, nu-i vizitează nimeni, nu au brad, nu taie porcul, nu iubesc pe nimeni, nu-i iubește nimeni.

Sărbătorile mele de iarnă

Este anotimpul acela când norii alb-negri
Transformă peste noapte ploaia în ninsoare.
Somnul lipit de genele printre care
se luminează de ziuă aduce zvon de colinde
și de sărbători.
Fardată cu o rugăciune și cu-n zâmbet
Fața mi se face nespus de frumoasă.
Înainte de a începe să mușc
bucățele mici din luna decembrie,
încui ușa pe dinafară și bat.
Nu-mi răspunde nimeni.
Locuiesc în mine de sărbători.

SPIRITUALITATEA POPULARĂ LA SĂRBĂTORILE DE IARNĂ, DATINI ȘI OBICEIURI DIN SATUL LUI TUDOR PAMFILE ȘI ZONA ADIACENTĂ

Prof. **Ghiță CRISTIAN**

Spațiul cultural popular din Sudul Moldovei și nu numai a fost cercetat și arhivat la începutul secolului XX, datorită spiritului neobosit al lui Tudor Pamfile, etnolog, etnograf și folclorist autodidact, ofițer de carieră la regimentul 3 Roșiori din Bârlad.

Originar din comuna Țepu, județul Tecuci, actual Galați, fiul țăranilor Costache și Vasilica Pamfile, s-a născut la 11 iunie 1833 după cum mărturisește chiar el: „...răsăream și eu în satul nostru, cum răsar buruienile pe câmpul nemuncit...”. Această buruienă rară, cu suflet mare de român autentic, a urmat școala primară în comuna natală (1881-1893), gimnaziul la Tecuci (1895-1899) și studii militare de infanterie la Iași (1899-1903), București (1903-1904) și de cavalerie la Târgoviște (1904-1906).

După absolvirea Școlii militare a fost repartizat ca sublocotenent la Regimentul 3 Roșiori din Bârlad, unde la 1 mai 1915 a fondat împreună cu poetul George Tutoveanu și cu preotul Toma Chiricuță „Academia Bârlădeană”, viabilă și în zilele noastre.

Fiind atașat de locurile natale și de zonă și păstrând în sufletul său de țăran, valorile spirituale autentice ale poporului român, nepervervitite încă la acea vreme, le-a colectat și arhivat făcându-le publice prin peste 40 de volume de culegeri și studii, publicate sub egida Academiei Române.

În scurta sa viață de 38 de ani (1883-1921), în paralel cu cariera militară, a avut o intensă preocupare pentru istoria, datinile și obiceiurile specifice zonei colaborând la numeroase publicații:

- *Analele Academiei Române*;
- *Convorbiri literare*;
- *Calendarul Învățătorilor*;
- *Calendarul Ion Creangă*;
- *Calendarul „Neamului Românesc”*;
- *Calendarul „Lumina Poporului”*;
- *Calendarul foi „Lumea și țara”*;
- *Calendarul Poporului*;
- *Calendarul sătenilor*;
- *Calendarul național al ziarului „America” (Cleveland, Ohio)*;
- *Calendarul gospodariilor*;

- *Calendarul Ligei*;

A fondat și condus personal revistele: „*Ion Creangă*”(1908-1921), „*Miron Costin*”(1913), „*Florile dalbe*”(1919) și „*Freamătul*”(1911). În 1912 conducea direct sau indirect 12 publicații având tipografia sa proprie.

Asemenea marilor spirite naționale și universale, Mihai Eminescu, Ștefan Luchian, Rafael Sanzio, Vincent Van Gogh, care s-au stins cam la aceeași vârstă, Tudor Pamfile a ars ca o flacără luminând spiritul a numeroase generații, rămânând un reper în studierea valorilor folclorice ale nației române.

Multe materiale sunt culese din satul natal – Țepu și împrejurimi: Vizurești, Brăhăsești, Ghidigeni, Gohor, Negrilești, pe care le cunoștea foarte bine și care, la vremea respectivă și chiar și astăzi, mai păstrează nealterate valorile autentice ale folclorului românesc, tradițiile, datinile și obiceiurile specifice anotimpurilor, sărbătorilor laice și religioase de peste an.

După Marea Unire de la 1918, Ministrul Instrucțiunii și Cultelor, Simion Mehedinți, l-a delegat pe Tudor Pamfile să meargă la Chișinău pentru refacerea unității culturale ale românilor de pe ambele maluri ale Prutului și unde conduce publicațiile: „*Cuvântul Moldovei*”, „*Vocea Basarabiei*” și „*Glasul Țării*”.

A decedat la Chișinău la 16 octombrie 1921 și a fost reînhumat la Tecuci în 1923 unde a fost căsătorit cu fiica comerciantului Gheorghiu cu care a avut 4 copii. În 2021 vom comemora 100 de ani de la moartea sa.

Autodidact, care nu făcuse studii universitare de filologie, sociologie sau istorie, a fost folclorist, etnograf, dramaturg (piesa *Cuiul lui Pepelea* -1920, reluată și îmbogățită de Victor Ion Popa), nuvelist și poet (poezii: *Cântec lung*, *Păcătuirea jîtnicerului*).

Tudor Pamfile și-a petrecut în Bârlad cei mai frumoși ani, între 1908 și 1920, iar municipalitatea i-a rămas recunoscătoare pentru contribuția sa la emulația culturală a urbei: o stradă îi poartă numele; Muzeul „Vasile Pârvan” l-a înscris în galeria permanentă a personalităților culturale; profesorul Ghiță Cristian, în calitate de director, a atribuit în anul 2001 Școlii nr. 4 numele de Tudor Pamfile și a amplasat în fața școlii un bust, autor fiind sculptorul

Gheorghe Alupoie.

Școala din comuna natală îi poartă numele, iar la Galați, sub patronajul Episcopiei Dunărea de Jos și a Centrului cultural, are loc anual *Festivalul de datini și obiceiuri de iarnă „Tudor Pamfile”*.

În satul natal, dascălii școlii ce-i poartă numele și în fața căreia se află un bust executat de sculptorul Dan Mateescu din Tecuci, reiau la sărbătorile de iarnă, tradițiile folclorice cu colinde, căiuți, capra, ursul, jocul cu măști, plugul cu zurgalii, bice și buhai, la fel și în satele apropiate. Există și un ansamblu de cântece și dansuri populare „Cununița Țepului”.

În 1914, Tudor Pamfile a publicat un studiu monografic „Sărbătorile la Români; Sărbătorile de toamnă și Postul Crăciunului”, din care vom prelua pe cele referitoare la sărbătorile de iarnă, Crăciunul și Anul Nou.

CAPITOLUL I – AȘTEPTAREA SĂRBĂTORILOR

În Postul Crăciunului hori și nunți nu se fac prin sate mai nicăieri și singurele prilejuri de adunări și petreceri pe aceste vremuri nu sunt *șezătorile, furcăriile (torsul)* sau clăcile de noapte, unde se lucrează de obicei puțin și se petrece în destul, vorbindu-se mai ales, cântându-se și câte odată jucându-se.

Prin urmare, tineretul are binecuvântate pricini să aștepte deschiderea sau *deslegarea* horilor, care vor atrage după dânsule, după Bobotează, și nunțile; copiii tânjesc după colindat, stea, irozi, capră și altele, iar toată lumea laolaltă așteaptă *Crăciunul sâțul*, cu mâncare de carne... Cei mai mărișori de abia așteaptă să mănânce *chișcuță* și *cârnăciori* făcuți cu usturoiu, *ciheraș* și costițe fripte în *hârgău, răcitură*, „măi tătucă”, din picioarele lui bălan! Cei bătrâni așteaptă și ei să vină Crăciunul, să-și mai ungă gâtul cu vreo câteva jumere din tigău. Cei mai zburătăciți se țin val vârtel, să le cumpere tat-so opinci, că doar au să se ducă cu popa... și-or s-aducă acasă *plăcinte, vârzări, chiroște și turte*. După ce-or găti cu Ajunul se duc cu steaua. Și aceste-s gânduri, nu bucluc, pe capul celor de vre-o câteva palme. Flăcăii au și ei de *dâlcă*; au să se ducă cu *capra*, unii cu *moșnegii*, alții cu *uratul*. Dar frumoase ale celor bogați, să nu-și mai ia ochii de la dânsii. Mulți anume s-or îmbrăca bine, or glumi mult, s-or rătăci, ca doar or pune mâna unde li-i gândul!

D-apoi fetele! Fetele și ele, cari mai de cari or fi mai gătite și mai *ghilosite*, mai dârze, să nu mai treacă și câșlegile Crăciunului fără ca să se mărite...

Sărbătorile Crăciunului – când oamenii vor merge unii pe la alții – nu se cade să găsească gospodăriile neîngrijite. De aceea femeile, cu tot frigul aspru care poate este pe această vreme, scot din case totul afară, ca să văruiască, să lipească, să tragă brăie, să spele ferestrele și ușile, să scuture lucrurile, - toate „boclucurile” – din casă, și să le așeze la locul lor, intrând cineva în casă, s-o vadă *ca un pahar*...

...O grijă de samă a gospodinilor, în preajma Crăciunului, este făcutul *turtelor* și a *colacilor* pentru ziua de ajun... Turtele se mai numesc și *scutecele* sau *pelincele*

– *pelincele Domnului*, - închipuind, după credința poporului, pe cele ce au slujit la nașterea pruncului Hristos.

Colacii se pregătesc fie pentru colindători, numindu-se prin unele părți și *colindețe*, fie pentru masa ajunului, fie pentru pomenirea morților... Obișnuit covrigii se vor da colindătorilor mărunți, cu colăceii se vor răsplăti colindătorii cei mai mulți, iar colacii se vor da flăcăilor, colindătorilor neamuri, vor îmbodobi masa de ajun și se vor da de pomană.

...Începând de la *Ignat* și sfârșind cu zilele Crăciunului prin unele părți, începând cu zilele... cu întâia sau a doua iar prin altele obișnuindu-se numai în ziua de *Sf. Vasile* până seara tineretul român umblă cu *turca, capra* sau *brezaia*, nume ce-l poartă unul din flăcăii mascați...

...Prin județul Tutova ceata caprei se alcătuieste din capră, doi moșnegi, jidan și o fată sau două fete, mascați cu măști de pânză cât se poate de urâte. Moșnegii au cojoacele întoarse pe dos, ca și căciulele, cu lungi mustăți și barbe de lână sau păr de cozi de cai, cu nasuri roșii și dinți făcuți din fasole...

În actualele condiții, speciale, de pandemie, socio-economice și medicale, vom asista la întreruperea tradițiilor, ele rămânând în așteptare pentru vremuri mai bune. Important să nu le uităm și să purtăm respect pentru tradiție și biserică.

Cu pace, cu sănătate, și cu iertare de păcate!

CAPRA DE LA ȚEPU

Dialog negustori:

- Bună ziua, bade Gheorghe!
- Bună ziua, bade Ioane!
- Da și fași aișea?
- Iaca hodinesc capra că vreau să mă duc cu ea la iarmaroc, s-o vând!
- Ptiu și noroc pi capul meu! Șă eu mă duceam la iarmaroc, să-mi ieu o capră!
- Da? Ț-o dau pe-a mea!
- Șă câți parali ceri pi ea?
- Cinci milioane!
- 5 milioane? Cât pe-o vacă?
- Da ioti și frumoasăi, și grasăi, și ci coarne...
- Da lasă-mă bade că nu dă lapti din coarni...
- Lapti dă 5 kg la mulsoare...
- Dar după cum văd eu, capra asta-i cam bolnavă...
- Capra nu-i bolnavă, capra-i ostenită di pi drum... dacă ță să pare că-i bolnavă, chemăm doctorul s-o consulti... Pofțiți, domnule doctor!
- Bună ziua, oameni buni! Care-i baiul?
- Omul ista vrea să-mi cumpere capra și zăci că-i bolnavă, consultați-o vă rog!
- Capra-i perfect sănătoasă! Poți s-o cumperi cu toată încrederea!
- Ți dau un milion pi ea...
- Domnule, după cum văd nu ți-i a cumpăra!
- Mă duc cu ea la iarmaroc și-o dau cu cât mi-o fi norocul!

URSUL

Bună dimineața, bună dimineața,
Bucuroși nebucuroși,
Bine v-am găsit sănătoși!

Frunzuliță de alune
Dă-te la o parte, lume!

Frunzuliță flori mărunte,
Vine ursul de la munte
Tot în labe și-n genunchi
Și s-apropie de sat
La neveste cu bărbat
Și fete de măritat.

Na, na, na, na, ursule, na!
Te-am adus din pădurea ta;
Erai mic cât un purcel
Și-acum ești cât un vițel.

Frunzuliță foi de fag,
Hai ursule peste prag,
Tot pe jos, pe jos, pe jos
C-așa-i ursul de frumos.

Frunzuliță de cicoare,
Scoală ursule-n picioare,
Să te văd cât ești de mare.

Ridică-te pe ciomag,
Ca fasolea pe harag
Schimbă unul, schimbă doi
Înainte și-napoi.

Vezi, aista-i pui de urs,
Din pădure l-am adus
Și l-am adus pe picioare
La Sfânta Maria mare.

Și-asta-i lelea și-un grăunte
Pun-te, ursule-n genunchi,
Și-asta-i lelea trei spanace
Și-aruncă-te spate-n spate.

Joacă, joacă, Moș Martine
Că-ți dau pâine cu măslină,
Fă frumos la domnișoare,
La femei și la cucoane.

Ușurel și așezat
C-așa joacă la Bârlad,
Ușurel și sai ca țapu
Ista-i ursul de la Țepu!

Nu era chip de lăsat
Că venea la fete-n sat.
Sfadă cu vecinele,
Le mânca găinile.
Sfadă și cu gospodarii,
Le mânca boii și caii
Și pe urs mi-l blestemau
Și din gură așa ziceau:

- Noi vă zicem să trăiți
Într-un mulți ani fericiți!
Hai, ursule, hai cu mine
Să te-nvăț a trăi bine,
Cu pâine și cu măslină,
Hai, ursule, hai cu mine!

CAPRA

Ța, Ța, Ța, căpriță, Ța,
Că numai muguri ți-oi da.
Ța, Ța, Ța la iarbă verde
Unde lupul nu te vede.

Ța, Ța, Ța la deal în sus
Că de-acolo te-am adus
Cu cercei și cu mărgelă
C-așa-i place mândrei mele.

Asta-i capra Țepului,
Veselia satului.
Ța, Ța, Ța, căpriță, Ța,
Că numai muguri ți-oi da.

Ța, Ța, Ța, căpriță capră,
Toată vara mi-ai fost stearpă.
Nu știi, lapte n-ai avut
Sau n-ai mai păscut demult?

Foaie verde de abanos
Pun-te jos și fă frumos,
Asta-i capra de la munte
Cu două steluțe-n frunte.

Foaie verde de cicoare
Uite lupul la spinare.

Foaie verde de măslină
Uite și căsapul vine
Cu două cuțite bune
Ca să te-njunghe pe tine.

Foaie verde de cicoare
Te-am mințit, căprițo, tare.

Aoleu ce bine-mi pare
C-am văzut capra-n picioare.
Ța, Ța, Ța, căpriță, Ța,
Că numai muguri și-oi da.

Asta-i capră norocoasă,
Aduce noroc în casă,
Asta-i capra Țepului,
Obiceiul satului.

Frunzuliță lemn de brad
Stai, căpriță din jucat
Că de-aseară tot jucăm,
Nici nu bem, nici nu mâncăm,
Nici nu bem, nici nu mâncăm
Și nimic nu căpătăm.

Hai capră, la mugur verde
Unde lupul nu te vede.
Ța, Ța, Ța, căpriță, Ța,
Că numai muguri și-oi da.

VELERIM ȘI VELER, DOAMNE!

Colo sus, mai sus de soare,
Ce de stele lucitoare!
Velerim și Veler, Doamne.
Stă Sfânt Petru pe un plai,
Lângă poarta cea de rai
Și cu cheia tot descuie
Poarta raiului o-ncuie...
Tatăl lui Sfânt Petru vine:
- Fă-mi în rai loc pentru mine!
- Tată, loc ți-aș face-n rai,
Însă loc aici tu n-ai,
Căci pe lume cât stătuși,
Ca primar, tu, ce făcuși?
Strâmbe legi în sat făceai,
Pe săraci îi schingiuiai,
Depărtatu-te-ai mereu,

Tată scump, de Dumnezeu,
Și de raiul Lui cel sfânt
Cum e cerul de pământ...
Fratele lui Sfânt Petru vine:
- Fă-mi în rai loc pentru mine!
- Frate, loc ți-aș face-n rai,
Însă loc aici tu n-ai...
Căci pe lume cât stătuși
Ca plugar, tu ce făcuși?
De la altul tot tăiai
La al tău adăugai,
Depărtatu-te-ai mereu,
Frate, tu, de Dumnezeu
Și de raiul lui cel sfânt
Cum e cerul pe pământ...
Sora lui Sfânt Petru vine:
- Fă-mi un loc și pentru mine!
- Soră, loc ți-aș face-n rai,
Dară loc aici tu n-ai,
Căci pe lume cât ai fost,
Crăsmăriță-n sat ai fost,
Apă cât puneai în vin
Cupa n-o dădeai deplin,
Depărtatu-te-ai mereu,

Soro, tu, de Dumnezeu
Și de raiul Lui cel sfânt,
Cum e cerul de pământ...
Mama lui Sfânt Petru vine:
- Fă-mi în rai loc pentru mine!
- Mamă, loc îți fac în rai,
Căci tu loc aicea ai,
Căci pe lume cât ai stat
Multe lumânări ți-ai dat,
Tu le-ai dat, măicuță sfântă,
Hai, să ți le-arăt aprinse...
Și de-acum până-n vecie
Amin, Doamne, slavă Ție!

Materiale culese de doamna
bibliotecară Obreja Gina de la Vasile
Bejan, zis Cobză, de 87 de ani din
comuna Țepu, județul Galați.

Crăciun cu dor

Doamne, Te-aș ruga puțin
Ca să lași treaba din cer,
Să mă faci iarăși copil
Să pornesc cu Leru-i Ler.
Să colind timid prin sat
Pentru cei ce nu mai sunt
Și la cruci să le duc brad
Verde cetini pe mormânt.
Și din cer s-audă sfinții
Un colind cu dalbe flori,
Să-mi învoiască părinții
Măcar azi...de sărbători.
Și din vremea de apoi
Și buncii să coboare,
Dintr-un car cu patru boi
Dintr-o Românie Mare...
La masă să ne-așezăm
Cu cei vremelnici plecați,
Slavă lui Hristos să dăm
Cu dor de mame și tați.
Lasă Doamne lucru-n cer
Nu mai cerne fulgi de nea,
Dalbe flori tremură-n ger
Pentru mulți crucea e grea...

Vasile COMAN

Printre datini și colinde românești

Mihaela OCHIANU,

Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui

De îndată ce din cer cern primii fulgi de nea, gândurile noastre aleargă grăbite în întâmpinarea sărbătorilor de iarnă dar nu înainte de a răscoli prin amintiri mai mult sau mai puțin îndepărtate. Cu cât mai bogați la număr sunt anii ce-i purtăm pe umeri, cu atât mai de preț sunt amintirile! Din vremuri de demult revin buncii cu ale lor căsuțe troienite căci iarna era iarnă grea mai cu seamă la trecere dintre ani. Amiroase și acum, peste ani a cald în casă și a ger cumplit pe uliță, se mai aude pare-mi-se ecoul ultimului guițat sacrificat cu lăsare de sânge spre îmbelșugarea mesei gospodărilor. Derdelușul vuieste de glasuri vesele de copii ce-au lăsat în tindă steaua, buhaiul, capra, sorcova frumos împodobite pentru săvârșirea ritualurilor vechi... Amintirile unora dintre noi mai păstrează vii datini și obiceiuri de iarnă din timpurile în care Crăciunul era magic și simplu, cu nuci, colaci sau cu un bănuț adunat de vătăful cetei ca plată pentru urările slobozite în băătăura românului.

Câțiva dintre noi, adolescenți trăitori în satele românești de acum 30-40 de ani își mai aduc aminte cum căutau pe la bătrâni texte și costume spre a pune în scenă Turca, Jienii, Haiducii. Treaba asta începea undeva pe la jumătatea lui noiembrie, când grupul de tineri se aduna în casa celui ce știa datina, se scriau versurile, se stabileau rolurile, se învățau mișcările scenice sub îndrumarea moșneagului, flăcăul de altădată... Vechile lăzi de zestre scoteau la lumină la timpul potrivit cămăși, ițari, catrințe femeiești țesute și cusute cu îngrijire. Apăreau și alte veșminte dar și măști, toiege, buzdușane, săbii, coifuri, pălării înzorzonate, broboade, chimire și câte și mai câte. Poate că în vreme de pandemie ar fi bine să scoatem din desaga amintirilor buchet de colinde și jocuri de anul nou, mai ales că iarna aceasta trebui-va să ne mulțumim cu aduceri aminte căci nu iau în considerare ... evenimente la un click distanță!

Cum se pregăteau sărbătorile? Casa era curățată, toate „boclucurile” erau scoase în curte, primenite, scuturate de colb, orânduite iar la locurile lor. Gospodinele și fetele de măritat înfruntând aprigul ger dădeau zor, unele măturând, altele scuturând praful din pătură și din covor. Cum pereții de lut crăpau sau se subțiau, femeile aveau și grija lipitului și a vărutului, trăgeau brăiele, spălau ușile, ferestrele, așa încât intrând „mosafirii” în casă să o vadă „ca un pahar”. Întreaga gospodărie de la camerele de locuit până la grajduri și cotețe era supusă curățirii de iarnă.

Urma Ignatul, ziua în care porcii erau sacrificați.

Legenda spune că Ignat a fost un simplu om necăjit, care, voind să își taie porcul a scăpat securea în capul tatălui său, omorându-l pe loc. Apoi, căindu-se toată viața, a primit iertare de la Dumnezeu și Sf. Petru care aveau obiceiul să meargă pe pământ, întocmai ca în vechile povești românești. În satele noastre moldovene se spune că dolofanul se visează cu mărgelile roșii la gât, iar de nu e tăiat în ziua de 20 decembrie nu mai mănâncă drept care nu se mai îngrașă, ba mai mult e supărat știindu-și sfârșitul aproape. Ritualul are câteva reguli, înainte de sacrificiu, porcul este amețit cu țuică fiartă și i se face semnul crucii pe creștet. Apoi, cei miloși nu sunt îngăduiți a vedea înjunghierea porcului, credința populară dând de veste că rotofeul din coteț va muri chinându-se îndelung iar carnea lui zvârlită-n oale de multe lemne va avea nevoie până să se fiarbă. Smocuri de păr erau smulse și păstrate în mănunchiuri pentru confecționarea de bidinele. Dacă răposatul avea descendenți în viață, smocurile erau înmuiate în sângele lui și puse păstrare crezându-se că în felul acesta nu i se va stinge, nu îi va pieri sămânța. Țăranii cercetau cu atenție splina dezlegând mistere despre iarna ce o traversau (blândețe, asprime, durată). Inima cu cheaguri de sânge prevestea bani mulți, iar așezarea straturilor de carne în osânză pricinuia prilej de supoziții cu privire la sexul pruncului ce avea să se nască. Niciodată nu era uitată „pomana porcului”, adică tochitura și mămăligă pentru cei care au participat la acest ritual. Marele nostru povestitor Creangă, copil fiind, abia aștepta să încalceze porcul, veselindu-se cu toți frații și surorile lui, aștepta cu nerăbdare să primească urechile dar mai cu seamă coada pe care le mânca după grabnică pârpălire în foc.

Porcul fiind deja la păstrare prin găleți, la sărat sau la afumat, gospodinele se apucau de frământat, turte și colaci coceau pentru ziua de ajun, 24 decembrie dar și pentru zilele următoare când colindătorii aveau să le treacă pragul casei. „Pelincuțele Domnului” erau turtele fără dospire coapte pe plita sobei, clădite apoi unele peste altele, ascunse de gurile pofticioase ale copiilor până-n ceasul convenit a fi mâncate. Colacii erau de trei feluri, de astă dată din aluat dospit, ferit spre a nu fi furat (chiar și cât o ciupitură) de vecine, pierzându-se în acest mod sporul casei. Cei dintr-o singură viță (numiți covrigi) erau dăruiti celor mai mici colindători, cei din două vițe (colăcei) erau destinați celor mai mulți colindători, în timp ce colacii cu cunună erau primiți de flăcăi sau neamuri colindătoare.

Când cocoșul vestea miezul nopții spre Ajun, femeile

se trezeau ca să moaie turtele. Rupte în două, în patru și scăldate bine într-o apă îndulcită cu miere sau zahăr erau apoi așezate pe o farfurie și presărate cu nucă măcinată sau semințe de cânepă. Un strat turte, un strat miez dulce, ultima turtă unsă cu miere sau ninsă cu zahăr. În satele românești de odinioară „pelincuțele” așteptau (alături de vin, bucate de post, colaci) pe masa de sub icoana din odaia bună venirea preotului ce avea să sfințească toate cele pregătite, gustând câte puțin din toate, spre cinstea gospodăriei și a bucătăresei.

Tot cam de pe la miezul nopții sau dinspre zorii zilei de Ajun pe ulițe răsună de salutul strigat sau cântat: „Bună dimineața la Moș Ajun”. Îl practică cei mărunței, răsplătiți fiind cu nuci, covrigei, mere. „Pițereii” sunt copii care colindă de cu noaptea lui 23 spre 24 decembrie până seara (în Banat, prin Ardeal), tot așa se numesc darurile primite pentru strădania lor și se crede că acest obicei este scoborât din vremea dacilor. Pițereii umblă slobozi prin casele oamenilor, considerați fiind aducători de noroc și fericire și tocmai de aceea ei au grijă să mai scormonească cu un băț în focul din vatră pentru pui mulți la cloșcă dar pentru aflarea unor daruri coapte (dovleci). Prin Oltenia copilașii umblă cu colindișul, sunt dotați cu o prăjină în vârful căreia leagă o basma care are un ban de argint, câteva fire de busuioc și puțină tămâie, închipuind darurile pe care magii le-au adus Mântuitorului născut în iesle.

Când vine vorba despre Nașterea Domnului Isus Hristos nu știi la ce povestire să te oprești, pe teritoriul țării noastre existând zeci de astfel de relatări. Toate sunt fermecătoare, elementul comun fiind data la care Pruncul Sfânt vine în lumea noastră. În grajdul vitelor (sau într-o peșteră) naște Maria căci sărbătorile erau pornite și nimeni nu voia să-și întineze casa cu pruncul unei femei pe care o credeau de moravuri ușoare. Uneori e fată de împărat sau de negustor bogat, alteori e fiica lui David, rămasă grea „fără a fi atinsă de bărbat” mirosind o floare sau un fruct dar știind și primind cu bucurie minunea ce avea să o împlinească. În majoritatea povestirilor Maria e izgonită de acasă, și-și găsește adăpost la Crăciuneasa ce o va moși în ciuda interdicției soțului ei, Crăciun, un om bogat, neînduplecat și deosebit de rău. Pedepsa este cruntă: tăierea palmelor urmată de retezarea brațelor până la cot. Cea mai frumoasă poveste spune că moașa noastră nu se vaită, își vede mai departe de treburile moșitului, pregătind cu cioturile rămase și aducând în grajd lângă iesle apa pentru îmbăierea pruncului. Cum Maica Sfântă e vlăguită de puteri și nu poate cerca dacă apa-i potrivită de scăldat, va ruga pe moașă să facă acest lucru. Măinile binefăcătoare cresc la loc, Moș Crăciun se căiește, cere iertare Mariei, se creștinează. Cât despre dobitoace, sunt și ele prezente în toate variantele, însă doar într-o povestire bucovineană capătă un rol însemnat căci jidovii ucideau pruncii nou născuți, în pericol fiind mai ales micul Isus. Pentru a-l salva, Maria îl ascunde rând pe rând printre oi, printre vaci sau porci, într-un târziu printre cai. Oile și vacile îl hrănesc și-l încălzesc, porcii îl adăpostesc cumsecade, doar caii în lăcomia lor mănâncă fânul ce-l acoperea pe prunc doar norocul ocrotindu-l de jidanii ai căror ochi nu

l-au văzut. După faptele dobitoacelor - blagoslovirile sau blestemele Pruncului! De atunci zice-se că tot flămânzi sunt caii, oricât ar mânca sătui nu-s nicicând.

Spun bucovinenii „că mai înainte vreme foarte multe răutăți făceau oamenii” din pricină că-și uitaseră de Dumnezeu. Pentru a-i scăpa de păcate, Dumnezeu a lăsat colindele rânduind ca în fiecare an la Crăciun numele cel sfânt al Domnului să vină neapărat la urechile oamenilor spre îndreptare și abatere de la calea răutăților. Se mai spune că de nu se vor mai auzi colindele vor ieși diavolii și lumea va încăpea pe mâna lor.

Acestea fiind povestirile din bătrâni, șoptite la timp potrivit celor ce trebuie să ducă tradițiile mai departe, nu e de mirare că în zorii zilei de 25 decembrie satele românești sunt „cotropite” iarăși de copii, acum numindu-se stelari, colindari sau crai. Aduc cu ei „Steaua” și vor străbate toate ulițele până de Bobotează. Li se vor alătura flăcăii cu „Irozii” sau „Vicleiemul” ce arată venirea Magilor după steaua călăuzitoare către locul nașterii lui Iisus, încercarea lui Irod pentru a afla pruncul spre a-l da pierzaniei. Gaspar, Melihor, Baltazar sunt magii călăuziți de rază, ducând daruri de preț (aur, smirnă și tămâie) în semn de urare micului născut pentru veșnică stăpânire. Datinile acestea au luat forma unor adevărate spectacole de teatru popular, punct de atracție fiind măștile și costumele irozilor, toată recuzita fiind lucrată cu multă fantezie. Mărunței vor cânta ori vor recita colindele de stea, clătînând ușor podoaba numită „Stea” sau îndreptând „Luceafărul” către icoana nelipsită nici unei case creștine. Steaua se făcea din marginea de lemn sau de tinichea a sitei sau a unui ciur, cărora li se atașau 6, 8 sau 12 bețe numite coarne, învelite în hârtie colorată terminate cu ciucuri la capătul exterior. Fiecare corn poate avea și imagini cu astrele cerești, îngeri, musai având un desen ce închipuie Nașterea Domnului în iesle. De la un corn la altul se legau sfori asemenea împodobite cu hârtie franjurată. În cercul sitei se lega un clopoțel sau un mic felinar. Dacă două alaiuri se întâlneau atunci se da curs unui alt obicei, acela al închinării stelei ce era purtată de mai mici stelari. Cel ce o ținea în mână (Irod) îngenunchea în fața celeilalte stele aplecând-o ușor, de trei ori spre pământ. Se desparteau în bună pace, steaua închinată trebuind să meargă în direcția opusă celei alese de stelarii mai mari. Subiectul colindelor este laic sau religios, se cântă „Închinarea păstorilor”, „Astăzi s-a născut Hristos”, „Colind de păcurar”, „Colindul omului bogat și

milostiv”, etc. Dar „Steaua sus răsare/ ca o taină mare/ steaua strălucește/ și lumii vestește/ că astăzi Curata, Preanevinovata/ Fecioara Maria naște pe Mesia...” îmi par de departe cele mai frumoase versuri vestitoare ale miracolului creștinesc!

În ziua de Crăciun încep a umbla jocurile cu măști „Turca”, „Brezaia”, „Capra”. Dansurile acestor măști zoomorfe au la origine ceremonii sacre arhaice închinare morții și renașterii divinității. Cerb, cerbuț, se mai numește „turca”, e o ceată de juni constituiți într-un comitet ce cuprinde vornici (se ocupă de masa și băutura grupului), juzi (stabilesc locurile în care va merge turca), pristavi (un fel de inspectori), pârgari (executorii diferitelor ordine) chiar un birou. Turca are nevoie de o gazdă unde să ospăteze după o zi de colindat iar casa acesteia devine și loc de întâlnire a tinerilor (fete, băieți) aflați la vârsta întemeierii unei familii. Turca e jucată de un flăcău zdravăn și îndemânat care trebuie să aibă grijă multă la a sa sănătate, credința populară avertizând că turcașul este părăsit de îngerul păzitor și de-ar muri în 6 săptămâni ar trece ca păgân pe lumea cealaltă. Ceata se oprește la poarta fiecărei curți rugând stăpânul casei să le permită să colinde, apoi se așază la fereastră împărțiți în două coruri cântând alternativ câte o strofă din colindă acompaniați de lăutari, timp în care turca se dedă la numeroase giumbușlucuri spre hazul tuturor. O dată colinda sfârșită urmează darurile: bănuți zvârliți în fâlcile de lemn ale turcei, colacul, alte bucate alese. În ceea ce privește înfățișarea turcei ea se aseamănă cu bine-cunoscuta „capră”, acoperământul fiind confecționat însă din panglici, bete, brăie, flori colorate luate cu împrumut de la fete, cusute pe o pânză atât de mare că permite turcașului să se ascundă îndărătul ei fără a sta ghemuit. Capul e cioplit și sculptat din lemn întocmai ca un cap de cerb, având printre cornițe fel de fel de panglici, mărgel, clopoței, năframe. De se pornesc două turce în același sat, musai fiecare începe de la alt capăt al așezării rurale iar de se întâlnesc e rostuită întrecerea jucătorilor, turcașul învingător primind o coroană de iederă ce va fi purtată în coarnele măștii pe toată durata sărbătorilor. Turca moare zvârcolindu-se căci e „împușcată” în ziua Anului Nou, după ce joacă pentru ultima dată la o răspântie de ulițe. Din Țara Oltului, Hunedoara și localități ale Munților Apuseni ne vin descrieri ale acestei datini străvechi.

Capra este întâlnită mai cu seamă în Moldova, alcătuită fiind din doi moșnegi, jidan și una, două fete, personaje mascate cu măști din pânză cât se poate de urâte. Moșnegii au cojoacele și căciulile întoarse pe dos, măștile ce le acoperă fața au mustați lungi din lână sau păr de cal, nasul e de cârpă viu colorată, dinții din boabe mari de fasole. Jidanul e îmbrăcat în haine peticite, masca lui are perciuni bine încrețiți. Fetele sunt în fapt tineri deghizați și boiți strident pentru a li se acoperi mustațile. Grupul poate fi însoțit de lăutari dar și de un vătaf în haine ofițerești. Capra are un cap cioplit din lemn, în loc de ochi se pun două boabe albe de fasole, urechile sunt două găvane de lingură iar pe ceafă are patru cornițe frumos împodobite cu hârtie colorată și mărgel. Fâlcile caprei sunt în așa fel meșterite încât partea de jos se poate

mișca, poate clămpăni, închizându-se sau deschizându-se după cum mănuieste un „dispozitiv ingenios” (o banală sârmă) cel ce se ascunde sub improvizația de blană. Corpul caprei este un sac de formă tronconică peste care se lipesc fâșii de hârtie colorată cel mai adesea tăiată în zig-zag. Capra nu colindă, ea joacă în curtea sau casa omului, plecându-și grumajii la dreapta sau la stânga, rotindu-se mereu, prefăcându-se a ciuguli din pestelca vreunei fete. Jidanul face tot felul de năzbâtii pentru a înveseli gazdele, restul cetei prinzându-se în hora ce se învârte în jurul caprei. Cum nici în lumea zoologică nu află două capre la fel, e de înțeles că jocul cu „capra” cunoaște nenumărate variante, fiecare sat, localitate având ceva specific ce o diferențiază de celelalte. Uneori e deocheată ori se îmbolnăvește, doctorul o doftoricește salvând-o de la moartea neașteptată. Răsplata vine cu bani, colaci, un păhăruț de vin...

Despre „Brezaie” ce să zicem? E socotită rudă cu turca și vine din părțile de munte ale Muscelului. Aici brezaia făcută dintr-o piele de țap ce are o scândură în chip de cap omenesc ce se împodobește cu năframe de împrumut de la fetele mari. Ceata are un moșneag, un vătaf, feciori care colindă și se prind în horă, lăutari, o „iapă” adică cel care cară desagii cu plocoane în spinare. Brezaia colindă, strigă urări de bine, încinge hora în bățătura gospodăruului. Brezaia poate fi obraznică, se mai leagă de oameni străini, îi ciupește, cere bani. Moșneagul poate „cârpi” cu al său ciomag pe cei ce-i ies în cale. În satele de la Dunăre colindătorii cu brezaia formează o ceată de 30-40 de flăcăi, având „antemergători” trei „pisici” care strigă soliluc-piper cerând de fapt sare-ceapă-ardei. Colindul se cântă în bulgărește după care brezaia (un tânăr îmbrăcat cu o sarică) țopăie în patru labe dinaintea stăpânului clănțănind dintr-un cioc de lemn până la primirea platei. În Moldova brezaia are cap de lup ori de barză, de câine, cocoș sau vultur, aleargă din casă în casă veselindu-i pe bătrâni, dând ghes celor tineri, înfricoșând pe copii.

Umblatul cu „ursul” este întâlnit doar în Moldova. Numai de Anul Nou, ursul este întruchipat de un flăcău purtând pe cap și pe umeri blana animalului împodobită în dreptul urechilor cu ciucuri roșii. Masca e condusă de un ursar, e însoțită de lăutari, e urmată adesea de un întreg alai de personaje printre care se poate afla și un copil în rolul „puiului de urs”. În răpăitul tobelor sau sunetele fluierului, „ajutat” și de un ciomag, ursul mormăie, pășește legănat, sacadat izbind puternic pământul cu tălpile întru purificarea și fertilizarea ogorului. Se crede că la originea acestui obicei s-ar afla un cult dacic.

Tot prin părțile Moldovei, mai rar în Muntenia și Dobrogea există obiceiul de a prezenta în noaptea dintre ani drama Jianu, care povestește din isprăvile de vitejie ale vestitului haiduc. Sceneta începe de obicei cu o urare urmând apoi recitarea diferitelor episoade din viața Jianului. Satele Vasluiului nostru erau colindate de cetele Jianului cu câteva decenii în urmă, mărturie stând fotografii de familie cu strășnicie păstrare și neînstrăinate. Din roluri precum Anul Nou, Anul vechi, căpitanul, Jianul, vânătorul, prizonierul și turcoaica băieții, tinerii de acum

3 decenii arată frumoase costume populare, rochii de mireasă sau turcești, haine militare sau vânătoarești.

Nu putem uita „Căiuții”, un obicei având la bază un ritual tragic. În alaiul mascaților de Anul Nou căiuții se disting, se impun prin eleganța costumelor și a mișcărilor alcătuite după o coregrafie studiată. Melodiile alese sugerează galopul armăsarilor, favorizează evoluția vijelioasă cu pași alergați, sărituri de mică amplitudine, piteni în aer, răsuciri ale întregului corp fie spre dreapta, fie spre stânga. Nu lipsesc săriturile cu întoarceri, sărituri cu ambele picioare la podea. Impresionează frumusețea costumelor pornind de la încălțări până la bluzele roșii cu manșete și epoleți albi. Căluțul este de fapt o fustă albă, largă, lungă până la genunchi, fixată pe un cadru de lemn, având în față un cap de cal sculptat în lemn sau cusut din diverse materiale iar la spate având atașată coada din păr de cal. Formațiile de căiuți adună tineri cu vârste cuprinse între 5- 20 de ani, grupați în mai multe cete cu câte 8-12 membri. Alături de căiuți apar mai tot timpul harapi negri, harapi albi, turci, cucoane, instrumentiști.

Plugușorul și Sorcova, obiceiuri ce invocă prosperitatea și bogăția sunt cunoscute și îndrăgite, nelipsite an de an. În Moldova noastră, în ajunul anului nou cete de flăcăi și bărbați de curând însurați pleacă cu plugul. Străvechi obicei agrar, derivat dintr-o practică primitivă, trecut printr-un rit de fertilitate, Plugul a ajuns o urare obișnuită de recolte bune în anul care începe. Plugușorul e însoțit întotdeauna de strigături, pocnete de bici, sunete de clopoței, iar plugul adevărat tras de boi a fost înlocuit cu un plug în miniatură mai ușor de purtat sau de buhaiul care

imită mugetul boilor. Sorcova e a copiilor, ei țin în mână o crenguță înmugurită de copac sau un băț în jurul căruia au împletit flori de hârtie colorată. Sorcova e o urare de sănătate și bunăstare, se recită în timp ce rămurica atinge ușor de mai multe ori gospodarul ce a primit colindătorii.

Poporul român a știut ca nimeni altul să-și împodobească iarna cu datini și sărbători speciale însă nu știu câți dintre noi au mai ascultat un colind în pragul casei, câte „stele” sau „plugușoare” vor mai fi fost slobozite din piepturi de copii cu ochii cătând plini de speranță la gazda ce se scotocește prin buzunare... Oare ne mor datinile și obiceiurile din străbuni? Ne lăsăm prea mult furați de magia comercială a Crăciunului și uităm de ceea ce ar trebui să fie identitatea noastră? Nu cred! Cât timp va fi cartea, omul și Dumnezeu, pieirea neamului românesc nu va fi cu puțință.

Bibliografie:

Tudor Pamfile, *Sărbătorile la români*, București, Editura Saeculum, 1997;

Irina Nicolau, *Ghidul sărbătorilor românești*, București, Editura Humanitas, 1997;

Elena Niculiță-Voronca, *Datinile și credințele poporului român: adunate și așezate în ordine mitologică*, București, Editura Saeculum Vizual, 2008;

Tradiții și obiceiuri de iarnă: suport informațional, Chișinău, Centrul republican pentru copii și tineret, 2014;

Oana Petrică, *Măști populare din România*, București, Centrul Național de Conservare și Valorificare a Tradiției și Creației Populare, 2001.

Ansamblul folcloric de tradiții și obiceiuri din com. Todirești, jud. Vaslui

Folclorul muzical al obiceiurilor sărbătorilor de iarnă

Prof. **Neculai GHEȚĂU**

Prin folclor înțelegem totalitatea operelor de artă (literatură, pictură, muzică, coregrafie) într-un spațiu anumit, geografic.

El este sursa de inspirație pentru creatorii individuali, „izvor pururea reîntineritor”, cum îl numea Eminescu. Termenul de folclor provine din contopirea a două cuvinte englezești: „folc” = popor și „lore” = înțelepciune, știință.

Prin folclor, poporul și-a cântat: eroii în balade, durerea și revolta în doine și cântece, a biciuit trăsăturile morale negative prin strigături, și-a exprimat dragostea și bucuria prin joc și cântec. În folclor sunt oglindite obiceiurile sărbătorilor de iarnă prin: colinde, plugușorul, țurca sau capra, ursul, jienii, vălărețul etc.

În expunerea de față mă voi referi la obiceiurile de iarnă și în special obiceiul colindatului, cu specificația că, datorită evoluției societății în plan folcloric, astăzi aceste obiceiuri sunt pe cale de dispariție. Deci mă voi referi la „ce a fost”.

Colindele își au originea în lupta omului cu natura, cunoașterea și influențarea ei în scopul asigurării fertilității pământului, bunăstării familiei și fericirii individuale. Ele sunt felicitări cântate, cuprinzând în general 20-60 de versuri.

La început, colindul a fost un obicei de felicitare și de întâmpinare a Anului Nou, mai târziu al Crăciunului. Anul Nou – datină străveche, atestată la toate popoarele lumii din antichitate până în zilele noastre, era sărbătorit inițial între cele două anotimpuri – iarna și vara. Sărbătoarea avea un caracter agricol, constând în ofrande de produse agricole și animaliere închinat zeităților protectoare. Anul Nou era cea mai mare sărbătoare, cu durata cea mai întinsă.

Mai târziu, Biserica creștină, în lupta pentru înlocuirea vechilor credințe și obiceiuri cu cele noi, a instituit CRĂCIUNUL, tocmai când se sărbătorea și Anul Nou, acestea sărbătorindu-se împreună până prin sec. XVI – XVII, când Anul Nou a fost fixat la 1 Ianuarie iar Crăciunul la 25 Decembrie.

Urmarea a fost că unele obiceiuri s-au sărbătorit numai

de Crăciun sau numai de Anul Nou. Formele colindului se pot încadra în 3 categorii:

A) Colindul celor mici;

B) Colindul cu mască;

C) Colindul propriu-zis al cetelor de flăcăi (și maturi pe alocuri).

A) Colindul celor mici cuprindea:

- **PIȚĂRĂII** – întâlnit în vestul țării numit în Oltenia și Muntenia „Cu Moș Ajunul”. Aceasta este forma de colindat a preșcolarilor, de Ajun, prin care se urează rod bogat în cereale și animale. Are deci, un caracter agricol încheindu-se cu solicitarea darurilor (colaci, nuci, mere, la început). Astăzi de dau numai bani.

- **SORCOVA** – este urarea celor mici de Anul Nou, practică în sudul Carpaților, conținând urări de sănătate.

B) Cea mai răspândită formă a colindatului cu masca este:

- **CAPRA** – cu denumiri felurite după înfățișarea măștii, purtată de un flăcău: ȚURCA sau TURCA sau BREZOIA. Obiceiul constă în cântarea unei colinde de „TURCĂ”, apoi din jocul spectaculos al caprei practicat pentru prosperitatea vegetației. Melodia interpretată din fluier este acompaniată de ritmul măștii, al cărui bot este confecționat din două plăci de lemn, lovite cu ajutorul unei sfori mânuite de flăcăul care poartă masca.

- **URSUL** – întâlnit numai în Moldova, își poartă denumirea după masca respectivă. Colindatul constă numai din dansul cu mască, purtătorul ei imitând mormăitul ursului, însoțit de tobă.

C) Colindatul propriu-zis este practicat de cete de flăcăi și prin extensie de maturi și chiar de fete. La început a avut un substrat agrar, a cărui sens aproape s-a pierdut, înlocuit de o tematică foarte variată, legată de starea celor felicități: copil mic, flăcău, fată, tineri bogați, tineri căsătoriți, nevasta văduvă, maturi și bătrâni; apoi o tematică după unele profesii și funcții ca: cioban, vânător, pescar, fierar, primar, preot (astăzi putem spune și parlamentar) etc.

Repertoriul muzical al colindelor este organizat în ansambluri ample, format din piese variate ca dimensiuni, desfășurarea scenică, în timp de mai multe zile în locuri diferite – pe drum, în curtea casei sau chiar în casă.

Așa cum am arătat la început, aceste forme ale obiceiurilor de iarnă astăzi sunt pe cale de dispariție, fiind înlocuite de unele noi împrumutate, care nu au nici o legătură cu tradiția poporului român ca: Valentine's Day sau Halloween.

Deci: gustul contează, nu tradiția românească!

LA MULȚI ANI, CU OCAZIA SĂRBĂTORILOR DE IARNĂ!

Frumoasele ierni și sărbători de iarnă ale copilăriei!

Gl.bg.(r) **Neculai ROTARU**

Nu sunt un foarte bun povestitor, dar când îmi amintesc de cum erau iernile și sărbătorile de iarnă pe timpul copilăriei mele, mă încercă un sentiment de mare emoție și bucurie de parcă aş trăi chiar acum momentele și întâmplările de atunci, de parcă aş fi din nou la anii când nici frigul, nici timpul stat prin zăpadă nu ne trimiteau acasă și rămâneam, până noaptea târziu, pe derdeluş sau pe ulițele satului natal, cu sănii și patine.

Da, copilăria generației mele a fost cu ierni cu zăpadă multă care, cu greu, primăvara se lăsa topită de razele soarelui dar care, din noiembrie – decembrie până în februarie – martie, zi de zi, ne aduna, pe noi copiii satului, cu sănii și patine, pe derdeluşurile din „Dealul bisericii” sau de pe „Lotul şcolii” sau de pe gheața Zeletinului. Uneori foloseam drumul de la școala din sat până la ciușmeau din vale,

pe care îl transformam într-o pârtie înghețată, unde săniile și patinele noastre ne purtau spre vale, cu viteze destul de mari care, uneori, ne vira brusc spre gardul doamnei Maria Dumbravă, îngrijitoare la școala noastră și care, de fiecare dată repara stricăciunile noastre, fără a ne dojeni prea aspru.

Uneori, datorită săniilor noastre, acest drum se transforma într-un adevărat patinoar și nu de puține ori ne distrăm când oameni care mergeau să ia apă de la ciușmeaua satului, făceau cunoștință cu gheața, alunecând și cazând în poziții care ne provocau râsul și ne distrau copios. Bineînțeles că nu puține ori au fost situațiile când cei care cădeau pe pârtia noastră aveau cuvinte de ocară pentru noi și dacă se întâmpla să aibă la dispoziție „o jordine” nu eram scutiți să nu facem cunoștință cu aceasta (nu pot uita cum moș Ploianu, mergând spre ciușmea și luând de mai multe ori contactul cu pământul nu a catadicsit să folosească cobilița pe post de „jordine” care i-a intrat lui Monel între picioare încât, căzând, și-a transformat coatele și genunchi pe rol de sanie).

Cel mai mult ne plăcea acest traseu pentru faptul că, inventivi fiind, legam între ele trei până la cinci sănii și rezulta acel „bob” în care uneori ne urcam până la zece copii, bob pe care Simion Dumbravă, un flăcău de 15-16 ani îl conducea ca un adevărat conductor de tren. Neastâmpărați cum eram, unii dintre noi erau „ajutați” să părăsească bobul, împinși în lateral de ceilalți, ceea ce provoca râsete și veselie și făcea ca zili să vedem nasuri julite și pantaloni rupți în genunchi.

Cu toate acestea nimeni nu plângea și continuam să ne distrăm cu săniile și patinele noastre până noaptea târziu.

Un loc interesant era pârtia pe care o cream cu săniile noastre pe „Locul școlii” prin faptul că, la final, exista un șanț, nu prea mare, încât de cele mai multe ori săniile îl treceau cu ușurință, dar mai există și o lizieră de măracini și care, de cele mai multe ori era punctul de oprire al săniilor noastre.

Ne luam la întrecere care dintre noi are curajul să nu frâneze și să treacă și prin acea lizieră.

Mai multe zgârieturi și haine rupte ca pe această pârtie nu cred că am avut în altă parte, dar frumos era că, apelând la pufoaicele părinților noștri și îmbrăcându-le, eram ca niște ghemotoace mici băgați în acele pufoaice și reușeam să trecem de lizieră, fără să suferim prea multe zgârieturi dar, de cele mai multe ori, pufoaicele erau pline de acele mărăcinilor, iar vatelina ieșea din ele prin rupturile create de acești mărăcini.

Bineînțeles că chelfăneală primită seara acasă era de așteptat dar, a doua zi, găseam din nou soluția să facem rost de o nouă pufoaică.

Tot această pârtie, fiind cea mai lungă, era propice și pentru schiat. Schiurile ni le închiria, pe câte o eugenie de pereche, Neculai Radu, fiul dulgherului din sat, perechea fiind de fapt două doage de butoi, cu o gumă bătută în ținte la mijlocul acestora cu care aproape niciodată nu ajungeam în vale, decât pe fund sau pe burtă, deoarece acestea ne „zburau” din picioare alunecând singure la vale sau oprindu-se în săniile celor aflați pe pârtie.

O mare schioare era Simona Coțac care, deși niciodată nu reușea să păstreze schiurile în picioare, nu renunța și continua să le folosească până părăseam pârtia. Îmi amintesc cu mult drag cum, la inițiativa a doi colegi din clasa a IV-a ai Simonei, am realizat, înainte de a veni Simona, o statuie, de fapt un om de zăpadă, pe care am scris pe un placaj alb, cu tăciune, următoarele cuvinte: „În cinstea Simonei, campioana satului la schi!”. Când a sosit și Simona chiar i-a plăcut gestul, mai ales că alături de „statuie”, pe o sanie, într-o vază de sticlă, erau mai multe eugenii și biscuiți, drept cadouri, iar grupul de copii care a întâmpinat-o i-a cântat „Mulți ani trăiască! și i-a oferit o preche de schiuri, confecționate de Hâncu, fiul unui alt tâmplar al satului, din două crengi de nuc, care arătau puțin mai bine decât schiurile lui Neculai Radu.

Și mai puternică ne era bucuria când, aflați pe derdeluş, începea să ningă cu fulgi mari, ca niște fluturi care dansau în jurul nostru transformând derdeluşul într-un peisaj de poveste, iar pe noi ne transformau în adevărați oameni de zăpadă. Distracția ne era și mai la îndemână pentru că și temperatura de afară creștea cu câteva grade pe timpul ninsorii ceea ce ne determina să ne scoatem căciulile de pe

urechi și să ne batem cu ele uitând că, într-un final, aveam să le purtăm ude, dar asta conta mai puțin, chiar aproape de loc.

Fiecare sfârșit de derdeluș se lăsa cu o bătaie cu bulgări de zăpadă între două echipe, mereu aceleași, din care de regulă fetele ne dădeau lecții privind viteza cu care confecționau bulgării de zăpadă pe care îi puneau la dispoziția noastră, a băieților, ca „arme de atac”.

Plăcerea zbuguitului din ziua precedentă ne determina ca, în fiecare dimineață, să fugim la fereastră să vedem dacă a mai nins sau dacă nu cumva zăpadă s-a mai micșorat prin topire.

Bucuria că a mai nins era uriașă la gândul că existența zăpezii va mai dura mult timp și astfel derdelușurile le vom avea la dispoziția noastră și abia așteptam să ne aruncăm din nou în nămeți și să ne bulgărim.

Dacă pe timpul școlii, întâlnirile noastre pe derdeluș erau mai rare (de regulă după amiaza, începând cu orele 15.00–16.00), pe timpul vacanței de iarnă de dimineață până seara târziu ne adunam și ne zbuguiam, bucurându-ne de zăpadă și frumusețile iernii.

Interesant este și faptul că, la rândul lor, părinții noștri ne lăsa să plecăm la săniuș sau cu patinele, ba chiar ne dotau cu sănii și patine confecționate de mâinile lor.

Nu pot uita cum tatăl meu, în fiecare an, îmi pregătea sania din lemn de nuc pe care mi-o confecționase când am intrat în clasa întâi, punându-i niște șine din platband de fier pe care le lustruia cu mare grijă, sanie cu care mă mândream și eram chiar invidiat.

Sau cum să uit grija mamei pentru modul în care trebuia să mă îmbrac pentru a rezista la frigul de afară, ținută din care nu lipseau ciorapii de lână sau ilicul de lână, împletite toate de mâna ei și pe care seara tot mama le spăla și le pune la uscat pentru ca a doua zi să ne fie din nou de folos?

De asemenea, m-am ales și cu o pereche de patine din lemn de salcâm cu care, împreună cu Ionel Rusu, mă luam la întrecere pe gheața Zeletinului, loc unde nu am fost ocoliți de neplăceri, cum a fost cea în care, sub pod, fiind mai cald și gheața fiind subțire, am reușit să facem și o baie în apa rece a Zeletinului.

Chiar și cu aceste pățanii, ne lăsam cu greu despărțiți de zăpadă și păraseam derdelușul anevoie cu sania care ne urma cu fidelitate, prin omățul care, seara fiind mai rece, scârția bucuros sub povara pașilor noștri. Acasă, de cele mai multe ori, tata îmi prelua sania, de regulă cu cuvintele „ai cam obosit-o astăzi. O să ți-o pun la odihnă sub șopron!”. Înghețat bocnă, cu pantalonii scoarță de nu-i puteam scoate decât ajutat de mama, intram în casă unde într-o balie mare mă aștepta apa încălzită, în care mă dezghețam, înroșindu-mă ca un rac.

Bineînțeles că, de fiecare dată, plăcinta și învârtita cu nucă ne așteptau, alături de cuburile de carne macră aduse de tata de la afumat, pe masa pregătită pentru cină.

Seară de seară, la gura sobei, în fața focului dogoritor, în care lemnele de salcâm sau de fag provocau flăcări care ne fascinau încât n-ai mai fi plecat din fața lui, aveam bucuria și mai ales plăcerea de a-l asculta pe tata care relata scene și pățanii trăite pe frontul de est și de vest, ca participant la cel de la doilea război mondial. Multe întrebări îi mai puneam și mult ne mai mirau și ne mișcau profund cele relatate de tatăl nostru de la care am reținut și m-a impresionat, chiar copil fiind, cum se manifesta la acele timpuri adevărata dragoste

de patrie și curajul ostașului român.

L-am fi ascultat la nesfârșit deoarece relatările lui îți transmiteau o putere enigmatică și o înțelegere instantanee a temeiurilor vieții, dar, într-un târziu, oboseala acumulată ne trimitea la culcare.

Un somn mai odihnitor decât cel care urma nu mai exista, încât dimineața cu greu ne trezeam dacă mama sau tata nu lua rolul ceasului deșteptător și ne trezeau pe noi, copiii, cu îndemnul „știi că te gândești la sanie, dar nu vei pleca până când nu faci următoarele...” și urmau sarcinile trasate pentru acea zi. Erau sarcini pe care le îndeplineam cu plăcere și responsabilitate, ducând apă și mâncare la animalele din grajd, aducând apă cu găleata sau lemne pentru sobă, făcând pârtie până la poartă deoarece ninsoarea din noaptea aceea o acoperise pe cea veche ș.a.

O plăcere deosebită era să duc fânul sau cocenii din sură la oile din saul unde, cu greu mă despărțeam de grupul meilor care se lăsa luați în brațe și îți mângâiau obrazul cu boticul lor cald.

Zăpada multă care de cele mai multe ori era cât gardurile curților și derdelușul cred că mi-au făcut copilăria atât de frumoasă încât nu am să le uit niciodată.

Nu am cum să uit, de exemplu, acea iarnă când, datorită viscolului din noapte, într-o dimineață, zăpada trecuse de streășina casei, iar tata, ajutat de noi, având întotdeauna lopețile în fața ușii, a trebuit să realizeze două tunele, unul până spre poartă și altul către grajdul animalelor, tunele care s-au surpat cam peste o săptămână, când temperatura a crescut și zăpada a început să se topească pe interior. Zilnic, locul nostru de joacă erau aceste tunele, dar eram atenți și ne zbuguiam cu grijă pentru a nu provoca surparea tunelelor și mare a fost regretul nostru când am rămas fără ele și a mai trebuit să dăm la o parte și cantitatea mare de zăpadă căzută pe alee prin surparea acestora.

Frumusețea iernilor cu zăpada din belșug o mai percepem și din imaginea pe care aveam privind de pe derdeluș la satul nostru. Era o transformare a grădinilor și caselor în ceva de basm prin felul în care se împodobeau pomii cu țurțuri de gheață care străluceau în razele soarelui, casele acoperite cu un strat gros de zăpadă care, datorită vântului, aceasta lua forme dintre cele mai interesante și plăcute ochiului iar fumurile care ieșeau prin hornurile caselor, ca niște coloane șerpuite infinite, unele mai albicioase, altele de culoari mai închise te opreau o clipă în loc ca o nevoie de a le admira și înregistra pe retina ochiului.

Amintirile iernilor din copilărie schimbă și astăzi ceva în sufletele noastre și ne face să visăm cu ochii închiși la cât de frumoase erau acele anotimpuri din noiembrie până în martie și poate, din acest motiv, iubim la fel de mult iarna și am dori să mai putem fi încă o dată copii cu hainile înghețate, cu poveștile de la gura sobei sau cu săniile pe derdeluș. Au fost deosebit de frumoase iernile copilăriei și la fel de frumoase rămân amintirile lor. Un vis de copilărie. Un vis de iarnă care a fost și nu are cum să mai fie.

Frumoasele amintiri ale iernilor copilăriei le retrăiesc alături de cele ale sărbătorilor de iarnă, poate, pentru noi, copiii de atunci, cele mai așteptate pentru că urmau să ne aducă multe și multe alte bucurii specifice anotimpului de iarnă. Îmi amintesc că începeau cu sărbătoarea de Sf. Nicolae când, aflați în plin post al Crăciunului, pe care, împreună cu părinții, îl țineam cu sfințenie, aveam șansa să mai gustăm

ceva dulce (dar nu de dulce!), respectiv mălaiul din făină de porumb și alte ingrediente și îndulcit cu zahăr. Mai era un moment mult așteptat și anume, fiind zi de hram al satului, an de an, de Sf. Nicolae, sosea la noi bunica (Dumnezeu să o ierte!) care venea tocmai de la Răchitoasa și care, în trăistuța ei țesută din lână, ornată cu modele naționale și susținută de o bretea colorată, ne aducea gustoasele fructe specifice locului din care, cele mai așteptate erau perele zemoase de culoare galben roșiatic și mari cum pe meleagurile natale nu mai văzusem.

Fiind sărbătoarea cadourile, absolut întotdeauna, bunica ne aduce câte un cadou, respectiv o flanelă și ciorapi din lână, împletite de mână ei bătrână și tremurândă, pentru mine și fustițe tot din lână pentru surorile mele. Era o ființă pe care o iubeam enorm și pe care doream să o revedem cât mai curând. Frumoase mai erau vacanțele mari (scurte pentru că treburile gospodărești de vară ne chemau acasă) petrecute la bunica și mai ales locurile din spatele casei ei unde pădurea se împreună cu o pajiște de lucernă pe care, împreună cu cei cinci veri ai mei, o transformam într-un teren de fotbal și băteam o minge de gumă nu prea mare, cu picioarele goale, ajungând, de multe ori, să avem rupte unghiile de la picioare. Vizitez cu plăcere și astăzi acele meleaguri, mergând cu o floare la mormântul bunicii și unchiului meu și, văzându-le, parcă au fost ieri momentele petrecute în copilărie.

Sosirea Crăciunului și Anului Nou, pentru noi, copiii, erau cred cele mai așteptate sărbători ale anului. Ajunul Crăciunului coincidea cu vizita preotului satului care își făcea datoria de a binecuvânta gustoasele turte făcute de mama și care erau păstrate în „camera din jos”, o cameră neîncălzită pentru a le ține la rece. Odată plecat preotul, abia așteptam să ne înfruptăm din ele deoarece, până atunci, le admiram din trecere și salivam de câte ori aveam ocazia să intrăm, cu vreo treabă, prin acea cameră. Tot atunci, de regulă, era ritualul tăierii procului, la care erau prezenți, alături de tata, unchiul mei și unde mi se dădea sarcina să aduc paiele din șură și să fac „șomoiage” cu care dâșii părleau porcul, beneficiind, ca drept răsplătă, de bucăți de șorici din cel mai subțire pe care dâșii îl alegeau special pentru mine. Apoi trebuia să car apa fierbinte din casă cu care era spălat porcul înainte de tranșare. Era un eveniment unic, pe care îl trăiam din plin, în fiecare an, cu bucuriile care derivau din acesta. Sosirea Anului Nou era precedat de săptămâna în care eram cei mai ocupați cu pregătirile pentru a merge cu steaua și plugușorul.

În primul rând ne făceam echipa de 2-3 copii, cam de aceeași vârstă, cu care confecționam steaua din hârtie

grofată pe un schelet frumos făcut de tata din lemn de tei, apoi căutam o variantă de plugușor la care mai adăugam noi strofe sau cuvinte ce ni se păreau potrivite pentru un anume mesaj ce doream să îl transmitem gazdei și repetam plugușorul până eram convinși că nu vom da greș la geamul gazdelor noastre. An de an, la acele vremuri, era obiceiul să funcționeze și „plugul mare”, format din flăcări satului, îmbrăcați în costume tradiționale (ițari, cămăși, bată cu mărgelile, cizme și coifuri), un grup de până la 20 de tineri, ce mergeau din casă în casă cu un plugușor bine compus, cu multe mesaje frumoase și expresii hazlii care distrau gazdele ce erau urate.

În acea formație mai funcționau așa-zișii moșnegi care, îmbrăcați în cojoace de oaie întoarse pe dos și încinși cu o frânghie, purtau în spatele lor trei-cinci tălânci pe care, prin mișcările corpului, le făceau să sune atunci când plugul cel mare mergea de la o casă la alta sau când întreaga echipă scoatea cunoscutul „hăit” după fiecare strofă spusă de cel care ura.

Pe timpul pregătirii plugușorului, noapte de noapte, se auzeau pe ulițele satului aceste tălânci ca semn al pregătirii evenimentului de An Nou. Pentru aceasta cei mai mari ne puneau pe noi, seară de seară, să facem acest lucru, legându-ne la spate talânci, fără a purta un cojoc.

Cei aleși pentru o asemenea misiune ne consideram chiar favorizați și o îndeplineam cu mare sârguință chiar dacă, în final, aveam să rămânem cu ceva dureri la spate unde ne loveau colțurile tălângilor.

În ziua de ajun ulițele satului erau pline de echipe de copii care mergeau cu uratul, fiecare străduindu-se să câștige în trăistuțe cei mai mulți colăcei și în punguțele cu șnur, legate la brâu, câte un bănuț. Seara, până către miezul nopții, liniștea satului era înlocuită cu răsunetul plugușorului pe care „plugul cel mare” îl rostea la fiecare casă. Familia întreagă aștepta sosirea acestuia și ieșind pe prispa casei, în raport cu direcția din care răsună acest plugușor, concluziona cam care ar fi momentul când și locuința noastră va fi onorată cu rostirea acestuia.

A doua zi, de Anul Nou, o luam de la capăt, cu semănatul, tot din casă în casă și tot cu trăistuța și punguța cu șnur pe care speram să le umplem din nou. După noi venea vălăretul, adică „plugul cel mare” care, conform datinei străbune, după aratul de cu seară, venea cu semănatul de a doua zi.

Așa se încheia anul, într-o atmosferă de bucurie și trăire sărbătorească, încântându-ne și de fiecare dată ne făcea să ne simțim mai fericiți și mai împliniți.

Astăzi, din păcate, asemenea obiceiuri s-au redus și nu mai vedem urătorii de altădată, nu mai vedem nici iernile cu zăpezile de altădată care ne fascinau copilăria, situație pe care, personal, o apreciez ca o mare frustrare și neîmplinire a noilor generații. Dacă încerci să le vorbești copiilor de astăzi despre cât de frumoase erau pentru noi acele ierni și sărbători de iarnă pe care le treceam sărbătorindu-le așa cum am relatat mai sus, veți constata cu regret că nu rămân deloc impresionați.

Timpurile s-au schimbat, obiceiurile s-au mai pierdut și viața a luat o nouă direcție. Noi, cei mai în vârstă, rămânem totuși cu aceste frumoase amintiri pe care le vom păstra în sufletul nostru ca pe niște valori sentimentale de mare preț.

Ben TODICĂ

Dragi prieteni, dragi români

Mă bucur să primesc vești bune din țară cu privire la finalizarea și publicarea unor cărți, despre adaptarea dascălilor/profesorilor la munca în mediul online și la succesul și bucuria copiilor chiar și în aceste vremuri tulburi. Învățământul și educația de calitate, scrierea și editarea unor cărți sunt „dulciurile” atât de necesare unei creșteri armonioase și totodată reprezintă mijloace de modelare a tinerilor pentru o creștere viguroasă.

Spun aceste lucruri deoarece chiar și acum îmi pare rău că uneori nu prea înțeleg ceea ce scriu lingviștii și literații și asta din cauză că nu am cunoștințele de bază ale acestor domenii. Am fost mereu corigent limba și literatura română, la orele doamnei Ștefănescu, iar pentru acest lucru era chemată mama la școală. Venea cu cureaua tatei sul în buzunar și o desfășura precum cowboyul biciul în fața clasei și mă ardea ca pe un noaten/mânz năraș. Așa mă croia cu cordonul de la reșou și directorul școlii, d-l Sperlea Dorel. Dumnezeu să-l ierte că a fost un om tare de treabă, însă mă ardea la palmă de umblam cu ele pe pereții reci ai școlii ca să îi răcoresc; și nu eram singur, ci cu alți 4 sau 5 băieți și fete. Plângeam și râdeam în hohote unul de altul, de schimonoselile fetelor suferinde. Era totuși domn că nu ne bătea în public cum o făcea mama de față cu întreaga clasă de se ascundea și profesoara de frică. Mama era un gigant și avea o voce de se auzea de la câțiva kilometri când țipa la rând la carne, la prăvălia lui Ceda, că așa îl chema pe măcelarul de origine sârbă. Așteptau săracii de la trei dimineața, iar când sosea carnea pe la zece, se termina cu ordinea și se îmbulzeau la grămadă ca oile speriate de lup. Îl strângulau pe bietul măcelar cu tejgheaua în perete și de aia urla mama la ei. I-auzi moldoveanca! Strigau minerii de pe dealuri. La 40 de ani, venit din Australia în vizită acasă, m-am dus la doamna profesoară Ștefănescu la școală și i-am cerut o carte de limba română și doamna a râs de mine. La ce-ți mai ajută acum? Voiam să știu ce nu știu, ca să știu. I s-a făcut milă și mi-a adus din podul școlii cărțile din ciclul doi. E vastă limba și gramatica română și e o binecuvântare de la Dumnezeu și de la părinți să ți-o însușești la timpul potrivit.

Vine Crăciunul și sunt foarte trist și dezamăgit, deznădăjuit de starea lucrurilor și a omenirii. Mă doare sufletul că familia mea și toți cei dragi care mi-au adus fericire se află în această situație de parcă eu sunt vinovat că au ajuns aici și pentru că am avut curajul și îndrăzneala să cred și să visez la stele, că bunul și frumosul vor învinge, deasemeni omenia și dragostea... și ca un laș mă resemnez cu faptul că sunt bătrân și voi muri, că nu mai e treaba mea, că noi ramoliții nu mai înțelegem vremurile și să lăsăm totul pe seama copiilor să le rezolve. E timpul lor!

Sunt întrebat: ce-am mai făcut? Am descoperit cât de singur sunt, că totul e un univers care va muri o dată cu mine. Și iar visez. Eram în întuneric, în universul fără stele. Întunericul strălucea în jurul unui mare nevăzut. „Revelează-Te, Doamnel!”, L-am rugat. „Tu nu ești pregătit pentru intensitatea iubirii mele fiule”, mi-a răspuns. „Am nevoie de iubire, Tată. Ce poate fi mai înălțător decât binecuvântarea SUFLULUI Tău, Părinte ceresc. Fă-mă să înțeleg, Tată!” „Cadoul iubirii e creația, e momentul culminant, apogeul

actului împreunării cu ființa iubită... Când se produce, te crezi în ceruri. Imaginează-ți acest zenit multiplicat o dată, de două ori, înșutit, înmiiat, infinit. La această intensitate a bucuriei exprimate prin toți porii ființei tale, te evaporezi, devii mumie, o umbră, apoi dispari. Te descompui, devii iubire. Ești 80% apă, Mai vrei să mă vezi?” Am rămas pe gânduri. „Și totuși acesta e scopul călătoriei tale Ben. Mulți din fii/fiicele mele ajung la mine construind platoșe și dăruind iubire. Nu ați avut încredere-n Epistole și ați rămas de atunci terorizați de frica morții.”

Am spinarea plină de pumnale căci asta se cultivă azi – jupuitul. Sunt înconjurat de vânzători, asemenea lui Iuda și aștept Crăciunul. Aceiași securiști și trădători KGB-iști din vremurile comuniste ne urmăresc și azi prin întreaga lume. A devenit o modă și o stăpânire cu sete criminală, un masochism care numai așa poate fi hrănit, prin vrajbă și instigare. Să-ți iubești țara și părinții e subiect și sentiment tabu. Pe nesimțite Crăciunul ceaușistilor te izbește ca o nălucă Shakespeariană cu gloanțe, cu brazi împodobiți de covizi, globulețe de toate culorile, cu țipete de niciunde și nici măcar nu am fost în România atunci... Mă trezesc căutând o funie de un metru, poate doi prin garaj dar dau peste o pereche de pantofi vechi cumpărați din America. Au tălpile găurite însă fețele sunt ca noi din piele neagră de porc. Am și niște pingele noi tot negre, proaspete, aduse din China de soție și cred, simt că ar fi bine să practic pingelitul; nu că aș fi sărac sau zgârcit, ci de dragul practicii acestei îndemănări învățate de la nenea Ghiță cizmaru, care locuia în blocul C. El lucra noaptea cu tata în minele de uraniu, iar ziua repara încălțăminte ca să-și câștige existența. Iar eu acum ca să mă echilibrez. De la el am învățat atunci când mă trimitea tata să ne pună blacheuri la sandale, să ne țină mai mult și îl urmăream cu pasiune cum bătea cuie în pantofi. Prietenia e cel mai important lucru din viața unui om. Eu și azi după 50 de ani îi scriu celui mai drag învățător al meu care mi-a dăruit dragostea pentru film, nenea Watzi Josef: „Dumneata ai fost întotdeauna cinstit și drept, nu ai făcut discriminare între adult și copil, m-ai tratat mereu de la egal la egal și mi-ai dat sfatul întreg și potrivit la orice întrebare de copil. M-ai tratat cu seriozitate de ceas elvețian. Nu am să uit niciodată clipa în care mi-ai arătat la magnetofonul TESLA pe care îl aveai, că nivelul de înregistrare optim este la 7 și jumătate la butonul de volum și apoi, m-ai sfătuit să am grijă ca ochiul magic să nu-și suprapună aripioarele de fluture.” Asta se întâmpla prin 1964. În 1994 am terminat, cu diplomă și lauri Institutul de Ingineri de sunet, din Melbourne. Lui îi mulțumesc, așa cum îți mulțumesc ție dragă Vasilica pentru dragostea de a scrie. Am fost întotdeauna curios și mi-a plăcut să învăț. Vedeți ce înseamnă să dăruieți dragoste pentru ceva unui copil? Eu de atunci tot dăruiesc și îmi descoper sufletul. Dacă nu vă întâlneam pe dumneavoastră, pe toți acei ce cu drag dăruieți, poate azi, eram doar un robot. Dumnezeu vă privește prin ochii mei și a celor care mă privesc!

Iubiți-vă! Nu vă trădați sufletul.

Sărbători fericite!

Dorina STOICA

„Raiul în care am fost...”

„Fetița cu chibrituri”

Nu știu cine a descoperit poezia și nici cine a adus-o acasă. Cred că mama. Ea mergea o dată pe săptămână la Biblioteca Stroe S. Belloescu, de unde aducea cărți din care surorile citeau pe rând, seara, în timp ce depănam, scărmanam lână, sau strujeam penele pentru perne.

Era o poezie lungă și foarte tristă despre o fetiță sărmană. În noaptea de Crăciun umbla desculță pe străzi și încerca să vândă chibrituri. A fost găsită înghețată dimineața de către trecători. În agonia provocată de îngheț, la flacăra chibriturilor a avut niște vise frumoase. În vis era fericită alături de bunica iubitoare și părinții buni, lângă un brad împodobit.

Îmi vin în minte câteva versuri în fiecare an, când ninge, se apropie Crăciunul, și întâlnesc copii sărmani cerșind pe străzi: „Era orașul alb, ninge-n oraș./ Pe uliți seara s-aprindeau lumini/ Și becuri colorate în vitrini/ Și-n fiecare ram păpuși,/ beteală, îngeri de carton, ghiduși...”

Sora cea mare a învățat-o foarte repede. Deși nu-i plăcea prea mult, a recitat-o în anul acela cu mare succes la serbarea de la serviciul tatei, unde a primit aplauze și multe cadouri.

Anul următor, când s-a apropiat Crăciunul, i-a spus celeilalte surori:

– Nu vrei să spui tu poezia? Dacă vrei, ți-o dau s-o înveți.

– O știu, a răspuns aceasta, pentru că luase foaia pe furis și o învățase, uimită de atâta generozitate, dar dornică să primească aplauze și cadouri.

Nu am înțeles decât târziu de ce anul următor nu a mai vrut nici ea să recite poezia, deși, cum am intrat în hala imensă și a venit „Moșul”, în aplauzele celor adunați acolo acesta a spus:

– Ia, să vedem dacă fetele lui nea Sandu sunt pe aici să ne recite „Fetița cu chibrituri”.

Timpul trecuse, eram de acum la școală, știam să citesc și să scriu. Vara câte o strofă, câte o strofă, am învățat toată poezia și abia așteptam să vină sărbătorile de iarnă să o recit. A venit ziua mult-așteptată, iar surorile m-au anunțat înaintea plecării de acasă:

– Anul acesta e rândul tău să spui poezia.

– Mă lăsați să o spun eu? am întrebat emoționată.

– Sigur, cu mare plăcere, au răspuns aproape într-un glas, uitându-se complice una spre alta.

Când am intrat în hala mare, becurile multicolore luminau bradul imens împodobit cu minunății: dulciuri, jucării, ghirlande nesfârșite, beteală, iar jos, lângă brad era făcută o scenă.

Pe un scaun urma să stea „Moșul”, iar pe un pedestal mititel se urca fiecare copil pentru a spune poezia pe care o învățase. Stăteam aproape de brad și inspiram mirosul proaspăt de rășină. Deasupra capului era un cornet luuung. Acesta îmi ajungea până aproape de nas, așa încât simțeam mirosul fin

de bomboane. Mă uitam în toate părțile și mi-aș fi dorit mult de tot să întind mâna, să iau cornetul, dar știam că mama nu ar fi fost niciodată de-acord cu aceasta. A venit rândul nostru să urcăm câte una pe scenă. Surorile au urcat, au spus câte o poezie scurtă și-au luat cadourile, apoi s-au retras mai spre ușă, oarecum supărate. Peste puțin timp aveam să aflăm de unde venea supărarea lor, dar și refuzul de a mai spune poezia.

– Ia să auzim poezia, a spus „Moșul”, luându-mă pe genunchi și arătându-mi câteva pachete mari, frumos ambalate.

„Fetița cu chibrituri”

Acum o carte veche răsfoiesc,
Mă doare amintirea când citesc.
O filă, altă filă, un desen,
E cartea nordicului Andersen.
Povestea-i tristă, dar adevărată
Și nu începe cu... „A fost odată...”
Zăpada albă scârțâia sub pași,
Era orașul alb, ninge-n oraș.
Pe uliți seara s-aprindeau lumini
Și becuri colorate în vitrini,
Și câte-un brad la fiecare geam,
Sclipea cu lumânări aprinse-n ram.
Și-n fiecare ram păpuși,
Peteală, îngeri de carton, ghiduși...
În clinchet sănii lunecau ușor.
Grăbit era oricare trecător.
Doar o fetiță rămânea pe străzi
Să rătăcească noaptea prin zăpezi.
Fetița era singură pe lume,
Doar bunicuța îi spunea pe nume.
Însă bunica gârbovă, batrână
Plecaser-n cimitir de-o săptămână.
Și nu era în lumea asta cine,
C-o vorbă caldă viața să-i aline.
Fetița deci în haine zdremțuite,
Vindea acum pe ulițe chibrite.
Și-aveau boierii vorbe de dojană
„De mică păcătoaso ceri pomană?”
Chibritele rămas-au nevândute
Și noaptea cobora pe neștiute.
Crunt viscolul învărteja zăpada.
Țipenie de om; doar ea și strada.
Găsi un gang de vânt să se ferească
La flăcări de chibrit să se-nălzească
Și scăpără un băț și încă unul,
În case boierești era Crăciunul!
O brad frumos în casele avute.
În gang fetița scăpără chibrite.
Nu mai simțea nici viscolul sălbatic

În jurul ei jăratec și jăratec.
Nu mai era-n gang, ci-n casă luminoasă
Și-o vatră caldă dogorea în casă,
Și-o masă-ntinsă, plină cu bucate,
Și-un brad cu ramuri mari și încărcate.
Porni fetița mâini spre brad să-ntindă
Și bradu-nalt crescă până la tindă
Și pân' la cer crescă cu ramuri grele
Bunica îi zâmbea blândă din stele;
Bunica o chema la ea să vină
Păsări cântau și-n brad era lumină.
Așa se stinse ultimul chibrit
În mâna fetei mici care-a murit.
O filă, altă filă, un desen:
E cartea nordicului Andersen...
(autor necunoscut)

Am recitat-o fără nici o poticnire, atât de frumos, încât femeile din față plângeau cu nasurile în batiste. În ropote de aplauze am coborât de pe scenă și, când tata mi-a luat pachetele din brațe, am profitat de neatenție și pentru că era atât de aproape de mine, am înșfăcat cornetul cu bomboane violete. Eram convinsă că îl meritam din plin, după succesul avut. Am încercat să mă strecor prin mulțime când un băiat cu mult mai mare decât mine mă apucă de mânecă și îmi șuiera la ureche.

– Sunteți toate trei niște „fetițe cu chibrituri”!

M-am smuls din strânsoarea puștiului și am alergat spre surorile, care au urmărit toată scena.

– Ei, ai văzut de ce nu mai vrem noi să recităm poezia?

Fără a fi impresionată de incident, mi-am pipăit buzunarul de la palton să văd dacă mai am prețiosul cornet cu bomboane. L-am scos și desfăcându-l, le-am dat să guste din ofranda Crăciunului.

Bradul de Crăciun

Sub ninsoarea deasă, orașul dispărea, puțin câte puțin. Ninge ca în povești, într-o zi minunată de decembrie. Stăteam toate trei în vârful patului și depănam scule de lână. Una ținea mâinile întinse cu sculul desfăcut, iar cealaltă depăna. Mama, pe atunci tânără, era tristă și uneori vedeam cum din ochii verzi i se prelingea pe obraji un firicel subțire de lacrimi și se tot uita pe geam, să vadă dacă nu apare tata, plecat de câteva zile la munte, în cursă după brazi pentru Crăciun. Uneori ofta ușor și se mai întorcea cu spatele pentru a nu-i vedea noi tulburarea. Ninsoarea nu mai contenea, iar omul ei era departe, cine știe prin ce troiene. Într-un târziu ne spuse:

– Mergeți, mamă, la culcare, eu mai stau puțin, poate apare în seara asta tatăl vostru.

Am adormit repede, așa cum numai copiii știu a dormi, fără griji și fără tristeți.

A doua zi de dimineață, era ajunul Crăciunului. Mama, care nu-și putea ascunde bucuria, ne spuse șoptit:

– Mergeți în vârful picioarelor, să nu-l treziți! A venit astă-noapte târziu și trebuie să se odihnească. Era atât de fericită, iar noi nu prea înțelegeam ce-i cu bucuria de pe fața ei serioasă, arareori luminată de zâmbet.

În mijlocul încăperii erau multe cutii colorate, iar când ne-am apropiat de ele pentru a le cerceta cu acea curiozitate firească de copil, ne-a îndepărtat scurt, hotărât:

– Astăzi vă duceți la tanti Mindac (o ardeleană ce locuia

ceva mai spre centru), și vă jucați cu fetele ei, pentru că noi plecăm de acasă!

Tare ne-am mai supărat, deoarece era ajunul Crăciunului și, chiar dacă niciodată nu ne făcea pom de iarnă, totuși ne plăcea să stăm acasă, pentru că mirosea a cozonaci și a mâncăruri gustoase, iar pe seară veneau colegii să ne colinde.

După ce am mâncat turtă cu nuci, special pregătite pentru ziua de Ajun, am plecat oftând.

– Să veniți pe la ora patru după-amiază, cu tanti Mindac și cu fetele ei – ne-a spus mama înainte de plecare, radiind de fericire și parcă nerăbdătoare să ne vadă mai repede ieșite pe ușă. În drum spre centru, comentam nemulțumite:

– Cum ne alungă de acasă în ziua de Ajun, ca să stea numai ei doi!

Dar odată ajunse la ardeleană, din fire tare glumeață, am uitat de supărare, deoarece ne-a pregătit găluște de griș cu prune, tăvălite prin nucă.

La ora patru am pornit spre casă împreună cu fiicele ei. Mă uitam la vitrinele magazinelor, frumos împodobite pentru sărbători, la brazii de la gemurile caselor și inima îmi plângea. Noi nu avusem niciodată un brad numai al nostru! Ajunse la ușă am văzut toate luminile aprinse iar, când am intrat în casă, am înlemnit de uimire și de fericire. Un brad adevărat, stătea uriaș, cu cetina deasă, până în tavan împodobit cum numai la serviciu la tata mai văzusem, cu becuri colorate, ghirlande de poleială și de hârtie creponată, nuci învelite în staniol, figurine din turtă dulce și coșulețe multicolore umplute cu bomboane, nins din belșug cu vată și beteală de staniol argintie. Nu avusesem niciodată un brad, iar surpriza a fost uriașă, deoarece nu am bănuțat ce bucurie ne pregăteau părinții.

Zilele următoare s-au perindat toți copiii de pe stradă să vadă bradul. Majoritatea copiilor aveau în casă un brăduț împodobit, câteva crenguțe de brad cu peteală, dar imeni nu mai văzuse un brad atât de mare, de frumos și încărcat cu atâtea bunătăți.

Nu-mi amintesc să-i fi văzut vreodată pe mama și pe tata atât de fericiți!

24 decembrie 2006

Ieri treceam pe lângă primărie și m-am întâlnit cu o fostă colegă de liceu. S-a oprit în dreptul meu și m-a privit în tăcere un timp. În loc de salut mi-a șoptit:

– Ce păcat, timpul a trecut, dar tot „Fetița cu chibrituri” ai rămas!

Am pășit mai departe fără a-i răspunde. Vorbele ei însă îmi răsunau în urechi. Într-o clipă, amintirile copilăriei mi-au năvălit în minte, duioase, triste uneori hazlii, iar întreaga viață de până acum am rețrăit-o de parcă o mașină ingenioasă m-ar fi întors în timp.

Bradul din fața primăriei strălucește frumos. Vitrinele magazinelor împodobite vestesc apropiata sărbătoare. Vântul rece, pornit ca din senin, m-a trezit din visare. Traversez strada. În fața mea e biserica unde l-am descoperit pe Iisus Hristos și pe Maica Sa și de unde, acum câteva luni, niște oameni răi m-au rănit și m-au alungat. Pipăi iconița de la piept și asemenea acelei fetițe din povestea lui Andersen, care și-a încălzit mânuțele înghețate cu ultimele chibrituri nevândute, îmi încălzesc inima gândindu-mă că, totuși părinții mei au fost minunați, Dumnezeu mă iubește iar Fiul Său se naște în fiecare an și pentru mine. Și mă bucur.

(Din „Raiul în care am fost”, Editura Sfera, Bârlad, 2011)

Mintea și sufletul nostru de sărbători

Livia ANDREI

Răsfoind niște însemnări mai vechi, am dat peste cuvintele Ilenei Vulpescu (scriitoarea care ne-a învățat „Arta conversației”): *Mintea și sufletul omului nu merg mereu pe aceeași potecă.*

Atunci mi-au venit în minte două întâmplări sau mai degrabă două trăiri.

Eram profesori de câțiva ani la Puiești, când, în Ajunul Crăciunului ne-am pomenit cu un grup de studenți, foști elevi ai liceului care cântau la ușa Colinde. Nu ne venea să credem, pentru că de mult nu am mai auzit pe ulițele satului colindele strămoșești, că doar Plugușorul de Anul Nou nu era interzis. Atunci, mintea și sufletul nu mergeau pe aceeași potecă. Pe de o parte sufletul se bucura, se încălzea la auzul acelor versuri. „Domn, Domn să-nălțăm...”, dar mintea trăia frica: oare aud și cine nu trebuie, oare nu vor fi consecințe, căci, așa cum scria Petruș Andrei în primul său volum de versuri, aveam o singură

care ne-a împușinat prietenii, dar și neprietenii. Nu vom mai putea să ne bucurăm râzând cu gaura până la urechi, căci masca ne-o astupă.

Și totuși, vorba poetului:

De Sfinte Sărbători...

De Sfinte Sărbători te primenește

Și-ți izbăvește trupul de păcate

Și, pe măsură ce-ți vor fi iertate,

Te vei îmbogăți duhovnicește.

Românii sunt răbdători cu timpul și cu timpurile și am credința că vor trece și peste această „pacoste”, chiar dacă vor fi mai puțini, de aceea le urez să-și trăiască zilele de sărbătoare cu mintea și cu sufletul pe aceeași potecă.

LA MULȚI ANI SĂNĂTOȘI!

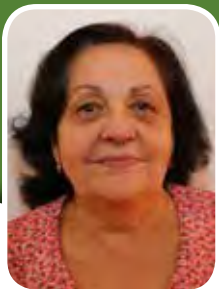
Adresă

*Strada fricii, casa fricii,
Ochii limpezi ai bunicii,
Ochii tatei plini de teamă,
Ochii mamei nu mai cheamă...
Cum se urcă din nimica,
Până-n ochii noștri frica.*

A doua întâmplare s-a petrecut în 1990. Anul tumultuos a făcut ca întâlnirea noastră de promoție (Filo '70) să aibă loc abia în decembrie. După tot „protocolul” de rigoare, seara, masa festivă a fost la restaurantul de pe malul lacului Ciric din Iași. Toată seara s-au cântat Colinde. Era prima oară când mintea și sufletul mergeau pe aceeași potecă. Ne bucuram din tot sufletul că eram liberi să ne exprimăm cum gândim, fără frică, fără inhibiții.

Dar anul acesta? Pe ce potecă vor merge mintea și sufletul fiecăruia dintre noi? Sărbătorile de iarnă sunt cele mai frumoase sărbători ale anului. Totdeauna ne-au încântat brazii împodobiți, luminițele aprinse în case și pe străzi. Simțeam o liniște profundă a sufletului nostru când la ferestre răsunau Colinde, dar toți vom fi singuri. Nu ne mai adunăm în jurul bradului bunicii, părinții, nepoții și strănepoții. Ne vom mulțumi doar cu telefonul care va suna mai des sau mai rar. Sărbătorile sunt umbrite de „interdicții”, căci „molima” a cuprins nu numai trupul, dar și mintea și sufletul fiecăruia. Vom trăi sub semnul „covidului”,

Prof. Lucia MUNTEANU

Poveste de iarnă

Omagiu părinților mei

Se știe că orice poveste începe cu „A fost odată ca niciodată...”. Așadar, a fost odată... Doar că, în povestea mea, nu e vorba de un împărat și o împărăteasă, ci de o casă cu mulți copii, în care erau și veselie, și neazuri, și lipsuri, și viață, o casă plină de viață. O casă în care cei doi părinți, pe care o să-i numesc „împăratul” și „împărăteasa”, domneau cu înțelepciune, singura lor grijă fiind să le asigure supușilor (copiilor) lor „pâinea cea de toate zilele”, totodată să-i ajute pe aceștia să ajungă OAMENI.

În casa aceasta, fiecare prânz începea doar după ce împăratul – tatăl, rostea rugăciunea păstrată din moși-strămoși.

Zilele se scurgeau fără să ne dăm seama. Împărăteasa-mama nu cunoștea odihna din zori până noaptea târziu, împărțindu-se zilnic între zeci de treburi. El – împăratul – avea rolul principal de a trudi la mașina de cusut pentru câștigarea traiului de zi cu zi al familiei. Ea – împărăteasa, lucra și ea tot la mașina de cusut, dar nu numai: administra gospodăria, gătea zilnic trei mese pentru unsprezece suflete! Își educa „prințisorii” cum credea ea că e mai bine. Rareori se întâmpla să ridice tonul sau să pună mâna pe o nuia.

Visul lor era să le deschidă drum în viață copiilor lor prin învățătură, că „altfel se descurcă în viață omul cu o diplomă!”

Așa că, fiecare dintre urmașii lor știa ce are de făcut. Nimeni nu se plângea că era greu să muncești sau să înveți.

Această viață obișnuită a unor oameni obișnuiți era luminată de un soare darnic, dar și de sărbătorile de peste an.

Una dintre acestea, așteptată cu multă însuflețire, era sărbătoarea Crăciunului. Timp de două-trei săptămâni se muncea cu înfrigurare pentru întâmpinarea mării sărbători a Nașterii Domnului, casa fiind învăluită într-o adevărată magie.

După curățenia generală din casă și din curte, urma tăiatul porcului care se desfășura după un anumit ritual. Erau chemați doi bărbați pricepuți la aceste treburi, iar noi, copiii, ne uitam de la fereastră și urmăream cu lacrimi în ochi înjunghiatul porcului. Dar supărarea ne trecea repede. La pârlitul acestuia, eram foarte activi și așteptam cu nerăbdare prima bucățică de șorici. Urma pomana porcului din care ne înfruptam fără nicio rețineră.

În noaptea Sfântă de Ajun, atmosfera era una cu totul aparte, o noapte albă. Casa curată și călduroasă ne aduna pe cei mici în jurul MAMEI, care învărtea cu mâinile ei dibace colăcei și sarmale, frământa cozonacul, a cărui

mireasmă se răspândea în toată casa, făcându-ne mai pofticioși ca niciodată, în tot acest timp ne istorisea despre chinurile Preacuratei Fecioare Maria, despre nașterea lui Iisus.

Cei mari se retrăgeau în mare secret în camera în care se afla nelipsitul brad. Îl împodobeau cu beteală, cu lumânări, cu fulgi de vată, iar sub el așezau cu mare grijă pachetelele cu daruri pentru fiecare. Primeam lucruri simple, dulciuri sau jucării, dar cu câtă emoție și bucurie le desfăceam în prima zi de Crăciun!...

Între Crăciun și Anul Nou pregăteam colinde și un plugușor cu care mergeam pe la anumite case, la bunici, la rude și la câțiva prieteni ai familiei. Cântam cu atâta însuflețire pe al ferestrele gazdelor, că două zile după asta eram răgușiți.

Numărul bănuților câștigați era momentul de bilanț, când fiecare dădea raportul și spunea ce are de gând să cumpere cu ei. Dacă fceam 5 (cinci) lei, era o sumă importantă, căci oamenii ne dădeau colaci, nuci, dulciuri și uneori 25 sau 15 bănuți.

Ce vremuri! Ce bucurii curate, trăite din tot sufletul fiecăruia, curat și el ca apa de izvor!

Odată, la un Crăciun, a bătut la poarta noastră un drumeț. Afară ninsese din belșug, ulițele satului erau bine îmbrăcate, în omăt, iar acoperișurile caselor păreau niște căciuli uriașe care la Bobotează se împodobeau cu țurțuri cristalini de gheață.

Drumețul purta un suman cam ponosit, o căciulă de miel bine îndesată pe cap, iar pe umăr ducea o traistă. Împăratul (tatăl) îl întreabă ce nevoie l-a scos din casă în zi de sărbătoare și pe o așa vreme. Omul răspunse cu năduf în glas că era dintr-un sat mai îndepărtat, de la Bursuci. Cu lacrimi nestăpânite povestește că în postul Crăciunului i-a murit nevasta, lăsând în urmă doi copii nemângâiați.

Noi îl urmăream impresionați de soarta celor doi copii rămași fără mamă. Atunci, împărăteasa mamă l-a poftit pe străin la masă, l-a cinstit cu o cană cu vin fiert, apoi i-a îndesat în traistă din bunătățile cu care noi eram obișnuiți în această mare sărbătoare: colaci, șuncă preparată în casă, friptură, cozonac.

Una dintre prințesele casei, o soră mai mare decât mine, ne-a chemat într-un colț al camerei și ne-a propus să-i dăruim acelui străin, pentru copiii lui, câteva din darurile primite de noi de la Moș Crăciun. Am văzut în ochii celui om lacrimi de recunoștință, iar noi am fost și în ziua aceea, ca și în alte dăți, mândri de părinții noștri și fericiți că îi aveam pe mama și pe tata, că ne aveam unii

pe alții și nu duceam lipsă de pâinea binecuvântată și de dragostea părinților.

După ce străinul a plecat, am hotărât să ieșim la săniuș, deoarece de afară ajungea până în casa noastră larma copiilor ieșiți la derdeluș cu săniile. Ne-am echipat și am pornit în „grădina boierească” care era acoperită de zăpadă ce-ți lua ochii, pentru că soarele își revărsa biruitor razele peste dealuri, peste văi și peste lunci.

Chiotte de veselie răsunau în liniștea de sărbătoare a satului, ochi strălucitori și jucăuși, nasuri și obraji roșii însuflețeau acest decor de basm.

Târziu, când pe cer apărură licuricii, copiii mai mici, copiii mai mari se retrăgeau la casele lor, cu mâinile și picioarele înghețate, unul dintre ei, înghețat de tot promițând că „de acum numai la vară mă mai dau cu sania!”

Acasă îi aștepta o mamă grijulie să le pună încălțările

la uscat, să le dea ceva de-ale gurii, apoi să-i lase în lumea visurilor albe.

Încet sau mai grăbiți, anii au trecut, eroii poveștii mele, Împăratul și Împărăteasa care au mers mulți ani mână-n mână, cu bucurii și cu necazuri, s-au petrecut de mult din lumea aceasta, prinții și prințesele lor și-au urmat fiecare drumul și rostul.

Dar această casă plină de viață a rămas mărturie a atâtor întâmplări petrecute în libertate și fericire.

Una din „prințese”, fiica mezină a familiei, a rămas să stăpânească în pace și sănătate peste acest loc de poveste, deoarece „Casa părintească nu se vinde!” Aici ne întâlnim din când în când pentru a depăna amintirile care au rămas vii pentru toți, dar și pentru a cinsti memoria celor ce odată au împărțit peste aceste locuri.

Și povestea poate continua, deoarece arborele este destul de rămuros și cu rădăcini vâjnoase!...

Dragă Moș Crăciun,

Nu ți-am scris demult, tare demult... din vremea copilăriei.

Se apropie Sărbătorile de iarnă și mi-am amintit de vremurile când și eu își scriam și-ți desenam ce să-mi aduci. Am fost cuminte tot anul, m-am dus la serviciu în fiecare zi lucrătoare, am gătit aproape în fiecare zi, am spălat haine...cu mașina, am călcat fără ajutor și câte nu am mai făcut. De aceea te rog să-mi aduci și mie ceva, ceva ce îmi doresc, așa, ca-n vremurile bune. Știi tu ce te rog? Te rog să-mi aduci două zile! Da, da, două zile din copilăria mea, două zile din vacanțele de iarnă din satul meu. Știi tu cum erau vacanțele: cu zăpadă cât gardul și mama, care făcea cărări cu noapte-n cap de la ușă până la poartă, de la ușă până la grajdul vitelor, iar noi înaintam spre cișmea ca printr-un canion.

Când zăpada se mai așeza, ieșeam pe derdelușul din spatele școlii. Nu ne era nici foame, nici frig, nici sete (mâncam zăpadă și nu făceam amigdalită) până seara târziu. Ne mai udam la picioare, dar asta descoperea mama seara, iar noi ne miram de unde și de când o fi fost zăpadă în cizme.

De la fiecare casă vedeai dăre de fum, din horn sau de la afumătoare, că era vremea de tăiatul porcilor și al pregătirilor de Crăciun. Femeile pregăteau cornulețe, prăjituri cu foi de miere, iar aproape de Crăciun colaci și cozonaci cu mac copti în cuptor cu lemne. În Ajun, înotam prin zăpadă să ducem la fini farfurii cu mâncare de sufletul morților.

Seara, pe lângă soba încălzită, repetam colinda cu care ne duceam pe la vecini, pe la rude, așteptând să primim colăcei, nuci și mai rar, gutui. Brad nu prea era pe vremea copilăriei mele, decât în casele învățătorului, profesorilor și poate al preotului, dar mama avea mereu bomboane dulci și arome pe care ni le împărțea în toate zilele Crăciunului.

Dragă Moș Crăciun, aste două zile, nu le voi păstra pentru mine, ci le voi oferi în dar elevilor care au stat în casă în fața tabletelor sau telefoanelor, făcând lecții online. Le oferim copiilor multe, multe despre care nu știam când eram ca ei, dar nu le putem oferi două zile de iarnă din copilăria noastră de basm. Dar tu poți, dragă Moș Crăciun!

înv. Zâna ANGHELUȚĂ

Cine-o să te-aștepte, Doamne ?

Cine să te-aștepte, Doamne, lumea s-a-nrăit,
Porțile vor fi-ncuiate, nu vei fi primit !
Nu sunt stâne, ca și-atuncea, s-au împuținat,
Au murit aproape toți, cei vârstnici, din sat!

La oraș, credința-i slabă e multă răceală,
Au uitat că-s din opincă, și-au purtat obeală !
Toți sunt domni, nu le ajungi, la nas, cu prăjina,
Unu-i mai fălos ca altul, albi-i-ar făina !

Nu știu grâul când se pune, nici cum se frământă,
Sunt rigizi, sunt reci, ca gheața, nu râd, și nu cântă !
Nu o să-ți deschidă nimeni, vei umbla prin frig,
Nimeni n-o să-ți dea sărmăne, un fir de pipirig !

Nu mai vin nici copilașii, să colinde în ajun,
De cauți cu lumânarea, nu mai găsești un om bun !
Toți ne-am înrăit, copile, de la mic, până la mare,
Toți avem dreptate, Doamne, nu știm să cerem iertare !

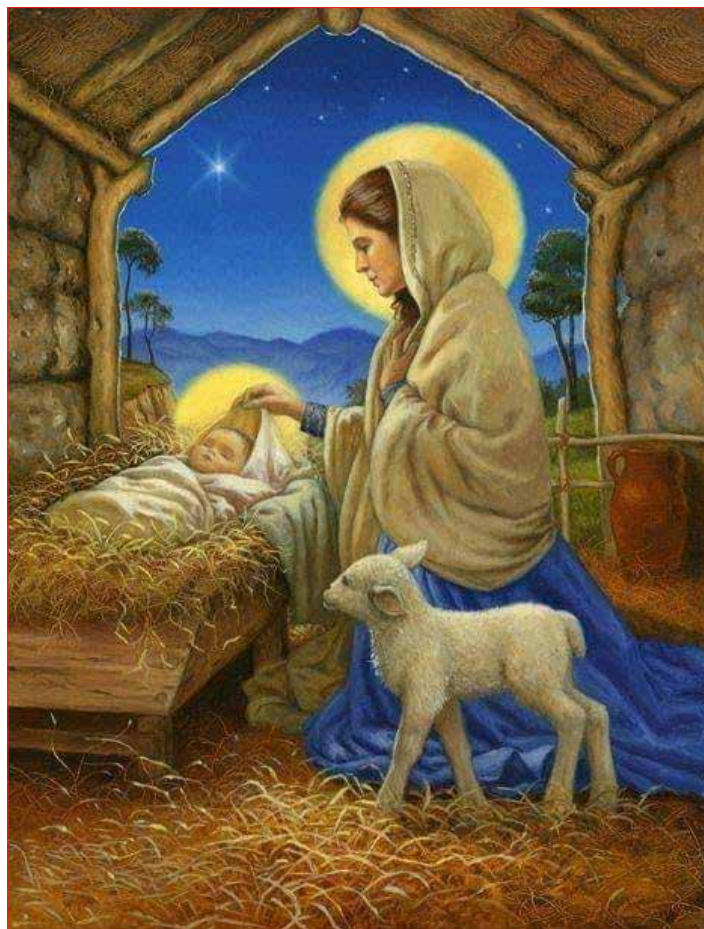
Poate-n noaptea aceea unii, își vor aminti,
Cum era odinioară, când am fost copii!
Nu aveam pe brad saloane, nu aveam beteală,
Casele nu străluceau,
n-aveau poleială!

Dar aveam lumină-n suflet, dragoste frățească,
N-a fost casă în tot satul, să nu te primească!
Ce săracă a fost lumea! Azi avem de toate!
Huzurim, și ne văităm, n-avem sănătate!
Dar în inimile noastre este sărăcie,
Nu mai dăruim nimica, pentru veșnicie!
Iartă-ne! Și nu ne trece Doamne cu vederea,
Chiar de noi suntem aceea ce-adâncim durerea!

Pune-n inimi bunătate, sănătate minții,
Trupului vigoare multă, când ne pică dinții!
Amintește-ți copilașe, că am fost copii,
Și te-am luat cu noi oriunde -n orice drumeții!

Și de te aduce Maica, pe la noi, la geam,
Am să te poftesc să intri, îți dau tot ce am.
Doi bănuți, colaci,
plăcinte, mere
,pere, nuci,
Și nu te mai las să pleci, unde să te duci ?

Marusia CIABRUN

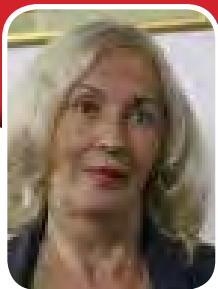

Cele ce vin sunt cele ce au fost

Av. Carmen FRĂȚIMAN

Tot ceea ce vine a mai fost odată. Zilele trec, oamenii trec, iar cele ce vin sunt cele ce-au fost. Repetate mereu, strivind ca o piatră de moară. O moară la care se cern oameni. Oameni puși în saci, în lădoaie sau în pungi vândute la kil. Oameni de pâine făcută în tast. Oameni de madelaine cu gust de amintiri. Oameni de croissant cald, buni de puși lângă o cafea cu lapte. Oameni de amestec puși la final într-o ciulama prea apoasă. Oameni de biscuit pentru câini cu forme draguțe și gust oribil. Oameni de gogoși umflate pudrate cu zahăr... oameni din care Dumnezeu alege să facă anafură.

Prof. Maria BUDESCU

Mirajul sărbătorilor de iarnă

Ne apropiem cu pași repezi de sfârșitul anului calendaristic, nu fără îndoială în suflet că anul acesta nu va mai fi ca înainte.

Din nefericire, nu vom mai putea sărbători așa cum se cuvine evenimentele din aceeași perioadă a anului, dar nimic nu ne împiedică să ne gândim la ele, la cum le-am petrecut în anii din urmă.

Sărbătorile de iarnă sunt niște sărbători speciale care încununează toate reușitele de peste an. Mă duc cu gândul la Sf. Andrei, Sf. Nicolae, Moș Crăciun, sfinți maturi care simbolizează experiența vieții, maturizarea.

Parcă nicăieri în lume nu sunt mai frumoase sărbătorile ca în țara noastră și în special în Moldova. Ele sunt celebrate cu bucurie și așteptate cu nerăbdare, ocupând un loc aparte în inima oamenilor, fiind marcate de tot felul de tradiții populare, obiceiuri, datini, unele mai frumoase ca altele. Aceste sărbători dau formă aparte anotimpului friguros, aducând bucurie, veselie, dar și mister și trăiri spirituale.

Sărbătorile de iarnă încep cu sărbătoarea Sf. Andrei, cel întâi chemat. Ocrotitorul României. În noaptea aceea, se freacă ușile și ferestrele cu usturoi, pentru a nu pătrunde spiritele rele, fetele tinere fac diferite ritualuri pentru a-și visa ursitul. Apoi urmează Sf. Nicolae, sărbătorit de creștinii ortodocși pe stil vechi pe 19 decembrie, considerat ocrotitorul săracilor. El este cel care aduce daruri copiilor în ghetuțele curate și lustruite. Pentru cei care nu au fost cuminți, Moșul le aduce o nuielușă, care și ea, peste timp, a căpătat statutul de „jucărie”.

Crăciunul, 25 Decembrie – Nașterea Domnului, este cea mai importantă sărbătoare creștină a iernii, dar înainte însă, se sărbătorește Ajunul Crăciunului. Copiii umblă cu Steaua ce simbolizează steaua care i-a călăuzit pe cei trei magi în căutarea pruncului. Iisus. Acum, pe la ferestrele gospodarilor, străbat versurile din nemuritoarele colinde: „Astăzi s-a născut Hristos, Mesia cel luminos/ Lăudați și cântați/ Și vă bucurați/ Mititel înfășățel/ În scutec de bumbăcel/ Lăudați și cântați/ Și vă bucurați/ Neaua ninge/ Nu-l atinge/ Vântul bate/ Nu-l răzbate/ Lăudați și cântați/ Și vă bucurați!” sau „Iată vin colindători/ Noaptea pe la cântători/ Florile dalbe/ Și ei vin mereu, mereu/ Florile dalbe/ Și-l aduc pe Dumnezeu/ Florile dalbe/ Dumnezeu adevărat/ Florile dalbe/ Soare-n raze luminat,/ Florile, florile dalbe!”.

Pentru colindele cântate în noapte, pe la uși, pe la ferești, copiii primesc covrigi, colaci, turte, nuci, mere și tot felul de alte daruri.

În Ajun se împodobește bradul și se pregătesc daruri pentru toți membrii familiei.

Urmează apoi, practic, cea mai așteptată sărbătoare de iarnă – Anul Nou (31 decembrie – 1 ianuarie) care este marcată de „urături” făcute prin intermediul mai multor ritualuri

populare: Plugușorul, Sorcova, Buhaiul, Capra, Ursul, Căluțul etc. Satele vuiesc de glasurile copilașilor care spun cu multă însuflețire: „Aho, aho, copii și frați/ Stați puțin și nu mânați/ Și cuvântul mi-ascultați/ Am plecat să colindăm/ Pe la case să urăm/ Plugușorul românesc/ Obiceiul strămoșesc/ Iarna-i grea, omătul mare/ Semne bune anul are/ Semne bune din belșug/ Pentru brazda de sub plug!/ La mai mânați măi flăcăi!/ Și strigați cu toții măi!/ Hăi, hăi!”.

Cununa sărbătorilor, dar mai ales a petrecerilor este Revelionul, sărbătoare laică, plină de mese îmbelșugate, petreceri și distracții deosebite. Adoua zi, dimineața, copiii cu sorcove frumos ornate, merg cu semănatul: „Să trăiți/ Să înfloriți/ ca merii,/ ca perii,/ în mijlocul verii,/ Ca toamna cea bogată/ de toate îndestulată!/ La anul și la mulți ani!”.

Urmează Crăciunul pe stil vechi (7 ianuarie), când cete de băieți merg cu colindul. Pe masă se află nelipsitele sărmăluțe, piftia, cârnații de porc cu mămăliguță caldă și cozonacii. La 14 ianuarie, creștinii ortodocși marchează Sf. Vasile – Anul Nou pe stil vechi. Cete de urători mascați merg cu Capra sau cu Plugul. Gospodinele îi întâmpină cu dulciuri și bani. Dimineața merg cu sorcova.

Boboteaza este o sărbătoare religioasă, preoții sfințesc apa la Biserica, iar oamenii o duc acasă și stropesc gospodăriile și animalele pentru a fi ferite de boli.

Ciclul de sărbători de iarnă se încheie pe 20 ianuarie cu Sfântul Ioan Botezătorul, cel care l-a botezat pe Domnul nostru Iisus Hristos în apele Iordanului. Acum oamenii trebuie să folosească aghiazma pentru vii, pentru pomi, pentru a-i feri de boli pe tot parcursul anului. În tradiția populară se spune că Sf. Ion „botează gerul”, adică temperatura începe să crească.

Bătrânii povestesc despre aceste sărbători de iarnă că odinioară au fost privite ca sărbători ale iubirii, apropierii dintre oameni, nu mâncării, cadourilor scumpe și vacanțelor exotice. Totul se află acum sub influența mirajului european.

Trăim marile evenimente doar în amintire și ne mângâiem, parcurgând pagini de literatură. Intimitatea atmosferei creștine este întâlnită în creații literare nemuritoare.

George Coșbuc, cel care era „suflet în sufletul neamului său”, a lăsat spre nemurire câteva poezii cu o mare sensibilitate: „Colindătorii”, „Crăciun în tabără”, „Pomul Crăciunului”, „Tu n-ai văzut pădurea, copil drag al meu/ Dar uite ce-ți trimite dintr-însa Dumnezeu/ Un inger rupse-o creangă din brazii cu făclii/ Așa cum au găsit-o, cu flori și jucării...”.

Pe aceeași temă se înscrie Alexandru Vlahuță cu creațiile sale: „Un Crăciun”, „Amintiri”, „În Ajunul Crăciunului”, „Colindătorii” – „Sărac ne-a fost/ dar cald și drag/ În casă-ne Crăciunul”.

Mihail Sadoveanu în „Vestitorii”, cât și în „Moș Crăciun”, avea eroi recrutați din lumea copiilor, care, din dorința de a

vesti venirea pe lume a Mântuitorului, înfruntă deopotrivă gerul iernii și pericolele ce se pot ivi.

Otilia Cazimir prezintă copilul care merge la oraș, la spitalul unde lucra sora lui, prin frig și ger pentru a o colinda. Ion Pillat în poezia „Nașterea Domnului” reconstituie drumul până la ieslea unde s-a născut Iisus: „Jos sub poarta Raiului/ Pe sub Piatra Craiului/ Unde-ncep muscelele/ Apele și stelele/ Vezi, albind ca pe chilim/ Târg pre nume Vifleim/ Târg străvechi în bogății/ Tot în minte să mi-l ții./ Turle scăpărând argint/ Cu brâu falnic îl încing/ Și-l îmbracă-n poleială/ De-aur, raza de beteală/ Ce alunecă de sus/ Peste casa lui Iisus”. Aceeași idee o dezvoltă și Vasile Voiculescu în „Colind uitat”.

Celebră rămâne poezia lui Mihai Eminescu, „Colinde, colinde,/ E vremea colindelor!/ Căci gheața se-ntinde/ Asemeni oglinzilor./ Și tremură brazii,/ Mișcând rămurele,/ Căci noaptea de azi-i/ Când scânteie stelele./ Se bucur'copiii/ Copiii și fetele!/ De dragul Mariei/ Își piaptână pletele./ De dragul Mariei,/ Și al Mântuitorului,/ Lucește pe ceruri,/ O stea călătorului”. Nici Octavian Goga nu a trecut cu vederea aceste sărbători. În poezia „Moș Crăciun” – cu barba albă/ Moș Crăciun cu traista plină/ Vechi stăpân atât de harnic al copilăriei mele.” Fănuș Neaagu în romanul „Îngerul a strigat” surprinde dansul Oliviei în Ajunul Crăciunului, cu un pui de brad plin de promoroacă, iar în povestirea „În Ajunul Anului Nou” descrie atmosfera de sărbătoare ce domnește în familie. Bănică visează această sărbătoare, iar când mama îl trezește să plece cu prietenii lui, el îi spune mamei că „au venit colindătorii”.

Nu pot să nu amintesc despre atmosfera fericită descrisă de Ion Creangă în Amintirile sale din copilărie. „La Crăciun, când tăia tata porcul și-l pârlea, și-l opărea, și-l învelea iute cu paie, de-l înnađușă, ca să se poată rade frumos, eu încălecam pe porc, deasupra paielor și făceam un chef de mii de lei, știind că mie are să-mi deie coada porcului, s-o frig și beșica, s-o umflu și s-o zuruiesc după ce s-o uscă”. Mersul cu plugul era plin de peripeții. „Odată, de Sf. Vasile, ne prindem câțiva băieți din sat să ne ducem cu plugul; căci eram și eu mărișor acum, din păcate. Și în ajunul Sf. Vasile, toată ziua am stat pe capul tatei să-mi facă și mie un buhai, de nu, batâr un harapnic...Ș-o luăm noi de la popa Oșlobanu, tocmai din capul satului de sus, cu gândul să umblăm tot satul. Când colo, popa tăia lemne la trunchi afară și cum a văzut că ne așezăm la fereastră și ne pregătim de urât, a început a ne trage câteva nașteri îndesate și a zice: - De-abia s-au culcat găinile, și voi ați și început? la stați oleacă, blăstămaților, că vă dau eu!”.

Exemplele ar putea continua cu mulți alți scriitori care au dedicat acestor sărbători cuvinte deosebite.

Aceste evenimente-sărbători mi-au rămas vii în amintire. M-am născut într-un sat care se află la granița dintre județul Neamț și județul Bacău. Ambele județe sunt recunoscute pentru frumoasele tradiții pe care le-au cultivat de-a lungul anilor.

Aidoma lui Nică din Amintiri, așteptam cu emoție și încântare sărbătorile de iarnă și în special Crăciunul, care pentru mine avea un farmec aparte. Atunci trăiam bucuria de a fi acasă cu toții, de a merge cu colinda sau plugușorul. Îmi amintesc cu plăcere de zilele de repetiții ca totul să iasă bine, să fie mulțumiți oamenii la care mergeam, și noi să fim mândri că ne laudă.

Străbăteam tot satul, de la un capăt la altul, pentru ca să primim în primul rând fructe, apoi covrigi, colaci, nuci. Gutuile erau pe prim-plan, și din acestea ne dădea un profesor

pensionar care avea în curtea lui câțiva gutui. Colacii nu erau așa bine primiți, pentru că aveam și acasă. Mama vedea lucrul acesta și-mi spunea cu blândețe că aceștia simbolizau soarele, viața, belșugul, și e păcat dacă cumva îi aruncăm pe drum.

Pentru mine, taina mare era cum putea veni Moșul pe horn cu sacul de jucării, și de aceea îmi propuneam de fiecare dată să mă prefac că dorm, să văd pe unde intră, dar totdeauna adormeam și nu reușeam să dezleg taina, până ce într-o zi o colegă de școală, din anii mai mari mi-a dezlegat-o destul de dur: darurile sunt aduse de părinți. Aș fi vrut să nu aud lucrul acesta și să-l aștept mereu cu aceeași plăcere pe Moș!

Urmau apoi pregătirile pentru Anul Nou. În ajun, mergeam cu plugușorul, fiindcă noi eram mici. Trebuia să ne întoarcem repede acasă ca să nu ne sperie mascații. Mai târziu, mergeam cu plugul mare, alcătuit din tineri deghezați în mire, mireasă, urși, capre, acompaniați de un muzicant cu acordeon.

Îmi plăcea să-i văd când intrau pe poarta noastră. Mă furișam lângă urs și-i furam o panglică, deoarece el era decorat cu multe panglici multicolore. Mama mă certa de fiecare dată când vedea ce fac, spunându-mi că dacă fiecare copil ar face așa, cum ar arăta ursul?. Dar mie nu-mi păsa, mai adăugam o amintire în cutia mea cu „valori”.

A doua zi, mergeam cu sorcova pe la rudele mai apropiate. În următoarele zile mai venea câte un copil cu capra sau cu ursul și încet, încet, se stingeau sărbătorile mult așteptate.

Mi-aș dori ca aceste tradiții să fi rămas acolo, în satul acela, dar, spre tristețea mea, am aflat că ele s-au rărit de la an, deoarece tinerii au plecat, iar bătrânii le păstrează ca și mine, doar în amintire.

Undeva, prin anii '70...

Prof. univ. dr. Gabriela DRĂGAN,

Facultatea de Relații Economice Internaționale, ASE București

Nu este ușor să te cufunzi în trecut. Pentru că zecile de lucruri care așteaptă să fie începute sau terminate, te țin captiv în clipa prezentă. Iar tu vrei să evadezi și să plonjezi în adâncurile memoriei...

Demult, tare demult, undeva prin anii '70... Suntem în preajma Crăciunului, vacanța de iarnă nu a venit încă dar o simt ca fiind foarte aproape. În casă, atmosfera este alta, mult mai agitată. Obiceiul acelor ani, obicei la care părinții mei au renunțat greu și numai în ultimii lor ani de viață, era legat de sacrificarea porcului. Îmi amintesc o astfel de zi în care am revenit ca de obicei de la școală și am găsit casa altfel. În bucătărie, printre munți de carne, mama și tata munceau cu spor. Tăiau carnea, pregăteau cârnații, șunca, toba, caltaboșul. În fundul curții era improvizată afumătoria, în care șunca și cârnații urmau să mai petreacă ceva timp. Toate acestea însemnau pe atunci Crăciunul.

Ce mai însemna Crăciunul? Pentru un număr de ani, seara de 24 decembrie a însemnat întâlnirea cu moș Crăciun, numit pe atunci moș Gerilă. De regulă, tata se deghiza în Moș. Încă o aud pe mama cum spunea „Mai lliuță, puneți și tu o barbă, că altfel te recunosc copiii ! Și ia

șuba aia, da, o acoperi cu cearceful ăsta alb, să nu se vadă... O să stingem lumina din cameră și lăsăm doar luminițele de la brad... Nu, nu or să te recunoască !” Greu de spus dacă copilul era mai degrabă înspăimântat de întunericul din camera, în care se vedeau doar becuțele din brad, sau era convins de talentele actricești ale tatei ... Poezia se rostogolea la vale, mai poticnită sau mai deslușită, apoi venea rândul scoaterii darurilor din sac. Momentul de apogeu al serii!!! Pentru că, indiferent ce scotea Moșul din sac surpriza era mare, bucuria pe măsură și Moșul se putea strecura afară pentru a scăpa cât mai repede de barba din vată care îi intra în gură.

Demult, Crăciunul însemna și un brad cu globulețe și ghirlande din hârtie creponată, făcute de mine, după modelul învățat la școală. Însemna programe de televiziune cu Tanța și Costel, iar mai apoi cu Toma Caragiu și Amza Pelea. Însemna zilele friguroase în care abia așteptam să intru în casă și să mă apropiu de sobă... însemna jarul din cămin și liniștea când te simți pe de-a întregul protejat. Însemna o familie mare, mamă, tată, frate, mătuși, unchi, verișori... Însemna viața mea de atunci, demult... tare demult.

Mioara TIMOFTE

POVESTE DE IARNĂ

„Iarnă – anotimp copilărind pe-o sanie.”

Girel Barbu

Povestea mea de iarnă începe... toamna!

Și are gust de dulceață de nuci și de gutui coapte în rolă (obligatoriu) și a zacuscă și a struguri stafidiți pe coama podului de la cămară și a carne de porc, neapărat, friptă pe cărbunii din sobă, curățată de arsură, mângâiată cu un praf de sare și înfulecată cu poftă de către mâncăcioșii care au postit nici mai mult nici mai puțin de 49 de zile încheiate.

Și are parfum, povestea mea de iarnă!

Are parfum de ger și de casă proaspăt curățată!

Și parfum de camere tămâiate temeinic, a candelă aprinse și a cetină de brad!

Dar pentru ca toată trebușoara asta de frumusețe de tablou hibernal să se realizeze cu sfințenie an de an, neapărat, duduia Sița, bunica mea maternă, se transforma într-un general de armată, neînduplecat și neînfricat, care conducea ostilitățile, cu mână de fier, într-o mănășă brodată din macrame.

Este important să recunosc ca armata nu era numeroasă, dar victoria era garantată, cu sfințenie, de geniala strategie aplicată de generăleasa care stăpânea, autoritară, prima linie.

Bunica mea maternă, boieroaică, educată în pension și crescută în societatea de elită a Bârladului interbelic, știa să facă... chiar de toate. Și, pe lângă faptul că le făcea, le dăruia cu toată inima, ba, mai mult decât atât avea o vorbă: „mai pune, mamă, o cană de apă, că nu se știe ce călător flămând poate să apară”... Și apăreau, chemați, parcă, de inima ei iubitoare și darnică.

Dar să ne întoacem la povestea de iarnă!

Am avut șansa să cresc într-o adevărată poveste, în care tradițiile erau păstrate cu strășnicie, chiar dacă erau timpurile în care acestea păreau interzise.

Postul era lege și niciodată, nu ne-am gândit să îl încălcăm! Mersul la biserică pentru împărțășit era obligatoriu pentru toată familia, fără excepție.

Tăierea porcului era un ritual în care fiecare își cunoștea rolul și locul, astfel încât, din perspectiva actuală, pare, mai degrabă, rezultatul muncii într-o întreprindere cu toate departamentele aferente unei funcționări eficiente.

Copilăria mi-a fost marcată de ierni cu zăpezile cât casa - prin care ne făceam drum cu bucurie și cu poftă de viață - de lupte cu zăpadă din care toți combatanții, indiferent de tabăra în care ne aflam, ieșeam învingători!

Învingători datorită veseliei și hărmălaiei care se dezlănțuia cu atâta putere încât părea implicată însăși năpraznica și neîndurătoarea iarnă.

Stați puțin! Ce spun eu aici? Adultul din mine, vrea cu încăpățănare să îmi strice povestea! Dar copilul din inima mea, din mintea mea, va conta, în permanență, mai mult decât adultul.

Astfel încât, înapoi la zăpadă!!!

Vă spuneam de război... și vă spuneam de o hărmălaie mai ceva decât aceea când atacau invadatorii...

Nu v-am spus de trenulețele făcute din sănii la care, fără excepție, eram lider. Adică prima, cea care conducea trenulețul, astfel încât să ajungem cu bine la marginea părții.

Erau vremuri în care nu îmi amintesc să fi răcit nici măcar o singură dată!

Vremuri în care iarna însemna bucurie și pregătiri pentru venirea Moșului... da, îi spuneam... Gerilă, dar sărbătoarea era... Sfântă a Crăciunului.

Iar pregătirile erau și ele cu dichis și cu iubire și cu o aură de mister.

Povestea de iarnă a copilăriei mele este incompletă fără să amintesc despre colindele religioase pe care bunica mea le cânta cu voce caldă și blândă, la căldura sobei în care ardeau lemne și cărbuni și în jurul căreia se adunau nepoții și copiii.

Îmi mângâie sufletul și se potrivesc perfect acestei imagini, cuvintele Virginiei Woolf, care spunea: „Niciodată vocile nu sunt atât de frumoase ca într-o seară de iarnă, atunci când apusul aproape că îți ascunde trupul, iar cuvintele par a se naște de nicăieri, cu o nuanță de intimitate rar întâlnită în timpul zilei.”

Pe atunci, Crăciunul era despre familie, despre adunat toți, în casa bunicilor mei materni care părea un castel din basme. Crăciunul și Anul Nou, erau despre colinde și urături, despre credință, despre iubire necondiționată și despre tradiții.

Duduia Sița, modelul meu de suflet de lider înăscut, a plecat, deja, de mulți ani, să facă pregătirile pentru Sfânta Sărbătoare a Crăciunului lângă Dumnezeu. Sunt convinsă că îi pune serios la treabă pe îngeri.

Noi, aici, de când s-a dus, ne-am răsfirat, încet. Am început să mergem la petreceri zgomotoase.

Anul acesta, însă, mă ține acasă! Miraculos, în casa unde spiritul bunicii mele, începe deja să facă pregătiri.

Nu mai avem rolă, pentru gutui...avem cuptor cu microunde. Nici struguri safidiți pe coama podului. Putem lua din supermarket orice fel de fructe hidratate. Nici posibilitatea de a frige carne proaspătă pe cărbuni, o

putem coace, elegant, la cuptorul electric, setat electronic, astfel încât să putem face alte lucruri.

Ce nu vom face, însă, nu vom mai cânta colinde...le ascultăm pe youtube și, la vârsta mea, bineînțeles că nu mai conduc trenulețul de sănii prin zăpadă.

Inevitabil, melancolia mi-a cuprins sufletul și îmi vin în minte cuvintele lui Ionel Teodoreanu: „Niciun alt anotimp nu apropie sufletul, ca iarna, și de frăgezimea copilăriei și de reculegerea bătrâneții. Ești bunic și copil în același timp, privind la fereastră fulgii care sclipesc îmbătrânindute cu un zâmbet față de amintirea propriei copilării ivită cu mânăuța întinsă după fulgi.”

Nu sunt bunică, încă, dar nici copil nu mai sunt!

Sfârșitul poveștii mele de iarnă nu are sfârșit, deocamdată, dar, inevitabil, va avea!

Aș vrea, dacă viața va îngădui, să am timp să îl scriu eu însămi.

Sunt supendată între identități, în căutarea unui EU care să nu fie încorsetat în dogme și legi care limitează, în loc să ne ajute să zburăm și sufletul meu își dorește să poată spune cuvintele lui Valeriu Butulescu: „Am ceva din nebunia pădurii. Mă dezbrac, când iarna e aproape.” Mă dezbrac de vechiul eu, pentru ca să fac loc OMULUI nou care merit să fiu în primăvară.

„Sufletul mi-i totuși plin de rost,
Gerul și zapada-mi saltă țelul,
Fiindcă peste toate câte-au fost
Râde pân' la lacrimi clopotelul.”

(Ah, voi sănii, sănii!, Serghei Esenin)

Prof. **Carolina BOROS**

EPIDEMIA

Este începutul lunii decembrie. Adolescența, ce în curând va împlini frumoasa vârstă de 14 ani, stătea în banca ei, retrasă și gânditoare. Era perioada tezelor și își dorea să fie la înălțime, să obțină note cât mai mari. Dar, de câteva zile, nu reușea să se concentreze la ore, îi venea să pună capul pe bancă și să doarmă! Doar să doarmă și... atât! I se părea totul greu, apăsător și confuz. Se uita în oglindă și nu se recunoștea: avea ochii îngălbeniți, tenul părea fad și extrem de palid. Punea totul pe seama orelor de studiu pentru teză. Dar, totuși, oboseala aceasta o îngrijora. În școală exista cabinetul medical, dar nu voia să meargă. „După teze!” își repeta continuu.

- Trezește-te, e ora 10! Când îți faci temele? Cum de dormi așa mult?

O auzea pe bunica ei ca prin vis. Avea capul greu și îi venea să vomite. Nu reuși decât să spună că-i e somn și adormi iar.

Se trezi când simți o mișcare neobișnuită în căsuța lor. Văzu doar cum niște umbre albe o purtau spre o mașină oprită la poartă. Recunoscuse simbolul Salvării. Același somn o cuprinsese și adormi.

Mâna blândă a medicului îi verifica fiecare părțică a trupului plâpând. Spuse cu voce blândă:

- Nu te teme! Ești la spital și vom petrece împreună cam trei săptămâni. Ai făcut hepatită virală, o boală a ficatului extrem de contagioasă. Este epidemie.

Într-adevăr, salonul era plin. Lacrimile au început să-i curgă pe obraji. Trei săptămâni? Însemna să iasă de

Crăciun! Adică urma să-și aniverseze cei 14 ani în spital!

Regulile erau extrem de severe: nimeni nu intra în spital, sub nicio formă, nici măcar mamele, pachetele se trimiteau prin asistente și, ce era mai trist, mâncare de regim! Lactate, brânzeturi, orez, mâncare preparată prin fierbere etc. Și asta, timp de un an întreg! Un zâmbet firav îi însenina fața palidă: va scăpa cu viață Gheorghiță! Cine era el? Gălăgiosul din cotețul din spatele casei!

Pe mama ei a văzut-o în această perioadă doar de la geamul salonului de la etajul întâi. Printre gratiile de siguranță.

Nimeni nu comenta aceste măsuri de siguranță, nimeni nu acuza pe nimeni. Respectau regulile, respectau tratamentul impus de medic, știind că așa e corect! Se ajutau între ei, copiii, mulți fiind mai micuți și plângeau după părinții lor.

Pentru că analizele erau bune, externarea a venit chiar de ziua ei. Sfatul medicului, însă, îi răsună și azi în urechi:

- Fetiță dragă, toată viața ta să îți ascuți corpul, să îi urmărești schimbările pentru a putea identifica din timp semnalele de alarmă! Și, cel mai important, nu aștepta să se agraveze boala!

A fost o lecție de viață pentru tână ce se afla în fața unei boli. A înțeles că nu e glumă, că în viață trebuie să pui pe primul plan sănătatea, fără de care nu poți să-ți duci la îndeplinire visurile. Și, cel mai important, să ascuți de propriul tău corp, cel care îți trimite semnalul de alarmă.

Vasile CHELARU

Semne divine

Era iarnă. O altă iarnă, mai aspră, mai grăbită și probabil mai lungă. Mereu, Valeriu și Emilia Mastac, așteptau cu nerăbdare iarna. Iernile aveau pentru familia lor o încărcătură aparte de divinitate, era anotimpul aducător de bine. Priveau pe fereastră, în stradă. Era pustie. După ce a sunat telefonul nu au mai avut răbdare. Ce greu trec clipele câteodată! Dar vestea minunată, care au primit-o, era mult mai importantă decât gerul. De undeva, din sat răzbătea ecoul unor petarde. Din când în când, treceau grupuri de colindători sau tineri înflăcărați, care strigau slogane de libertate, auzite la televizor. Apoi o vreme era liniște. Să dea bunul Dumnezeu și pace!

Iarna era anotimpul în care s-au cunoscut, în ultimul an de facultate. În următoarea iarnă au mers la starea civilă și au dat formă legământului de a fi împreună până la sfârșitul vieții. Pentru ei iarna căpătase nuanțe de poveste, a unui tablou pictat în alb, iar albul infinit al zăpezilor din anii tinereții îi făcuse să spere la o fericire definitivă.

Au primit repartiție la o școală dintr-un sat, reședință de comună, cu înfățișare de târg. Clădirile vechi, așezate de o parte și cealaltă a străzii principale, cu intrarea direct de pe trotuar, cu geamuri mari și camere înalte, trădau faptul că o importantă îndeletnicire pentru o parte a comunității a fost comerțul. Evreii care ocupaseră strada principală plecaseră pe rând, cu bani grei cumpărându-și libertatea, iar casele abandonate au fost confiscate de autorități. Una le-a fost repartizată de primărie, căci toți intelectualii care ajungeau să lucreze acolo erau bine primiți, ca să nu se grăbească să ceară mutarea la oraș. Sătenii i-au îndrăgit și îi copleșeau cu sinceră și necondiționată afecțiune. Colectivul de cadre didactice era minunat, iar copiii erau ascultători și cu mult bun simț. Timpul trecea, iar ei simțeau că trăiesc cu intensitate. Societatea avea nevoie parcă să fie ameliorată și prin ceea ce știau să facă, se vedeau roade ale muncii lor. Exista totuși o neîmplinire. Emilia nu reușea să păstreze sarcina și după două experiențe traumatizante începuse să vadă viitorul fără relief. Un soi de complex al neputinței de a da naștere unui copil prindea dimensiuni în mintea ei, începuse să creadă că trăiește din inerție și dacă nu ar fi simțit cum Valeriu suferă alături de ea, cu afecțiune și înțelegere, ar fi ajuns într-o luptă cu depresia, cu șanse mici de reușită.

Mai tot timpul Valeriu rămânea cel puțin o oră după

ce-și făcea cursurile, ca să lucreze cu câțiva copii, ce nu reușeau să țină pasul cu ceilalți.

– N-ai să poți face cât îți dorești, niciodată! Copiii nu sunt la fel, ca să nu mai vorbim că unii participă activ la munca din gospodărie, spunea Emilia, căutând să-și convingă soțul să lucreze mai puțin.

În sinea ei, bănuia că preferă să rămână mai mult la școală ca să nu-i mai simtă supărarea.

– Sunt convins că ai dreptate, dar trebuie să știe măcar gramatica, dacă pentru literatură nu au timp. Cu ce învață acum, vor putea să scrie corect cel puțin o cerere ca să se angajeze pe unde or găsi.

După câteva clipe, Valeriu continuă să vorbească cu precauție bine administrată:

– Mă țin de mult să-ți spun, dar nu am găsit momentul potrivit. Mi-a venit în clasă un copil, care m-a impresionat foarte tare. Recent i-a murit tatăl. Lucra la pădure și a căzut un copac peste el. Mama s-a prăpădit cu vreo doi ani înainte. Are doi frați. Pe toți i-a luat o mătușă, din comuna noastră. Mi-a spus că nu are posibilități să-i crească, căci mai are și ea copii. Probabil vor merge la orfelinat. Copilul acesta are o anume sobrietate, o tragică demnitate cu care-și ascunde suferința. Este cuviincios, sensibil și harnic. A trecut prin momente grele și a rămas în urmă cu învățatul, dar a făcut progrese uriașe.

– Foarte frumos ai vorbit despre el! Ai vreun motiv anume? a întrebat Emilia curioasă.

– Da. Mă gândeam să-l adoptăm!

Curiozitatea femeii s-a destrămat prompt. Nu a reacționat. După câteva secunde a trecut cu îndemânare de la surprindere la un ton blajin:

– Am știut din prima clipă, când te-am cunoscut, că ești un om bun! Merg în sufragerie să pregătesc lecția pentru mâine. Chiar dacă geografia nu-i la fel de necesară ca și gramatica, când vor face copii cererea de angajare, vor ști regiunea și localitatea în care vor alege să trăiască!

Totuși, propunerea lui Valeriu a avut un efect trezitor pentru soție. După câteva zile de frământări s-a hotărât:

– Cum spuneai că se numește băiatul. Ca să mă gândesc cum o să-l strig.

Valeriu și-a îmbrățișat puternic nevasta. Gândurile amândurora erau inexprimabile. Dar erau încrezători. Se apropia Crăciunul.

– Se numește Ștefan!

– Cred că am primit un semn din cer! Așa cum Iisus Hristos l-a luat sub aripa sa pe Sfântul Ștefan ca să-l

urmeze pretutindenii, așa vom lua și noi copilul acesta ca să-l ajutăm să-și facă un rost în viață.

Tot în anotimp de iarnă Ștefan a ajuns în casa familiei Mastac. Emilia a trebuit să recunoască că băiatul era așa cum soțul ei l-a descris, poate chiar mai mult de atât. Sărbătoarea nașterii Mântuitorului Iisus Hristos din acel an nu a fost uitată niciodată. Ștefan se trezise sub un morman de cadouri, dulciuri și portocale. Chipul său exprima o bucurie nemărginită. În casă era cald și mirosea a brad și cozonaci. Afară ninge liniștit, ca și cum sfinții care-l ocroteau, dădeau printr-o sită uriașă cu fulgi pufoși, ca să împodobească pământul. Clinchet de clopoței și colinde spuse de copii la ferestre, completau un peisaj miraculos, care înlocuia treptat lacrimile și tristețea din ultimii ani.

Anul următor, tot la început de iarnă, Emilia a dat de veste soțului că este din nou însărcinată. Își recăpătase curajul după ce-l adoptaseră pe Ștefan, iar starea sulfuroasă care o arunca în depresie a pierit, fiind înlocuită de o neobișnuită putere. Atunci a simțit o îndârjire mai mare de a lupta pentru a da naștere unui copil. Când s-a împlinit sorocul, a venit pe lume Vladimir. Următoarele sărbători din decembrie au fost ale instaurării bucuriei totale în familia lor. Aveau doi băieți, chiar dacă diferența dintre ei era de aproape paisprezece ani.

Un timp Ștefan era abătut, vizibil îngrijorat și parcă nemulțumit că înțelege mai bine lumea în care trăiește. De fel era scump la vorbă și greu s-ar fi găsit cineva să spună că l-a auzit vorbind gratuit. Avea o anumită independență intelectuală și o putere extraordinară de selecție a cuvintelor, care păstrau o corectă echidistanță față de gânduri. Valeriu și Emilia au profitat de un moment în care erau împreună ca să-i vorbească:

– Ștefănel, ne îngrijorează frământările tale, ascunse de noi, dar atât de evidente! Cum am procedat totdeauna, propunem să facem și acum. Să vorbim! Te asigurăm încă o dată de sinceră afecțiune și de tot sprijinul nostru!

– Dar nu am nimic de spus!

– Dragul meu, spuse Emilia îmbrățișându-l, destinul tău a fost să duci cu tine experiențe grele, ce le-ai trăit timpuriu. Uneori este mai grea povara interioară decât cea exterioară! Orice am face, povara cel mult va părea mai ușoară, dar nu o să dispară! Ești un om minunat și ai apărut în viața noastră când eram descurajați. Din acest motiv locul tău în inimile noastre rămâne neschimbat.

O altă fermecătoare prezență în viața noastră este Vladimir. De el te rugăm să ai grijă, să-i oferi dragoste și sprijin. Rareori se întâmplă ca un copil de vârsta ta să fie capabil de atâta forță și disciplină, de sensibilitate și rațiune. Cu tine în preajmă, Vladimir se va ridica la înălțimea zestrei tale sufletești!

Lacrimile băiatului au alunecat pe obraji, eliberând gânduri negre, care-l zgândăreau să creadă că a pierdut dreptul la iubire.

Ștefan a căutat să-și țină promisiunea cerută de părinți. Făcea tot ce putea pentru a-și supraveghea fratele, când părinții erau la școală, la ședințele de la inspectorat, ori plecați de acasă cu alte treburi. Misiunea era aproape imposibilă. Vladimir era plin de energie și imprevizibil.

Într-o permanentă mișcare, cu ochii rotunzi și iscoditori, era setat să comită poze și surprize. Era drăgălaș, inteligent, inventiv, cu un spirit rebel, de nestăpânit. Părinții sperau să se mai potolească pe măsură ce creștea, dar nu li se confirma deocamdată prezicerea. Cu toate astea, băieții simțeau, unul – altuia, pulsul inimilor. Își ofereau dragoste, se așteptau unul pe altul, iar în preajma părinților, seara, atmosfera se încălzea, ei oferind un dozaj potrivit poveștelor și dojenilor, îmbrățișărilor și sarcinilor pentru ziua următoare.

După absolvirea liceului, Ștefan s-a înscris la Facultatea de Geografie a Universității din București, spre marea bucurie a Emiliei, care îl îndemnase cu delicatețe, de zeci de ori, să-i urmeze cariera didactică. Totuși era ușor nemulțumită de faptul că tânărul își alocase mult timp pentru sport, atât în sala de la liceu, cât și pe stadionul comunal, iar timpul se scurgea repede și se apropia examenul de admitere. Ștefan a plecat mai devreme cu o săptămână în București, pentru a însoți un coleg, care avea rude ce le oferise găzduire. A refuzat să fie însoțit de părinți, iar spiritul său puternic nu admitea să fie contrazis. S-a întors acasă victorios. Luase examenul în învățământul superior.

Când a plecat la facultate, din nou mai devreme cu o săptămână, părinții au început să-și pună întrebări. Trăiau neplăcute nelinești, dar Ștefan nu i-a dezamăgit niciodată. Simțeau că li se ascunde ceva, poate o iubire spontană, ori vreo promisiune neonorată, dar au făcut efortul să nu se comporte jenant. La rândul său, băiatul evita să-i privească ferm, în ochi, ca și cum se temea să nu-i fie aflată vreo taină. Își iubea mult părinții adoptivi și nu ar fi făcut vreun lucru ca să-i necăjească, cu toate că unele proiecte ale sale nu coincideau cu ale lor. Singurul care dizolva aceste frământări era Vladimir, care sărea în brațele fratelui său, tremurând de efortul de a-l strânge cu multă putere.

Trecuseră aproape trei luni de la plecarea lui Ștefan în capitala țării. Telefona săptămânal și îi asigura pe părinți că totul merge bine. Într-o sâmbătă, când noaptea se pregătea să înlocuiască ziua, în ușa care dădea în casă dinspre trotuar, cineva ciocănea timid. Vladimir a dat perdeaua la o parte, a lipit nasul de sticlă și a zărit o siluetă ciudată, luminată de neonul de pe stâlp. A zbughit-o în camera părinților:

– Un soldat la ușă! Repede, veniți!

Considerând că zvăpăiatul este pus pe șotii, bărbatul și femeia au plecat totuși să verifice spusele copilului. Într-adevăr, afară era un om într-o uniformă. Și-au așezat hainele, au pus ochelarii pe nas și au deschis ușa.

– Bună seara! Primiți un oaspete flămând și înfrigurat?

– Doamne sfinte, dar ce planuri ai cu noi? Ștefan, dar de unde ai luat hainele astea?

Ștefan și-a luat în brațe mama, care părea că nu-și revine din spaimă. Valeriu era mult mai calm, ca și cum i se confirmase o bănuială.

– Am știut eu că ni se pregătea ceva prin vară! Fiule, îți șade bine uniformă! S-o porți cu cinste și cu demnitatea, pe care ai demonstrat de mult că o ai! Acum sunt sigur că ai făcut alegerea corectă. Firea ta nu este potrivită pentru

un profesor de geografie.

În cele din urmă legătura dintre gânduri și realitate este suspendată. Ștefan le-a cerut iertare pentru că i-a mințit. Nu ar fi vrut ca mama sa să sufere căci nu-i împlinește dorința, dar de mult timp a știut că nu are aptitudini de pedagog. Pe de altă parte, a simțit că poate fi folositor societății ca ofițer de miliție, așa că s-a pregătit pentru probele sportive, a dat examen mai devreme cu o săptămână, iar de-ar fi fost respins, mergea la admitere, la facultatea de geografie, unde depusese dosarul. Vladimir era fericit și mândru cu fratele său.

– Mamă te rog să mă ierți! Poate nu am fost copilul care l-ai dorit!

– Să nu spui prostii! Un copil îți poate crește în burtă, dar și în inimă! Ce te face pe tine fericit, ne aduce și nouă bucurie.

După absolvirea școlii militare, Ștefan a fost repartizat într-un oraș din Transilvania, cu populație pestriță, sub aspectul etniilor din care proveneau. După câțiva ani de muncă a fost promovat la Inspectoratul Județean al Miliției. Acasă, în comuna din Moldova ajungea destul de rar, în concediu sau la evenimente importante ale familiei, dacă permiteau rigorile profesiei.

Vladimir a crescut, fără a se schimba prea mult. Inteligența și inventivitatea, făceau pereche cu spiritul rebel și liber. Alesese o facultate de medicină, din centrul țării, unde se remarcase pentru curajul de a-și exprima ideile primejdioase despre nedreptățile sociale. Părerile sale, deși purtau marca unei personalități articulate, țâșnind puternic din interiorul său, au atras atenția unuia dintre profesori. Într-o zi l-a chemat în cabinetul său și l-a chestionat cu privire la originea și educația pe care a primit-o, apoi i-a spus:

– Poate că avem o serie de păreri, de interes comun. Totuși nu manifestarea publică trasează un hotar esențial și riguros, între binele și răul social. Dacă ești convins că nemulțumirile tale sunt legitime, este important să nu renunți. Dar nu ieși la luptă cu pieptul descoperit! Așteaptă și poate va veni vremea să vorbim de drepturi, pe care acum nu le ai!

Abia în decembrie a înțeles ce i-a strecurat printre cuvinte profesorul, care-l îndrăgise instantaneu. Întâi la Timișoara, apoi în toată țara, oamenii s-au împotrivit, cu „pieptul descoperit”, cum spunea profesorul său, dar totuși organizați, într-o dezordine generală.

Vladimir s-a alăturat de îndată protestatarilor. Cu tricolorul pe mână, îndeplinea misiunile pe care le transmitea un lider ales de mulțime, după îndrăzneala sa și nicidecum după calități de strateg. Iadul se dezlanțuise parcă. Miros de sânge, praf de pușcă și îndemnuri pline de ură se întâlneau la tot pasul. Un dușman nevăzut trebuia strivit, exterminat, ca să poată fi construit un stat de drept. Cineva pregătise dinainte aceste sloganuri, căci liderii cu deprimant nivel de educație, apăruiți de nu se știe unde, nu erau capabili de o etalare a unor informații ieftine, cu care erau injectați noii formatori ai statului democrat.

– Tinere, în seara aceasta avem o misiune specială! Te-am remarcat de câțiva timp și pari de încredere. Ce zici,

te bagi?

Era mulțumit că liderul l-a observat.

– Ce trebuie să fac? a întrebat Vladimir.

– Misiunea este secretă! Îți spun doar că urmează să capturăm câțiva teroriști.

– Bine! Unde să vin?

– La 19,30. În fața cinematografului. Ai să te întâlnești cu Stănică. El conduce operațiunea. Veți primi arme și muniție. Succes!

Stănică era un individ fioros, o namilă cu fața desfigurată, cu nasul turtit, ca de boxer. Avea în jur de 30 ani, aproape doi metri și peste o sută de kilograme. Comandoul era format din vreo douăzeci de indivizi, majoritatea cu înfățișare ca a lui Stănică, de parcă erau frați mai mici. Ceilalți, erau tineri, studenți sau muncitori la fabrica de vopsele. Unul le-a împărțit pistoale mitralieră, cu pat rabatabil, altul le dădea câte trei cutii cu muniție. Nimeni nu a întrebat dacă știu cum funcționează o armă, ca și cum era un fapt lipsit de importanță.

– Mergem să ridicăm teroriștii de la casele lor! Oamenii mei au adresele, așa că ceilalți vă lipiți de ei și formați echipe de câte trei. Dacă se împotrivesc, îi împușcați pe loc. În seara aceasta ne ocupăm de ei, fără membrii ai familiilor. Avem ordin să-i băgăm în cinematograful, să-i păzim până îi predăm procuraturii.

Ordinul lui Stănică era clar și dur. Vladimir nu era încântat de misiune. Dacă ar fi plecat, acele personaje de mână a treia l-ar fi socotit trădător. A însoțit pe unul dintre haidamaci. Blocul unde trebuiau să ajungă era la marginea orașului. L-a luat o mașină, condusă de un individ negricios, care mirosea a băutură. Era o Dacie neagră, confiscată de la Comitetul Județean de Partid. Se pare că adresa era greșită căci nu nimereau blocul scris cu pixul pe o hârtie mototolită. După vreo oră de căutări au aflat de la un cetățean unde locuiește teroristul. L-au scos din apartament cum era îmbrăcat, cu un trening negru, fără să se împotrivescă. Nu l-au lăsat să-și ia o haină groasă. Era singur acasă. Probabil își ascunsese familia la loc sigur, intuind pericolul ce urma să vină.

– Du-te cu ăsta pe culoarul din dreapta, în sala mare a cinematografului! Îl așezi în genunchi, cu fața la perete, lângă ceilalți. Dacă face vreo mișcare, îl împuști! a ordonat negriciosul care dușea a palincă.

Vladimir i-a făcut semn prizonierului să meargă în față. Tremura de frig și teamă. În sala semiluminată a cinematografului, a văzut mai mulți oameni așezați în genunchi, cu mâinile la ceafă, cu fața spre perete, la o distanță de câțiva metri unul de altul. Ocupaseră culoarul central și cele laterale. Aveau chipurile înspăimântate. Nu aveau nimic ucigaș în privire, nici nu ripostau, nici nu păreau că pregătesc o diversiune, cum ar fi trebuit să procedeze teroriștii bine antrenați. Stănică, în fața scenei, urla și lovea sălbatic cu picioarele pe un bărbat care se zbătea, încovoiat pe podea, cu fața plină de sânge.

– A venit și vremea noastră, căpitane! Cum este să fii legat cu propriile cătușe?

Vladimir s-a apropiat să vadă mai bine ce se întâmplă. Era cât pe ce să calce pe cadavrul unui bărbat, în cămașă

albă. Avea ochii scoși și nasul tăiat. Abia dacă i se observa chipul, datorită abundenței cu care a sângerat. Probabil că a murit din cauza durerii. Părea a fi fost tânăr. Era îngrozit. Namila nu-și cunoștea limitele și nu-și putea opri furia. Rațiunea nu funcționa. Continua să lovească pe bărbatul încătușat, încovoiat, care-și ținea bărbia în piept, ca să-și ferească fața de bocancii căpcăunului.

– Așadar nu te-ai lăsat până nu m-ai băgat în arest! Acum să văd cum scapi de furia poporului asuprit?

– Tu ești doar un infractor ordinar! Nu reprezintă poporul! Ai violat o femeie, de față cu fetița ei! Pentru asta te-am arestat!

Vladimir a încremenit. Nu mai era în stare să meargă. Picioarele nu-l mai ascultau, capul îl durea îngrozitor, iar în piept a simțit o gheară, care-i strângea inima. Aceste fapte nu se pot substitui dorinței de libertate a unei națiuni. Era un potențial vinovat pentru ororile făcute în numele unei revolte populare. Vocea bărbatului încătușat îi era cunoscută. O auzise ani la rând spunându-i cuvinte de iubire, citindu-i povești la culcare, chemându-l să-l hrănească, să-i schimbe hainele murdare, era vocea care-l chema să-i ștergă lacrimile de pe față, după ce se lovea și era vocea care-l apăra de pedeapsa binemeritată, când era neascultător. Era vocea care-l povățuia să fie bun și drept, când va crește. Era vocea fratelui său.

– Îți voi scoate ochii ca tovarășului tău, apoi îți voi scoate inima! a urlat fiara, însetat de răzbunare.

– Oprește-te! a reușit să strige Vladimir, cu o putere

neașteptată venită din lăuntrul său. Ai spus că sunt teroriști și îi predăm procuraturii!

– Dar ce te bagi unde nu-ți fierbe oala, mucosule! Vrei să-ți tai limba?

Vladimir a îndreptat țeava pistolului mitralieră spre monstrul care venea spre el. Pentru câteva secunde s-a oprit, apoi rânjind s-a apropiat fără teamă.

– Dacă îți mai ajunge vreo armă în mână, întreabă cum tragi siguranța, ca s-o folosești! Altfel mori ca prostul! Oricum n-ai să mai ai ocazia să afli!

Degetul lui Vladimir nu reușea să miște trăgaciul. O lovitură în frunte la pus la pământ. Nu simțea durere. Doar sângele cald, îl simțea în gură. Apucă să zărească o siluetă maronie, cu o caschetă mare, cu cizme lustruite.

– Vă salut domnule maior! a grohăit fiara.

– Ce ordin ți-am dat, idiotule? Am spus clar să nu-i omori!

Era zi de iarnă, cu cer mohorât și nori groși, albi. În fața casei, Emilia și Valeriu Mastac priveau spre strada pustie. Vântul scăpat din hățuri, şuiera un cântec trist. O mașină se opri, cu motorul huruind. Doi bărbați au coborât cu greu, sprijinându-se reciproc. Aveau multiple răni pe față, iar mâinile și capul le erau cuprinse de bandaje albe.

– Dumnezeu ne-a ascultat rugăciunile! Astăzi, a treia zi de Crăciun, ne-au venit acasă băieții!

Marinel GÎLCĂ

Luminița de la capătul tunelului

„Sănătatea e comoara cea mai prețioasă și cea mai ușor de pierdut: totuși cel mai prost păzită.”

Émile Augier

În fața colii albe am același trac dintotdeauna, aceeași sfioșenie și scepticism că rândurile mele modeste nu ar fi nimerite, limpezi și concludente sau, și mai rău, bine primite, mai ales acum în aceste vremuri de restriște, tocmai în plină pandemie. Totuși, dacă un om inimos, harnic, drept și generos, un excelent organizator și un veritabil întreprinzător, având în ADN-ul fibrei sale arihiconoscutul spirit de inițiativă – și l-am numit aici, (cu obiectivitate, eliminând intenția de laudatio și doar schițându-i câteva trăsături ce mi s-au părut definitorii) – pe Președintele Mihai Nicolaie, așadar dacă Domnia Sa, continuă proiectul „Viața noastră” o revistă așteptată, căutată și, foarte important, apreciată de un public din ce în ce mai larg, nu numai din urbea noastră ci și din alte localități mai apropiate sau îndepărtate, mi-am spus decis că am putința și voința să-i fiu alături în demersul său curajos și să scriu câteva impresii, chit că acestea nu sunt dintre cele tradiționale, însă le consider optimiste acum în prag de An Nou.

În aceste vremuri grele, SPERANȚA trebuie să ne fie în permanență farul călăuzitor, trebuie să ne fie lumina care să alunge tenebrele, angoasele și incertitudinile, mai ales că în viitorul apropiat, ea, SPERANȚA, are la bază nu iluzii ci rezultate palpabile, științifice, chiar epocale, de excepție. „Cel mai frumos dar făcut cuiva este speranța” ne spunea marele scriitor francez Anatole France. Așadar, dragi prieteni, printre globulețele multicolore, scânteierile instalațiilor luminoase și focurile de artificii (doar cele mici aprinse în sufragerie), în mirosul cetinei de brad și având drept fundal sonor urările colindătorilor (cel mai sigur înregistrați pe youtube), dincolo de acest haz de necaz cum spune românul, cu bucurie și deferență, pentru anul 2021, vă ofer din parte-mi drept cadou, MAREA SPERANȚĂ.

Cugetând la ce ni se întâmplă, acum, în anul acesta de grație 2020 (an, care din fericire este la asfințit) mi-am adus aminte antimetabola lui Miron Costin expusă în „Letopisețul Țării Moldovei de la Aron Vodă încoace”, citez: „Nu sunt vremurile sub om, ci bietul om sub vremuri”, perfect adevărate spusele martirului cronicar și acoperitoare...

Privind retrospectiv memoria mă face atent la un fapt banal atunci – mai exact cu ceva ani în urmă – și care mi-a ridicat o ironică întrebare. Era prin 2016 și fiind un împătimit al tenisului de masă priveam, cu mult interes, doar pe internet, meciurile din Superliga chineză, un adevărat

campionat mondial ce se derulează săptămânal și în care evoluează cei mai mari jucători de pe mapamond. Pentru scurt timp, într-un time-out (pauză de un minut cerută, conform regulamentului, de unul dintre sportivi aflat în dificultate și chiar în timpul jocului cu mingea de celoid) cameramanul a focalizat pe antrenorii care dădeau sfaturi jucătorilor, însă atunci am putut să observ că, dinapoia lor, în tribune, se aflau și câteva tinere spectatoare care purtau pe față măști ce le acopereau nasul și gura. „Ce-o fi? mi-am spus fără să dau totuși importanță, poate vreo bizarerie vestimentară a unor excentrici, o apariție insolită, doar să atragă atenția, sau... cine știe?”, mi-am încheiat scurtul monolog, și ușor gânditor, am trecut mai departe la vizionarea meciului palpitant... Apoi prin toamna anului trecut au apărut în presă (tot din China, provincia Wuhan) primele informații despre o infecție virală cu așa numitul Sars-Cov 2. Prin fața ochilor nedumeriți, pe toate canalele de știri ni se derulau imagini ce erau parcă desprinse din filme de science-fiction cu spitale sau săli de sport uriașe, ticsite cu bolnavi și personalul medical ce părea stresat și epuizat. Eram reticent, poate și mulți dintre dumneavoastră îmi împărtășeați opinia, ca de altfel, marea majoritate a concetățenilor noștri, că noul coronavirus va ajunge și la noi, pe plaiurile mioritice. În scurt timp, pe la începutul acestui an, doi cetățeni chinezi – se presupune infectați cu Sars-Cov 2 – cu afaceri comerciale în Italia, au aterizat în peninsula și nebunia a fost declanșată și pe continentul european. În scurt timp noua molimă a fost declarată de OMS „pandemie” și a înfășurat întreg globul pământesc ca o flamură uriașă, înghețată și cernită, aducătoare de îngrijorare dar mai ales de boală necunoscută și moarte. Inamicul public numărul 1 al umanității, acest tăcut și perfid virus a intrat în acțiune: nu a ținut cont de meridiane, de granițe naturale sau convenționale, de ierarhii sociale, de rasă, vârstă, profesia, confesiunea religioasă a locuitorilor Terrei, începând, în scurt timp, să producă primii morți. În 2020, acest an de cotitură în istoria și evoluția umanității, pentru unii dintre semenii noștri viața s-a oprit mai devreme decât era sorocul, pentru alții (printre care ne numărăm și noi, trăitorii de azi) ea a continuat să ne anime cu interdicții, restrângerea unor drepturi fundamentale, stări de urgență, de alertă, izolări sau carantinări individuale sau colective etc. Omenirea în decursul istoriei sale zbuciumate a mai cunoscut catastrofe naturale devastatoare, războaie sângeroase de lungă durată, (experiența terifiantă a

bombardării nucleare de către americani a orașelor japoneze Hiroshima și Nagasaki din 6, respectiv 9 august 1945) sau molime ucigătoare, însă, cu credință și speranță a reînviat mereu ca mitologica pasăre Phoenix din propria cenușă. Amintesc aici Marea ciumă sau Moartea neagră (1346-1353) (se pare că originile bolii sunt tot de sorginte asiatică, respectiv China sau Mongolia) cea care a îndoliat o parte a omenirii și a înjumătățit populația Europei. Trebuie precizat faptul că după o asemenea hecatombă produsă de teribila ciumă, „bătrânului continent” i-au fost necesare câteva decenii bune să fie repopulat. La sfârșitul Primului Război Mondial a izbucnit așa numita „gripă spaniolă” (i s-a spus așa fiindcă presa iberică, o presă necenzurată, în comparație cu presa din statele aflate în conflict, a oferit informații ample despre evoluția molimeii) care este cunoscută de autoritățile medicale ca fiind cea mai gravă pandemie din istoria omenirii, numărul victimelor fiind uriaș, între 50-100 milioane de morți, (cât victimele ambelor războaie mondiale la un loc) marea lor majoritate au fost persoane tinere, bărbați, cu vârste cuprinse între 20-30 de ani, îndeosebi cei care s-au aflat în tranșee de luptă. Datorită condițiilor înfiorătoare, inumane, impropriei de conviețuire, privind igiena din acele locuri, procesul de infectare a fost unul extrem de rapid, accentuându-se și printre civili odată cu venirea militarilor în permisii.

Din februarie a.c. de la decretarea stării de urgență și la noi în România s-au petrecut destule episoade, care de care mai tensionate, pe care nu doresc să vi le reamintesc fiindcă le cunoașteți și dumneavoastră foarte bine, poate mai bine decât semnatarul acestor rânduri.

Vă mărturisesc că prietenul meu bun, Dan, un focșănean hâtru, îmi mai scormonește câteodată memoria pe care încerc să o fac să uite coșmarurile, tensiunile, controvesele (să intre așa într-o silențioasă stampă) și ea, această tabula rasa la naștere și îmbogățită pe parcursul vieții cu informații, să rămână doar cu amintirile agreabile și frumoase de dinainte de Covid 19. Așadar, vă amintiți și dumneavoastră, dragi cititori, de vârsta a doua sau a treia că, pe vremea școlii noastre urmată în plin comunism – acel comunism în care biserica, credința s-ar fi vrut a fi aruncate în lada de gunoi a istoriei, ele fiind înlocuite de politrucii roșii, atotputernici, cu nevinovatul cuvânt iubit de Marx, ateism – se spunea: „Înainte de erei noastre”; apoi după '90 s-a menționat în departajarea epocilor istorice sintagma: „Înainte de Hristos” luându-se ca reper temporal anul 1, anul în care a pogorât pe Pământ fiul Domnului, Iisus Hristos; ei bine, de acum, din 2020, se va spune fără doar și poate „Înainte de pandemie”. În frecvențele noastre întâlniri, Dan, adeseori, mă bate la cap cu ideea aceasta năstrușnică și eu, cu toate că sunt circumspect, cred că în final îi voi da dreptate (fiindcă nu vreau să mă contrazic cu el, sic!) însă demersul meu, cel cu ștergerea unei părți a memoriei – unul, absolut inedit – va rămâne doar o experiență complet nereușită, (nici marele Freud cu a sa psihanaliză nu a ajuns la niciun rezultat notabil) mai ales că Dan, un locvace din fire, nu mă scutește deloc cu impresiile sale trecute, dar mai ales actuale. Deși sunt destul de ocupat, acum la sfârșit de an, nu am ce face și îl

ascult.

„Știi prietene, începe el cu acea persuasiune domolită ce este precum picătura chinezească și care, până la urmă, străpunge și cele mai dure roci sau cele mai tari aliaje descoperite de știința modernă, tu cunoști situația mult mai bine decât mine, eu doar am citit în presă: la început, în primăvara acestui an, unii răspândaci, evident adversari politici de joasă speță, i-au sărit în cap primarului dar și guvernului că a ales spitalele din orașul vostru să fie suport Covid 19, că ce vor face bolnavii cronici, bătrânii cu boli asociate, copiii, că vor fi privați de dreptul lor constituțional la viață, la sănătate și îngrijire, că și așa secțiile sunt goale, medicii și asistentele șomează, că nici urmă de virus, etc.. Așa, ca să vezi, hodoronc-tronc, îi apucase pe aroganții și veleitarii voștri – dar și ai noștri (doar trăim în aceeași țară) – într-ale politichii, compasiunea, dragostea și grija de oamenii sărmani... Infantilism politic, jocuri subversive, goana după câștiguri electorale, analfabetism funcțional?” mă întreabă Dan, cu o ridicare cam abruptă a sprâncenelor.

„Frățică, nu știu exact, poate fi doar una sau toate însușirile enumerate, răspund gânditor, dar oamenii cu judecată dreaptă și cu mintea la ei pot concluziona și singuri. Știi cum se spune în popor: câteodată nu vedem pădurea din cauza copacilor.”

Dan continuă imperturbabil și are în ochii săi negri sclipiri de empatie: „Desigur că fiecare om cu o suferință cronică este important pentru el, familie și societatea din care provine și are drepturi protejate și garantate, însă, noua situație pandemică, absolut necunoscută prin evoluție, manifestare și imprevizibilul ei, țintea să afecteze comunități întregi, fiind un atentat serios la viața tuturor. Și asta nu numai la noi ci pe toate meridianele globului. În fața noilor provocări, practic, a dispariției fizice a cetățenilor, (le putem suspenda pe toate: muncă, instrucție, educație, libertate, etc dar viața niciodată) a fost absolut logică, firească și îndreptățită preocuparea statului prin Guvern, cu instituțiile abilitate, prin autoritățile administrației publice centrale și locale să-și focalizeze eforturile pentru asigurarea unei infrastructuri adecvate, vizând protejarea vieții și sănătății întregii populații.”

„Da, îl aprob eu: În prima linie a frontului cu acest dușman perfid, invizibil au fost și sunt medicii, asistenții medicali, infirmierele, ambulanțierii, laboranții care, efectiv, și-au suspendat viața de familie, iar unii și-au adus sacrificiul suprem pentru sănătatea și binele celorlalți...și cei rămași pe baricadele pandemiei, deși sunt la capătul puterilor, continuă să lupte. Cred că nu există cuvinte în dicționar să le mulțumim acestor bravi profesioniști. Chapeau bas! cum spune francezul.”

Focșăneanul meu clipește des și ridică apoi glasul indignat: „Așa-i prietene, însă oamenii aceștia care au depus și depun eforturi supraomenești nu sunt apreciați la adevărata lor valoare, sunt săcăiți, persiflați. Îmi amintesc tristețea cât și revolta, nervozitatea unui medic de la „Infecțioase” ajuns la epuizare în lupta cu pandemia și care le-a dat o replică acidă negativiştilor, celor care nu credeau în existența virusului, invitându-i, dacă au curaj, să intre într-o secție de terapie intensivă, desigur, fără mască

și echipament de protecție.. În acest context este cu atât mai gravă, scandaloasă, de condamnat atitudinea unor membri ai Parlamentului, a unor politicieni locali aflați în fruntea unor instituții cheie, importante, de a boicota prin aceste săgeți de dezinformare, în modul cel mai grosolan și evident eforturile tuturor celor amintiți mai sus. Expresii aiuritoare, elucruții de genul: „Eu nu cred în virus”; „Este o escrocherie politică johannistă”; „Sunt liber și nu port botniță”; „Totul este o minciună, o manipulare ordinară”; „Îmi este îngrădită libertatea”, etc au definit fără tăgadă un comportament execrabil specific oamenilor inconștienți și ignoranți, imorali și rudimentari, veniți de undeva din grotele istoriei și, cum era de așteptat, efectul scontat a fost cel al bumerangului, atrăgându-și indignarea atât a cetățenilor care trecuseră prin infernul bolii sau avuseseră apropiați, răpuși de noul coronavirus, cât și a oamenilor de bună-credință” „Așa este! Iar răspunsul și „răsplata” le-au primit și le vor mai primi la urne.”

Dan se înfierbântă: „Oare într-o democrație sănătoasă nu cei pe care i-am ales să ne reprezinte interesele, și care ar fi cazul să fie în slujba noastră și nu invers, nu ei ar trebui să fie în prima linie și să dea exemplu de supunere civică, pentru concetățenii lor? Nu ei ar trebui să fie primii care respectă legea, ba mai mult să aibă inițiative care să încurajeze și să ajute efectiv lupta autorităților, a specialiștilor împotriva pandemiei? Desigur că întrebările sunt retorice. Culmea absurdului, a grotescului, la noi, tocmai ei, o parte a celor care ne conduc, nu cred în existența și consecințele virusului letal, tocmai ei minimalizează sau, și mai grav, iau în bășcălie măsurile luate de autorități. Este de noaptea minții. Sunt gesturi aberante, incalificabile. Ar trebui să-i aibă pe conștiință (mă îndoiesc că o au) pe cei pe care i-au îndemnat să nu poarte mască de protecție („botnițe”, termen însușit și folosit de ei în sens peiorativ) și care au ajuns la morgă. Nici într-o țară civilizată, în lumea politică, nu au existat asemenea controverse inutile, derapaje, ce mai, asemenea cocoțări pe cadavre, ca să demonstrezi tu un ignorant sadea, un politruc analfabet, ceea ce știința demonstrase de mult. În lumea civilizată toți, de la vlădică până la opincă, inclusiv societatea civilă, au ascultat de rațiune, de vocile abilitate ale medicilor, ale oamenilor de știință, fiind solidari împotriva dușmanului comun.”

Însuflețit de discursul necruțător a lui Dan, continui în același registru: „Ne amintim cu toții gesturile pline de ostentație ale unor aleși ai neamului, aflați în opoziție, și care, ajungând la tribuna Parlamentului, în scârbă, sfidând legea și pe noi toți cei izolați prin case, și-au îndepărtat masca de protecție deși era obligatorie purtarea acesteia în toate instituțiile țării.. cu atât mai mult, în instituția cea mai importantă.”

Amicul meu bun, pare de neoprit, parcă fumegă de nervozitate și cu un glas inchizitorial continuă: „Dar oare ei ce au făcut un sfert de secol cât au fost la butoanele puterii? Unde vericule, sunt spitalele regionale promise? Unde sunt autostrăzile care să unească provinciile istorice?... și pe ale căror proiecte de fezabilitate milioane de euro s-au dus pe apa Sâmbetei (nu chiar, banii au ajuns în buzunarele lacome ale afaceriștilor verosi susținuți de

politicienii corupți, în campanii electorale, în paradisuri fiscale etc). Oare la ce punct ne găsim cu reformarea învățământului, a sănătății, cu modernizarea agriculturii, cu irigațiile sau protecția mediului înconjurător? În ce stadiu am ajuns cu încrederea în justiție, în modernizarea infrastructurii feroviare, dar mai ales cu nivelul de trai al poporului român? etc.” „Păi, cam la piciorușul broaștei”, mormăi ca un urs necăjit care nu a mâncat destul și hibernarea-i va fi grea la iarnă.

Prietenul meu, cu o voce baritonă, persistă în constatările sale acuzatoare: „Propaganda mincinoasă partincă, prin oficiile de presă, o ținea sus și tare că totul este o invenție johannistă, o mare diversiune a statului paralel în complicitate cu masoneria mondială, că nu există niciun Covid...că sunt povești de adormit copiii etc.”

„Dane, îl întrerup fără eleganță pe amicul meu, știi prea bine că sunt obosit, chiar destul de îngrijorat de ce se întâmplă cu noi, cu omenirea în general... faci ce faci și mă mai răscolești și tu...”

Însă Dan este încăpățânat ca un catâr și nu-mi dă pace cu destăinuirile lui: „Aha, parcă nu ți-am povestit ceva, că noi doi am vorbit mai puțin în ultima perioadă.” „Păi da! Tu în Focșani, eu în Bârlad...Bine, accept să-mi povestești, dar să fii scurt...”

„Da, așa voi fi, promite el ceva mai domolit, iată filmul adevărat, real al evenimentelor: prietene, în plină stare de alertă, într-o duminică dimineața, mă aflu în perimetrul Pieții centrale din Focșani – se instituiseră prin acte normative obligativitatea portului măștii de protecție și în spațiile publice aglomerate din orașul nostru – eram cu soția la cumpărături și am văzut doi pensionari, soț și soție – sigur octogenari, mi-am spus și nu mă înșelasem – respirau anevoios, având fețele acoperite cu deja banalele măști de protecție, ținându-se efectiv de mâini și asta nu neapărat că îi apucaseră tandrețea, nostalgiile tinereții lor de mult trecute și ar fi vrut să stârnească duioșii privitorilor, ci, bieții de ei se împleticeau, pur și simplu, la fiecare pas și aveau nevoie de echilibru iar pentru a nu cădea se rezemau unul de celălalt. Ulterior am aflat că bărbatul avea și un astm bronșic, o boală profesională. „Ce să facem domnule? mi s-a destăinuit el cu o doză de amărăciune în glasu-i obosit: Îmi este greu, aproape mă înăbuș cu masca asta, dar ne protejăm pe noi, și-i protejăm și pe cei cu care venim în contact, că-i lume multă aici în piață.” „Da! spun impresionat de conduită, iată o formă de respect, de grijă pentru tine și dreptul la viață al aproapelui tău.. până la urmă gesturi simple dar responsabile, pline de omenie.”

Dan mă privește adânc și continuă lansat: „Mi se părea că-i cunosc din vedere pe cei doi soți, că-i mai întâlnisem și altădată pe stradă, în parcuri, în magazine, orașul fiind mic, cum bine știi și tu... Sincer, înfățișarea lor de oameni neajutorați m-a cutremurat, chiar am realizat ad-hoc un exercițiu de imaginație și m-am pus în pielea lor și atunci, am căutat grijuliu să le fiu prin preajmă pentru a-i sprijini efectiv. Parcă soția mi-a ghicit gândurile mele pioase și a achiesat la inițiativa mea. Cu modestia care știi că mă caracterizează, am intrat în vorbă cu ei și împreună cu tovarășa mea de viață i-am ajutat la cumpărături,

iar după vreo oră am dus gestul meu umanitar până la capăt, i-am instalat în propria-mi mașină și i-am condus acasă, la domiciliul lor. Pe drum am făcut cunoștință cu ei: erau oameni simpli, de treabă, domnul lucrase la „Mobila” și doamna la „Confecții”, aveau pensii mici, jenant de mici, nici cât un bacșiș pe care un interlop în vervă îl aruncă într-o seară unei ospătărițe tinere... Bătrânii ne-au mulțumit îndelung cu lacrimi în ochi – puteam să le fim copii – încât ne apucase și pe noi duiosia. În piață, pe la tarabe, fiindcă ei, companionii noștri, mergeau foarte încet datorită afecțiunilor medicale, am avut destul timp să mă uit în jur. În contrast cu această imagine lamentabilă, efectiv tristă, dar demnă, a seniorilor de abia cunoscuți, imagine ce-ți stârnea respectul și compasiunea, la un moment dat, am zărit un tânăr politician local cu greutate, (în sensul pe care-l tu înțelegi că ești băiat isteț) care atunci „descălecăse” cu garda sa pretoriană dintr-un SUV-BMW X6, roșu, un bărbat impozant, rumen, bine furajat, bine îmbrăcat, ce plesnea de sănătate, trecând țănoș, cu genunchii țepeni, cum altfel, fără mască, (pardon, „fără botniță”, sintagmă din lexicul propriu, aia, „botniță”, e doar pentru proști) și uitându-se dominator, aidoma unui veritabil satrap, peste mulțimea care viermuia, nu a schițat niciun gest de condescendență și nu a vorbit cu nimeni. Și-a băgat capul sferic cu fălci de bulldog între umerii săi lați, și-a mai rotit privirea ciocoiască din turnul său de mucava, iar cu un gest paternalist, după râgâielile de rigoare, și-a mângâiat protector burdihanul pronunțat însă fără a vedea realitatea lumii înconjurătoare. Privind cu aroganță, totul i se părea neinteresant pentru augusta lui persoană, acea lume concretă, vizibilă și reală compusă din indivizi plini de griji, roși de angoase, poate unii bolnavi, flămânzi, prost îmbrăcați, cu puține speranțe în ziua de mâine că nu vor avea ce pune pe masă copiilor.. ei bine, toți acei oameni diverși i se păreau detestabili, deși erau chiar concetățenii lui, erau aceiași care-i dăduseră votul și-l făcuseră mare, (individul insignifiant în trecut plecase de la un salariu de mizerie, însă acum devenise baron, având imunitate, indemnizație babană, multe privilegii și afaceri, viitoare pensie specială etc). Misiunea sacră a politicianului era să-i reprezinte în forurile înalte ale țării pe acei oameni, apărându-le drepturile lor fundamentale (foarte important, inclusiv dreptul la viață, fiind obligat prin lege să-i protejeze prin portul acelei măști). Avea obligația morală să coboare la nivelul lor ascultându-le păsurile și să lucreze cu devotament în binele și folosul lor dar și al cetății, numai că, pe acei concetățeni el, prin comportamentul său ofensator, îi considera de rang inferior, nefiind de nasul lui, nu erau liberi ca el, tocmai pentru că ei fiind „niște proști” sau „niște răgălii” purtau „botnițe.”

Un bărbat înalt, între două vârste, ce coborâse de puțin timp dintr-o mașină albastră, cu număr de Galați, s-a oprit lângă mine și uitându-se cu dezgust la personaj – pe care se pare că l-a cunoscut din emisiunile televizate – a murmurat printre dinți câteva remarci tăioase: „ Vere, da’ ce greață are parvenitul ăsta că nici cu o găleată de lămâie nu i-o tai! Rușine să-ți fie înfumuratule! Huooo! Huooo!

Halal! Coșcogea demnitarul nici prin bostan nu-i trece să-i protejeze pe oameni și merge printre ei fără mască de parcă s-ar plimba pe moșia lui. Dar-ar covidul în tine să deal!” Omul cătrănit a plecat dondăind spre tarabele de legume. Doi polițiști care verificau dacă prostimea respectă legea privind portul măștii, văzându-l pe înaltul demnitar l-au salutat cu obediență, retrăgându-se cu discreție din calea lui. Scandalizat de ceea ce am văzut, i-am ajutat la cumpărături pe cei doi soți octogenari și apoi i-am condus cu mașina acasă.”

„Așa-i, Dane! Trist, dar adevărat! Ce mai, noi românii ne merităm soarta fiindcă din comoditate, capitulare sau din silă nu mergem la vot, sau atunci când mergem, fără discernământ, îi votam pe aceiași mizerabili, exact pe cei care mint mai mult și mai frumos!”

„Oare când mama dracului ne vom dezmetici? mă întreabă Dan parcă resemnat: Fiindcă pentru unii care-și fac din politică un țel de îmbuibare, de parvenire, democrația, pentru care românii și-au vărsat sângele în decembrie '89, este prost înțeleasă, mai exact, această cucerire revoluționară a devenit sinonimă cu libertatea de a fi analfabet, prost, tupeist, arogant cât cuprinde, dar musai aflat la putere.”

„Să avem speranțe, prietene!”

Totuși nu mă pot despărți de Dan în această atmosferă apăsătoare, de încrâncenare și pesimism, mai ales acum la cumpăna dintre ani. Caut să uit dialogul despre apucăturile bravilor noștri politicieni, îl privesc în albul ochilor încercând un zâmbet. „Fii atent, Dane!” „Sunt ochi și urechi...” „Cică, noi, masculii, suntem genul pe cale de dispariție...” „Pafff! mă privește el uluit de surpriză, dar cu o scânteiere ironică parcă spunându-mi că s-a prins de poantă: Alta acum, dar nu mă mai miră nimic în aceste vremuri bune...” El, teatral, îmi face jocul iar eu, cu o notă de sobrietate, și după o pauză ce mi-am impus-o să-i accentuez așteptarea, suspansul, continui relatarea: „ Este clar ca lumina zilei, noi, bărbații trecem prin cele mai proaste momente din istorie. Guvernul nu ne vrea la muncă, poliția nu ne vrea pe străzi, în timp ce soțiile nu ne vor acasă” „ Daaa! Asta cam așa-i! Haz de necaz! ” îmi zâmbește el, parcă mai destins.

Îi strâng mâna lui Dan și ne despărțim puțin mai înșeninați.

Timpul, cu bune și rele, nu așteaptă pe nimeni și, invariabil, își deapănă ghemul clipelor. Din punctul meu de vedere, perspectivele pentru anul ce va urma sunt optimiste și luminoase. Apariția antidotului, mai precis a vaccinurilor anticovid este luminița de la capătul tunelului, este indubitabil evenimentul anului, poate și al secolului, inducând speranța caldă la viață, la o existență sănătoasă cât de cât normală a omenirii, o mică fantă a bucuriei. Un fir al Ariadnei care, cu siguranță, ne va scoate din beznă, din labirintul acestor dure provocări. Vom trăi și vom vedea. Doamne ajută!

Acum în prag de An Nou urez tuturor cititorilor și colaboratorilor revistei „Viața noastră”, prietenilor dar și neprietenilor, cunoscuților și necunoscuților, un sincer și călduros: LA MULȚI ANI CU SĂNĂTATE!!!

IARNA

Eugen DEUTSCH

VINE, VINE...

Azi s-a lansat război cu IARNA;
ALB contra ALB și-arată zelul:
Omățul tremură când goarna
O sună vajnic... ghiocelul!

Cei doi rivali stau față-n față,
Cu arme grele sau micuțe,
Dar SPĂRGĂTOARELE DE GHEAȚĂ
Atacă-n forță:... omătuțe!

Se-aruncă-n luptă sulițașii
Cu... raze ce produc dur șoc
Iar țurțurii se-ascund ca lașii
Plângând cu lacrimi mici... de foc!

E cert că un... extraterestru,
Un OZENEU extrem de rar,
S-a implicat, ca un maestru,
Lansându-și discul,... cel solar!

Răzbită de asemeni fapte,
Deși riscându-și cariera,
'Și-aruncă-n juru-i cele șapte
Cojoace, prinsă-n... striptis, TERRA!

Apare deci aproape goală,
Sfioasă-așa ca... domnișoara,
Când, după vechea rânduială,
Câștigă lupta... PRIMĂVARA!

ZĂPEZILE DE ALTĂ DATĂ...

L-am recitit, iar, pe François Villon,
În iarna cu zăpezi de altădată,
Pe vremea-n care nu-ntâlneam vreo
fată
Cu buze și cu sâni de silicon.

Natura nu era pe-atunci trucată,
La munte respiram un pur ozon,
Copiii încă mai jucau șotron
Iar lumea nu părea așa ciudată.

Dar ăsta-i basmul cu „a fost odată”
Repovestit de domni cu barbișon
Și cu frizura foarte pomădată

În timp ce azi avem alt etalon
Iar lumea este prea îndepărtată
De vremea când scria François Villon.

LUNA

Ce supărată pare blânda LUNĂ
În noaptea... albă ce-o visau poezii
Căci s-au cam încurcat, se pare, bieții,
Când navigau, cu... rime, prin lagună.

Se îmbulzeau sub raza ei profeții
Tomnateci, contractați de-o damă
brună,
Ce colectau descântece-n cunună
Spre-a păcăli pe toți analfabeții...

Iar Diva, chiar de cunoștea secretul,
La care nu era nicicum complice
(N-o anchetase nici măcar...
parchetul!),

Supusă la înaltă tensiune
Tăcea deși nu prea era ferice
Căci LUNA știe totul dar... nu spune!

PE VÂRFUL CU DOR

Pe vârful cu dor,
Sub jarul de stele,
Sosise pe-un nor
Cohorta de stele,
Țesând un destin
Din fir de lumină,
Din vis și pelin,
Din rouă și tină.
Din mărgăritar
Și valuri de spumă,
Din vuiet hoinar,
Din lacrimi și glumă,

Din strigăt și șoapte,
Din vânt și cuvânt,
Din soare, din noapte,
Din cânt și descânt...

Pe vârful cu dor,
Sub ceru-n furtună,
Sclipea c-un fior
O rază de lună.
Tenebrele-n jur,
Supreme iubite,
Dansau pe contur,
Suav dezgolate.
Jos prin labirint,
Râvnind doar la aur,
Un paloș de-argint
Sfida un balaur;
Iar lama călită
În vânt și cuvânt
Țesea o ispită
Din cânt și descânt...

Pe vârful cu dor,
Sub pulberi de stele,
Zbura un condor
Cu-aripile grele;
Spre ținta-i finală,
Plutind în neștire,
Privea cu sfială
Spre nemărginire.
Ursita-i senină,
Din zâmbet de fee
Și stropi de lumină
Țesea curcubeu.
Iar umbra de fapte,
De vânt și cuvânt,
Dura-ncet prin noapte
Un cânt și-un descânt...

CARNAVAL ÎN... CER

ALB ÎMPĂRAT se logodește
Cu juna ALBA-CA-ZĂPADA
Și-ntregul cer se zgribulește
Când IARNA-și cântă serenada.

Își face-o mantie din ceața
Cea groasă SOARELE-n... lingori
Iar LUNA își pudrează fața
Cu nea... și pufuri moi de nori.

Dorind să n-o cuprindă jalea
Când vede-n zare săniuțe,
Își balizează pista CALEA
LACTEE cu niscai steluțe.

Trăgându-și peste cap flaneaua
De-omăt și ambalându-și... Fordul
Se rătăcește-n... beznă STEAUA
POLARĂ căutându-și... nordul.

Mai sus o altă stea răsare;
Visând că-i... star, pune-o iscoadă
Să afle iute-o taină mare:
Cum să ajungă stea cu "coadă".

Tăria cerului lucește
Când astrul cu porniri rebele
Visează că se încălzește
Cu o... tărie de 5 stele.

Vin, în final, și urătorii,
Pe pârtia cea de albeață;
Pocnind, cu biciul-crivăț, norii
Și c-un buchet de flori... de gheață.

CLEPSIDRA

Ce repede nisipul curse:
un firav zâmbet de speranță,
Lumini și umbre, sumbre curse,
o filă tandră de romanță,
Emoții, freamăt, obeliscuri,
mirajul unic al iubirii,
Pași avântați urcând spre piscuri,
ispita dulce-a fericirii...
Slab, încă sufletul mai speră
căci inima e tot zglobie,
Iar noi privim ca pe-o himeră
colina ce-i acum pustie,
Dar jocurile par decise
și liniștea încet coboară...
Rapid de tot nisipul curse
sub gheara timpului ce zboară;
Azi umbre-mi par planete, Urse...
Cerca-vom oare-a doua oară?!

IARNA...

...aruncă-n luptă vajnici francitirori;
ei, chiar de nu-s dotați cu sumbre bombe,
lansează, prin vârtejurile-n trombe,
...ninsori.
...trimite la atac și zburători
ce decolează de pe-nalte piscuri –
fiind acei ce-nfruntă mii de riscuri –
...condori.
...sponsorizează supli cascadori,
ce, slalomând prin drumuri cu troiene,
par, când trasează prin omăt desene,
...schiori.
...întreaga lume-o bagă în răcori
și-atunci când gerul e la apogeu,
produce-n cei ce gâfâie din greu
...fiori.
...ne-oferă însă-n dar și sărbători
când oamenii-și urează „mult succes!”
în timp ce se consumă în exces
...licori.
...într-un final ce-mbună toată țara,
abandonându-și țurțuri sclipitori,
ne va aduce sigur primăvara
...prin aișori!

CALENDAR EPI-REBUSIST

IAnuarie-n hlamidă albă
NUtrește-o vrere ideală:
AR vrea din fulgi să-și facă salbă!
I-E totuși frică de ...răceală!

FEBruarie-i mai mică decât toate;
RUmoarea zice (și-i cunosc pricina):
AR vrea și ea să crească dar nu poate,
I-E frică să ne-nțârie chenzina!

MArtie oferă-un mărtișor,
Răspândit firesc în toată țara,
TIneresc, pe placul tuturor,
Este vestea: „Vine primăvara!”

APrilie, copil poznaș,
Riscând montează farse-n ramă:
Li-e tuturor un fel de naș;
I-E frică doar de-o epigramă!

MAI soarbe din paharul plin;
(**M**AI amărui că-i vin pelin!);
„**M**AI lasă nene băutura!”...
MAIcuțăăă...s-a-nverzit...natura!

IUnie sosește cu cadouri
Noi pentru copii. E o măsură
Iscusită, plină de ecouri...
Este deci un fel de...MOȘ CĂLDURĂ!

IUlie e caldă ca o mare,
Largă, plină de tentații noi;
Iar de-am dat toți pe mâncare
Ea ne lasă chiar să mergem goi!

AUGust este ca un vârf de munte;
Grav îndeamnă lumea să-l înfrunte:
Un urcuș cam greu, pierdut în cețuri...
ȘTiu că depășit e doar de...prețuri!

SEPtembrie-a intrat la facultate;
Te Minunezi de-atâta competență.
BRevetul instruirii și-l va scoate...
I-E teamă totuși de o corigență!

NOIembrie îmbracă-un impermeabil,
EMai prudent să-și ia și niște cisme;
BRavează ploaia, vântul mizerabil...
I-E totuși frică de... reumatisme!

DECembrie promite-o sărbătoare
CE-Mbracă-n vise bradul din incintă;
BRilante de lumini trimite-n zare...
I-E dor și de răvașul din plăcintă!

Gh. NICULESCU

HIBERNALE

CONSTATĂRI

Veni iarna, cu zăpadă,
Cum se poate constata.
Cine vrea, poate să vadă
C-a venit și soacră-mea.

FRIGURI

Afară frig, în casă frig,
Prin toate ungherele,
Doar caloriferele
Nu prea frig.

VICTIMĂ

Sunt o victimă-a stihiei:
Frig în casă, frig afară...
Până și-n ochii soției
Văd o doză de răceală!

COȘBUCIANĂ

A-nceput de ieri să cadă
Câte-un el și câte-o ea,
Căci e gheață sub zăpadă
Și nimeni măsuri nu ia.

FĂRĂ COMBUSTIBIL

Lemne n-am, cărbuni nu am,
Și tot scad temperaturi;
Când știu ce m-așteaptă, cam
Mă apucă cu călduri!

DE-O TRECE IARNA

De-atâta frig, delirez!
Dac-o să mai apuc vara,
Îmi iau cort și emigrez
Tocmai în Sahara.

OBICEIURI

Unii umblă cu buhaiul,
Cu ursul, sau cu capră.
Dar aflai că umblă unul
Cu nevastă-mea.

BUCURIA IERNII

Veni iarna cu stihia:
Omături și geruri mari,
Însă și cu bucuria
Că am scăpat de țăntari.

FĂRĂ AGENT TERMIC

Agent termic nu-i în baie,
Prin calorifere, nu...
Așa că te-ntreb, tataie:
Stai în bloc, sau în iglu?

DE MOȘ CRĂCIUN

De-ale gurii, primi-n dar
Familia lui Ion:
Dumneaei, un fermoar,
Iar dumnealui, un trombon.

HOTĂRÂRE

Dacă scap de iarna asta
Și de frigul de la bloc,
Iau copiii și nevasta
Și plec în Țara de Foc!

VREME PARADOXALĂ

E frumos la noi în Țară:
Vine Boboteaza iară,
Și e foarte cald afară...
N-a mai nins de as' vară.

GER

Afară e iarnă grea
Și în casă nu-i căldură;
Am noroc cu soacră-mea
C-a făcut temperatură!

FOARTE FRIG

Toate-s reci în casa asta,
Și afară tot frig este!
Iarna mi-a adus năpasta...
O laponă-mi mai lipsește!

GHEȚUȘ

Cade lumea pe trotuar,
Pe-al urbei nins teritoriu ;
Până când și domn primar
A căzut... în derizoriu.

NEA, NEA, NEA...

Peste tot e numai nea:
Chiar și pe nevastă-mea
O găsii aseară-n baie
Peste ea cu nea... nea Nae!

COLINDĂTORII

Cu pocnitori și zdrăngănele
Alungă spirite rele,
Numai că, pe soacră-mea,
N-au putut-o alunga!

CĂZĂTURI

Cad omături, iarna-i grea,
Căzu un bețiv, ca prostu...
Până când și soacră-mea
A căzut... pe capul nostru.

UNUI OM

Întâlnii un om pe stradă:
Sincer, prietenos, curat...
Însă, Doamne, ce păcat
Că era om de zăpadă!

MUSAFIRII DE CRĂCIUN

La musafiri, atunci când vin,
Eu le torn în cupe vin,
Dar ce să le mai dau, nu știu,
Să mai și plece, că-i târziu?!

NINGEA HAIHUI

Ningea cu ciori și corbi de stele
În calea dorurilor mele,
Pășinde prin tăceri durute,
Șoptite cu țișenii mute ;

Ningea intens, ningea cu spor
De nașteri care întâi mor,
Într-un decor coborător
De infinit înălțător ;

Ningea cu socluri de statui
Sculptate-n gândul nimănui ;
Ningea cum vrei să poți să spui
C-a fost odată și-acum nu-i...

Ningea, ningea; ningea haihui!

APĂ, APĂ!

Un bețiv pe care crama
Nu putea să-l mai încapă,
Într-o crâșmă a dat iama,
Strigând: apă, apă, apă!

Cârciumarul, deranjat,
Taciturn, cu chip de fiară,
De guler l-a înșfăcat
Și l-a scos, frumos, afară.

Însă, după scurtă vreme,
Toți clienții s-au sculat
Și au început să strige:
Apă, apă, ne-ncetat.

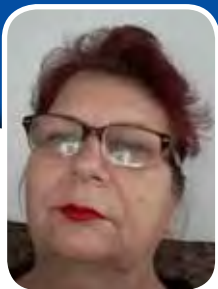
Stă crâșmarul siderat
Și nu poate să priceapă
Ce naiba i-a apucat
Pe bețivi, să ceară apă?!

Dar, de-odată - în sfârșit! -
Bietul om, s-a lămurit
Că este fără noroc...
Îi luase crâșma foc!

CREIONĂRI ÎNCONDEIATE CU PIXUL

- LA NOI, DUPĂ FIECARE NINSOARE, NINGE.
- PUNEȚI CEASUL DUPĂ ORA DE IARNĂ ȘI HAINA DUPĂ CUM BATE VÂNTUL!
- DACĂ IARNA ÎȚI BATE LA UȘĂ, PRIMEȘTE-O CU CĂLDURĂ!
- NU TE LĂSA DUS DE VÂNT, MAI ALES IARNA!
- NU-ȚI RĂCI GURA DEGEABA, CHIAI DACĂ RĂCEALA IERNII NU TE COSTĂ NIMIC!
- UNA-I SĂ CAZI PE GÂNDURI ȘI ALTA-I SĂ CAZI PE GHEAȚĂ!
- ESTE CÂTE UN PIERDE-VARĂ CARE NU PIERDE NICI O IARNĂ.
- FĂ-ȚI VARA SANIE ȘI IARNA PUNE-O PE FOC!
- ATÂTA AU SCĂZUT TEMPERATURILE, PÂNĂ AU DISPĂRUT!
- FIIND FOARTE FRIG, CU SUDOAREA FRUNȚII NU AVEA DE-A FACE!
- PENTRU CA IARNA SĂ VĂ PARĂ UȘOARĂ, FOLOSIȚI CALORIFERELE! RECOMAND CU CĂLDURĂ!
- PE UNII, ȘI IARNA-I DOARE-N PĂLĂRIE, CHIAI DACĂ POARTĂ CĂCIULĂ!
- FIINDCĂ ERA FRIG ÎN CASĂ, NEVASTĂ-SA ÎI FĂCEA ZILE FRIPTE!
- CÂND A VĂZUT CÂT DE SCUMPE-S LEMNELE DE FOC, L-A LUAT CU CĂLDURI.
- ERA FOARTE FRIG ÎN CASĂ ; NOROCUL LUI CU SOACRĂ-SA, CARE AVEA TEMPERATURĂ ȘI CU NEVASTĂ-SA CARE ERA ÎN CĂLDURI!
- EA AVEA DOUĂZECI DE PRIMĂVERI, IAR EL NU AVEA LEMNE DE FOC PENTRU O IARNĂ.
- UN PIERDE-VARĂ ȘI-A PETRECUT SĂRBĂTORILE DE IARNĂ PÂNĂ ÎN PRIMĂVARĂ..
- FĂ-ȚI VARA SANIE, IARNA, CĂRUȚĂ ȘI PRIMĂVARA VINDE CAII ȘI IA-ȚI MAȘINĂ!
- TOTUL MĂ LASĂ RECE, PÂNĂ ȘI IARNA!
- EL TOATĂ IARNA A STAT CU GÂNDUL LA O VARĂ: VARA UNUI VĂR DE-AL DOILEA.

Pagină de **Gh. NICULESCU**, Uricani

Liliana GOGA

Zăpada țese umede dantele

VINE, VINE MOȘ CRĂCIUN

E noapte și străzile îngheață,
Orașu-și toarce visul învăluit în ceață,
Iar peste fruntea lui se cerne
Zăpada fină ca un scrum
Ca într-o veche
stampă din alt secol,
Într-un prăfuit album.
Se văd la geamuri steluțe colorate
Și se strivesc năsucuri
Pe florile-nghețate.
Mai e doar o clipită
Și înnodându-și destinele pe ață,
Femei, copii, bărbați
Se vor trezi din nou la viață,
Vor scoate cărbunii arși din tină
Și le vor crește o nouă rădăcină.
Vor rupe cuvinte magice din soare
Și le vor crește aripi ca să zboare.
Căci nu se știe când, de ce și cum,
Cu părul alb și c-un decolorat costum,
Ca-n fiecare an, cu bucurie și cu suflet bun
Și anu-acesta vine, vine Moș Crăciun!

CRĂCIUN

Din evul său cu reni ficționali,
Înveșmântându-și strâns zăbunul,
Asupra-ne pogoară câte-un Crăciun
Și numai câte unul.

Cu dalbe flori coboară de argint,
Cu mir în mână, nuci și miere,
Gând bun împrăștiind de fericire
Și lină scânteiere.

Aduce zvon de sărbători creștine,
Sfios refren de lin și lerui ler,
Adie despre-un prunc născut în iesle,
Învăluit în sfânt mister.

Răsare și-n sărman bordei,
Nu-i pentru el caleașcă ori rădvan,
Dar se-nfiripă dar de frumusețe,
Iar noi furăm încă un an.

Se-nalță-n suflet dragostea de pruncul
În scutec de bumbac înfășățel,
E fiul tău, Hristos, vestit de magi și de o stea,
E El și numai El!

Avem bani mulți, și n-avem flori
Să-l așteptăm și-avem păcate cu duiumul,
Dar chiar de-i ger, ploaie sau vânt,
În lume e Crăciunul.

PANTUM

Dar vină tristețea în zile de iarnă,
Când focul mocnește și dorul s-aprinde
În suflet, să murmure blânde colinde;
Să vină zăpadă, puhoi să se-aștearnă

Când focul mocnește și dorul s-aprinde,
Iar jarul se stinge stingher în povarnă...
Să vină zăpadă, puhoi să se-aștearnă!
S-aude un murmur ce naște în ghinde,

Iar jarul se stinge stingher în povarnă.
Și spulberă gerul poteci șerpuinde,
S-aude un murmur ce naște din ghinde,
În cupe de gheață lumină răstoarnă

Și spulberă gerul poteci șerpuinde;
Fum gros se împrăștie-ncet prin lucarnă,
În cupe de gheață lumină răstoarnă,
Dar vină tristețea în zile de iarnă!

Aduce in inimi ranite merinde
Furtuna se-neacă-n rafale muginde.

IARNĂ

Deodată simțit-am cum din oase peste toate frigul s-a lăsat...
Și, precum lacom muncitoru-nsetat își dă grăbit pe gât rachiu,
Acum a început sinistru și vantul să vuiască pe Pictor Adamiu,
Lovind cu toamna și cu bruma-n tot ce mișcă, apăsăt.

Miroase a tămaie-n jur, a bradul veșnic și a pinul din vecini,
Copacii descarnați se-apleacă-n jos, grei de-atâta ploaie,
Iar florile, așa puține - câte-au mai ramas- se-ndoaie
Și suspină lung cand smulse sunt adânc din rădăcini.

Pe frunze putrede și pe lăstari, zăpada țese umede dantele,
Înfrigurată, simt un junghi cum mă înțepenește-n spate;
Și sapă-n mine poteci abrupte, încălcite, de viscole surpate,
Sau harnic își întinde înghețate punți, croind cărări până la stele...

Și-mi vine-așa, un dor de ducă, și m-aș tot duce, duce-m-aș
Năuc printre străini, spre orizonturi stranii, mult îndepărtate,
Să dau noroc cu vinul cel mai vechi și cu buchet de libertate
Făr' de-a lua în bocceluța alta decât timpul scurs din ceas.

DRAGOSTE

Mă-ntreabă alte neamuri în orice zi din lună
Cum este răsăritul pe muntele Ceahlău
Și să m-audă ar vrea spunând vreo minciună
Cum c-aș putea iubi vreodată pe alta-n locul tău.

Dac-aș putea uita mirosul tău de floare și de mamă,
Adic-ar vrea să știe dacă te-aș putea trăda
Sau dacă aș fugi când glasul tău mă cheamă,
Dacă de tine la al treilea cânt al nopții eu m-aș lepăda.

Mă mai întreabă dacă de-al tău chip mi-aduc aminte
Când sunt plecată-n lume, departe de aripa ta,
Dac-am uitat cumva de cele sfinte
Și dacă-n alte graiuri aș putea ofta.

Dac-am uitat de a copilăriei uliță prăfoasă
Cu pietre albe, cu ierburi și cu flori împodobită
Cu prunul și măsuța din ograda de acasă
Și de abecedarul cu-ntâia slovă de mine deslușită.

Eu, maică, nu știu lor ce aș putea să le răspund,
Și nici pot strâmba mintea lor a o-ndrepta:
Când dor de tine mă urmează și-n somnul prea profund,
Cum aș putea iubi o alta-n limba ta?

A FOST ODATĂ... DE DEMULT.Copilăria noastră

Nicu FASOLĂ

A fost odată, de demult
O lume de poveste,
În care am crescut și noi
A fost... dar nu mai este!

O lume-n care noi atunci
Copii fiind acasă,
Ne bucuram de ce aveam
Sau... nu aveam la masă.

De un covrig sau colăcel
Făcut la sărbătoare
De ochii mamei buni și blânzi
Privind pe fiecare.

Cu obrăjorii plini de ger
Și înghețați de-afară,

Pe lângă sobă adunați
La ceas târziu de seară.

Cum pe băncuță, lângă noi
Stătea mereu bunica,
Și tare mult ne mai plăcea
Povestea cu furnica.

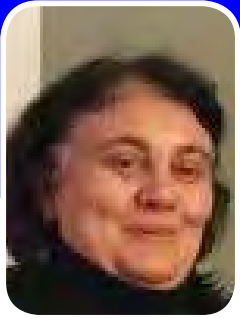
N-aveam atunci telefon
Nici laptop nici tabletă,
Nici nu știam ce-nseamnă-atunci
Să fii în sat vedetă.

Ne bucuram de sărbători
De iarnă, de zăpadă,
De săniuța ce era
Comoara din ogradă!

În drum copii ne-ntâlneam
Și plini de bucurie,
Pe derdelușul cel înalt
Era o veselie.

...Așa a fost cândva...demult
Copilăria noastră,
Căsuța-n care am crescut
Cu lampă la fereastră.

Azi... nu mai e nimic la fel
Și-n lumea agitată,
Rămas-au numai amintiri
Ce-au fost cândva... odată...

„Câți în Hristos v-ați botezat, în Hristos v-ați și îmbrăcat!”

(Galateni 3,27)

prof. Gabriela GIUȘCĂ

În această perioadă, extrem de frumoasă și de bogată din punct de vedere liturgic, auzim frecvent informații despre Nașterea Domnului, colinde, tradiții și bucuria de a dăruii! Vă propun să zăbovim, preț de câteva rânduri, la Botezul Domnului, sărbătoare integrantă a celor dedicate Sfintei Nașteri! Botezul Lui și botezul nostru!

Botezul Domnului, Boboteaza ori Teofania, cum mai este denumită aceasta sărbătoare, este instituită în amintirea Sfântului Botez al Domnului Iisus Hristos de către Sfântul Ioan și este primul moment în care Fiul lui Dumnezeu se arată public, fiind arătat sau numit ca Mesia, nu doar prin glasul Sfântului Ioan, ci și prin vocea Tatălui ceresc.¹

Începutul acestei sărbători datează cel puțin din secolul al III-lea, fiind atestată pentru prima dată în Alexandria, de către Sf. Clement Alexandrinul. Întrucât Botezul era numit și luminare, această sărbătoare a mai fost numită ca *sărbătoarea luminării*. Pentru aceasta se sfințeau încă din ajun apele (aghasma mare de azi), iar pentru că în acea zi, catehumenii se pregăteau sufletește prin post, s-a păstrat până azi obiceiul de a posti în Ajun de Bobotează.² Obiceiul ca preoții să meargă în ajun cu „botezul”, stropind casele credincioșilor cu apă sfințită, e destul de vechi, ca și acela de a săvârși Aghasma Mare, în ziua Botezului Domnului, după Sfânta Liturghie.

Botezul săvârșit de Sfântul Ioan era doar prefigurarea Botezului creștin, după cum singur mărturisește: „*Eu unul vă botez cu apă spre pocăință, dar Cel ce vine după mine este mai puternic decât mine; Lui nu sunt vrednic să-i duc încălțăminte. Acesta vă va boteza cu Duh Sfânt și cu foc*” (Matei 3, 11). Hristos Domnul nu S-a botezat pentru că ar fi avut vreun păcat, strămoșesc ori personal, nici pe departe, ci ca să ne fie nouă pildă, să ne dea un exemplu de urmat. Apa în care a fost botezat Fiul lui Dumnezeu, *Iordan*, în limba ebraică se tâlcuiește „râu care coboară” astfel se face asocierea cu Domnul care coboară pe pământ, se întrupează, se umanizează. Nimic nu este întâmplător, totul are o semnificație, un sens, un rost!

Dacă revenim la Taina Sfântului Botez, partea văzută constă din afundarea de trei ori în apa sfințită a celui ce se botează și în rostirea cuvintelor: „*Se botează robul lui Dumnezeu (N) În numele Tatălui, amin, și al Fiului, amin, și al Sfântului Duh, amin; acum și pururea și în vecii vecilor, amin*”. Sfânta Treime prezentă la Botezul Domnului este invocată și la Taina Sfântului Botez!

Sfânta noastră Biserică face Botezul prin afundare, nu prin turnare sau prin stropire, deoarece cuvântul *botez* se traduce prin *afundare* ori *cufundare*. Efectele primirii Tainei Sfântului Botez sunt: iertarea păcatului strămoșesc și a tuturor păcatelor săvârșite înainte de Botez (în situația celor ce se botează mai târziu), nașterea la o viață nouă, duhovnicească,

viață de curăție și sfințenie, de asemenea, primirea în sânul Sfintei Biserici, adică numărarea celui botezat între fiii ei, putându-se împărtăși de toate celelalte Sfinte Taine. Botezul este prima Sfântă Taină și cea mai complexă pentru că, odată cu Botezul, se administrează și Taina Sfântului Mir și Taina Euharistiei, iată că din nou suntem sub semnul trinității!

Explicația pe care ne-o oferă Sfântul Nicolae Cabasila este profundă și plină de sens: „Scufundându-te în apă, unde-ți pierzi urma, înseamnă că ai ajuns să te lipsești de viața din aer. Iar a te lipsi de viață, e tot una cu a muri. Când, peste câteva clipe, te-ai ridicat la fața apei, ajungând iar la lumină, înseamnă că te dorești fierbinte după altă viață, iar după ce ai dobândit-o trăiești numai din ea. Din această pricină și cerem în slujba Botezului ajutorul Făcătorului a toate, iar o naștere din nou e cu mult mai însemnată decât cea dintâi. Acum și chipul lui Dumnezeu se întipărește mai bine în sufletul celui botezat decât odinioară, iar statura lui e făcută acum și mai întocmai după modelul dumnezeiesc, căci de-acuma chiar modelul ni se arată cu trăsături mai lămurite” (Nicolae Cabasila, *Viața în Hristos*).

Așadar, Botezul Domnului este și rememorarea propriului botez: haina botezului este haina lui Hristos, suntem îmbrăcați și hrăniți cu El, așa că putem trăi autentic doar în Iisus Hristos cel Născut, Botezat și Înviat din morți! Devenim la rândul nostru teofori, purtători de lumină și purtători de Dumnezeu! Chiar și în vreme de pandemie, bucuria Nașterii și a Botezului Domnului nu trebuie fragmentată ori diminuată, pentru că e bucurie sfântă, deplină și dumnezeiască, e cea prin care punem început mântuirii noastre!

¹. Liturgică generală, Preot prof. dr. Ene Braniște, p.163

². Idem, p 164

Sfințenie și binecuvântare la început de an: Sf. Vasile cel Mare, Botezul Domnului, Sf. Ioan Botezătorul

Preot Răzvan-Andrei ACOSTIOAEI

La începutul fiecărui an, mă gândesc profund la „pachetul de oferte” a lui Dumnezeu pentru om. De aceea, consider că cel mai bun lucru, pe care l-am putea face, în prag de An Nou, este să consultăm, oferta lui Dumnezeu, cât și lucrurile care o condiționează. Oferta lui Dumnezeu de anul nou, pentru om, poate cuprinde cel puțin cinci aspecte: **bogăția harului** (Noul Testament conține peste 150 de lucruri pe care noi le putem avea în Hristos. Iată doar câteva dintre ele: în Hristos avem: alegere, har, pace, răscumpărare, ispășire, împăcare, iertare, izbăvire de păcat, de moarte și osândă, naștere din nou, eliberare de orice robie, sfințire, binecuvântare, putere, înțelepciune, gândire nouă, biruință, mângâiere, Duhul Sfânt, statutul de fii ai lui Dumnezeu, cetățenie cerească, hrană, bucurie, plinătate, schimbarea răului în bine, un Prieten, o familie, un scop în viață, o moștenire, înviere, răsplată etc.) **vindecarea, eliberare, perspectivă, despovărare**. Vă puteți imagina vreo ofertă de anul nou, mai bogată decât aceasta? Biserica, la început de an, ne binecuvântează cu modele viguroase de sfinți „prieteni și casnici ai lui Dumnezeu” care au gustat din această bogăție.

Sfântul Vasile cel Mare – Milostivul

Prin tot ce a făcut, prin tot ce a gândit și a scris, Sfântul Vasile, supranumit și „ocrotitorul săracilor”, impune și astăzi tuturor creștinilor una și aceeași purtare, anume dragostea milostivă față de cei umili. Prin faptele și cuvântările rostite, ierarhul capadocian a luptat împotriva inegalităților sociale și a îndrumat pe toți la milostenie. Sfântul Vasile, ca toți Părinții Bisericii, a văzut în iubirea aproapelui un al doilea altar, „taina fratelui”, locul unde se exercită în mod văzut iubirea de Dumnezeu. Sfântul Vasile este una dintre cele mai mari figuri ale creștinătății. A fost nu numai un mare învățat și un aspru ascet, ci și un vrednic episcop și un mare filantrop. În Cezareea Capadociei, a înființat diferite instituții de asistență

socială ca: azil, ospătarie, casa pentru reeducarea fetelor decăzute, școli tehnice și spital. Toate aceste așezăminte sunt cunoscute sub numele generic de Vasiliada. Operele pe care ni le-a lăsat dovedesc vasta sa cultură teologică și spiritul său atotcuprinzător. A lăsat opere dogmatice, ascetice, exegetice, omilii și cuvântări, panegirice, Regulile monahale mari și mici, canoane și o Liturghie care-i poartă numele.

El a adus o contribuție de o importanță deosebită nu doar în organizarea activităților caritabile, concretizate în renumita Vasiliadă, ci și în dezvoltarea învățaturii Bisericii despre tămăduirea omului și practica medicală, ca unul ce avea și cunoștințe medicale, deprinse la cursurile urmate în Atena. În scrierile Sfântului Vasile cel Mare, medicina apare în general ca un mijloc privilegiat de manifestare a iubirii: „Și voi toți care exercitați medicina, funcția voastră este de a practica filantropia” (Epistola 189, 1). Așezământul Sfântului Vasile cel Mare era un complex instituțional social destinat suplinirii

statului în acest domeniu. Complexul era foarte întins încât, după adevăr, era numit „un nou oraș”. De asemenea, adiacentă spitalului, era afiliată sub atenta supraveghere a Sfântului Vasile, și o mănăstire.

Sfântul Vasile a schimbat radical sistemul de caritate existent la acel moment, înlocuind ocazionalele împărțiri de daruri cu ceva permanent, care să ajute în mod efectiv și continuu pe cei aflați în nevoie. Socotea aceasta o datorie esențială pentru episcop, și, conștientizând foarte bine acest lucru, a adoptat-o cu bucurie și i s-a dăruit total. «Dar dacă vrei să slujești, să slujești în numele Domnului Hristos. Pentru că Acesta a spus: „Întrucât ați făcut unuia dintre acești frați ai Mei, mai mici, Mie Mi-ați făcut” (Mt. 25, 40). Pentru că dacă ai primit pe străini, și ai ajutat pe săraci, și ai mângâiat pe cei în suferință, și ai dat ajutor celor aflați în stare de nevoie, și calamitate, și ai servit pe cei bolnavi, toate acestea Hristos le primește ca făcute Lui Însuși» (Constituțiile ascetice I, 1). În legătură cu ajutorarea săracilor și a celor bolnavi, Sfântul Vasile ne îndeamnă, printr-un mesaj devenit acum mai actual ca oricând, să

fim, totuși, chibzuiți și atenți când facem milostenia, căci întrucât «mulți au mai mult decât le este de neapărată trebuință și pentru că fac din cerere prilej de neguțătorie și temei de plăcere desfrânată, s-a socotit necesar ca să adune banii cei cărora li s-a încredințat grija de săraci; și aceia, cu pricepere și rânduială, să facă împărțirea celor necesare după trebuințele fiecăruia. După cum bolnavii au nevoie de multe ori de vin, dar trebuie negreșit căutat timpul, măsura și calitatea și este nevoie și de doctor pentru darea vinului, tot așa și rânduiala ajutorării celor nevoiași nu poate să lucreze cu folos la toți. Negreșit, nu-i folositoare dărnicia acestei slujiri celor care fac din infirmitățile trupului lor și din răni prilej de neguțătorie. Acordarea de ajutoare acestora ajunge prilej de răutate. Lătratul unora ca aceștia trebuie potolit cu câțiva bani; trebuie însă să arătăm milă și iubire de frați față de cei care sunt învățați să sufere necazul cu răbdare. Despre aceștia ni se va spune: „Am flămânzit și Mi-ați dat să mănânc” (Mt. 25, 35)» (Omilia I la Psalmul XIV, 6).

Boboteaza – Dumnezeiasca Arătare

La Bobotează, suntem dinaintea unei mari taine care reprezintă începutul mântuirii zidirii. În clipa în care Iisus este afundat în apele Iordanului, nu apa este cea care Îl curățește, ci El curățește apele. Însăși prezența Sa, a Cuvântului întrupat, în apele pe care le curățește, alungă din ele duhurile necurate care le murdăreau și le spurcau de la căderea omului (care a atras după ea căderea întregii zidiri, pentru că o poartă în el). Ori apele reprezintă materia primordială a zidirii, lumea, cosmosul. Primind să Se coboare în ape (chip al Întrupării Sale, căci Fiul S-a coborât din Ceruri), Domnul curățește și izbăvește lumea. Este primul act de mântuire.

Domnul este afundat în ape de Ioan și de cum S-a ridicat, cerurile s-au deschis, adică lumea îngerească s-a dat deoparte pentru ca să se dezvăluie o taină dumnezeiască. Duhul Sfânt, degetul lui Dumnezeu, a arătat pe Iisus din Nazaret ca Mesia și Fiul al lui Dumnezeu,

iar Tatăl, prin gura îngerului, mărturisește iubirea Sa pentru Fiul Său. Pentru că Iisus a săvârșit această kenoză minunată, Sfântul Duh L-a arătat ca Mesia iar Tatăl a adevărit dinaintea făpturilor iubirea Sa pentru El.

Sfințirea cea Mare a apei sau Aghiasma Mare, care se săvârșește numai cu prilejul sărbătorii Botezului Domnului, este una dintre cele mai frumoase slujbe ale Ortodoxiei. Ea se săvârșește în afara bisericii pentru că Mântuitorul Iisus Hristos S-a botezat nu într-un spațiu închis, ci în râul Iordan. De obicei, această slujbă se săvârșește lângă un râu curat sau un izvor, iar dacă nu se poate acolo, aceasta se săvârșește în apropiere de biserică, unde sunt vase multe cu apă, pregătite cu multă grijă și cu multă evlavie pentru momentul acesta sfânt.

Sfințirea cea Mare a apei are mai multe părți, iar prin conținutul ei scoate în evidență mai întâi iubirea lui Dumnezeu pentru oameni, iubire arătată în Întruparea Mântuitorului nostru Iisus Hristos și în Botezul Său în Iordan. De aceea, rugăciunile și cântările acestei zile fac legătură între Nașterea Domnului și Botezul Domnului, dar și între Botezul Mântuitorului și mântuirea oamenilor, a celor care cu credință și bucurie au primit Botezul în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh. La sărbătoarea Botezului Domnului se sfințește firea apelor, așa cum ne spune o cântare din această slujbă: „astăzi se sfințește firea apelor”. Astfel, Biserica ne arată că Mântuitorul Iisus Hristos este preamărit astăzi în mod deosebit de către întreg Universul, de creația întreagă. De ce? Pentru că El a venit să mântuiască pe oameni, dar și să pregătească un cer nou și un pământ nou. Astăzi se sfințește creația întreagă ca pregătire a ei pentru înnoire și transfigurare în cerul nou și pământul nou din Împărăția cerurilor (vezi cartea Apocalipsa, cap. 3). Dacă ne întrebăm de ce se botează Hristos, putem răspunde astfel: botezul lui Hristos este o revelare a tainei Sfintei Treimi, dar este și o restabilire și o reînnoire a firii înconjurătoare omului. Este adevărat că Hristos Se naște ca om din Fecioară prin lucrarea Duhului, dar tot ca om primește la Botez înfierea cerească, datorită prezenței Sfântului Duh. Acum Tatăl Îl descoperă pe Hristos drept Fiul, după ce Sfântul Duh S-a coborât peste El în Iordan. Hristos a venit la noi, ca să facă părtaş la viața divină nu numai pe om, ci întreaga natură în care omul trăiește. Sfinții Părinți ne descoperă cât se poate de viu că natura simte înlăuntrul ei prezența lui Hristos și a Duhului Sfânt. Sfântul Sofronie, episcopul Ierusalimului, spune: „Apele Te-au cunoscut Dumnezeule, Te-au cunoscut și s-au temut. Iordanul s-a întors văzând focul Dumnezeirii coborând trupește și intrând în el. Iordanul s-a întors văzând Duhul Sfânt, pogorându-se în chip de porumbel. Iordanul s-a întors văzând pe Cel nevăzut, făcându-se văzut, pe Creatorul întrupat, pe Stăpânul în chip de rob. Și munții au săltat privind pe Dumnezeu în trup”.

Praznicul Botezului Domnului este una dintre culmile vieții noastre liturgice, una dintre „puterile” vieții noastre duhovnicești, cu condiția să trăim în ritmul Bisericii, să ne racordăm inimile la această bogăție, la această splendoare care ne este dăruită în slujbele și în Liturgia Bisericii.

Sfântul Ioan Botezătorul - omul cu aripi îngerești și dascălul pocăinței

Sfântul Ioan Botezătorul este cu adevărat un personaj extraordinar. A fost zămislit cu șase luni înaintea Domnului, în chip minunat, de către doi drepti, vârstnici și care nu puteau avea prunci, preotul Zaharia și Elisabeta, verișoara Mariei, Maica Domnului, și s-a născut deci cu șase luni mai devreme decât Hristos Domnul.

La nașterea sa, tatăl său Zaharia a fost vindecat de muțenie (cu care îl lovise arhanghelul Gabriel pentru îndoiala lui), și plin de Duhul Sfânt (Lc. 1, 67) a cântat minunata cântare proorocească „...iar tu, pruncule, proroc al Celui Prea-Înalt te vei chema, căci vei merge înaintea feței Domnului, ca să gătești căile Lui...”. Viața Sfântului Ioan Botezătorul ne este cunoscută în toată simplitatea și rigoarea ei, iar moartea sa timpurie, constituie o dovadă a ceea ce istoricilor contemporani și ilustrului Mircea Eliade în special, le place a numi, absurditatea istoriei,

Ca și Domnul, s-a pregătit pentru misiunea sa timp de aproape 30 de ani, întăcereziviață aspră. S-a retras în pustie îmbrăcat în piei de animale, pentru a arăta starea duhovnicească a omenirii căzute: pustiul absenței lui Dumnezeu și întoarcerea către o stare animalică. Și în acest pustiu Duhul Sfânt i-a deschis gura și a profețit deslușit apropiata venire a lui Mesia. Esența acestei profeții stă în acest cuvânt: „Pocăiți-vă căci s-a apropiat Împărăția Cerurilor” (Mt. 3, 2), care va fi reluată aidoma de către Hristos când va începe să învețe (Mt. 4, 17). Sfântul Ioan nu se mulțumește să vestească venirea

lui Mesia, ci dă și sfaturi duhovnicești și mai cu seamă botează (afundă oamenii în apele Iordanului). Acest botez este un botez al pocăinței, profetic și simbolic: după cum apa spală trupul, lacrimile de pocăință spală sufletul. Este adevărat că nu mântuiește pe om de moartea veșnică, dar Sfântul Ioan adaugă: „Eu vă botez cu apă, spre pocăință, dar Cel ce vine după mine este mai puternic decât mine... Acesta vă va boteza cu Duh Sfânt și cu foc...” (Mt. 3, 11).. Prin viețuirea sa feciorelnică, Botezătorul va anticipa creația transfigurată, de la sfârșitul veacurilor, simbolizată

în Apocalipsă de Ierusalimul ceresc. Predica Botezătorului are scopul să zdruncine pe Israel din falsul echilibru creat de spiritul fariseic, pentru care respectarea prescripțiilor Legii îl scutea pe om de orice altă obligație și îl pune la adăpost de întrebările menite să-l tulbure. Sfântul Ioan avea să spulbere credința într-o securitate artificială, rezultat al idolatrizării Legii, considerată că daruiește automat mântuirea celor care o păzeau.

Sfântul Ioan Botezătorul este prototipul viețuitorilor din pustie, prototipul sau icoana spirituală a celor care postesc mult și se roagă mult, a celor care se luptă cu păcatul, cu patimile, cu lucrările duhurilor rele în lume, de aceea el este mare ocrotitor al familiei, al monahilor și al tuturor credincioșilor care se luptă în lumea aceasta să trăiască cinstit și curat. Sfântul Ioan ne poate fi tuturor îndreptar pe calea strâmtă a înfrângerii trufiei, a egoismului nostru ridicol, pildă pururea vie de dragoste pentru Hristos și de neprecupețită slujire a Sa. Reținem din viața, curajul și jertfa sa, capacitatea omenească de a ieși din sine, de a depăși strâmtoarea fenomenalității (Nicolae Steinhardt), de a iubi pe un altul.

Colindul Bobotezei

Prof. **Alexandrina PASCAL**

Spiritualitatea românească păstrează și respectă cu sfințenie datini milenare, ele fiind cele care ne reprezintă credința și legătura cu divinitatea. Transmise din generație în generație, sunt adevărate comori ale sufletului și nu pot fi luate de alții, așa cum se poate întâmpla cu valorile materiale.

Datinile creștinești sărbătoresc evenimente care au marcat omenirea și au valoare simbolică, ele reprezintă o credință și nerespectarea lor este un păcat. Pe tot parcursul anului sunt sărbători care consfințesc adevăruri legendare, dar datina cu cele mai profunde semnificații este „*vremea colindelor*”.

Titlul în sine ne explică dubla valoare a evenimentului. Este vorba despre „a colinda”, adică de a merge de la unul la altul pentru a transmite ceva – și spunem „o colindă” o urare care anunță o bucurie.

Și reperele temporale, data când are loc acest ritual creștinesc, ne sugerează bucurii, belșug și binecuvântare. Perioada colindelor este între 24 decembrie – Ajunul Nașterii Mântuitorului – și 7 ianuarie, Sfântul Ioan, ultima sărbătoare din ciclul sărbătorilor de iarnă. Dacă interpretăm semnificația lor, constatăm clar că este vorba de coborârea sfințeniei printre noi, este sărbătoarea bucuriei, se naște Mesia, iar la final, Boboteaza care reprezintă creștinismul.

La mijlocul perioadei sărbătorilor se consfințește un sfârșit și un nou început, simbolul reînvierii și al continuității vieții: ANUL NOU.

Tot ce zice și ce face românul în această perioadă este de fapt un ritual cu semnificații, transmite urmașilor spiritualitate și credință.

Colindul cu steaua înseamnă

vestea cea mare fiindcă ea „strălucește și lumii vestește” că s-a născut Iisus iar bradul este împodobit cu o stea în vârf și cu alte podoabe, poleite și aurite, aurul fiind unul din darurile aduse de magi la „ieslea cea săracă”, alături de smirnă și tămâie.

De împodobit nu se împodobește orice pom, doar bradul, el, cel „cu cetina tot verde”, niciodată el nu-și leapădă frunza, realizându-se prin aceasta simbolul veșniciei și al speranței.

Euforia sărbătorilor de iarnă capătă o nouă dimensiune la slujba de Bobotează, când ne-am creștinat prin botezul lui Iisus în apa Iordanului.

Pentru această sărbătoare există un colind special, numit

Colindul Bobotezei

Aghiosul, Aghios,
Trecu Nașterea lui Hristos,
Veniți toți să ne închinăm,
La Iordan să alergăm.

Acolo e râu frumos,
Veni și Domnul Hristos
Apele să le sfințească
Pe noi să ne mântuiască.

Iată și Sfântul Ioan
Veni către Iordan
Și dacă s-apropia
Domnul Iisus îi grăia:

- Vino Ioane și cutează
Pe Mine de mă botează.
- Doamne cum voi cuteza
Pe tine a te boteza

Eu sunt iarbă și țărână
Și-mi tremură a mea mână,
Tu ești foc ce mistuiește
Tu și munții îi topești.

Însă Domnul îl privi
Lui Ioan îi porunci:
- Vino Ioan, nu te-ndoi
Legile se vor înnoi.

Atunci Ioan cuteaza
Pe Domnul mi-L boteaza
Duhul Sfânt din Ceruri zboară
Ca un porumbel se coboară.

Atunci cerul s-a deschis
Glasul Tatălui a zis:
„Iată Fiul Meu iubit,
În care-am binevoit!”

Sacralitatea fenomenului consfințit în colind, Botezul Mântuitorului, și simbolul ce-l poartă în sine este relevant chiar de la început prin cuvântul „Aghios”, cuvânt preluat din limba greacă, care înseamnă „sfânt” și tot de la acest cuvânt derivă „agheasmă”, adică apă sfințită. Creștinii își botează pruncii, apa din cristelniță simbolizează apele Iordanului și în momentul când se desfășoară această Taină Sfântă simțim, așa cum zice colindul:

Duhul Sfânt din ceruri zboară,
Ca un porumbel coboară”.

Și glasul Tatălui Cerească „Iată Fiul Meu iubit” spune omenirii că prin El ne mântuie, iar creștinii, cu pietate, de câte ori își doresc câte ceva, se roagă cu un „Doamne, ajută!”

Aceasta este ultima colindă a perioadei când omenirea preaslăvește Nașterea lui Iisus, speranța că Tatăl Cerească ne va binecuvânta cu un nou an plin de roade bogate - și se sfârșește cu Taina Botezului, esența religiei creștine.

Evenimente de referință în Istoria Românilor în luna ianuarie cu reverberații vasluiene

prof. dr. Nicolae IONESCU

„Istoria ne unește, politica ne dezbină”
(Fernand Braudel)

Numele lunii ianuarie vine de la *Ianus*, zeitate din mitologia romană, cu două fețe, una la anul care a trecut și cealaltă față spre anul care a venit. În această lună prin clepsidra timpului românii sărbătoresc momente importante din istoria neamului. Amintim succint doar trei cu reverberații și pe meleagurile vasluiene.

Bătălia de la Vaslui și Ștefan cel Mare

În amintirea faptelor de vitejie ale marelui voievod a intrat în tradiția autorităților locale, după 1989, ca în fiecare an, la 10 ianuarie când se comemorează bătălia de la Vaslui și la 2 iulie trecerea în eternitate a domnitorului Ștefan cel Mare, să omagieze așa cum se cuvine pe cel care a fost numit *Soarele Moldovei*. Această personalitate complexă simbolizează forța militară a poporului român și ideea luptei pentru păstrarea ființei statale. De altminteri, efigia domnitorului este omniprezentă pe meleagurile vasluiene și nu numai.

Ștefan cel Mare a fost fiul lui Bogdan al II-lea și nepot al lui Alexandru cel Bun. Devine domn în aprilie 1457, după ce înfrânge pe rivalul său, Petru Aron, la Doljești, pe Siret, la 12 aprilie și la Orbic, în ținutul Neamțului, la 14 aprilie. Este înscăunat ca voievod pe *Câmpia de la Direptate*, de lângă Suceava și a fost uns cu mir de mitropolitul de atunci, Teoctist. A fost cea mai lungă domnie a unui conducător autohton, iar Moldova a avut cea mai mare întindere, cu un sistem de apărare format din cetăți strategice construite pe Nistru și în interior, Vasluiul fiind atunci în centrul țării.

Într-adevăr, această zonă a intrat pentru totdeauna în cartea de aur a istoriei naționale prin eroicele fapte de vitejie săvârșite de oastea condusă de viteazul voievod în memorabila bătălie de la Podul Înalt din 10 ianuarie 1475, denumită de N. Iorga „*Termopilele Românești*”, comparând această victorie cu cea a grecilor împotriva perșilor, iar istoricul Constantin C. Giurescu a apreciat-o „*drept cea mai mare biruință câștigată de creștini asupra turcilor până la asediul Vienei din 1683*”. În această luptă oastea moldovenilor a fost cea mai numeroasă din epoca medievală.

Ștefan cel Mare a fost fără îndoială cea mai mare

personalitate a românilor. El rămâne un *model* al poporului în slujba căruia și-a pus calitățile sale excepționale de organizator, diplomat și comandant de oști cu urme adânci în istoria patriei noastre. Strălucita sa domnie s-a desfășurat într-o perioadă când amenințarea otomană era tot mai mare și se impunea concentrarea tuturor eforturilor pentru apărarea libertății și independenței țării. Marele voievod a înțeles just cerințele epocii și s-a sprijinit pe păturile de bază în consolidarea țării. În timpul domniei sale, târgurile și satele vasluiene, ca de altfel întreaga Moldovă, dobândesc o dezvoltare social-economică, politică și culturală deosebită, cunoscută în istoria civilizației românești sub numele de *epoca ștefaniană*.

De altminteri, însuși domnitorul considera Moldova o „*Poartă a creștinătății*” în scrisoarea circulară trimisă marilor puteri europene la 25 ianuarie 1475: „...*Dacă această Poartă va cădea, întreaga creștinătate va fi în mare primejdie...*” Victoria de la Vaslui și alte bătălii susținute de marele voievod au împiedicat expansiunea Islamului la nordul Dunării.

Pe plan intern, a inițiat măsuri menite să întărească puterea centrală și să contribuie la dezvoltarea economică, la creșterea capacității de apărare a Moldovei – domnia sa, fiind perioada de *apogeu* a afirmării românilor în evul mediu. N. Iorga arăta că domnitorul „*a găsit o țară de lemn și a lăsat-o de piatră*”. Marele voievod a poposit în repetate rânduri la Vaslui, unde avea curțile domnești, iar moșia târgului îi aparținea, ceea ce explică în mare parte de ce Vasluiul păstrează cele mai multe legende referitoare la numele lui Ștefan cel Mare. Dintre acestea, amintim pe aceea legată de *Movila lui Burcel* situată la 20 Kilometri de reședința județului unde se organizează anual, ca și în alte localități, manifestări cultural-artistice.

De asemenea, acțiunile sale militare și politice aveau drept scop întărirea credinței ortodoxe, fiind un mare ctitor de biserici și mănăstiri cărora le-a făcut numeroase danii. Amintim dintre acestea: mănăstirea Putna, numită și „*Ierusalimul neamului românesc*”, bisericile Voroneț și Sf. Ioan din Vaslui, ultima construită doar în patru luni de zile (aprilie – septembrie 1490), așa cum ne relevă pisania de la intrare în această ctitorie ștefaniană. Este demn de semnalat și faptul că în fiecare zi la *vecernie* în mănăstirile de la muntele Athos se pomenește numele binecredinciosului Ștefan. A fost numit și „*atlet al lui Hristos*” de Papa Sixtus al IV-lea, conducătorul din acea vreme a bisericii catolice. Protecția viguroasă acodată de Ștefan cel Mare bisericii este exprimată în mod elocvent prin dezvoltarea arhitecturii

ecleziastice a „stilului moldovenesc” care constituie un element cheie în înțelegerea regimului său.

Din acea vreme se păstrează și trei steaguri, cu imaginea Sfântului Gheorghe, omorând balaurul care simboliza pericolul otoman, unul se află la Muzeul Militar Central din București, altul la Putna și al treilea la mănăstirea Zografu de la muntele Athos. Steagul din Capitală a fost supus recent unui proces de restaurare care a durat mai bine de șapte ani. Inițial, broderia a fost lucrată pe suport din mătase, dublată cu o țesătură din in. Suportul de mătase s-a degradat de-a lungul vremii și a fost înlocuit de către călugări, din neștiință, cu o catifea de calitate inferioară care a afectat starea originală a piesei. Exponatul este o broderie bizantină realizată în secolul al XV-lea, care îl înfățișează pe Sfântul Mare Mucenic Gheorghe, socotit simbolul armatei și birunței militare¹.

De altminteri, Sinodul Bisericii Ortodoxe Române, a hotărât în 1992 sanctificarea și trecerea marelui voievod în *Sinaxar*, în rândul sfinților, alături de Constantin Brâncoveanu și fiii săi. Ziua sa de prăznuire este în fiecare an la 2 iulie, când a trecut în lumea celor drepiți și au loc manifestări omagiale în județ. Ca orice muritor, neîndoielnic, marele voievod a făcut și greșeli, a omorât fără „județ” pe boierii trădători în târgul Vasluiului, în 1471, precum Isaia vornicul, Negrilă paharnicul și Alexa-stolnicul. A avut trei soții legitime și a fost un erou al ortodoxiei prin luptele sale de apărare a civilizației creștine, personalitatea sa intrând în mentalul colectiv la puțin timp după moarte. Recent un sondaj desfășurat în rândul românilor, l-a situat pe primul loc între personajele cele mai iubite din Istoria Neamului.

Domnia lui Ștefan cel Mare a fost martora unor extraordinare acte de rezistență și succese diplomatice, care stau la baza regimului său. Marele voievod a fost descris nu doar ca împărat, ci chiar ca un descendent al lui Constatin cel Mare, fondatorul Constatinopolului și protectorul creștinătății ortodoxe răsăritene.²

A dominat istoria Moldovei aproape o jumătate de secol și fascinantă sa personalitate l-a determinat pe marele istoric N. Iorga să-l caracterizeze cu următoarele cuvinte: „*Domn adevărat, lubitor de Țară și Neam... Într-însul găsisse poporul român cea mai curată și deplină icoană a sufletului său*” ..., care exprimă chintesența virtuților neamului românesc, aprecieri care sunt înscrise pe statuia din bronz, înaltă de 5 m, a marelui voievod din centrul civic al urbei, operă a sculptorului ieșean, Eftimie Bârleanu. Printr-o hotărâre a autorităților locale, începând cu anul 1997, Ștefan cel Mare și Sfânt a devenit *patronul spiritual al județului Vaslui* - efigia sa fiind emblematică în cadrul unor manifestări culturale și spirituale din acest colț de țară.

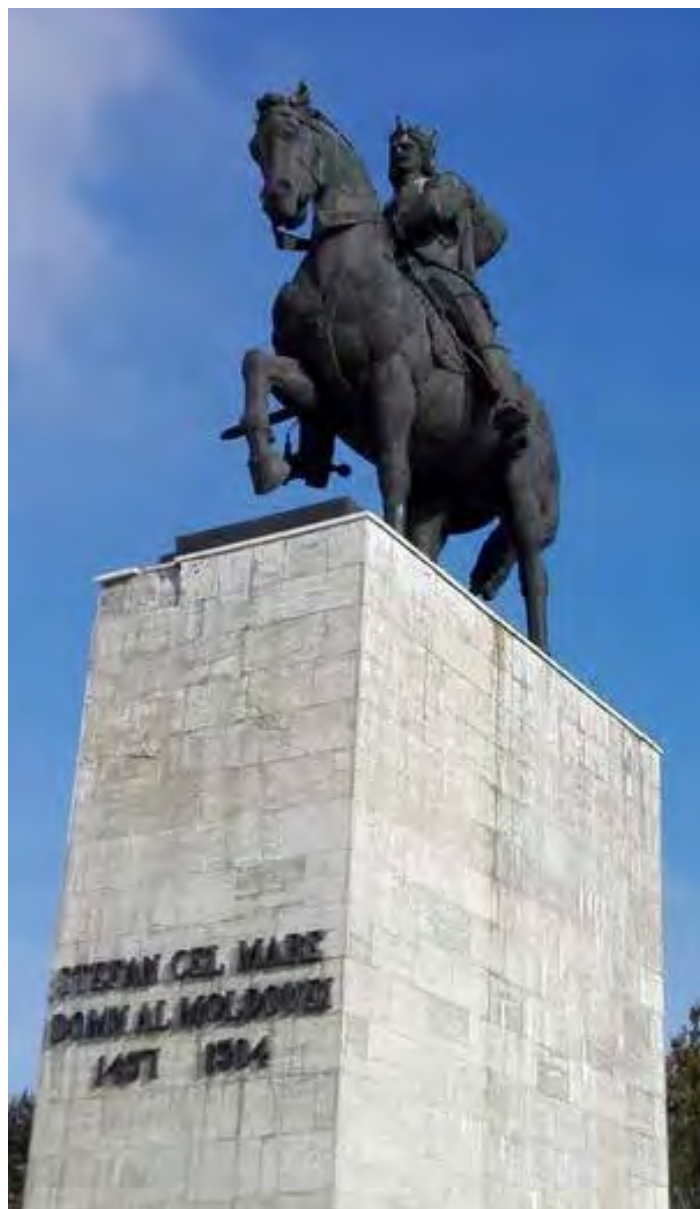
Asupra acestei domnii s-au aplecat mari istorici, dintre care amintim: Constantin C. Giurescu, Nicolae Grigoraș, Șerban Papacostea, Ion Cupșa, C. Rezachievici, Gh. Duzinchevici etc. Dar cea mai importantă carte despre Ștefan cel Mare aparține tot lui N. Iorga, apărută în 1904, care a circulat clandestin în Bucovina, contribuind la întărirea conștiinței naționale din această zonă a țării.

În amintirea faptelor sale de vitejie înfăptuite de marele voievod pe aceste meleaguri, la sud de Vaslui, la Secuia, s-a inaugurat în 1975, în prezența autorităților locale, cea

mai frumoasă statuie ecvestră din țară a lui Ștefan cel Mare, operă a sculptorului Mircea Ștefănescu care domină frumoasa vale a Bârladului. Pentru această lucrare, artistul a fost distins cu premiul național pentru sculptură pe 1975. Monumentul are o înălțime de 7 m și o greutate de 19 tone de bronz, fiind așezat pe un soclu de 8 m. În viitorii ani Complexul statuar va cunoaște un amplu proces de restaurare cu fonduri europene.

De asemenea, temporar, în anii celui de-al doilea război mondial, statuia lui Ștefan cel Mare de la Chișinău având crucea în mână, simbol al conștiinței naționale din Basarabia, a fost adăpostită în curtea Bisericii *Sfântul Ioan* din Vaslui, pentru a fi ferită de furia bolșevică. Totodată, cea mai veche stradă din municipiu îi poartă numele, azi bulevardul Ștefan cel Mare, care traversează urbea de la nord la sud, recent modernizată. Alte instituții și societăți culturale din urbe și județ îi poartă numele, precum Muzeul Județean de Istorie, Școala nr. 5 Vaslui, Centrul Civic etc...

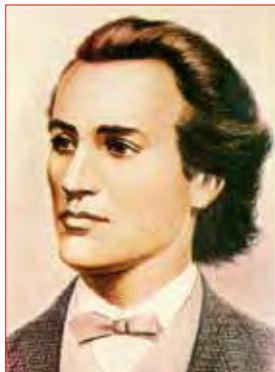
Așadar, faptele mărețe ale viteazului domnitor să fie *exemplu de virtute moral-creștină, de unitate nu de dezbinare în momentele importante* ale neamului românesc și nu de partizanat politic. El rămâne o personalitate excepțională în istoria națională prin realizările sale în toate segmentele societății, înfăptuiri apreciate în țară și peste hotare. Marele

voievod devine cu trecerea timpului o *veritabilă icoană a neamului care să încălzească inimile și să ne dea încredere în viitor.*

15 ianuarie – Ziua Culturii Naționale

De un deceniu, la mijloc de ianuarie se sărbătorește în fiecare an Ziua Culturii Naționale. Inițiativa aparține academicianului Eugen Simion, fost președinte al Academiei Române, prin care data de 15 ianuarie a nașterii poetului național Mihai Eminescu, a devenit sărbătoare națională cu scopul de a se promova cultura, arta și efortul academic al românilor. A fost stabilită prin legea nr. 238/7 decembrie 2010. În instituțiile culturale din țară și Vaslui au loc manifestări omagiale (lansări de carte, simpozioane, sesiuni științifice etc. la Biblioteca Județeană Nicolae Milescu Spătarul, Muzeul Județean Vaslui și nu numai), dedicate *Omului deplin al culturii naționale* cum l-a numit filosoful Constantin Noica. Din păcate, acum în perioada de pandemie, trebuie să ne adaptăm mai mult la sistemul digital, *on line*. Astăzi, județul Vaslui se mândrește cu renumitul exeget al operei eminesciene, Theodor Codreanu de la Huși, care i-a închinat lucrări de înaltă ținută științifică.

24 ianuarie 1859 – moment de referință în istoria românilor

La 24 ianuarie se împlinesc 162 de ani de la Unirea Moldovei cu Muntenia când această zi a devenit simbol în istoria neamului. O perioadă, a fost și zi națională până la venirea pe tron a regelui Carol I. Se realiza, la 24 ianuarie 1859, un vis secular, pentru îndeplinirea căruia și-au dat obolul de suferință și sânge multe generații. Unirea avea la bază *originea, istoria, limba, obiceiurile, idealurile și aspirațiile românilor de pretutindeni*. La 1600, Mihai Viteazul o înfăptuia pentru scurt timp și rămâne ca un ideal care se va împlini peste trei veacuri.

Unirea românilor s-a realizat în epoca modernă, pe etape, în cadrul unui proces îndelungat, început la 1859 cu dubla alegere ca domn a lui Alexandru Ioan Cuza, fiu al meleagurilor vasluiene. A continuat, desigur, prin proclamarea Independenței de stat a României, la 1877, și unirea Dobrogei cu Țara, în 1878, pentru a se încheia la sfârșitul Primului Război Mondial.

Generația Unirii e unică în istoria noastră. Este generația pașoptistă, care a participat la marile momente de la 1848, 1859 și 1877. În fruntea ei s-a aflat mari personalități: Mihail Kogălniceanu, Al. I. Cuza, Ion C. Brătianu, Vasile Alecsandri, Costache Negri ș.a.. Unioniștii au depus jurământul pe Biblie și pe icoana *Sfintei Treimi*, pentru că se avea în vedere unirea celor trei Țări Românești. Din șirul personalităților

de pe meleagurile vasluiene care au participat la mărețele evenimente se numărau Manolache Costache Epureanu, Alecu Cuza, Anastasie Panu, Lupu Costache, Mihail Jora, Petrache Mavrogheni, Andrei V. Ionescu etc.

Discursul lui Mihail Kogălniceanu la alegerea lui Al. I. Cuza ca domn al Moldovei, la 5 ianuarie 1859, sublinia importanța momentului de început al unei etape de modernizare a statului: „Fii dar omul epocii... La legi noi, oameni noi... Urechea ta să fie pururea deschisă la adevăr și închisă la minciuni și lingușire...”.

La 24 ianuarie 1859, Vasile Boierescu, unul din fruntașii politici din Țara Românească, sublinia că „Europa ne-a ajutat. Trebuie să ne ajutăm singuri” și muntenii l-au ales tot pe Cuza domn, punându-se Marile Puteri în fața faptului împlinit. Acest act politic a fost considerat de Poarta Otomană și de Austria drept o încălcare a Convenției de la Paris, însă în textul acelei înțelegeri nu se stipula ca domnii aleși în cele două Principate să fie persoane diferite. A urmat o stăruitoare luptă diplomatică dusă de Cuza cu Marile Puteri pentru recunoașterea unirii Moldovei cu Țara Românească. A fost în mod clar un proiect comun între moldoveni care au dat domnul, și munteni, care au dat capitala.

Domnia scurtă a lui Cuza a reprezentat un exemplu de urmat în politică: identificarea cu interesele neamului. A fost plină de reforme în toate segmentele societății, aducându-i sintagma de *ctitor al României moderne*. Atunci când situația economică și internațională devine nefavorabilă, Al. I. Cuza, cu dezinvoltură, renunță la putere, considerând că

i s-a încheiat mandatul, spunând la abdicarea sa, la 11 februarie 1866: „Să-i fie țării mele mai bine fără mine, decât cu mine”. Ultimii ani de viață i-a petrecut în exil, murind la Heidelberg, în Germania. La înmormântarea sa, în 1873, la Ruginoasa, Mihail Kogălniceanu evidenția faptul că domnia sa a fost una luminoasă în istoria neamului: „Cât va avea țara aceasta o istorie, cea mai frumoasă pagină va fi a lui

Alexandru Ioan Cuza”. Să nu uităm că anul trecut pe 20 martie s-au împlinit 200 de ani de la nașterea sa, personalitate de pe meleagurile vasluiene foarte iubită de români.

Astăzi, într-o lume agitată, dezbinată, în criză economică, morală și sanitară, când în România patriotismul este în declin, iar în Europa se vorbește tot mai mult de inutilitatea unității naționale, e necesar ca marile momente din istoria neamului să fie pilde de urmat pentru tineri, să ne dea încredere în viitor, iar spiritul unirii de la 1859 să nu fie înstrăinat.

Așa să ne ajute Dumnezeu!

Note:

1. *Historia*, an, XI, nr. 115, iulie, 2011, p.77.
2. Jonathan Eagles, *Ștefan cel Mare și Constantin cel Mare*, în „*Istorie și civilizație*”, nr. 26, noiembrie 2011, p.6.

EMINESCU - mereu EMINESCU

Petruș ANDREI

Iată portretul poetului Mihai Eminescu pe când avea numai 22 de ani: „Cu totul osebit în felul său, om al timpului modern, deocamdată blazat în cuget, iubitor de antiteze cam exagerate, reflexiv mai peste marginile iertate, până acum așa de puțin format încât ne vine greu să-l cităm îndată după Alecsandri, dar în fine, poet în toată puterea cuvântului, este d. Mihai Eminescu. De la d-sa cunoaștem mai multe poezii publicate în „Convorbiri literare”, care toate au particularitățile arătate mai sus, însă au și farmecul limbajului (semnul celor aleși), o concepție înaltă și pe lângă aceste (lucru rar întâlnit între ai noștri) iubirea și înțelegerea artei antice.” („Direcția nouă în poezia și proza română” - 1872 – Titu Maiorescu, „Critice”, vol. I, EPL, 1967, București, pp. 159-160).

Maiorescu în studiul „Eminescu și poeziile lui” (1889) decreta: „Nu au existat, nu vor exista în poezia română versuri mai frumoase decât acestea.” Vol. II, p.338) „Acesta a fost Eminescu, acesta este opera lui. Pe cât se poate omenește prevedea, literatura poetică română va începe secolul al 20-lea sub auspiciile genului lui și forma limbei naționale, care și-a găsit în poetul Eminescu cea mai frumoasă înfăptuire până astăzi, va fi punctul de plecare pentru toată dezvoltarea viitoare a vestmântului cugetării românești.” (p.344)

Aceasta este piatra de temelie a exegezei eminesciene.

Marele istoric A. D. Xenopol făcea o nouă profeție: „Eminescu va stăpâni toate veacurile cât se va mai vorbi pe pământ limba românească” (apud Theodor Codreanu, „Hyperionice”, Editura „Junimea”, Iași, 2019, p. 303)

Academicianul Mihai Cimpoi afirmă cu tărie centralitatea canonică a geniului eminescian: „El se află cu toată poezia română într-un mirabil raport de intercondiționare scriptural-lectorială și am scris că până și poetul român, care nu s-a născut încă va fi, fără îndoială, într-un fel sau altul, un poet eminescian. (...) El este arheul poeziei noastre și solicită întotdeauna o relectură *de profunzime* din orice unghi ar fi abordat.” (Mihai Cimpoi – „Eminescu - Mă topesc în flăcări -VIII – Dialoguri cu eminescologi din toată lumea” Editura Litera și David, Chișinău-București, 1999, pp.236-237).

Eminescu (file din poveste)

Gândirea, visul, cântecul și plânsul
Sunt cele patru stele cardinale,
La Eminescu sunt primordiale
Și toate-acestea-l definesc pe dânsul.

Pentru poet erau fundamentale
Și toate patru locuiau într-însul
Cercând să semene pe tot cuprinsul
Ideea unității naționale.

Tot universul său filopoetic
E etnic, etic însă și estetic,
Frumosul oglindind și cu dreptatea.

Pământul, apa, aerul și focul
În poezia sa își află locul
Și-l știe-acum toată creștinătatea.

„Cartea arheilor”: Mihai Eminescu – O sută și una de poezii

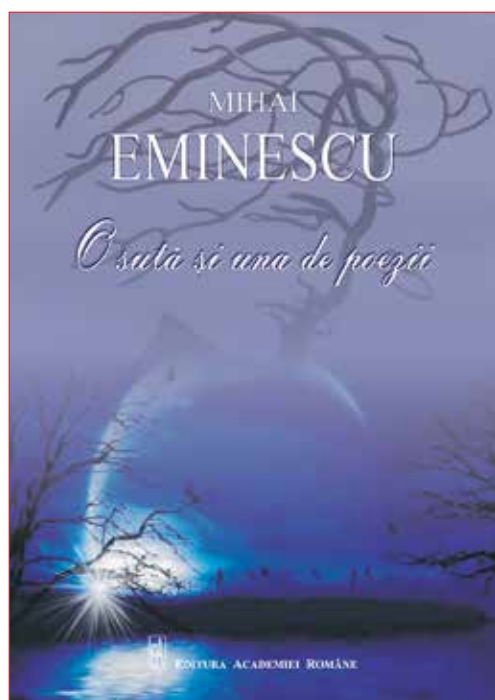
(București, Editura Academiei, 2017. Selecție, studiu introductiv, schiță biografică, notă asupra ediției de Theodor Codreanu.)

Nimic nu trebuie precupețit pentru ca poezia lui Mihai Eminescu să fie cunoscută și îndrăgită mereu în țară și în întreaga lume, pentru că în magia versului său se aude însuși sufletul muzicii. Academia Română a încredințat alcătuirea volumului „Mihai Eminescu – O sută și una de poezii” hușeanului Theodor Codreanu, care a cercetat opera eminesciană nu cu pasiune, ci cu devoțiune.

Izvorul arhetipal eminescian continuă să adape generațiile de iubitori și creatori de frumos artistic, poeții români, chiar și cei nenăscuți încă, fiind și ei eminescieni (academician Mihai Cimpoi). Prin inițiativa sa, Academia Română, demnă de toată lauda și prețuirea noastră, editează o „Carte a arheilor sau a marilor întruchipări”, pe care Constantin Noica intenționa s-o scrie, dar n-a mai avut răgazul s-o facă. (Constantin Noica – Jurnal de idei, București, Editura „Humanitas”, 1991, p. 372). „Fiecare cultură, spunea Noica, are într-un ceas al ei un om deplin, un arhetip: Homer – Dante – Shakespeare, poate Cervantes – Goethe. La noi, EMINESCU” (op. cit, p. 234)

Talentul deosebit al lui Theodor Codreanu consistă în faptul de a fi topit într-un studiu de numai 35 de pagini cele 11 cărți ale sale dedicate vieții și operei poetului-arheu. Cel puțin trei ar fi reușitele codreniene în această ediție:

- demonstrarea cu acribie a arheității eminesciene, care este, în același timp, a întregii spiritualități românești;
- susținerea ideii că romantismul eminescian este

punctul de plecare pentru simbolismul românesc autentic și pentru întreaga lirică modernă;

– certificarea faptului că poetul-arheu Mihai Eminescu, geniu incontestabil al literaturii universale, este centrul iradiant al canonului literar românesc.

Gândirea aleasă a lui Theodor Codreanu, bogăția informațiilor, eleganța stilului său polemic "cordial" (Octavian Paler), care duce la ridiculizarea denigratorilor năimiți din cultura română, ineditul și justetea conexiunilor dintre literatura română și literatura universală, adevărul opiniilor sale, susținut de opera eminesciană, fac din acest studiu introductiv unul de referință. Față de acei pitici vioi și dezagreabili detractori, Eminescu însuși manifesta un dispreț olimpic: „Dacă port cu ușurință și cu zâmbet a

lor ură,/ Laudele lor desigur m-ar mârni peste măsură”.

„Schița biografică” prezintă la zi, în lumina noilor descoperiri, viața Poetului în momentele ei tensionate, acestea fiind, de fapt, cauzele declanșării maladiei bipolare (psihoza maniaco-depresivă), iar nu sifilisul terțiar, maladie de natură iatrogenă, dobândită adică în sanatoriul Șuțu, prin tratamentul inadecvat cu mercur.

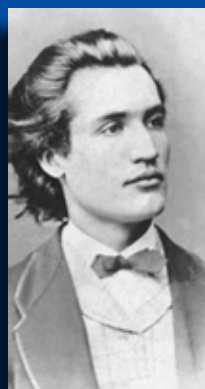
Celebrul citat al „divinului critic” George Călinescu încheie această schiță biografică, demnă de a fi inclusă în toate manualele școlare.

În „Notă asupra ediției”, Theodor Codreanu motivează argumentul alegerii făcute, excelând și de această dată.

După cele „O sută și una de poezii”, vin „Repere critice”, și ele bine întocmite, cititorii întâlnind numele unor mari personalități din cultura română și universală, din secolul anterior până în zilele noastre.

Cartea aceasta, „Mihai Eminescu – O sută și una de poezii”, este o adevărată „Cartea Cărților” și ea trebuie păstrată, alături de Biblie, în casa și în inima oricărui român, oriunde s-ar afla el în lume.

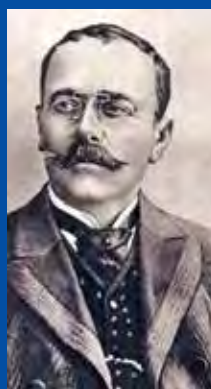
„Cartea arheilor” continuă, spre cinstea Academiei Române, întru cunoașterea și prețuirea valorilor românești peste tot în lume. Opera eminesciană, prin profunzimea și multitudinea ideilor și prin seducția și perfecțiunea formei, va putea hrăni în continuare cultura română cel puțin câteva secole de acum încolo.

„Era o frumusețe! O figură clasică încadrată de niște plete mari negre, o frunte înaltă și senină, niște ochi mari - La aceste ferestre al sufletului se vede că cineva este înăuntru, un zâmbet blând și adânc melancolic.

Avea aerul unui sfânt tânăr coborât dintr-o veche icoană, un copil predestinat durerii, pe chipul căruia se vede scrisul unor chinuri viitoare.”

Ion Luca Caragiale

Petruș Andrei

Ninge ca în EMINESCU

Ninge ca în EMINESCU pe copaci cu promoroacă, uliți, case, garduri, dealuri se îmbracă în argint și pe gândurile negre un vis alb ușor se joacă precum mieii, primavara, când simt iarba răsărind.

Ninge ca în EMINESCU din văzduhurile pale, pe noroiul existenței se așează albul pur și cum este Aurora în ținuturi siderale, alb e-acuma pretutindeni și în suflet și în jur.

Ninge ca în EMINESCU, ninge blând așa, ca-n basme, pe copile-mbobocite ce-nflori-vor în femei, adormind cu mintea dulce amăgită de fantasme sunt furate-apoi de tineri zburători, năluci sau zmei.

Ninge ca în EMINESCU, altfel de zăpadă ninge, într-o tainică lumină teii floarea își aștem și, în timp ce sus, la stână, buciulul încet se stinge, visătorii se închină la un Răsărit etem.

Multe lumânări plâpânde luminează-acum în sfeșnic și se sting pe rând, întruna, astăzi ca și-n alte dăți, Numai steaua EMINESCU o să lumineze veșnic Peste inimile noastre îndulcind singurătăți.

Eminescu - peregrin în viață și prin lume

Prof. **Alexandrina PASCAL**

Prolog

Respectele mele pentru dumneavoastră, stimați cititori, și pentru toți cei ce depășesc încercările cu care ne confruntăm în prezent și care prin proprie contribuție ajută „Viața noastră” să nu-și întrerupă apariția, iar revista, prin problematica abordată, dă dovadă de respect pentru valorile noastre naționale, morale și spirituale.

Ceea ce urmează este o „Odă a bucuriei” și a recunoștinței pentru darul făcut românilor de Marele Creator.

La 15 ianuarie 1850 Pronia Cerească ni l-a dat pe Eminescu. S-a născut cel care s-a dovedit a fi esența sufletului nostru, cel care ne poartă numele în eternitate și care a exprimat poetic simțirea unui neam. Dacă data nașterii, stabilită de primăria orașului Botoșani, a provocat unele controverse se știe în schimb, fără a se putea tăgădui, ora exactă a venirii sale în lume. Dovada este mărturia lui Gheorghe Eminovici, tatăl, scrisă pe vechea psaltire unde însemna nașterea fiecărui prunc: „astăzi 20 decembrie 1849 la patru ceasuri și 15 minute evropenești s-au născut fiul nostru Mihail”.

Dimineața, la patru ceasuri, este timpul când luceafărul astronomic de pe cer clipește și dă semne că-și sfârșește misiunea. Și dacă ar fi să dăm interpretare fenomenului, folosind o metaforă, se pare că ar fi un moment predestinat: când luceafărul din cer se stinge, în lume se naște un alt fel de luceafăr, este cel care va străluci pe frontispiciul literaturii românești și care ne va propulsa în universalitate.

În această expunere l-am numit peregrin, dar sensul cuvântului poate avea mai multe accepții – trecător sau hoinar. Și Eminescu a fost, ca noi toți, trecător prin viață, dar și hoinar din fire.

Propun să-i călcăm pe urme, călătorind în timp într-o epocă marcată de marea lui personalitate și să-i etapizăm „hoinăreala” care de fapt a fost drumul devenirii sale și fiecare etapă să ne-o imaginăm ca pe-o oprire temporară, o stație.

Se zice, că la venirea pe lume, Ursitoarele i-au prezis o soartă aparte și au venit așa:

„Dragă,
Ai să aibi o minte-ntregă

Căci isteț vei fi ca duhul
Ca și luna și văzduhul”.
(George Călinescu)

Drumul vieții începe cu copilăria care nu are nimic spectaculos, cel care avea să devină cel mai mare poet al țării lui este acum *COPIL HOINAR* prin codrii Bucovinei, stătea mai mult prin păduri decât acasă, pe la stâni sau prin bordeie, ascultând povești. Frumusețile naturii și poveștile care l-au fascinat, ascultate de la bătrâni au fost comorile adunate și apoi restituite într-o formă artistică de înaltă valoare. Mărturiile despre acele momente refac tabloul copilăriei fericite:

„Fiind băiet, păduri cutreieram
Și mă culcam adesea, lângă izvor
Și brațul drept sub cap eu mi-l

puneam
S-aud cum sună apa-ncetșor”.
(Fiind băiet...)

Natura era pentru el o stare de suflet și vraja care-l făcea să se simtă într-o lume de basm a fost mai târziu izvorul de inspirație al unui tablou mirific:

„De treci codrii de aramă, de departe vezi albind
Și-auzi mândra glăsuire a pădurii de argint,
Acolo, lângă izvoare, iarba pare de omăt
Flori albastre tremur ude în văzduhul tămâiet”.
(Călin – file de poveste)

Iar interiorul bordeiului descris în același poem este icoana întipărită în mintea copilului, este locul unde se refugia ca să asculte povești. Locul arhaic păstrat în amintire este reconstituit într-o imagine poetică:

„...și pe capăt-unei laiți
Lumina mucos și singur, într-un hârb un roș opaiț”.

Când viața l-a îndepărtat de aceste locuri dragi, deseori era cuprins de melancolie și scria nostalgic:

„Aș vrea să văd acum, natala mea vâlcioară
Scăldată în cristalul pârâului d-argint,
Să văd ce eu atâta iubeam odinioară
A codrului tenebră poetic labirint”.
(Din străinătate)

Este mărturisirea nostalgică a dorului de copilărie, dar viața îl prinde în vârtoarea ei și între 1858-1863 este ȘCOLAR LA CERNĂUȚI, adus mai mult datorită insistenței tatălui. Se supune greu disciplinei aproape cazonă, fiindcă el iubește lectura, însă nu și școala. Acest moment dovedește că nimic nu este întâmplător în viață, fiindcă este lăsat în gazdă la eminentul profesor, Aron Pumnul, cel care avea o bibliotecă personală impresionant de valoroasă, în care tânărul Eminescu a găsit tot ce îl pasiona: Istorie antică, Istorie universală, Mitologie. A citit absolut tot și vorbea cu atâta pasiune de istorie încât l-a uimit pe Neubauer, profesorul de istorie, renumit prin severitatea sa, cel care i-a dat nota cea mai mare, fapt care a uimit întregul gimnaziu, fiindcă nu se mai întâmplase așa ceva până atunci. În rest, era un copil vioi, sensibil când i se făcea observație, cu „un zâmbet statornic în colțul gurii și cu pletele date pe spate”, dar toate acestea nu excludeau încăierările unde pletele sale erau ispita adversarilor. Tot timpul citea cu nesaț tot ce îi oferea biblioteca profesorului căruia i-a fost recunoscător pentru ce i-a oferit, iar la moartea acestuia a scris o poezie-omagi: „La mormântul lui Aron Pumnul”. Avea doar 16 ani, lumea nu știa încă cine este, dar se putea ghici ușor cine va fi, dacă se citea poezia. Originalitatea limbajului, imaginile artistice și tonalitatea de odă evidențiază o perla căreia timpul nu i-a știrbit valoarea:

„Îmbracă-te în doliu, frumoasă Bucovină,
Cu cipru verde-ncinge, antică fruntea ta,
Căci astăzi din pleiada-ți auroasă și senină
Se stinse un luceafăr, se stinse o lumină,
Se stinse-o dalbă stea”.

Și revenind la Eminescu – pelerin, documentele confirmă faptul că după vacanța de Paște, aprilie 1863, Eminescu nu mai apare în cataloage. Același sursă ne informează că între 1864-1866 este FUGAR CU TRUPA TARDINI, o formație de teatru ambulantă, iar el era fascinat de spectacole, așa că odată cu plecarea actorilor români din Cernăuți, dispare și Eminescu. Se pare că acesta este momentul când acest spirit agitat și-a început, cu adevărat, peregrinarea, pentru că după afirmațiile lui George Călinescu în 1864 „își luă ca orice drumeț de la țară un băț, petrecu după el un stăriț și o porni la drum îndelungat, fără de nimic altceva decât mândria de a fi poet, care îi umfla mai tare pieptul, și un carnețel spre a-și însemna impresii și cuvinte” (G. Călinescu – Viața lui Mihai Eminescu).

Aceasta este esența pelerinajului său pe parcursul căruia s-a inspirat, a cules și s-a străduit să păstreze și să transmită valorile care ne reprezintă. În biografia lui Mihai Eminescu acest capitol este consemnat cu titlul LA BLAJ, localitate pe care pribeagul voia să o vadă, fiindcă acolo, spunea el „a răsărit soarele românismului”. Era în 1866 și în tot acest timp

a cules folclor și a avut prieten de pribegie pe Filimon Ilia, juristul cu care se întreținea pe teme despre „Dumnezeire – Ființă – Adevăr”.

Călătoria l-a îmbogățit spiritual, dar ca aspect arăta jalnic, însă lui nu-i păsa. Ajutat de popa Bratu din Rășinari, bunic dinspre mamă a lui Octavian Goga (altă întâmplare a soartei) trece munții și vine spre locurile unde avea să i se împlinească destinul, așa că între 1866 - 1869 este PRIBEAG ȘI SUFLEOR, perioadă de vaste acumulări cu subiecte de inspirație pentru mai târziu. A fost angajat sufleur de un actor care l-a descoperit într-un grajd, culcat în fân și citind în gura mare din Schiller, iar în iesle își ținea „biblioteca”, un geamantan cu cărți. Când privește aspectul fizic (avea 19 ani) se cuvine să luăm în considerație pe lângă alte descrieri care i s-au făcut și pe cea a lui N. Densușeanu, cronicar pentru revista „Familia”. El declara că era un tânăr „cu părul lung și de culoare neagră, foarte frumos, cu niște ochi mari, de tăietura migdalelor, plini de veselie melancolică, niște ochi expresivi, vorbitori și totodată misterioși. Erau niște ochi din ce în ce mai periculoși pentru inimile neexperte de fete, iar pentru femeile experte erau ochii dorului”. Erau ochii despre care Vasile Alecsandri zicea că „sunt ochi mari, fără de noroc”. Frumuseții fizice i se adaugă inteligența deosebită și o memorie remarcabilă. Cu toate aceste daruri date de la Dumnezeu, între oameni i-a fost dat să trăiască în mizerie, dar lui nu-i păsa, trăia în lumea lui și era total nonconformist la etichetă. O anecdotă spune că la o masă selectă, la Pascali, Eminescu a întrebuițat șervețelul de lângă tacâm, drept batistă, gazda, jenată, a văzut și i-a oferit 50 lei pentru a-și cumpăra aceste articole, dar el a folosit banii în alt scop: și-a cumpărat operele complete ale lui Goethe și Heine. Și pelerinul nostru își urmează destinul. Sunt două etape în drumul vieții sale: 1869-1872 – PERIOADA VIENEZĂ și 1872-1874 – PERIOADA BERLINEZĂ când a trăit ca student, trimis în urma insistențelor lui Maiorescu și din dorința tatălui său. Nu s-a întors cu diplomă, în schimb și-a însușit o vastă cultură pe care a acumulat-o în biblioteci sau din lectura cărților cumpărate din banii trimiși pentru întreținere. Viena a însemnat și posibilitatea de a avea acces la alt izvor de cultură: teatrul. În cele două mari orașe culturale a frecventat muzee și galerii de pictură, a rămas impresionat de pictura Renașterii italiene, o pictură de Rafael a fost chiar izvor de inspirație pentru eroina unei poezii:

„O, cum Rafael creat-a pe madona Dumnezee
Eu făcut-am zeitate, dintr-o palidă femeie”.

Avea perioade când „dispărea” săptămâni întregi, dar dispariția era de fapt existența lui spirituală, era perioada când primea bani din țară și cumpăra cafea, renunța la mâncare, se izola și se dedica scrisului și doar accentuarea lipsurilor îl aduceau din nou în lumea realităților vieții. Și atunci lua parte la petrecerile studențești alături de Slavici, Stefanelli, Burlă și cântau cântece naționale evocând pe Barbu Lăutarul sau alte cântece de lume.

Tânăr și frumos cum era a trăit pasiuni puternice, dar cu discreție. Prietenul său, Stefanelli, povestește sursa ochilor albaștri din „Înger și demon”, frumoasa Eliza, numai că ochi albaștri erau cam numeroși la Viena. Din perioada vieneză a început și colaborarea cu Junimea. Iacob Negruzzi își amintește cu entuziasm de primele poezii trimise de Eminescu, de la Viena: „Epigonii”, „Venere și Madonă” și „Înger și demon”. A fost un adevărat delir în lumea literară. Antitezele

trecut-prezent au impresionat în mod deosebit, venerația lui pentru înaintași este la superlativ, îi numește „sfinte firi vizionare”, în timp ce epigonii (urmași nedemni) sunt: „mici de zile, mari de patimi, inimi bătrâne, urâte”, ceea ce îl face pe Maiorescu să afirme că se anunța un talent adevărat”.

Efervescența din lumea literară, la apariția poeziilor lui Eminescu, a dat naștere la interpretări. Eminescu era în pragul afirmării, iar Vasile Alecsandri era poetul consacrat, care în „Epigonii” era considerat „rege al poeziei” și atunci, la aluziile făcute în prezența lui Alecsandri, cum că apare o nouă stea, acesta a răspuns cu eleganță, dând dovadă de înaltă etică profesională:

„E unul care cântă mai dulce decât mine,
Cu-atât mai bine țării și lui cu-atât mai bine.
Apuce înainte, ajungă cât mai sus
La răsăritu-i falnic, se-nchină-al meu apus”.

În februarie 1872 contactează o „gălbinare” care l-a afectat puternic și lipsit de sprijin material, revine în țară. Dar după însănătoșire pleacă din nou, de data aceasta la Berlin, este la fel de lipsit de mijloace de subzistență, în schimb conștiința artistică este mai matură. Trimite în țară pentru „Convorbiri literare” nuvela „Sărmanul Dionis” și poezia „Floare albastră”. Lirica erotică a lui Eminescu are acum o izbucnire de elan tineresc și optimism concentrate în două versuri memorabile:

„Sufletul meu arde-n iubire ca para” și
„Astfel de noapte bogată, cine pe ea n-ar da viața lui
toată?”

Nici la Berlin nu-și finalizează studiile și după cum aflăm din „Viața lui Mihai Eminescu” de George Călinescu, tânărul poet „vine pe furis la Iași ca să împlinească destinul unei vieți zbuciumate și nefericite”. Următorii doi ani 1874 – 1876 îl pun în situația de a traversa o etapă cu mari dificultăți, va fi **BIBLIOTECAR ȘI REVIZOR ȘCOLAR**.

Prima slujbă i s-ar fi potrivit, dar a fost victima intrigilor de salon, postul îi este luat și dat unui favorit, Petrino, iar el este numit revizor școlar pentru județele Iași și Vaslui. Face această muncă meticulos și responsabil, dar tot în condiții de viață destul de mizere.

Moment de referință pentru viața lui Mihai Eminescu a fost etapa pe care am putea să o numim **EMINESCU ȘI JUNIMEA**. Ceea ce l-a atras pe poet spre junimiști a fost cultura serioasă a celor mai mulți dintre membri, iar liantul între poet și cercul junimiștilor a fost Titu Maiorescu, spiritul-rector al acestei mișcări culturale. Fiind sumbru și solitar din fire, Eminescu evita cafenelile frecventate de junimiști, dar uneori mergea la un pahar de vin, ceea ce-l făcea să devină limbut. La 16 martie 1876, în cadrul „prelecțiunilor populare”, care făceau parte din programul Junimii, Eminescu a ținut conferința „Influența austriacă”, expunere aplaudată și „cinstită” apoi la Bolta-Rece, o crâșmă de mahala din dealul Sărării, așezată în pivnițele unor case boierești din care rămăseseră doar boltele subterane.

Localul există și astăzi, poartă patina vremii și are încă darul de a transpune în atmosfera epocii, fiindcă nu a fost încă supus unei „modernizări” de club, fapt pentru care vizitatorii sunt mai ales seniori. Acolo l-a cunoscut Eminescu pe Creangă, la o întâlnire a junimiștilor și s-au simțit reciproc atrași unul de celălalt, datorită unor elemente comune.

George Călinescu afirmă că erau „de aceeași rasă sufletească și s-au înțeles țărănește „din ochi”. Amândoi erau moldoveni, dintr-o țară cu podgorii și apreciau aroma vinurilor curate din poloboae, pe care le beau mai bucuroși din ulcele de pământ decât din pahare boierești.

Unul - țărănul obișnuit să șadă pe o laviță – și celălalt călătorul trecut printr-o lume aspră – s-au regăsit la Bolta-Rece într-o sâmbătă seara, au gustat licoarea aromată și au venit la braț, la Junimea. Deși pătrunsese într-un mediu intelectual select, Creangă a rămas același țărăn fabulos cu suflet curat.

Putem spune că Junimea i-a dat lui Eminescu cel mai de preț dar al vieții sale: i l-a dat pe Ion Creangă. Creangă i-a fost prieten și sfătuitor la nevoie, iar la necaz, singurul care l-a sprijinit, necondiționat. L-a găzduit cu mult drag, când rămăsese fără locuință, i-a oferit căldură sufletească și bojdeuca sa cu busuioc și rozmarin în băătătură și cu cerdac din care puteau privi dealurile Ciric și Aroneanu. Cele două cămărușe erau lipite pe jos și lor le plăcea să meargă desculți, pentru a simți fiorul pământului. Perioada cât a locuit în bojdeuca lui Creangă a fost cea mai fericită din viața lui Eminescu și mulți se mirau cum de sunt așa de apropiați, când de fapt ei sunt așa de diferiți. Dar de fapt sufletele lor aveau aceeași substanță comună. Eminescu găsea în Creangă pe țărănul sugubăț al copilăriei sale, rătăceau împreună pe câmp sau prin păduri, apoi poposeau într-o crâșmă din mahala și mâncau pastramă cu mămăligă rece, pastramă pe care întâi o pârjoleau într-un ciob de oală. A fost și cea mai rodnică perioadă din viața poetului. Dacă evaluăm creația sa artistică, manuscrisele dovedesc că aproape toată opera sa a fost, o parte scrisă, o parte gândită, până la 1877.

Exemplar unic prin comportament și prin limbaj, Creangă îl încânta permanent pe Eminescu cu replici, cum ar fi:

„Te-am așteptat de Crăciun să vii dar beșteleu, feșteu, că nu pot striga văleu și cuvântul s-a dus ca fumul în sus”. Iar când ardeau scrisorile poetului de la admiratoare (și nu erau puține) Creangă striga: „Muiere, deschide fereastra, ca să iasă fum din parfum, căci mă cred în rai – fără mălai”.

Totul în preajma humuleșteanului prindea proporții. George Călinescu, în aceeași valoroasă „Viața lui Mihai Eminescu” îl înfățișează ca pe un Gargantua moldav, mai fabulos decât Flămânzilă, care „la masă nu mânca mai mult decât o oală cu găluște făcute cu păsat de mei și cu bucăți de slănină, o găină friptă pe țigla de lemn și undită cu mujdei de usturoi iar pe deasupra șindilea cu o strachină de plăcinte moldovenești zise „cu poale-n brâu”, însă ca băutură el se mulțumea cu o cofiță de vin amestecat cu apă”.

Momentele de tihnă sufletească trăite în bojdeuca sărăcăcioasă, dar plină de afecțiune sufletească, lângă un personaj de poveste, îl întorcea pe Eminescu în lumea moșilor sfătoși din vremea copilăriei sale când rătăcea prin pădurile și satele din jurul Ipoteștilor și asculta povești. Rememorarea lor a devenit sursa de inspirație pentru multe creații artistice care refac cadrul de basm în care recunoaștem atât locul copilăriei, cât și personajele mistice din folclorul românesc:

„Ca să vadă-un chip, se uită
Cum aleargă apa-n cercuri,
Căci vrăjit demult e lacul
De-un cuvânt al Sfintei Miercuri;

Ca să ias-un chip în față,
Trandafiri aruncă tineri,

Căci vrăjiți sunt trandafirii
De-un cuvânt al Sfintei Vineri”.
(Crăiasa din povești)

Și timpul, acest amic și inamic al omului, se scurge și în clepsidra vremii lui Eminescu, făcând loc, între 1876-1883, etapei definită *EMINESCU GAZETAR*, întâi la „Curierul de Iași”, apoi la „Timpul” în București. Nu avea decât 27 de ani, vârstă când omul este optimist, dar cum ar fi putut el să fie așa, atât timp cât trăia copleșit de lipsuri materiale, neînțeles și prestând o muncă istovitoare?

În urma unui conflict cu domnul Mircea, Directorul Tipografiei Naționale, pe motiv că a refuzat să scrie un articol laudativ la adresa primarului, a fost concediat de la „Curierul de Iași”. Prietenii junimiști i-au propus să vină la București, redactor la gazeta conservatoare „Timpul”, dar nu avea bani nici măcar de drum. Când, în sfârșit, a ajuns la ziar și a fost angajat, „Timpul” a devenit organul de exprimare al poetului, iar din punct de vedere redacțional toată munca era pe umerii săi. Era conservator prin structură, prin cultură și prin ura împotriva liberalilor care-i pricinuiseră necazuri, pe nedrept. Articolele sale acuză, critica este tăioasă și atacă cu înverșunare pe liberalul fals patriot, iar creația literară devine pamflet, portretele iau aspect de caricatură, cu trimitere exactă la politicienii vremii:

„Vezi colo pe urâciunea fără suflet, fără cuget
Cu privirea-mpăroșată și la fălci umflat și buget
Negru, cocoșat și lacom, un izvor de șiretlicuri
La tovarășii săi spune veninoasele-i nimicuri”.
(Scrisoarea III)

Toată averea lui erau cărțile, restul vieții erau mizerie și umilință, locuia în camere insalubre, deseori era nemâncat iar garderoba personală lăsa mult de dorit. Și ne întrebăm, firesc, dacă așa chinuit a strălucit ca un Luceafăr, oare în alte condiții, înțeles și încurajat, nu ar fi avut strălucirea unei adevărate constelații?

Această etapă în pelerinajul vieții sale a fost perioada care l-a consumat cel mai mult: a făcut ziaristică, a creat poezie și s-a implicat într-o activitate patriotică datorită căreia i-a fost dat să-și trăiască calvarul vieții.

La 28 ianuarie 1882, împreună cu intelectuali din alte profesii, gazetari și studenți întemeiază „Carpații” – societate cu țeluri subversive, menită să lupte împotriva asupririi naționale din Transilvania, iar la ziar se lupta cu „gheșeftarii și patrioții de meserie”, numindu-i:

„...fonfii și flecarii, găgăuții și gușății,
Bâlbâiți cu gura strâmbă sunt stăpânii astei nații”.
(Scrisoarea III)

Refuză participarea la seratele literare de la palat, iar când este dus, aproape cu forța, de Maiorescu, la o asemenea serată se comportă ca un adevărat „suveran al poeziei”, fapt care nu a produs o impresie prea bună Majestății Sale, Regina Elisabeta, mai ales că Eminescu nici nu a lăudat poeziile reginei.

Regina a primit cu multă rezervă lectura Luceafărului, dar nici nu-i demerare fiindcă-i posibil să nu-i fi înțeles profunzimea. Însuși autorul mărturisește la Fila 56 a manuscrisului 2275 că „Luceafărul” este o poveste „iar înțelesul alegoric ce i-am dat

este că dacă geniul nu cunoaște moarte și numele lui scapă de noaptea uitării, pe de altă parte aici, pe pământ, nu e capabil a fericii pe nimeni, capabil a fi fericit. El n-are moarte, dar n-are nici noroc”.

Și atunci ne explicăm rezerva reginei care fusese crescută într-o atmosferă austriacă severă, fără să fi cunoscut dulceața și sensibilitatea poveștilor românești.

În singurătate, poetul este copleșit de nostalgie, în aprilie 1880 scria: „O, mamă, dulce mamă, din negura de vreme,/ Prin freamătul de frunze, la tine tu mă chemi”, dar în societate rămâne intransigent și mândru. Când doamna Mite Kremnitz, cumnata lui Maiorescu, foarte simțitoare pentru soarta poetului, i-a oferit 200 de lei, onorariu pentru lecțiile de limba română pe care el i le preda, jignit, Eminescu rupe bancnotele în fața ei, declarând că o învață românește „ca să poată ceti scrierile noastre”. În 1882 se declară decepționat și mărturisește Veronicăi, într-o scrisoare: „mă simt atât de bătrân, atât de obosit, încât degeaba pun mâna pe condei”. Boala îl împiedică să ajungă la nunta fratelui său, Matei, dar se duce totuși la sărbătorirea dezvelirii statuii lui Ștefan cel Mare. În 1883 vine la Iași și în casa lui Iacob Negruzzi, în fașa junimiștilor citește celebra poezie „Doina”, acea îngemănare de odă pentru trecut, cu accente de satiră împotriva străinilor care acaparau bunurile naționale, aluzie directă la afacerea Stroudsburg.

„Cine-a îndrăgi străinii
Mânca-i-ar inima câinii”.

Reîntors la București este „ruinat sufletește”, scrie George Călinescu. Trimite lui Iosif Vulcan câteva poezii, dar cât de diferite față de cele cu care își începuse cariera! Cele de atunci erau exaltate, pline de viață, se entuziasma declarând: „sufletul meu arde-n iubire ca para”, sau „ce frumoasă, ce nebună e albastra-mi dulce floare”, acum „Ce e amorul”, „Pe lângă plopul fără soț” sau „Mai am un singur dor” sunt ecoul unui suflet chinuit.

Retrospectiva imaginară în care am însoțit ilustrul pelerin pe traseul vieții sale a ajuns la ultima „stație”, este perioada 1883-1889, biografii au numit această etapă *AGONIA MORALĂ*, spre rușinea contemporanilor săi care l-au făcut să înfrunte umilințe care nu le-a meritat.

Paradoxul dintre calvarul vieții marelui poet și atitudinea condamnată a societății în care a trăit își găsește explicația în faptul că a fost înconjurat de politicieni corupți, preocupați de propriile interese iar el devenea incomod prin adâncă sa simțire patriotică.

Traseul vieții poetului a fost scurt și tragic, iar noi, cei cărora ne-a lăsat o moștenire spirituală atât de valoroasă, ne întrebăm, cu regret, câte ne-ar mai fi putut oferi, dacă viața l-ar fi cruțat!...

I s-a spus „Luceafăr” ceea ce l-a înălțat în spații celeste, dar aici, pe pământ a fost un diamant de o valoare inestimabilă, un diamant căruia viața nu i-a dat răgaz pentru a-și șlefui toate fațetele și pentru a ne oferi toate comorile sufletului său într-o limbă „ca un fagure de miere”.

Cine dorește să-și „îndulcească” clipele de răgaz, să o facă citind poeziile lui Eminescu, adevărate perle literare, ele ne emoționează pentru că găsim în esența lor o părticică din sufletul nostru.

Și în mintea fiecăruia dintre noi se naște ruga: dă, Doamne, să mai răsară pe acest pământ, așa cum a spus George Călinescu „un alt crin de tăria parfumurilor sale”.

De la Eminescu la Shakespeare

Livia ANDREI

Dacă aş fi umblat „Creanga prin Europa de Vest” în anii tinereţii, poate nu aş fi trăit cu atâta intensitate bucuria întâlnirilor cu marele culturi ale acestei Europe, la care au contribuit din plin personalităţile româneşti şi la care contribuie încă.

O stradă îngustă cu clădiri măreţe, undeva în Viena. Pe una dintre clădiri o placă:

Da, este clădirea unde a locuit prima dată studentul Eminescu Mihai. Este locul unde a scris „Înger şi demon” şi „Floare albastră”. Tot la Viena o cunoaşte pe Veronica Micle, dar şi mai interesant, în această metropolă participă la reprezentarea piesei „Regele Lear” de Shakespeare, la Teatrul Curţii Imperiale. De viaţa acestei capitale europene se leagă multe din trăirile marelui poet şi îi influenţează destinul literar şi nu numai. Emoţionantă a fost clipa când am văzut această placă pe o clădire, undeva departe de ţară. Chipul lui Eminescu sculptat în piatră dăinuie ca şi opera sa nemuritoare.

La Paris două întâlniri la fel de emoţionante.

La Centrul Naţional de Artă şi Cultură „Georges Pompidou”, un edificiu separat este dedicat lui Constantin Brâncuşi – măreţ, modern, elegant, aşa cum numai francezii ştiu să construiască. Înăuntru operele sculptorului român te întâmpină albul marmurei *Coloanei infinitului*, eleganţa *Măiestrei* sau frumuseţea *Domnişoarei Pogany*.

Într-o altă cameră sunt păstrate uneltele de lucru, soba şi scara vechiului atelier, unde românul nostru de la Hobiţa şi-a sculptat veşnicia.

Câteva ore ne-au trebuit ca în imensul cimitir „Père-Lachaise” să descoperim locul unde se odihneşte George Enescu. Nu departe trei flautiste cântau la mormântul unei scriitoare – Colette, fără să-şi închipuie că unul din cei mai mari muzicieni ai lumii asculta, de pe celălalt ţărâm, acordurile unei melodii divine.

Câteva luni mai târziu am avut şansa să merg la un alt mare, dacă nu chiar cel mai mare poet al lumii William Shakespeare la Stratford-upon-Avon, undeva în Anglia.

Memoria marelui Will este venerată de englezi. La intrarea în muzeu am avut surpriza de a fi întâmpinaţi de un tânăr frumos român, David Iraşoc care tocmai se plânga că au trecut mai bine de două luni de când nu a mai auzit o vorbă românească. „The Shakespeare Centre” este impresionant prin exponatele sale.

Casa veche de sute de ani este păstrată cu toate detaliile autentice. Dormitor, sufragerie, masa de scris, totul păzit cu multă atenţie. Mai mult decât atât, erau locuri în care actori aşteptau să interpreteze scene din opera dramatică a lui Shakespeare la cerea vizitatorilor. Deosebit de frumos.

De la Eminescu la Shakespeare. Ce să-ţi doreşti mai mult?

Petruș ANDREI

CLARVIZIUNE EMINESCIANĂ

Și iată că suntem iar colonie
Fiindcă ne conduc din nou străinii
Cei de departe însă și vecinii
Și-o fac mereu cu-aceeași viclenie.

În trupul țării s-au înfipt toți spinii
Iar fiica e luată în robie
Tot printr-o parșivelnică hoție,
Mănoasei vii să-i fure toți ciorchinii.

Bani cu-mprumut luăm de la toți hoții
Iar datoriile le vor plăti nepoții
Cu sânge, celor ce ne-au dat valută.

Ni se ascunde zilnic adevărul,
Când l-om afla, o să ne smulgem părul
Că ne-au vândut cam nouăzeci la sută.

DE ZIUA ȚĂRII NOASTRE

Deschidem astăzi cartea sfântă
A unui neam blagoslovit
Că cerul îl binecuvântă
Și-n patru zări a fost vestit.

Bunicii noștri și părinții
Au stat de strajă la hotar,
De-aceea sunt în rând cu sfinții
Din pravoslavnic calendar.

Posada, Podu-nalt, Rovine
Sunt locuri sacre pentru noi
C-au alungat oștiri străine
Ai Țării noastre bravi eroi.

Avem fireasca datorie,
Noi, fiii marilor martiri,
Să apărăm a noastră glie
De barbarii și năvăliri

Aici e-a raiului grădină
Și-un dor mistuitor simțim,
Luând lumină din lumină
Noi Țara noastră-o veșnicim.

Să ne lăsăm Țara curată
C-avem copii și-avem nepoți,
Să fie cum a fost odată
Să-ncapă-n ea românii toți.

Iar nu să plece pe afară
Să fie slugă la argați,
Avem cea mai frumoasă Țară
Pentru a trăi în ea ca frați.

Avem o sfântă moștenire
Și-un vis să ni-l îndeplinim,
Cu orice preț, Marea Unire
Suntem datori s-o-nfăptuim.

De Ziua Țării o urare
Să încălzească inimi reci:
Trăiască România Mare
Și noi, românii, -n veci de veci.

LA INTRAREA ÎN BÂRLAD

La intrarea în Bârlad,
Leru-i, Doamne, Leru-i ler,
A crescut un pui de brad,
Leru-i, Doamne, Leru-i ler.

Oare cine l-o fi pus?
Leru-i, Doamne, Leru-i ler,
L-a pus chiar Domnul Iisus
Leru-i, Doamne, Leru-i ler.

L-aș tăia să-l duc acasă,
Leru-i, Doamne, Leru-i ler,
Dar inima nu mă lasă,
Leru-i, Doamne, Leru-i ler.

Că-i păcat de Dumnezeu,
Leru-i, Doamne, Leru-i ler,
Când el crește, cresc și eu
Leru-i, Doamne, Leru-i ler.

Să se-nalțe pân' la cer
Leru-i, Doamne, Leru-i ler,
Să fie Țării străjer,
Leru-i, Doamne, Leru-i ler

Hai cu toți brazi să sădim,
Leru-i, Doamne, Leru-i ler,
Și pe Domnul să-l slăvim
Leru-i, Doamne, Leru-i ler.

La intrarea în Bârlad,
Leru-i, Doamne, Leru-i ler,
Să-nfrățească brad cu brad
Leru-i, Doamne, Leru-i ler.

De la Dumnezeu îndemn,
Leru-i, Doamne, Leru-i ler,
Și biserică de lemn
Leru-i, Doamne, Leru-i ler.

O minune-ntre minuni,
Leru-i, Doamne, Leru-i ler,
Și casă de rugăciuni,
Leru-i, Doamne, Leru-i ler.

Hai veniți și vă-nchinați,
Leru-i, Doamne, Leru-i ler,
Slavă Domnului să dați
Leru-i, Doamne, Leru-i ler.

Să aveți belșug în casă,
Leru-i, Doamne, Leru-i ler,
Și pe Dumnezeu la masă,
Leru-i, Doamne, Leru-i ler.

LA POMANA PORCULUI

Se știe că atunci când e Ignatul
Și e sărbătorit evenimentul
E forfotă aprinsă în tot satul
Iar gospodarii își expun talentul.

Vin finii ca să își ajute nașul
Și vin cumetrii ca să i-l pârlască
Iar vinul fiert se bea cu sufertașul
Că au motive să se veselească.

Atunci când porcul și-a făcut pomana
Și mămăliga-i mare cât e roata
Iar vinul se consumă cu stacana
Abia atunci se satură și gloata.

Aceasta-i, la români, *sărbăutoarea*,
Că merită, pe an, câteva zile
Să uite și ei de ceea ce-i doare
Și de sus-puși cu planuri mercantile.

Când sfârșie pe plită trandafirii
Și clocotește oala cu sarmale,
Se pune porcu-n slujba omenirii
Să stea, uitând de rele, la taclale.

Eu vă doresc, din suflet sănătate,
Să treceți pragul peste ani cu bine,
Când Anul Nou la ușa voastră bate
Să beți un păhărel și pentru mine.

SFİNTELE DARURI

*Atâta foc, atâta cer,
Atâtea lucruri sfinte
Peste-ntunericul vieții
Ai revărsat, părinte!
(Mihai Eminescu-1889)*

Ne-ai dat nemărginitul cer
Și necuprinsul mării
Și lumea plină de mister
Și-ntinderile zării.

Ne-ai dat cei doi luminători:
De ziua și de noapte,
Și, să-ți fim fii ascultători
Ne-ai dat, Doamne, de toate:

Ne-ai dat oceane și cu mări
Și-n cer atâtea stele
Și mii de gânduri și visări
Călătorind spre ele.

Și-Ți mulțumim prin rugăciuni
Născuții din țărână
Că o „corolă de minuni”
Ne stă la îndemână.

Pe diavol Însuși l-ai surpat
Cu foc din înălțime
Și în noi toți Te-ai întrupat
Să Te slăvim pe Tine.

Ne-ai dat un dar dumnezeiesc
Cel mai de preț anume –
Tot raiul nostru pământesc
Când am venit pe lume.

Și vrând lucrarea să-ncununi
Veni și vreme-aceea
Și, ca minune-ntre minuni
Tu ai făcut femeia.

Și ne-ai dat marile iubiri
Cu zilele senine
Și-atât de multe împliniri
Și dorul de-nălțime.

Ne-ai dat lumina ochilor
Ca-n prag de dimineață
Să ne-nchinăm icoanelor
Cu dragoste de viață.

Ne-ai dat în crengi atâtea cânt
Auzul să-l dezmiere
Și „blânda batere de vânt”
Să crească iarba verde.

Și apele cu vietăți
Să ne hrănim ființa
Și locuri cu pustietăți
Ca să ne-ncerci credința.

Și ne-ai dat din potirul sfânt
Iubire creștinească
Și miere-n trestii de cuvânt
Ca să ne mântuiască.

Ne-ai dat atâtea fericiri
Și ne-ai dat sfânta cruce
Și pacea sacrei izbăviri
Atunci când ne vom duce

Și ne-ai dat locul cel de veci
Să stăm pe totdeauna,
Pe când de sus „cu raze reci”
Ne priveghează luna.

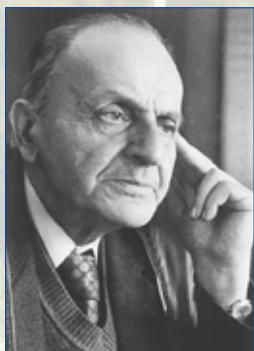
Uitând noianul de dureri
Ce ni-l lasară morții
În noapte Sfintei Învieri
Vom fi din nou cu toții.

Și binecuvântați cu har
Ne vom vedea la cină
Luând smeriți de la altar
Lumină din lumină

Și numele Tu ni l-ai dat
Să-l punem pe o carte
Să fii Tu, Doamne, lăudat
În viața fără de moarte!

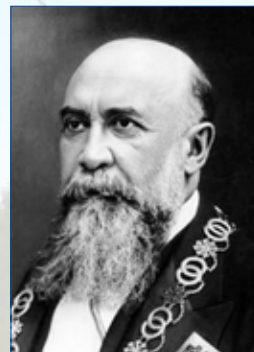
„Eminescu e întruparea literară a conștiinței românești, una și nedespărțită.”

Nicolae Iorga

„Prin Eminescu și moștenirea miraculos rămasă de la el, ni s-a făcut un dar de care n-au parte alte culturi, fie și cele mari. La scara culturii noastre, funcția lui Eminescu poate fi mai vie decât cea a lui Shakespeare în Anglia, sau a lui Goethe în Germania, căci el nu e un simplu poet, nici un suflet chinuit, ci o conștiință de cultură completă, de la deschidere către matematici, pe care abia le cunoștea, până la aceea către istorie.”

Constantin Noica

Petruș ANDREI

Umoristice

În Nirvana

Ai împlinit 70 de ani? Felicitări! Ești un om fericit, fiindcă ai scăpat de câteva griji.

Întâi te sună Banca, instituția aceea caritabilă care-ți oferă o umbrelă când e soare și ți-o cere înapoi când plouă, cum spunea cineva.

De la Bancă, o doamnă, toată numai zâmbet, îți cere cardul cu un credit de cinci mii, așa că nu mai ai grija zilei de mâine, că trebuie să pui banii la loc până la sfârșitul lunii.

Peste câteva zile, aceeași Bancă te sună din nou. Altă doamnă îți cere și cardul visa de două mii de lei, așa că mai ascapă de-o grijă și te pregătești, psihic, pentru prezentarea la cele șase cabinete medicale pentru a-ți reînnoi permisul de conducere. Dai o sută de lei, primești chitanța și odată cu ea trei coli scrise mărunț pe care trebuie să le completezi în vederea obținerii semnăturii medicului psihiatru: - Ești întrebat dacă bunicul tău a fost criminal de război, dacă mama ta a avut probleme cu alcoolul ori dacă tata ținea calea trecătorilor cu toporul ori cu brișca în mâini sau dacă avea ochii roșii în cap și dacă făcea spume la gură. Dacă n-ai pe nimeni la balamuc încă, atunci completezi fișa și aștepți cam o oră, dacă nu mai mult, după care bați la ușa cabinetului și intri. Medicul e un bărbat cam la cincizeci de ani, iar asistenta nu are nici jumătate din vârsta lui dar niciunul nu-ți răspunde la salut și nici nu te invită să iei loc. supărat că îl deranjezi la ora aceea, doctorul se răstește la tine:

- Bre tataie, cât mai ai de gând să conduci?
- Știu și eu, dom' doctor, răspunzi tu cu oarecare vinovăție, cât se va mai putea...

Doctorul îi spune ceva asistentei dar, nefiind prea aproape, nu deslușești ce a vrut să spună, așa încât întrebi:

- Pofțiți?

Asistenta de jos te privește de sus și îi spune doctorului:

- Nici nu prea aude!
- Aud destul de bine, domnișoară, numai că nu prea am fost atent.

Asistenta își admiră picioarele și nu te bagă în seamă.

- la întinde mâinile, îți cere doctorul cu aceeași asprime în glas.

Le întinzi iar el se ridică de pe scaun și vine să se uite

de aproape.

- Nu-ți tremură mâinile, observă el.
- Încă nu, recunoști tu spășit.
- la fă niște genuflexiuni, ori nu știi ce sunt acelea?
- Știu, spui tu, că am fost profesor timp de patruzeci de ani învățământul preuniversitar.

Doctorul nu pare impresionat.

- Când ești în mașină și treci peste un pod înalt îți vine să sari în apă?

- Nu-mi vine să sar în apă nici fără mașină, îi răspunzi tu politicos.

- Dacă-i așa, atunci hai să semnăm fișa asta, hotărăște doctorul, ceea ce-ți doreai și tu.

Tocmai ai trecut testul psihologic dar doctorul ține să te facă atent:

- Ai grijă cum conduci, că la vârsta asta...
- Cei tineri care-s fițoși și teribiliști fac accidente de circulație, nu noiăștia mai bătrâni, zici tu pentru a te răcori.

Mulțumești și ieși. Te-așteaptă ceilalți medici, că mai sunt cinci.

De medicul internist treci mai ușor: n-ai avut până acum nici ciroză, dalac, boala lui Calachi și nici aspirații politice; cu auzul iar nu ai probleme dar la ochi, când ajungi, ți-ai pus-o. Asistenta începe cu literele de jos, primul, al doilea și al treilea au pe ele niște purici sau furnici, că ceea ce-ți arată ea nu-s litere, de la al patrulea de jos începi cu ghicitul că nici nu știi la ce-ți folosește; doar n-ai să te apuci să citești la volan.

Până la urmă medicul scrie ceva, după care semnează și pune parafa. Răsuflă ușurat, afară însă descifrezi cu greu cele scrise: „„Apt pentru conducere, cu corecție optică dar numai 24 de luni.”

- Și după 24 de luni? Întrebi tu asistenta la ieșire.
- Repetați figura dar de acum e cazul să vă gândiți să renunțați la carnet.

Așa că încă o grijă dată la spate. Dacă ai scăpat de aceste griji, celelalte sunt floare la ureche.

Ai împlinit 70 de ani? Felicitări! Ești un om fericit fiindcă ai ajuns deja în Nirvana.

„Pe pământ avem de toate/ Și mai bune și mai rele”, de la Adrian Păunescu citire, dar, din păcate, din ce în ce mai puțină iubire.

Balada boilor de altădată

după François Villon

Pe plai, în crâng sau în dumbravă
Și, câteodată, pe răzoare,
Să pască troscot și otavă
Erau mulți boi ca rupți din soare.
Lângă o apă curgătoare
Și pe câmpia cea moldavă
Mănoasă și înfloritoare
Își înălța cântul în slavă
Gingașa mea privighetoare,
Era, pe-aproape, și o fată,
Dar unde-s boii de altădată?

Cu coarne mari și ascuțite,
Ca tancul, apărea Joian
Pe-alei de lună poleite
El era boul lui Stoian.
Dar ce să spunem de Florean?
Creștea ca frunzele de hrean
Și-avea privirea-nfricoșată.
Dar unde-s boii de altădată?

Plăvan era a lui Fănică,
Deși c-o talie mai mică,
Înfricoșase toată zona
Că depășea, c-o țără, tona
Cu nara în belgiug băgată
Trecea drept spaima-ntruchipată,
Dar unde-s boii de altădată?

Închinare

De-aceea te-nțeleg, române,
Că-ți vin în cap gânduri păgâne
Când Țara ți-i îndatorată
De boi, de fiecare dată...

Petruș ANDREI

SCURTISIME

Kolea KURELIUK

1. A călca pe bec, înseamnă a merge pe tavan?
2. După ce i s-au smuls penele, și-au dat seama ce fel de pasăre este.
3. Având în vedere câte gropi a săpat pentru alții, a fost sfătuit să fie atent pe unde merge.
4. La înmormântarea soacrei s-au rupt trei acordeoane.
5. Oricât rachiu aș bea, - suspină bețivul -, organismul meu are în componența sa 90% apă.
6. Prețurile cresc, chiar dacă nu crește nimic.
7. „Nu ucide, nu fura, nu minți, nu lua mită...” înseamnă să nu lucrez nicăieri?
8. Hoțul este cel mai modest om: nu se laudă cu succesele sale.
9. Cât de lungă ar fi cuvântarea, începeți așa: „voi spune pe scurt...”
10. Un basm contemporan ar putea începe așa: „A fost un bătrân care avea trei mașini de marcă...”
11. Uneori soțul și soția nu-s o satană, ci iadul întreg.
12. E mai bine să ai o reclamă proastă, decât o reclamație bună.

Petruș ANDREI

Plugușor de pandemie (2020)

Aho! Aho! Dragi gospodari
Și iubiți pensionari,
Ce sunteți sexagenari,
Unii chiar septuagenari,
Vedea-v-aș octogenari,
De ce nu nonagenari
Sau chiar să întreceți suta,
Ca să mai jucați „Băuta”
Și să apărați reduta.
Ia sunați din clopoței
Să zic plugul, dragii mei,
Și să treacă peste văi!
Hăi! Hăi!

Să nu vă lăsați bătuți,
Nici cumpărați, nici vânduți,
Să fiți conștienți trează
Și cu inima vitează,
Să găsiți soluția,
Să stârpiți corupția,
Să avem justiție,
Armie, poliție
Și în România Mare
Toți să aibă bunăstare
(Și nu hoți de buzunare),
Nu numai cei îmbuibăți
Cu de toate-ndestulați,
Mafioți și învârtiți
Ca de prin Fanar veniți,
Clopoței și zurgălăi
Sunați măi! Hăi! Hăi!

Stați puțin și nu mâncați
Mici, fasole și cârnați
Ca atunci când votați,
Plugușorul mi-ascultați
Că e plugușor de dor
Zis de un stihuitor
Nu-i din fier pentru pământ,
Ci-i din miere de cuvânt,
La pâraul dorului
Din Bârlad până-n Vaslui,
Să ajungă pe Bahlui,
Și-n cel mare București
Că-i din târgul din Puiești
Unde bei și nu plătești
Dacă știi să mulțumești.
Plugușor de la Bârlad

Unde-și fac poezii vad
Să găsească-aici anume
Mândre cum nu sunt pe lume
Dar cum sunt nu mă mai mir
C-o spune și Cantemir.
Ia sunați din zurgălăi
Să se-audă peste văi,
Hăi! Hăi!

Plugușor de pandemie
Dar și de demagogie,
Care-a fost și-o să mai fie
În frumoasa Românie
Că cei de la Guvernare
Puseră în aplicare
Groaznica delapidare,
Când tot felul de lehai
Strigau: Furați măi!
Hăi! Hăi!

Și așa anii trecură
Au furat și tot mai fură
Lumea-njură: Tu-i în gură
Însă nu mai iese-n stradă
Europa să o vadă
Mestecând în mămăligă
Pe toți cei sus-puși să-i frigă.
Stăm cu degetul în gură,
N-arătăm pe cei ce fură,
Ce-i furat e bun furat,
Pân-acum nici un jurat
Banii n-a recuperat,
Că pe-aici până și Statul
Se ocupă cu furatul
Iar politica la noi
Parcă-i lada cu gunoi,
Hai să-nlăturăm gunoiul
Că se-nalță cât Nehoiul
Și să hotărâm odată
Să facem Țara curată.
Sunați toți din zurgălăi
Să se-audă peste văi!
Hăi! Hăi!

Dați un strop de băutură
Că mi-i limba arsă-n gură
Și n-am glas să-mi zic urarea
Când pe masă văd mâncarea
Și văd mândra gospodină
Mai iute ca o albină
Făcând loc pe masa plină

Ca să pună răcitura
De îmi lasă apă gura,
Chișcă și cu trandafir
Să mâncăm mai abitir.
Voi ce vă aflați aici
Dragi părinți și scumpi bunici,
Voi ce-ați construit o Țară
Iară alții o furară,
Voi cu pletele cărunte
Dar cu cerul tot sub frunte
Și în inimă c-o floare
Și-n priviri cu stropi de soare,
Voi, pensionari cu toții
Care vă iubiți nepoții
Și îi creșteți ca la carte
Să-i vedeți ajunși departe,
Să-i vedeți mari și frumoși,
Sănătoși și dragăstoși,
Iar la anul care vine
Să aveți puteri depline
Să vedem Țara iubită
Mult mai bine-orânduită,
Ca de nuntă pregătită,
România întregită!
Răul să nu ne găsească
Toată Țara să-nflorească
Pace peste tot să fie,
La mulți ani cu bucurie!
Ia sunați di zurgălăi
Și-opriți plugul, măi flăcăi!
Hăi! Hăi!

Ion DOBRIN

Sorcovit

Sorcovit, sorcovid,
Pleacă de la individ!
Lasă-l la plimbare,
Nu la izolare,
Să tea la terasă,
Nu închis în casă,
Să umble gură-cască,
Să nu poarte mască,
Și să-și spele mâna,
Doar la săptămâna,
Să meargă la mare,
Fără distanțare,
Să-și aibă folosu'
Gustu' și mirosu'
Să meargă friptura
Tortu', prăjitura,
Să duci păhărelul
lute ca oțelul.

Bine să trăiești,
Fără să tușești,
S-o duci multe zile
Făr' să iei pastille
Să ai caracterul
Tare ca fierul,
Și la una, alta
Tare ca piatra,
lute ca săgeata,
Și rachiu', vinu',
Mai bun ca vaccinul
Berea în pahare
Fumuri de grătare,
Nu reanimare!

Muzică, baloane
Nu paturi, saloane
Mers cu Nicoleta
Nu cu izoleta,
Doar în berărie
Nu la farmacie,
Să fii negativul
Fără pozitivul.

Să fii lat în spate,
S-ai imunitate,
S-ai viață sportivă,
Grețuri de colivă,
Ca merii, ca perii,
Nu vreau să te perii,

Doar te-am sorcovit,
Să nu ai covit.

La mulți ani, dragă Georgetă
Fără stare de alertă!
Doar distracție și bal
Să revenim la normal
Să ne facem toți un rost
Și o viață cum o fost!

La anul și la mulți ani!

Plugușor de pandemie

Aho, aho, copii și frați,
Ce-ați rămas nevaccinați
Și pe mâini cam nespălați,
Stați puțin și m-ascultați:
Să pornim cu tot alaiul
C-am dezinfectat buhaiul,
Și voi trage de căluș
Doar cu spirt și cu mănăuș.
Măine anul se-nnoiază
Și pe toți ne vaccinează
Și-ncepe-a dezinfecta
Pe la case a umbla.
Din Bârlad pân la Constanța
Lângă plug păstrați distanța,
Masca s-o țineți pe nas
Și pe față „pepsiglas”
La urat să nu răcniți
Nici în geam să nu tușiți
C-anu ista, măi flăcăi,
Nu se mai zice hăi, hăi,
Că nu-i voie să cântăm
Nici din gât să vă urăm
Cu toții vom sta la poartă
Și vom ura doar în șoaptă,
Fără cinste și friptură
Pentru ăl mai bun de gură,
Că vreunul salivează
Și microbu-l „propaghează”!
Hai, flăcăi, pocniți din bici
Să facem curat aici!
Să nu mai avem mizerii
Nici virus și nici bacterii
S-avem de Cotnari, o grasă
Și imunizare-n masă!
Hai, plugare „ie și be”

Numai Vitamina C
Că alcoolu-i ajutor
Numai la exterior,
Cu rachiu și cu vin vechi
Dai „pi mâni” și p'în urechi
Hăiii, hăiii, ușor din gură,
Să nu faci temperatură,
Mânați, măi, pe după masă
C-o să-nnebuniți în casă!

Frunză verde de mușcat
De-aproape-un an încheiat
Tot românul e mascat,
Și bătrân și tineret
Suntem ca la vâlăret,
Nici nu știi, nu ai idee
De-i bărbat sau îi femeie,
Cine-i tare sau beteag
Cine-i babă sau moșneag,
Hai cu toți, să dăm concursu'
Să jucăm Capra și Ursu'
Să pornim la colindat
Din Vaslui pân' la Bârlad
Să ne purtăm cum îi portu'
Nu să dăm noroc cu cotu'
Sau cum tot ne-ndeamnă unu'
Să ne salutăm cu pumnul
Că de ne-apucă angoasa
Facem ca la Ruginoasa.
Punem mâna pe măciucă
Virusul de tot să ducă,
Și-l mănăm cu-n plug cu boi
Ca să plece de la noi,
Și cu biciu-i dăm a dracu'
Ca să fugă carcalacu'
Să se ducă nesimțitu'
Acolo de-unde-a venit,
La ureche clopoței
Ața măștii printre ei
Și să tragem o urare
S-avem zi de sărbătoare
Cu multă imunizare
Fără ceai și izolare
Doar distracție și bal
Și nici gând de vreun spital.
Dezinfectați măi!
Hăi, hăi!

La anul și la mulți ani!

UMORISTICE

Ioan CONȚIU

MIORITICE

Constatare

Așa ne-a croit natura,
Și la lucru și la joc
Ne îndeamnă strigătura:
Tot pe loc, pe loc, pe loc.

Prezentare

Olandezul mândru:
– Din țara lalelelor!
Și românul hâtru:
– Din cea a... manelelor!

Autocaracterizare

Doar în câteva cuvinte
Am spus totul despre noi:
Tragem hora înainte
Cu doi pași... și doi 'napoi.

Am venit să colindăm...

În Ajun, cum au decis,
Au pornit cu colindatul.
Unde nu li s-a deschis
Au deschis ei cu șperaclul.

Moș Crăciun, cu plete dalbe...

Moș Crăciun, te-am așteptat
Dar mă tem că m-ai uitat.
De vii iar cu sacul gol,
Slobod câinii prin ocol.

DIVERSE

Unui croitor

De meserie croitor,
Purta amanta-n haină nouă.
Și-acasă, binevoitor,
Croise și soției... două.

Unui fotbalist

Acesta-i adevărul trist,
Mi se plângea a lui consoartă.
De când ajunse fotbalist,
Trăgea mai des... la altă poartă.

In vino veritas (1)

De când m-a lăsat Feteasca,
Îmi făcui o socoteală:
Tot mai bună e Băbeasca,
Chiar dacă nu e Regală.

In vino veritas (2)

Mi se confesa la masă
Un amic celibatar:
O accept chiar dacă-i grasă,
Doar să fie...de Cotnar.

Unui pensionar

Moșule, ce tânăr ești
Și-mi spui mereu că mă iubești.
M-aș mărita cu dumneata,
Dar ți-e cam mică... pensia.

Speranțe deșarte

Spera, de când s- a însurat,
Că va avea „nopti calde”-n pat.
Dar soața-l cam dezamăgi:
Doar „zile fripte”-i oferi.

Divorț matematic

Un radical care fusese însurat
C-o fracție, recent a divorțat.
Motivul care-l deranjase foarte tare,
Soția sa era din cele... ordinare.

POLITICADÂMBOVIȚEANĂ

Unui parlamentar

Discursul său incendiar
Spre al colegilor deliciu,
Fu urmărit cu teamă, doar
De... pompierul de serviciu.

Dialog la guvern

Discutau reprezentanții
Țărănimii cu guvernul:
Noi rămânem talpa țării,
Voi...veți tălpii infernul.

Unde ești tu, Țepeș Doamne...

Ați mistuit pădurile, ca para.
Dar să fiți siguri că la o adică
Se va găsi un lemn în toată țara
Măcar pentru o țeapă, cât de mică.

Ispita tăcerii

Să tacă, el fu ispitit
De cei care l-au mituit.
Și-așa-i spori treptat averea,
Că doar de aur e tăcerea.

Sfatul cocoșului bătrân către cel tânăr

Ascultă-mi, prietene, mesajul
Că sunt prin viață mai trăit.
Atunci când îți zburlești penajul,
Ești mai ușor de jumulit.

IARNA

ÎN VIZIUNEA EPIGRAMIȘTILOR ROMÂNI

Selecție de Nelu Vasile - NEVA

Provizii pentru iarnă

Șeful de partid își pune
În cămară, la păstrat,
Murături, compot de prune
Și trei secretari de stat.

Florin ROTARU

De Ignat

Porcul, trăind în felul lui,
O singură dorință are:
Să moară-așa cum mor destui,
Cu doctor, popă și-asomare.

Gavril MOISA

Rugămintele către Moș Crăciun

Nu cred c-aveți vreun comentariu,
De-i cer lui Moș Crăciun, ca dar,
Să pună-n noul calendar
Mai multe zile de salariu.

Cătălina ORȘIVSCHI

Lui Moș Crăciun

Apari ridicol, Moș Crăciun,
Cu sacul ăla în spinare;
Ce-i pentru noi, bătrâne, bun,
Încăpe azi și-n buzunare.

Romeo PETRAȘCIUC

Ajun de Crăciun

În această seară sacră,
Când Mercur e retrograd,
Casa-mi are iz de soacră,
Dară ea miroase-a brad.

Radu IVAN

De Crăciun

Din nouăzeci – ce ani frumoși –
De la Guvern primesc gogoși,
Iar doi vecini, mai omenoși,
Îmi dau... miros de caltaboși

Nelu VASILE

Vizita lui Moș Crăciun

De-un timp e-atâta de sărac
Că n-are nici ce pune-n sac
Și a ajuns de-i plângi de milă
De parcă-ar fi chiar Moș Gerilă.

Virgil PETCU

Moș Crăciun contemporan

Prin nămeții înghețați,
Adunate din bazaruri,
Moș Crăciun aduce daruri
Numai la copii bogați.

Vasile ȚINCAȘ

Așteptând Anul Nou

Iau pastile și beau apă,
Asta-i "Noaptea de Ajun"...
Poate-s c-un picior în groapă?
Da! Dar am și unul bun.

Sanda GHINEA

Domn, domn să-nălțăm!

Colindătorilor pe care
Îi văd la poartă cum grăiesc,
Că au plecat la vânatoare...
Eu le răspund că nu-i opresc.

Ion MICUȚ

"Bucuroși" de urare

Un colind de Anul Nou
Se aude cu ecou:
"Sculăți gazde, nu dormiți,
Taxele să le plătiți!

Geșiana GROZA

Pensionarii și revelionul

Bucurie-avem și noi,
Vom intra în Anul Nou.
Dar scăpa-vom de nevoi,
La intrarea în cavou.

Ștefan BOBOC

Sfaturi de revelion

I-a spus soața: "Azi măcar,
Să nu bei ca un măgar!"
Vrând plăcere ca să-i facă,
N-a băut nici pic... de apă!

George EFTIMIE

Un bețiv la revelion

A-ndurat un an de chin
Și-a băut ultimul ban,
Iar acum, înnoată-n vin
Ca să treacă peste... an.

Constantin VOICILAȘ

După revelion

Pus vecinul pe scandal,
Când i-am zis că-i animal,
L-a pus dracu și ispita
Să-mi dea două... cu copita!

Eugen COȚA

Iarnă grea

N-a nins, și totuși iarna-i grea,
Căci prețurile-s foarte mari
Și-a viscolit a vreme rea,
Cu noi "aleși", cu demnitari.

Dan CĂPRUCIU

Negustorul și iarna

E înfundată strada – gata!
C-a nins de seara până-n zori;
Aș da zăpada, cu lopata,
Dar nu găsesc... cumpărători.

Ion RUSE

Iarna

Sorbind iarăși din licoare
O destăinuire-mi face:
"Gerul, de un timp încoace,
Arde rău la buzunare".

Gheorghe GHEORGHE

Iarnă "grea"

Tot bag lemne și carbuni,
Hornul sună ca o goarnă,
Culmea, peste nouă luni,
Se va naște-o nouă iarnă!

Mihai SĂLCUȚAN

Iarna, prin sălile de așteptare...
Zgribulit peste măsură,
Într-un colț, lângă fereastră,
Un bătrân doinea din gură:
"Primăvară, mama noastră!"

Marcel TĂCIUNE

Iarna

Unii vorbesc despre ea
Cum că este tare grea,
Alții spun că e ușoară
Dacă ai vin în cămară.

Ionel JECU

Iarnă basarabeană

Ninge,-albind mizeria,
Bate viscolul în uși-
A venit Siberia!
După noi ori după... ruși?!

Efim TARLAPAN

Autonivelare

Când iarna grea, perseverentă,
Covoare-așterne pe sub plop,
E lumea mai inteligentă...
Căci proștii nu mai dau în gropi!

Valentin DAVID

Reproș iernii

Nu vreau să vin, acum, cu plângeri,
Dar IARNA-și dă, degeaba, fumuri,
Căci, alungată dintre îngeri,
Zăpada a ajuns... pe drumuri!

Janet NICĂ

Simpatie și respect pentru Asociația C.A.R.P. „Elena Cuza”
și Președintele Asociației

Doamnelor Președinte,

La solicitarea dumneavoastră am făcut un plugușor (așa cum m-am priceput) pentru C.A.R.P. și am tratat problema la modul general pentru că nu am omărmuit, nu cunosc tot personalul și nu și curvic să neglijez pe nimeni, fiindcă fiecare este important în sectorul lui.

Dar, din simpatie și respect pentru dumneavoastră am făcut și „Plugușorul Președintelui” însă acesta este personalizat și a funcționat aspecte mai directe, fără ironie și cu simpatie.

Eu vi-l trimis, cititi-l și hotărâți singuri fiindcă se referă la persoana dumneavoastră.

Dacă credeți că-i bine, publicați-l în revistă, dacă nu, și considerați conținutul prea personal, atunci considerați că sunt primul dvs. vrătos la ființele acestui an și-vi rămânem elator, conform tradiției, e-un colac și e-un pitac.

La mulți ani!

Cu multă considerație,

Alexandrina Pascel

PLUGUȘOR pentru Asociația C.A.R.P.

Prof. **Alexandrina PASCAL**

Haideți frați și voi cumnați,
Sculăți toți ca să urăți
Căci românul așa știe,
Chiar de-i vârful de pandemie,
Nu se lasă trântit jos
De un virus păcătos!

Masca jos! Și-n gura mare
Hai să facem o urare
Pentru anul care vine
Cu speranța în mai bine,
Întâi ne dezinfectăm
Și începem să urăm:

Gând bun pentru fiecare
De la „Casa” asta mare
Care an de an tot crește
Ca voinicul din poveste
Și din drum nu se abate
Chiar dacă-i „necesitate”.

Talanca face alai,
Tragem zdravăn din buhai
Și urăm la fiecare,
De la mic – la cel mai mare,
Nu așa, la întâmplare,
Păstrând strictă distanțare,
C-apoi, dacă nu, fârtate,
În loc de mere domnești
C-o amendă te trezești!

Iarna rece se-ntețește,
Plugușorul se pornește,
Bradul-și cerne cetina,
Noi respectăm datina
Chiar dacă rău ne-a lovit
Blestematul de covit.

Hai, dar, să ne bucurăm
Să hăim și să urăm
Echipa CE-A-RE-PE
Alta ca ea, zău, nu e!
La ei totul merge bine
Ca în stupul de albine
Controlați, luați aminte,
De un strașnic președinte

Și-ndrumați cu drag și spor
De Consiliul Director.

Mut plugul și trag o brazdă,
Ca să fiți cu toții gazdă,
Prin birouri, prin sectoare,
Vin să ur pe fiecare
Și le dau o notă mare
Pentru cât s-au străduit
Și câte-au înfăptuit!
Sponsori, colaboratori,
Membri – mici sau seniori –
Plugul meu cu boi plăvani
Vă urează „La mulți ani”!
Să scăpăm de pandemie,
Bine iarăși să ne fie!
Foaie verde, foaie lată
Bine mai era odată,
Frunză verde iasomie
Să sperăm c-o să mai fie!

La sfârșit de urătură
Trageți o chiuitură
Și o brazdă prin ocol
Fără paracetamol.

Am urat cu mare drag
Și mi am lăsat boi-n prag,
C-am venit ca să îmi dați
Și fasole și cârnați,
Dar dacă n-aveți bucate
Dați-mi și dezinfectante
Iar colacul și un ban
Să mi-l trimiteți „on-line”!

Aho, aho, plăvani bogheți,
Iar voi să hăiți, băieți!
Hăăăăi!

Aho! aho! dom' Necerlai,
Am și clopot și buhai
Și-am venit în bătaură
Că să-ți fac o urătură
Pentru anul care vine,
Fiindcă-n el care-a trecut
Fapte bune ai făcut
Dar, dacă gândește în bine,
N-ai făcut și pentru tine.

Su concediu ai umblat,
Prin deltă ai colindat,
Însă vezi, nu e frumos,
Că tot singur te-ai întors.
Vezi, în anul care vine,
Fă, așa cum se cuvine
Să ai zice bunăoară
Să vâneze o căprioară,
Nu așa, de agrement,
Una de apartament.

Și îți mai urez, creștine,
Să ai parte doar de bine
Familia să-ți trăiască,
Nepotii să te iubească
Și chiar placă vrei, nu vrei,
Din dorința lui Dumnezeu,
După ultima mezină
Să urmeze o duzină!

Tu munca de presedinte
Să fii cum ai fost mereu:
Rezolvând orice problemă
Și puternic - ca un leu!

20 etepe ducă,
Noul an să vă aducă
Bucuri și sănătate,
Cămări pline cu bucate
Mități de „necesitate”,
Sănătoși mereu să fiți
Și acum, cu toți, hăiti Hăăă!

Și-u final, ce să mai spun,
Ca să nu vă indispu?

Pandemia, bat-o vina,
Mite, asta-i cu pricina,
Trebuie să te gândești
Nu poți merge la ferestă
Și colacul să primești?

Dar eu ur de la distanță
Și am am nici o speranță
Să-mi clati mere și corrig
Chiar de-am înghețat de frig
Și fac legea respectată
Stând de fecce luni mascată!

Clopotel, tălângi, butnai
La mulți ani, domnu Mihai
Hăăă! AHO!

Parh-

av. Ioan CIOBANU

Din Sala Pașilor Pierduți

Stagiarul și... metafora

Eram proaspăt... stagiar (Eheu! fugaces... labuntur anni)!... Proaspăt stagiar și tot atât de... proaspăt angajat într-un dosar penal (până atunci fusesem repartizat numai din oficiu; deh, soarta stagiarelor).

De data aceasta... altă făină se măcina la moară... alte pretenții.

Clientul meu, un moșulică de vreo 60 și ceva de ani, fost gestionar la magazinul sătesc dintr-o comună limitrofă Bârladului, era trimis în judecată pentru neglijență în serviciu și... puțină delapidare.

Curios era faptul că, deși prejudiciul se ridica la vreo 10.000 de lei, inculpatul se afla în stare de libertate (pe atunci „practica” era ca în asemenea situații inculpații să fie trimiși în judecată în stare de arest).

Starea lui de libertate nu mă liniștea pentru că mai aveam de trecut un hop: instanța. Îmi garanta cineva că judecătorul nu-i va aplica o pedeapsă cu... executare? (având în vedere aceeași... practică, executarea pedepselor în penitenciar fiind... **regula!**).

Unde mai pui că în timp ce eu mă dădeam de ceasul morții să găsesc o modalitate de apărare care să-l salveze de iminenta **pușcărie** („practica constantă” bat-o s-o bată!) un coleg, a cărui malițiozitate era arhicunoscută, de câte ori mă vedea, de atâtea ori mă „asigura” că-l voi scăpa, dar îl voi scăpa... înăuntrul!...

Chinuit de întrebări (și de frică) mă duc la dl. av. Brebu (Fie-i țărâna ușoară!) al cărui stagiar eram, să-i cer părerea.

– Ce mă fac maestre? Dosaru-i... beton! Situația de fapt stabilită cu exactitate, probele legal administrate, încadrarea juridică... după carte! Nici o fisură, nimic de... speculat în favoarea clientului... Hmm, ce fac?

– Jane, dacă dosarul n-are nici o hibă n-ai ce să faci... mergi pe... **circumstanțiere**, îmi răspunde maestrul.

Trebuie să vă spun că prin „circumstanțiere” se înțelegea a face „profilul social-moral” al inculpatului, evidențiind în fața judecătorului: lipsa antecedentelor penale, conduita la locul de muncă, în familie și societate, atașamentul și dragostea față de interesele societății socialiste, numărul copiilor... **minori** etc.

Aceasta era apărarea pe care erai nevoit s-o faci **insistând** mai ales pe numărul copiilor... **minori**.

– Maestre, știi asta, cartea lui Grigoraș („Individualizarea pedepsei” de Justin Grigoraș – n.n.) nu mi-e de loc străină, numai că lumea s-a saturat să tot audă cât de cuminte a fost inculpatul înainte de săvârșirea infracțiunii, cât de mult își iubește familia, cum a cules el spice când era pionier, cum a ajutat o bătrânică să treacă strada, cum...

– Flăcău, mă oprește dl. Brebu, termină cu ironiile și axează-te pe profilul social-moral al inculpatului pentru că are importanță la individualizarea pedepsei... parcă spuneai că nu-ți este străină cartea lui Grigoraș.

Ziua procesului.

Judecător: d-na Straton (Dumnezeu s-o ierte!), o judecătoare de o distincție deosebită și o ținută profesională pe măsură. Emoții cât... casa, dar aveam **un as** în mână... moșul avea 7 copii... șapte băieți!

Mi se dă cuvântul. Liniște desăvârșită.

După ce-i fac inculpatului un portret „ca la carte” (am simțit asta din atenția cu care m-a urmărit președinta și din liniștea în care m-a ascultat lumea din sală) în final, scot „asul” din mână și adresându-mă judecătoarei, concluzionez:

– În final, vă rog să aveți în vedere faptul că este tată a... **7 copii!**...

– Sînt **minori**? mă întreabă prompt judecătoarea.

A căzut cerul pe mine... de unde minori? Toți erau la casele lor, cel mai mic era de-o seamă cu mine... pentru instanță ar fi avut relevanță dacă erau minori.

– Nu, răspund eu aproape sfârșit...

– Și-atunci, ce relevanță mai are?... mă-ntreabă iar judecătoarea, sfredelindu-mă cu privirea...

Doamne, cum ies din încurcătură?

– Într-adevăr, nefiind minori... nu are relevanță... dar, am învederat instanței faptul că are 7 copii tocmai pentru a dovedi că acest om nu a trăit pe pământ **ca un pom... sterp**, am mai spus și m-am așezat.

După ce i-a dat ultimul cuvânt inculpatului instanța a suspendat ședința.

Emoționat sau speriat de gafa făcută (uitasem că băieții clientului nu mai erau minori) îl văd pe dl. av. Șovărel (plecat de mult dintre noi) îndreptându-se spre mine cu mâna întinsă:

– Jeanó, te felicit pentru... **abilitatea literară** de a ieși din... cline... (maestrul era întotdeauna prețios în exprimare).

M-am mai liniștit.

A doua sau a treia zi eram pe holul judecătoriei (pe „șantier” cum spunea dl. Brebu) în așteptare de... clienți... Deodată văd că se deschide ușa de la cămăruța în care funcționa comisia de la Legea 18/68 și-n pragul ușii apare d-na Straton care mă invită până la dânsa, așteptându-mă cu ușa deschisă.

După ce-am intrat, o văd că trânteste ușa și îndreptându-se spre mine începe:

– Măi drace, când ți-oi trăsnii una...

– Stați doamnă, ce-am făcut? o întreb.

– Ce mă, dacă eu n-am copii înseamnă că **am trăit** pe pământ ca un **pom sterp**?

M-am blocat; de unde să știu eu că doamna nu avea copii?

– A fost o **metaforă** doamnă... încerc eu să mai repar ceva...

– Metaforă, ai? Metaforă?... **leși!** Și ține minte: să-ți iasă din cap metaforele!

N-am mai așteptat altă invitație; am țâșnit din cămăruță ca o săgeată.

...Nici astăzi nu știu dacă mi-au ieșit sau nu metaforele din cap.

O insignă și o medalie bârlădeană mai puțin cunoscute

Florian PRICOP

Bârladul a fost cunoscut din vechime și prin meșteșugarii săi: pieptănari, blănari, cojocari, tăbăcari, curelari, ciubotari, abagii, caretași, dulgheri, dogari, fierari, căldărari, cărămidari, olari, mai târziu adăugându-se noi meserii: croitori, ceaprazari, tapițeri, cofetari, mezelari, brutari, ceasornicari, tinichigii, tipografi etc.

În anul 1888, la Bârlad, pe lângă alte societăți existente, fie cu profil religios, fie cultural sau economic ia ființă o nouă societate care s-a făcut repede cunoscută și care a contribuit la dezvoltarea relațiilor de breaslă meșteșugărească și comercială.

Condițiile grele de muncă, lipsa unor măsuri de protecție a muncii în caz de boală, accidente, bătrânețe au făcut ca și la Bârlad să apară, încă din a doua jumătate a secolului XIX, necesitatea organizării acestor meseriași. Astfel, în data de 2 iunie 1888 a luat ființă societatea „Meseriașul”, urbea Bârlad și o alta „Societatea meseriașilor și comercianților români”. Aceste societăți, unite în una singură mai târziu, au desfășurat o activitate rodnică, având drept scop principal întrajutorarea reciprocă în caz de boală, invaliditate, bătrânețe, șomaj etc. Deși întruneau laolaltă pe toți salariații (meseriași, comercianți etc) puteau fi considerate asociații muncitorești, prin faptul că din fondurile adunate din cotizații, serbări câmpenești, baluri etc ajutau pe cei care aveau nevoie la boală, bătrânețe, căsătorii etc. Pentru a marca înființarea societății s-a hotărât confecționarea unei frumoase insigne care să cuprindă elemente care defineau rolul acesteia.

Insigna societății are formă ovoidală, cu dimensiunea de 49 mm înălțime și 39 mm lățime. Exteriorul piesei, de o parte și de alta, este format dintr-o cunună de laur în partea stângă și de stejar în partea dreaptă. Deasupra, între cununi este un vultur cu aripile desfăcute și cu o cruce în cioc. În câmpul central al insignei, pe un scut se găsesc două mâini strânse în semn de solidaritate. Deasupra lor sunt două semne masonice: echerul și compasul, iar dedesupt cuvântul „FILANTROPIE”. De jur, împrejurul scutului, este o curea cu cataramă, închisă pe care scrie: „SOCIETATEA „MESERIASUL” URBEA · BARLAD”. În partea de jos, pe mijlocul insignei, între cele două cununi, în plan vertical este scris „JUN 1888”. Insigna este executată prin ștanțare la rece, din alamă, cu o grosime de 1 mm. Pe

spatele insignei este alămit un ac lung de prindere, de 45 mm. Nu se cunoaște tirajul acestor insigne.

La 25 de ani de la înființare, 2 iunie 1913, societatea bate o medalie din aluminiu, cu toartă, având diametrul de 33 mm și o grosime de 2 mm. Pe avers găsim aceleași două mâini strânse. Pe margine, între două cercuri concentrice a fost trecut textul „SOCIETATEA MESERIAȘILOR ȘI

COMERCIANȚILOR ROMÂNI · BÂRLAD · Pe avers, în câmpul central al medaliei a fost gravată cifra romană XXV, înconjurată, de o parte și de alta, de cununi de laur, sub care este trecută data de „2 Iunie 1888 – 1913”. Pe contur a fost trecut textul „SERBĂTOAREA ACTIVITĂȚII SOCIETĂȚII”. Nici în acest caz nu se cunoaște tirajul, în schimb se știe că o parte din aceste medalii au fost placate cu argint.

Medalia este menționată în ISTORIA ROMÂNEASCĂ PRIN MEDALII, având ca autor pe Constantin Pașilea, o cronologie a medaliilor românești de la Voievodul Iancu de Hunedoara la Regele Mihai.

Poate fi singurătatea o povară?

Daniela TEODORU

Specialist în kinetoterapie
și motricitate specială

*„Rămas singur, doream să fiu cu alții. Fiind cu alții
și nereușind să mă integrez în atmosferă, preferam să
rămân singur.”*

Octavian Paler

..., normal că da!!! Totul ține de modul cum reușește fiecare să-și gestioneze dorințele, sentimentele față de ei înșiși, față de cei dragi. Dar cel mai greu și mai apăsător, lupta cu singurătatea se dă în preajma sărbătorilor.

Bine ne-am regăsit, dragii mei!

Un subiect sensibil, dar se întâmplă și trebuie să fim sinceri, să recunoaștem și să îndrăznim să vorbim și despre așa ceva. De ce nu?!

Știm foarte bine că la unele persoane trecute de o anumită vârstă și singure în locuința lor, foarte greu le intri în voie. Sunt mai tot timpul agitați, mofturoși, sensibili, nimic nu le convine.

Ei bine, da, dragilor, în acele momente în care sunteți un pic mofturoși, deveniți pentru cei dragi adevărate poveri.

Oare se merită? Se merită să creați un disconfort al liniștii pentru câteva zile, zile care oricum trec foarte repede? Se merită să-i amărâți pe cei dragi doar pentru faptul că rămâneți singuri în acele zile?

Clar că nu! Și totuși se mai întâmplă în unele case. De ce oare? Simplu! Din simplul fapt că amintirile nu vă lasă. Ați fost persoane independente, ați făcut ce-ați vrut, v-ați pus pe primul loc totdeauna, ați trecut prin viață mai ușor. Și, odată cu înaintarea în vârstă ați constatat că ușor, ușor, deveniți dependenți de alții.

Greu de acceptat pentru unii dintre dumneavoastră. Și știți de ce? Din simplul motiv că nu vă acceptați vârsta. Toată viața v-a plăcut să ieșiți în evidență, să fiți observați, să fiți auziți. Dar în spatele tuturor acestor lucruri, putem recunoaște foarte ușor frustrările dumneavoastră. Frustrări pe care nu ați reușit să le rezolvați. Iar de la o anumită vârstă, chiar nu mai ai cum, e foarte greu, imposibil.

Toate aceste stări pe care unii dintre dumneavoastră le dezvoltați, nu pot duce decât la declanșarea anumitor boli, mai ales acele boli pe fond psihic. Și este atât de ușor să le evitați, dar îndârjirea din dumneavoastră nu vă lasă. Cum adică să fie regulile altora și nu ale dumneavoastră? Recunoașteți! Nu?! Genul acesta de persoane le mai putem recunoaște și prin mesajul pe care au ei grijă să-l transmită: „Așa cum am avut eu grijă de

ei, așa și ei acum, să aibă grija mea!”

Nu-i mai interesează că au familiile lor, că au servicii și nu reușesc să vină la comandă, că prioritățile lor s-au schimbat, pot fi altele... nimic, doar ei și atât.

Ei bine, nu prea se mai poate și pentru acei copii, această sarcină este foarte greu de dus, chiar se simt împovărați.

Mie personal, îmi sunt foarte dragi și-i iubesc pe acei părinți care încă își mai alintă copiii trecuți și ei de-o anumită vârstă. Acei părinți care nu-și spun durerile și mai tot timpul îi auzim spunând că treburile sunt bune și să stăm liniștiți, că ei încă se mai descurcă.

Ce poate fi mai frumos și mai norocos decât să ai asemenea părinți care nu-și doresc să fie poveri pentru copiii lor? Sunt acei părinți care în viață au muncit cinstit, au fost corecți și onești. Mă pot număra printre copiii norocoși, printre copiii care au primit cea mai frumoasă moștenire – bunul simț, moștenire pe care am reușit să o transmit mai departe la modul cel mai frumos și cel mai elegant.

Fiți buni!

Sărbători liniștite vă doresc!

La mulți ani!

prof. Neculai CURELEA

Bucate tradiționale în sărbătorile de iarnă la români

Sărbătoarea Anului Nou în spațiul carpato-ponto – danubian s-a oprit la trei date diferite de sfârșit și început de an: Crăciunul, Anul Nou și Boboteaza.

În cele ce urmează, am de gând să vă informez despre unele tradiții și rețete care umplu, de secole și an de an, cămărilor românești la început de iarnă.

Porcul e animalul nostru național, nu duioasa și inerta Mioriță! O fi oaia sursă constantă de miei, transumanță, lapte, lână și legende, dar în România numai cine are porc în bățatură iese din iarnă! Tăiatul, împărțitul, săratul, afumatul sunt treburile bărbaților. Gospodinele și copiii gătesc. Și ce-or putea găti din porc, imediat după tăiere, decât caltaboș, cărnați, sângerete, tobă, piftie, chișcă, jumări, carne în untură la borcan și ce le-o mai veni în minte, căci nici cultura asta a porcului nu e simplă - șunci fierte, înfumegate, coapte, slămini afumate, în saramură, fierte, cu boia, șorici cu sare, nu s-aruncă nimic. (după Ghinoiu, pagina 126)

Preparatele din carne de porc de pe masa de Crăciun fac parte din tradiția culinară a poporului român. Chiar dacă rețetele tradiționale diferă de la o regiune la alta, de pe masa de Crăciun a românilor sunt nelipsite preparatele menționate mai sus.

Tăierea porcului înainte de Crăciun și folosirea cărnii pentru pregătirea preparatelor este o tradiție străveche. Masa de Crăciun este cea mai bogată de peste an, iar carnea de porc, „vedeta” sezonului. Gospodinele se pregătesc cu câteva zile înainte de Crăciun pentru a avea parte de bucate alese la masa festivă. Vă prezentăm în

cele ce urmează câteva dintre mâncărurile tradiționale de Crăciun, nelipsite de pe masa de Crăciun.

Sarmalele

Crăciunul nu este Crăciun dacă de pe masă lipsesc sarmalele. Compoziția se face cu carne de porc și se învelesc cu varză murată sau viță de vie. Bucătarii recomandă ca sarmalele să fie fierte în oală de lut, pe marginea sobei sau pe plită, la foc mic, să se pătrundă cum trebuie. În mijlocul oalei este de preferat să punem un os afumat, pentru a da savoare sarmalelor.

Salata de boeuf

Este un fel de mâncare tradițional românească, derivată din salata Olivier, numită și rusească în alte țări. Salata de boeuf cuprinde legume și cubulețe mici de carne legate cu maioneză. Deși gospodinele obișnuiesc să folosească carne de pasăre, pentru salata de Crăciun este recomandat cotletul de porc.

Piftia (răcitura)

Preparată din cap de porc, picioare, limbă, urechi, șorici, piftia este nelipsită de la masa tradițională de Crăciun. O piftie de clasă trebuie să îndeplinească o serie de condiții: să fie limpede, închegată bine, gustoasă, plăcut aromitoare, fără grăsime deasupra (degresată), cu carnea dezosată, zeama să depășească cu 1-2 cm bucățile de carne, pe cât posibil frumos ornată, nesuținută cu gelatina din comerț.

Toba

Este un adevărat deliciu culinar al mesei de Crăciun. La prepararea ei se folosește stomacul sau un maț gros de porc/vită, iar pentru umplutură se folosește carne de la picioarele și capul de porc, rinichi, inima, limba, urechi, șorici și condimente.

Chișca

Este un alt preparat nelipsit în această perioadă a anului. Rețetele diferă de la o regiune la alta. Dacă în Moldova se prepară din carne tocată de porc și orez, în zona Transilvaniei chișca se face din carne, păsat și sânge de porc.

Caltaboșii

Se prepară din măruntaie și carne grasă de porc și orez. Compoziția se pune în mațe groase de porc, spălate bine cu apă și oțet.

Cârnații

Preparați din carne macră din porc, cârnații fac parte și ei din tradiția de Crăciun. Compoziția diferă în funcție de gustul gospodinelor, însă carnea de porc este nelipsită.

Friptura de porc

Gătită la cuptor, ceun sau la grătar, friptura de porc este nelipsită de pe masa festivă a Crăciunului.

Ciorba de perișoare

I se mai spune și zeama limpede de pe masa de Crăciun. Perișoarele se pregătesc din carne de porc, ceapă, orez și condimente. Se acrește cu borș sau cu moare, în funcție de zonă. Se poate folosi și smântână slabă.

Cârnați cu varză călită

Se prepară din cârnați afumați, varză murată, untură și piper.

Ciorbă de cârnați și zeamă de varză

Ciorbă de potroace

Se prepară din măruntaie de păsări, zarzavat și se acrește cu zeamă de varză sau de murături.

Gâscă pe varză călită

Tochitură de purcel cu brânză de oaie

Cozonacul

Pe lângă deserturile moderne, cozonacul (cu nucă, stafide sau rahat) rămâne o tradiție pe masa de sărbătoare a românilor. Aroma cozonacului scos din cuptor este inconfundabilă.

Notă:

Pentru fiecare preparat culinar, există rețetă anume în cărțile de bucate sau pe site-urile culinare.

Friptura nu poate să lipsească de pe masa de Crăciun. Dacă vreți o variantă sănătoasă a fripturii de porc, vă propunem să adoptați doar rețetele la cuptor și să renunțați la garnituri în favoarea condimentelor. Pentru fripturile la grătar, ce se gătesc într-un timp scurt, este recomandată condimentarea cărnurilor, adică, folosirea unui amestec de mirodenii, ierburi și sare, cu care se freacă bucățile de carne. Acestea conferă aromă fripturilor, dar nu frăgezesc carnea. Marinarea este recomandată pentru frăgezirea cărnii de porc și pentru rețetele în care timpul de gătire este mai lung, așa cum e rumenirea în cuptor.

Cotletul de porc, succulent, cu urmă subțire de grăsime și cu carne fragedă este una dintre cele mai adorate fripturi. Toată bunătatea unui cotlet de porc stă în stratul mic de grăsime aflat în jurul cărnii. Profitați de gustul unic pe care îl poate da fripturii și nu îl îndepărtați de la început. Dacă vreți, scăpați de el, numai după ce ați rumenit carnea sau după ce o scoateți din cuptor.

Aproape toate rețetele spun: puțină sare și piper, ca să nu strici gustul cărnurilor. În cazul cotletelor se pare că regula e cu totul alta: multă sare și mult piper. Atât de multe, încât să facă o crustă perfectă atunci când sunt puse la cuptor. Nu aruncați carnea direct în tigaie, pe grătar sau în cuptor, imediat ce ați scos-o din frigider. Lăsați cotletele să stea la temperatura camerei timp de 30 de minute. Asta pentru că, o carne prea rece se va găti prea tare la exterior, în timp ce interiorul rămâne încă rece și crud.

Orice friptură bună începe pe aragaz și se termină în cuptor. Iar regula e valabilă și în cazul cotletelor. Secretul, când le prăjești puțin în tigaie, cât să le păstrezi la interior sucurile și să formezi o crustă aurie la exterior, este să ai tigaia extrem de încinsă. Asta înseamnă că veți obține rapid efectul auriu dorit la exterior, pentru ca apoi să pui tigaia la cuptor și să lași temperatura blândă să pătrundă carnea bine în interior.

SUGESTII DE MENIU FESTIV DIN PARTEA GUVERNULUI

În funcție de numărul, tipul și vârsta invitaților, puteți opta pentru o multitudine de rețete. Important este să le asociați inteligent între ele. Nu gătiți aperitive orientale, fripturi tradiționale și deserturi moderniste, ci încercați să le articulați într-un concept unitar, potrivit cu gusturile invitaților. De regulă, musafirii, chiar și cei tineri, sunt tentați să guste produse și preparate tradiționale, care rezonază cu perioada Crăciunului. Cu toate acestea, și în același timp, invitații sunt tentați să încerce ceea ce nu găsesc acasă. E un bun moment să-i surprindeți.

Vă prezentăm mai jos o listă de sugestii, clasice și moderne, din care puteți alege.

Aperitive reci

Avangarda oricărei mese din perioada sărbătorilor de iarnă rămân aperitivele reci. Preparați-le din timp pentru

a le avea atunci când musafirii, poftiți și nepoftiți, vă bat la ușă.

- piftie de pasăre;
- paté de ficat;
- salată de boeuf;
- ouă umplute cu paté de ficat de pasăre;
- ouă umplute cu limbă de vită;
- rulouri cu somon și brânză;
- pogăcele cu jumări de porc;
- paté de somon afumat;
- blini cu smântână și caviar;
- tartine cu somon și cremă de brânză;
- tartine cu cremă picantă de brânză.

Aperitive calde

Aperitivele calde completează masa plăcut, în special dacă musafirii sunt înfrigurați după drumul prin zăpadă. Optați pentru aperitive calde care se pot găti din timp, păstra la cald sau reîncălzi.

- roșii umplute cu spanac și muguri de pin;
- roșii umplute à la grec;
- chifteluțe din carne cu verdeață;
- cârnăciori prăjiți;
- creveți în foietaj;
- creveți picanți cu portocale;
- tartine cu brânză la cuptor;
- ciuperci umplute cu brânză, șuncă și roșii;
- ouă scoțiene.

Supe și ciorbe

Supele și ciorbele de Crăciun sunt mai degrabă complementare într-un meniu și se caracterizează, în mod tradițional, prin folosirea legumelor de toamnă și a cărnii de porc, crudă sau afumată. Dar opțiunile nu se opresc aici. Puteți servi cu succes orice supă cremă, supele cremă fiind ușor de servit și reîncălzit. Încercați de asemenea:

- ciorbă a la grec;
- ciorbă de perișoare;
- ciorbă de potroace;
- ciorbă de vită;
- ciorbă de pui cu tarhon;
- borș de cocoș;

Sarmale

Un loc aparte în meniul de sărbători și în sufletul românilor îl reprezintă sarmalele. Înlocuiți carnea de porc crudă cu cea afumată, varza dulce cu varza murată și, opțional, orezul cu păsat – pentru a abține sarmale de sărbătoare.

Bonus, adăugați la fierbere, un ciolan afumat de porc pentru a elibera aroma sa desăvârșită.

Rețeta de bază a sarmalelor în oala de lut, pas cu pas, o găsiți în cărțile de bucate și pe site-urile culinare. Înlocuiți doar ingredientele cu cele de mai sus și renunțați la roșii.

Fripturi

Carnea friptă, denumită generic friptură, se află în centrul atenției la mesele festive, și cu atât mai mult iarna,

când consumul de proteină animală crește. Puteți opta pentru una sau mai multe dintre următoarele fripturi:

- friptură de rață cu gutui;
- friptură de porc cu vin roșu;
- friptură de cocoș înăbușită;
- friptură de gâscă cu găluște și varză roșie;
- porc cu ananas;
- porc glazurat cu miere și muștar;
- mușchi de porc cu prosciutto și gorgonzola;
- pui fript cu ierburi mediteraneene;
- pulpă de miel în stil italian;
- vită cu ciuperci de pădure;
- căprioară cu fructe de pădure;
- păstrăv cu capere (în folie de aluminiu);
- homar cu creveți;

Garnituri pentru fripturi

Garniturile pun cel mai bine în valoare gustul unei fripturi astfel încât nu le lăsați la voia întâmplării. Asociați garniturile în funcție de ingredientele și condimentele pe care le conțin, astfel încât să se completeze cu cele din friptură.

- piure de conopidă;
- morcov la cuptor;
- cartofi gratinați;
- garnitură universală pentru friptură;
- cartofi țărănești;
- cartofi înăbușiți;
- legume crocante, la cuptor;
- rizotto a la milanese;
- sote de fasole verde;
- orez cu ciuperci și curry;
- conopidă gratinată;
- piure de brocoli.

Deserturi

- cozonaci cu nucă;
- cozonaci moldovenești
- cozonaci ungurești;
- cozonaci nemțești;
- tort de ciocolată cu portocale;
- tort din mousse de ciocolată;
- tort diplomat;
- fursecuri cu unt de arahide și ciocolată;
- biscuiți suedezi de Crăciun.

SUGESTII DE MENIU FESTIV DIN PARTEA SUBSEMNATULUI, PENTRU OBRAZ SUBȚIRE ȘI TEȘCHEREA GROASĂ

Felul I:

Hors d'oeuvres/ aperitive

- cocktail de crudități cu piept de pasăre;
- scobitori umplute pe dinafară;
- frunzulițe de pastramă de ied;
- babic;
- chifteluțe speciale, mărunte, din piept de pasăre;

- chou-uri umplute cu salată de vinete sau cu ciuperci cu maioneză;
- paté de ficat de pasăre în aspic;
- pateuri din aluat franțuzesc cu brânză de oi sau carne tocată;
- ruladă din piept de pasăre;
- rulouri din șuncă presată cu salată de crudități sau salată a la rus, napate în aspic;
- gogoșari umpluți cu salată a la rus sau salată de boeuf;
- medallioane de pasăre;
- drob de măruntaie.

Felul II:

- piftie diafană din cocoș, cu sos de hrean și sfeclă roșie;
- saramură de crap cu mămliguță caldă;
- saramură de pui sau de prepelițe cu mămliguță caldă.

Felul III:

- file de pește pane cu legume natur;
- curcan/gâscă/iepure cu măsline (mâncare rece).

Felul IV:

- sarmale în cuib de 5, în foi de varză murată;
- ceapă umplută cu tocătură de carne;
- praz umplut cu tocătură de carne.

Felul V – Fripturi:

- găște îndopate, umplute;
- purcei de lapte, umpluți;
- fleicuțe grăsuțe de porc la grătar;
- mușchi împănat, la cuptor;
- cârnăciori proaspeți, fragezi ca roua, la grătar;
- costișă friptă, pe varză călită, cu mămliguță caldă.

Garnituri:

- plăcintă de cartofi;
- cartofi pai;
- pilaf de orez cu ciuperci;
- ciuperci sau ghebe marinate;
- cartofi Ducesa;
- ciuperci sote;
- fasole verde sote;
- salată de crudități;
- murături asortate;

Felul VI – Desert:

- cozonaci moldovenești pântecoși;
- tort de ciocolată;
- tort cu cremă fină de mere;
- tort diplomat;
- ecleruri cu cremă de vanilie;
- chou-uri cu cremă de vanilie;
- jeleu de șampanie multicolor;

Felul VII – Împotriva mahmurelii

- ciorbă reparatorie de potroace – să sară căciula;
- ciorbă de burtă;
- ciorbă de cârnați cu zeamă de varză.

Felul VIII – Băuturi (tărie, vin, răcoritoare)

- café frappe;
- rachiu de calitate;
- coniac;
- vișinată de om gospodar;
- vin nobil alb+roșu;
- șampanie;
- răcoritoare;
- bere de calitate;
- lichioruri de casă;
- cafea naturală.

BUCURIILE MELE...

Serghei COLOȘENCO

Anul 2020 se încheie, rebusist pentru mine, cu apariția numărului 55 al revistei „Labirint” pe luna noiembrie. În revistă, în cele 24 de pagini, apar semnăturile a 41 de autori de careuri,

Medie Mixtă nr. 1 Sighișoara, și foștilor dascăli, din care cităm: „Am încercat, prin această plachetă, să vă prezint preocupările mele, dar și de colegilor de grup rebusist, munca

împreună cu Dumitru M. Ion, a „Noptilor de poezie de la Curtea de Argeș”, este „subiectul” plachetei cu nr. 166 a *Bibliotecii Rebus*. Careurile și enigmaticele sunt inspirate din cărțile poetei, dar și din aprecierile făcute de Aurel-Ioan Pop, Constantin Ciopraga și Alex Ștefănescu.

*

Următorul număr al „Bibliotecii Rebus”, 167, este dedicat poetului ucrainean Taras Șevcenko. În cele 28 de pagini dezlegătorii sunt inițiați în creația lirică a „Marelui Cobzar”. Un inspirat comentariu l-a semnat Mihail Sadoveanu.

enigme, poezii, comentarii, aforisme din 26 de localități; unul dintre colaboratori, Adi Botea, locuiește în Dublin, Irlanda. De remarcat sunt cele două pagini de poezie ale dr. Nicolae Andronescu, din Timișoara, și ing. Eugen Deutsch, din Iași.

*

Cu ceva întârziere prezint placheta rebusiștilor din Râșnov, de la Rebus Grup „Cetatea”. Publicația, în 28 de pagini, a fost realizată de Olimpiu Langa, împreună cu Mihai V. Matei, Dan Ion Matei, Marian Stanomir, și cu materiale ale regretaților Ion Tohănenau și Iancu Oltean. Placheta omagială cuprinde careuri cu titluri florale, începând cu anemonele și încheindu-se cu zarnacadelele, în ordine alfabetică. Ideea i-a aparținut lui Olimpiu Langa, care a vrut s-o prezinte ca o „carte de vizită” foștilor săi colegi de liceu de la Școala

noastră și strădania de a stârni curiozitatea dezlegătorilor împătimiți ai problemelor rebusiste.”

*

Poeta Carolina Ilica, organizatoare

Taras Șevcenko (1817-1861), poet și pictor, rapsod național și făuritor de limbă poetică este prezent cu careuri, cu fantezii și cu enigme evidențiindu-se talentul.

*

Am lăsat la urmă volumul parodic „Luceafărul de pe deal” al lui Janet Nică, trimis din Zăval, Dolj, la 26 noiembrie 2020.

Autorul face o precizare la începutul cărții amintind de parodiile „din cele mai vechi timpuri”, ca

nimeni să nu considere „parodiarea „Luceafărului eminescian să nu pară o împietate.”

Prefața volumului este semnată de dr. Elis Râpeanu, care-și încheie prezentarea astfel: „...această parodie, pe care la început, fără s-o parcurg în întregime, o priveam cu suspiciune, merită toate laudele.”

În replică – așez în pagină, alături de cartea lui Janet Nică, volumul meu „Luceafărul” în rebus.

*

La final de an 2020, urez cititorilor și dezlegătorilor, știuți și neștiuți, Sănătate și o reîntâlnire în 2021.

LA MULȚI ANI!

Viața noastră

ECOURI

În revista satească de știință și cultură „Întrezăriri” ce apare la Pârscov, Buzău, la numărul 32, decembrie 2020, redactorul-șef, scriitorul Gheorghe Postelnicu prezintă „Cărți și reviste primite la redacție: numărul 44 al publicației „Viața Noastră” ce „expune pe coperta I o sugestivă compoziție fotografică însoțită de aforismul: „Ce sunt eu vei fi și tu, ce ești tu am fost și eu!” Cu trimitere la editorialul profesoarei Livia Andrei („Tinerețe fără bătrânețe”) și la alte articole tematice: „Pe cei în vârstă, ca pe părinți, să-i cinstești!” (Daniel Olteanu), „Declarație de fericire” (Florentina Loredana Dalian), „Să ne iubim seniorii!” (Marinel Gîlcă), „Sertarul cu amintiri – bunica” (Carolina Boroș), „Bătrânii trăiesc prea mult și este un risc pentru economia globală, trebuie făcut ceva” (anchetă internațională), „Anul în care mor bătrânii” (Matei Vișniec), „Un bătrân uitat de vremuri” (Ion Dobrin), „Senectutea – capodopera înțelepciunii” (Vasilica Grigoraș), „Dacă ești sănătos, anii mulți sunt doar cifre” (Cristina Tiron), „Bunicile care ne-au crescut” (Ion Vulpe), „Confruntare cu suferința” (Vasile Chelaru), „Bucuriile mele” (Serghei Coloșenco). Am mai reținut aforisme celebre, precum: „Cei tineri spun ceea ce fac, cei bătrâni povestesc ceea ce au făcut, iar cei nebuni ceea ce vor să facă (Anton Pann), „Cel ce se teme să trăiască a început să îmbătrânească” (F. Dostoievski), „Îmbătrânirea este un obicei prost pentru care un om ocupat nu are timp” (A. Maurois), „Bătrânețea începe când începi să te temi de ea” (Al. Vlahuță), ca și înălțătoare versuri despre bătrâni și bătrânețe, de A. Păunescu, I. Pillat, Petruș Andrei, Liliana Goga, Sorin Croitoru.”

Emil Cosmin MIHAI

JOCURI COLOȘENCIENE

(apropo de insolitul volum al prietenului meu Serghei)
(acrostih)

1 autor jonglând cu largi cuvinte...
0 feerie pentru orice minte...
1 joc fecund cules din largi incinte...

Poeme mici, istețe și ciudate,
Refrene ce se cer aplaudate,
Oglinzi de-argint un pic alambicate,
Zăpezi de-odinioară, neuitate,
Ocazii rare, n vis înveșmântate...
Pilaștri la palate renăscute,
Oferte pentru proze neștiute,
Ecouri de romane cunoscute,
Miraje din tărâmurii revăzute,
Emoții noi din drumuri nebătute...

Eugen DEUTSCH

MICUȚA REBUSISTĂ

Eugen DEUTSCH

Numele fetei îl întâlnești în acrostihul fiecărui catren. Este soră geamănă cu Mara și abia amândouă au trecut pragul vârstei... de un an. Sunt nepoatele lui Florian Pricop, colaboratorul revistei „Viața Noastră”. Fetița din imagini ține în mânuțe cartea „Prietenii mei”, de Serghei Coloșenco. Autorul cărții speră ca surorile să-i calce pragul, în timp, la „Casa rebusiștilor” de la Piștoaia, Oituz, așa cum au făcut-o părinții și buncii lor. Le aștept cu drag!

Inimioara ce nutrește
Repejor să-nvețe-a scrie,
Iată că se pregătește
Să dezlege-o fantezie.

Isteață ca o rebusistă,
Râzând de ceea ce privea,
Imagina că în revistă
S-ar regăsi-n curând și ea.

Inspirată acea micuță,
Rebusistă-n viitor,
Imitând o pisicuță
Speră un faimos decor.

TRADIȚIE ROMÂNEASCĂ DE IARNĂ

(fantezie)

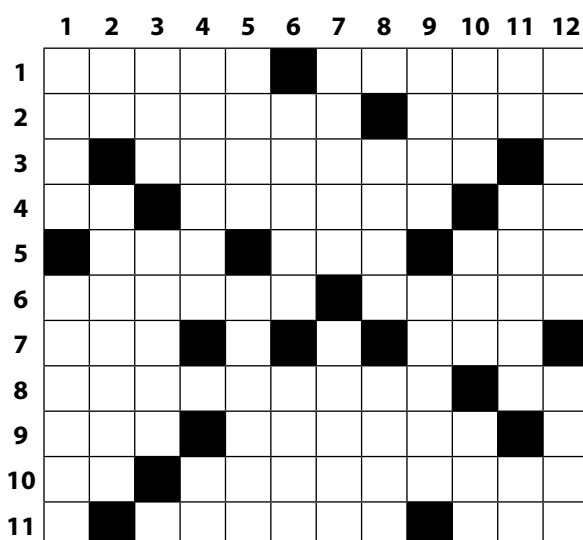
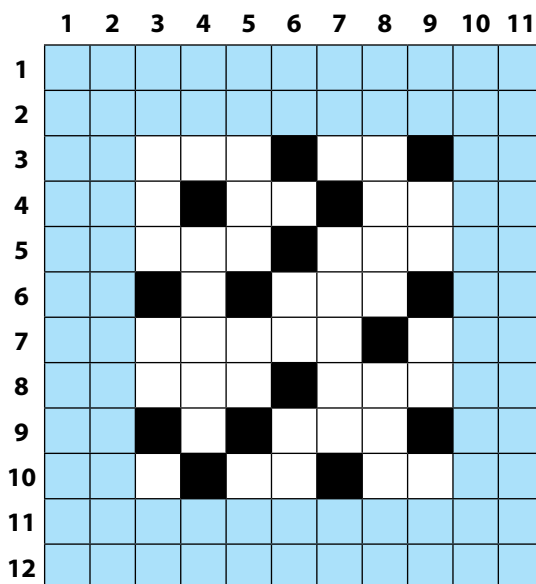
Nelu VASILE

ORIZONTAL: 1) ... 2)... 3) Stare de neliniște – Femeie de neam! – Gem! 4) Interzice jocul de table – Jumătatea tatei! – Poate avea urmări rele. 5) Deosebit de frumoasă – Volume. 6) Intrarea la saună! – Formație minieră – Esența viselor! 7) Se îndrăgostește des – Înlocuitor pentru enumerare. 8) Dințar la moară (reg.) – Aparat de ascultare. 9) Găsite la Teba! – Găunos – Nu-i nimeni în deal! 10) Pui de caprină – Intrate-n baie! – Nu trec pe la părinți. 11)... 12)...

VERTICAL: 1) ... 2)... 3) Trai – Dublura babei! – Direcția Națională Anticorupție (siglă). 4) Din neamul lui CREANGĂ – Chită de bani – Bine fără limite! 5) Scrisă din greșeli – Ring gol! – Nu pot fi primiți la serviciu. 6) Meșine! – Sate mărginașe! – Centrul Internațional al Aviației Agricole (siglă). 7) Întreite! – Lichea – Număr scurt! 8) Acrobație în gimnastică, cu picioarele unul în prelungirea celuilalt – Cea care strânge totul. 9) Băgate-n gură! – Bir pentru rebusiști! – Jumătate dintr-un pled! – Complet ardelenesc. 10)... 11)...

Dicționar: ȘRANG.

P.S.: Pornind din stânga sus în sensul acelor de ceasornic și urmând în spirală traseul rasterat, veți citi epigrama subsemnatului, cu titlul de mai sus.

BĂTĂLIA DE LA VASLUI

(10 ianuarie 1475)

Serghei COLOȘENCO

ORIZONTAL: 1) ...Înalt, numele sub care este cunoscută în istorie bătălia de la Vaslui, de la 10 ianuarie 1475, dintre oastea lui Ștefan cel Mare și turci - Afluent al râului Bârlad, unul din locurile de refugiu ale resturilor armatei turcești după bătălie, urmărite apoi de Ștefan până la Iovănești. 2) Caracterul luptei lui Ștefan cel Mare de la Vaslui - Cronicar turc ce arată în cronică sa că Soliman pașa a fost trimis de sultan „cu oastea în Moldova” și că „era o iarnă aspră, cu zile foarte geroase”. 3) Soldații ce-i urmau pe spahii (cavaleria), în mijlocul cărora se afla Soliman, comandantul lor. 4) Leșit din apă - Fenomen meteorologic întâlnit în dimineața zilei de 10 ianuarie 1475, ce acoperea lunca Bârladului și care a ținut tot timpul luptei (pl.) - Număr prim. 5) Localitate în Australia - Hăis! - Argou (presc.).

6) Alt cronicar turc, arată că vestea înfrângerii a fost pentru sultan „o știre înspăimântătoare” - Mare istoric român (1871-1940), care, referindu-se la victoria de la Vaslui, scria în „Istoria lui Ștefan cel Mare”: „în ziua aceea de marți, a desăvârșitei biruințe - cea mai mare din viața lui Ștefan și asupra celui mai puternic dușman - și miercuri, și joi, pâlcuri de vânători se ținură în urma dușmanilor”. 7) Ofițer în armata otomană (inv.) - Desigur. 8) Cucerite - Scad - ... - Din, cronicarul turc ce descrie astfel bătălia: „A fost un teribil măcel și puțin a lipsit ca să nu fie cu toții tăiați în bucăți și numai cu mare greutate Soliman pașa și-a scăpat viața prin fugă”. 9) Birlici - Acțiunea ostașilor lui Ștefan împotriva turcilor până când aceștia au fost izgoniți peste Dunăre (inf.). 10) Mihai Zamfir - Scriitor român (1880-1961), a descris lupta de la Vaslui în romanul „Frații Jderi”. 11) Ostașii lui Ștefan, luptători neînfricați în lupta împotriva turcilor - Apare Dima!

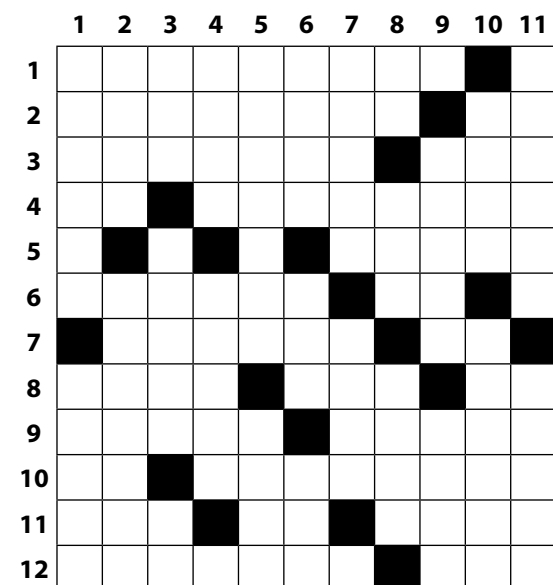
VERTICAL: 1) Dealul din apropierea Vasluiului, pe valea Bârladului, unde Ștefan cel Mare i-a așteptat pe turci într-un loc mlăștinos ce i-a permis domnitorului să-i învingă pe năvălitori - Alt nume dat lui Soliman pașa. 2) Oprea Paiu - Cronicar polon (1415-1480), are cuvinte entuziaste de laudă la adresa lui Ștefan cel Mare pentru această mare victorie: „După părerea mea, el este cel mai vrednic să i se încredințeze conducerea și stăpânirea lumii și, mai ales, funcția de comandant și

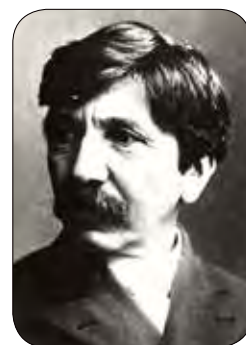
conducător contra turcilor". 3) Localitate în Japonia - Soldați din armata lui Soliman. 4) Cronicar moldovean (Grigore), care în „Letopisețul Țării Moldovei” descrie lupta de la Vaslui - Stă pe cal. 5) Scările de la car (olt.) - Luna anului 1475 când, într-o marți, pe 10, s-a dat lupta de la Vaslui (pop.). 6) Potir în formă de corn de animal - Scriitor ceh (1915-1970). 7) Ostașii lui Ștefan așezați în planul bătăliei în dreapta primei linii, înapoia valului de pământ, având securi late și sulite lungi - Hiperbola pe care au dat-o turcii lui Ștefan în toiul luptei (pop.). 8) Localitate în Rusia - Obiecte plate de bucătărie (reg.). 9) „...bătălii din istoria lumii”, cartea lui Manole Neagoe în care este descrisă lupta de la Vaslui - Volum de Mihail Kogălniceanu, îngrijit de Andrei Oțetea, în care este evocată bătălia de la Podul Înalt. 10) Început de idilă! - A lucra ogorul - Infern. 11) Listă! - Năpastă - Nicolae Iorga. 12) „Ștefan îi bătu și îi... până la Dunăre, unde mulți au fost omorâți și mulți oameni de frunte au fost făcuți prizonieri, mulți s-au aruncat în apă ca să scape în bărci și s-au înecat” (Angiolello) - „Pe... dintre cele două dealuri, pe unde aveau să înainteze (turcii, n.n.), domnul a dispus să se taie copacii și i-a întărit cu ostași și tunuri” (neart.; Nicolae Iorga).

Dicționar: LAH, OIS, DAI, LANE, DRDA, ERSI.

Contemporanii lui ALEXANDRU VLAHUȚĂ

ORIZONTAL: 1) Mare scriitor român (1852-1912), a fost împreună cu M. Eminescu și I. Slavici redactor la ziarul „Timpul”, iar cu G. Coșbuc și I. Slavici a editat revista „Vatra”. 2) Scriitor și om de știință român (1834-1895), a publicat nuvele (*Mihnea Vodă cel Rău*), pagini eseistice (*Pseudo-kyneghetics*), studii de arheologie (*Le trésor de Pétrossa*), folclor comparat (*Răsunete ale Pindului în Carpați*) și istorie literară (*Poezii Văcărești*) - Ștefan Roll (n.1903). 3) Poet român, autor de versuri diafane și nostalgice, de factură parnasiană și presimbolistă (Iuliu Cezar; 1866-1903) - Insulă daneză. 4) Bogdan Marinescu - Numele real al poetului Panait Cerna (1881-1913). 5) Folclorist finlandez (1867-1925), creatorul sistemului internațional de clasificare a poveștilor. 6) Poeta care s-a născut la Sibiu, la 7 februarie

1862 (Maria) - Garabet Ibrăileanu (1871-1936). 7) Scriitor român (1882-1967), autor al unor piese de succes în epocă (*Baia domniței*, 1919) - Alexandru Flechtenmacher (1823-1898). 8) Localitate în Germania - Titlu scurt - Nota lui Vlahuță! 9) Nu aceștia - Volum de versuri al lui Geo Bogza (n.1908). 10) Nicolae Herlea - Mare poet român (1850-1889) căruia Al. Vlahuță i-a dedicat o poezie emoționantă la moartea acestuia. 11) Râu în Rusia - Ada Orleanu - Poet junimist (1829-1917), autor de versuri originale, de traduceri din Boileau, La Fontaine, Lamartine, Musset, Hugo, Gautier (Anton). 12) Actriță română (1840-1904), a excelat în roluri de comedie, jucându-i pe Molière, Labiche, Scribe, Caragiale (Frosa) - Râu în Argentina.

VERTICAL: 1) Poetul născut la Hordou (1866-1918), colaborator la „Vieața” lui Al. Vlahuță și la „Sămănătorul” împreună cu Șt.O. Iosif, I. Chendi, N. Iorga ș.a. - Istoric literar român (1879-1966), autorul lucrării „Istoria literaturii românești” (Petre V.). 2) Prozator sămănătorist român (1875-1911), autorul romanelor „Rătăcire” și „Sibaris” (Ioan) - Istoric, scriitor și om politic liberal român (1834-1901), autor al unor „Legende române”, care împreună cu Al. Vlahuță a condus revista săptămânală „Vieața” (1893-1895). 3) Râu în Ucraina - „...literară”, revistă bilunară ce a apărut la Bălți (1919), la care au colaborat Al. Vlahuță, Al. Iacobescu, Tr. Cristescu, D. Stoicescu (neart.) - Aristizza Romanescu (1854-1918). 4) Pre credință (reg.) - Erou din proza lui I.I. Mironescu (1883-1939). 5) Referitor la anumite mișcări - Pictor și grafician român (1831-

1891). 6) A se produce - Categorie - Element chimic din familia halogenilor. 7) Poet romantic mexican (1849-1873) - Fiziolog rus, codescoperitor în 1866 al nervului depresor al inimii (1842-1912). 8) Jumătate de lună! - Vaporaș olandez - „...de plăcere”, schiță de I.L. Caragiale. 9) Localitate bănățeană, locul natal al scriitorului Ioan Slavici (1848-1925) - Poetul clujean Emil, născut în 1886. 10) Scriitor român (1822-1892), autorul volumului de memorialistică „Suvenire contimpurane” (Gheorghe) - Regiune a discului solar care apare pe fotografii sub formă de nori strălucitori. 11) Proorocul din lirica lui Al. Macedonski (1854-1920) - În mod precis.

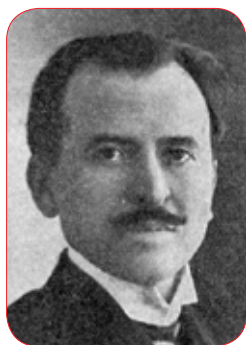
Dicționar: SIO, HERL, EIA, CLE, ROV, ABES, CAG.

Într-o țară așa de frumoasă, cu un trecut
așa de glorios, în mijlocul unui popor atât de
deștept, cum să nu fie o adevărată religie
iubirea de patrie și cum să nu-ți ridici
fruntea, ca falnicii strămoși de odinioară,
mândru că poți spune: "Sunt român!"

— Alexandru Vlahuță

GEORGE TUTOVEANU

(1872-1957)

ORIZONTAL: 1) Oraș în Moldova, un adevărat Weimar al României, cum l-a numit G.Călinescu, unde s-a născut, a creat și s-a stins din viață poetul G.Tutoveanu * ... Chiricuță, preotul erudit care împreună cu Tudor Pamfile și G.Tutoveanu înființează la 1 mai 1915 Societatea literară "Academia bărlădeană". 2) Primul volum de versuri al lui G.Tutoveanu, apărut în 1902 la Institutul de arte grafice, "Eminescu" din București * „...singur mai știe pustiului său” (*Povestea Oituzului*). 3) Pe ele * Luat la mijloc! * Publicist și profesor din Fălticeni unde G.Tutoveanu a

fost învățător, autorul studiului "G.Tutoveanu, omul poeziei", publicat în

1942 (George). 4) Orientat (fig.) * Pe acest instrument muzical "pleacă-ți

capul/ Și cu ochii duși în zare/ Cântă-mi hora tinereții/ Lăutare", din poezia "April" a volumului "Albastru" (pl.). 5) Țesătură

din in, bumbac sau lână * "Acolo-n podgorii cu cramele pline" (*Robul*; sg.). 6) Mare de tot * Aleargă "prin ce noian de uliți

și palate", în poezia "Așteaptă-mă" (sg.). 7) Așa începe dragostea! * "A fost" * Din "Tinereță"! 8) Primele premii! * Cuvântul

de respect adresat lui Ion, din poezia "Sutașul din Căiuș" * Ciolan. 9) Sonet descriptiv publicat în ultimul volum * "Pe

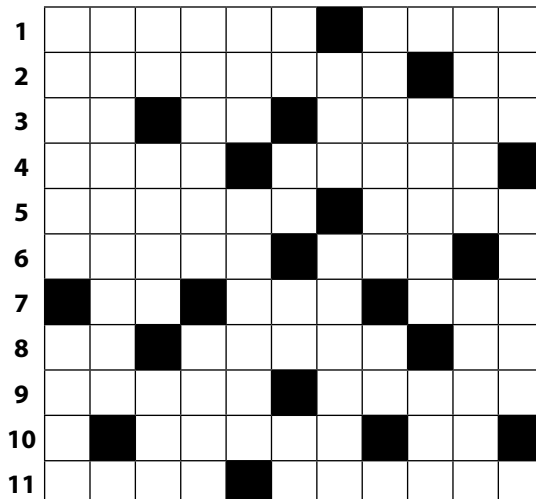
unde repezi, pe larg de câmpie" (*Bucovinei*). 10) "Noian întreg de stele" (*Cu Făt-Frumos*) * În centrul Tutovei! 11) Poezie...

de liniște a lui G. Tutoveanu * Ziarul ce a apărut la Bârlad în care a debutat G.Tutoveanu cu poezii și epigrame, în 1887.

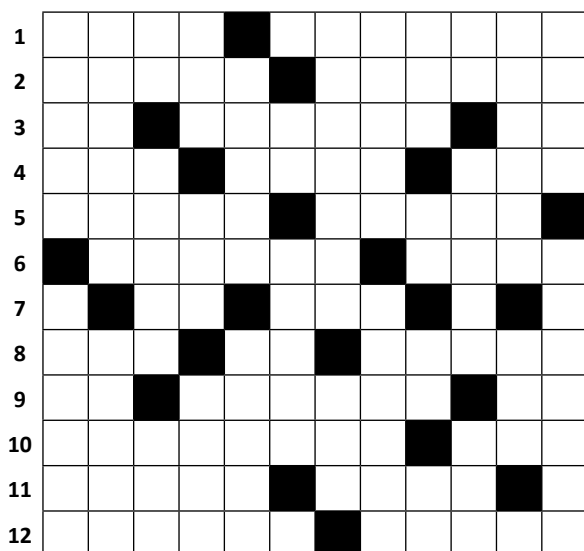
VERTICAL: 1) Alt volum de versuri al lui G.Tutoveanu, apărut în anul 1920 * Arborele preferat de G.Tutoveanu, descris în foarte multe poezii pe care poetul îl consideră "Tovarăș bun de dor" (*Nostalgie*). 2) Unul din copiii lui George și Zoi Tutoveanu (1904-1983). 3) Radu Boureanu * În poezia "Trecut" "se joacă-ntre noi" * Țesătură orientală. 4) Lui i se adresează: "Nu mai înfinge-arcușu-ți blestemat", în poezia cu același titlu din volumul "Sonete" (1938) * Foi de date. 5) "...vorbi sihastrul", poezie publicată în revista "Convorbiri literare" din Iași, în 1941 * Poezie plină de pioșenie apărută în "Pagini literare" (1902). 6) Dan Titire * Virgil Caraivan * Albastră, la urmă! * Rodica Pricop. 7) Vechi înțelepți indieni * Volum de versuri apărut în anul 1924. 8) Ținutul din Moldova ce i-a devenit nume lui G.Ionescu, viitorul „poet al plopilor”, cum l-a numit Mihail Dragomirescu * „Gândind la...”, poezie din volumul "Albastru" (1902). 9) Stânjenei * Localitate în Suedia. 10) Ursit * „Aleargă tumultoasă”, în poemul „Încinge-ți spada” (sg.). 11) Vorbă la telefon * „Celor...”, sonet dedicat de G.Tutoveanu prietenului său, Mihail Sadoveanu, în anul 1955.

Dicționar: NAC, RSI, UTO.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

TUDOR PAMFILE

(1883 – 1921)

ORIZONTAL: 1) Satul din apropierea orașului Tecuci unde s-a născut Tudor Pamfile, la 11 iunie 1883 – Obiectul pe care Tudor Pamfile l-a predat la Școala gradelor inferioare din Regimentul 3 Roșiori din Bârlad, în 1907. 2) Vecinul lui moș Gheorghe, al cărui fiu, Gligoraș, îi făcea curte Odochiei, din nuvela „Păcatele lui Gheorghe Tivodaru” – Autoarea însemnărilor dintr-un caiet intitulate „O zi”, apărute în „Florile Dalbe”, anul I, nr. 8, 1 mai 1919 (pl.). 3) Radu Ifrim – Înaintașul lui Vasile Oaniș din neamul Onișcanilor, căruia Ștefan-vodă îi dă un hrisov în care el și surorile sale să stăpânească jumătate de sat din nuvela „Hotarul” – Animalele pe care Elisei Donose le avea în turme, din povestirea „Elisei”. 4) Echipă de baschet din Oradea – O

caracteristică a cimiliturilor românești, culese și publicate de Tudor Pamfile în 1908, 1912 – Atelierele Navale Giurgiu (siglă).

5) Mănăstirea descrisă într-o evocare publicată în „Florile Dalbe”, anul I, nr. 14-15, 1-15 august 1919 – Anotimpul pe care Mărcuș, fiul Maricăi Arșar din „Sărbători”, îl aștepta ca să plece prin sat cu colindul (pl.). 6) Ținut la limanul Nistrului unde în

satul Dolineni a locuit cândva Elisei Donose, „vestitul hoț de cai de pe vremea cazacilor”... - ... și neamțul Hanț, din colonii, căruia Elisei i-a furat „doi cai negri de câte patru ani pe cinci”, demonstrând astfel că nimeni și nimic nu puteau să-i stea în cale, din nuvela „Elisei”. 7) Inițiale cu care Tudor Pamfile a semnat în revista „Miron Costin” – Dinastie mongolă. 8) Localitate în Franța – Ștefan Neagoe – Poet latin (sec.V). 9) Primele rondeluri! – Satul de pe Valea Trotușului amintit în proza „Zadarnica teamă” – Dânsa. 10) Fetița de doi ani a lui Grigoruș din schița „Căprarul Grigoruș Costache”- Fiul lui Costache Măstăcan din nuvela „Hotarul”. 11) Scriitor român de naționalitate maghiară (Adám) – Membru al „Academiei bărlădene”, autorul evocării „Tudor Pamfile și Tecuciul”, din 1934 (G. G.). 12) Tradițiile poporului român pe care Tudor Pamfile le-a valorificat din folclorul moldovenesc în studiile etnografice „Sărbătorile de vară”, 1910 și 1911, 1914 și 1915 – Copila lui Dumitru și a Buniței, care se mărită cu Iorgu al lui Dragomir, din proza „Bădița Dumitru”.

VERTICAL: 1) Starea socială a lui Costache și Vasilica Pamfile, părinții lui Tudor, Vasile și Leon, din satul Țepu, care se ocupau cu agricultura (sg.) – Orașul unde sublocotenentul Tudor Pamfile a fost repartizat în 1906 în cadrul Regimentului 3 Roșiori și în care a locuit și a activat până în 1919, fiind mutat la Chișinău. În acest oraș, alături de poetul George Tutoveanu și de preotul Toma Chiricuță, a înființat la 1 mai 1915 o societate culturală „Academie”, în cadrul căreia a activat laborios. 2) Nuvelă publicată de Tudor Pamfile în „Florile dalbe”, anul I, nr. 20-23, 1919 – Revistă de limbă, literatură și artă populară, apărută lunar, la Jorăști, Covurlui (1 mai 1928 – febr./mart. 1930) și Braniștea, Covurlui (mai 1935), condusă de preotul P. G. Savin, ce și-a propus să continue activitatea folclorică a lui Tudor Pamfile, desfășurată în cadrul revistei „Ion Creangă”. 3) Deasupra – Sărbătoare creștină de primăvară descrisă de Tudor Pamfile cu toate datinile în cărțile sale... - ... ca și în aceste așezări rurale, cu un bogat tezaur folcloric (sg.). 4) „Uranium Exploration Australia” (siglă) – Milimetru pătrat (simb.) – Care au goluri. 5) Eroină din proza „Scrisoare” („Florile dalbe”, anul I, nr. 5 – 1 martie 1919) – Preotul din Jorăști care publică în „Convorbiri literare” medalionul evocator „Tudor Pamfile”, în 1941 (P.G.). 6) Dumitru Murărașu – Luna anului 1883, când în ziua de 11 s-a născut Tudor Pamfile. 7) Strămoș al lui Costache Măstăcan din „Hotarul” (Murgu) – Zeul soarelui în străvechiul Sumer (mit.). 8) Diviziune administrativă în Danemarca – Funcționarul public din schița „Vinovatul” („Florile Dalbe”, anul I, nr. 6, 15 martie 1919) care-i dădu poruncă lui moș Ioachim, vătăjelul satului, să-l ducă pe Simion, fiul lui Vasile Corbaci, la prefectură (pl.). 9) Ornamente în jocărie (reg.) – Radu Mărgineanu – Cuprins de frig! – Sabina Romașcanu. 10) Nota doi la muzică – Publicațiile Academiei Române în care au apărut „Jocuri de copii”, adunate din satul Țăpu (jud. Tecuci), în 1905-1906 – A chiui. 11) Zeflemele – Prefix pentru nou. 12) „European Economic Interest Grouping” (siglă) – Soția lui Gheorghe care, întoarsă de la copii și gineri, unde și-a văzut nepoții, „era în toane bune”, din nuvela „Păcatele lui Gheorghe Tivodaru”, publicată de Tudor Pamfile în revista bărlădeană „Florile Dalbe”, anul I, nr. 12-13, 1-15 iulie 1919.

Dicționar: ASP, UAN, ADE, UTU.

Dezlegări rebus: Tradiție românească de iarnă: DEVREMESUNT – EMIA NEPRE – TEAMA – EA – GM – NIT – TA – GRAV – URATA – CARTI – SA – E – SUT – IS – IUBARET – ETC – SRANG – RADIO – EB – C – CAV – DL – IED – AI – ATEI ȚĂRNISANRAIT – AVANIARATEI (De vreme suntem viscoliti, / E țara în avarie / Și suntem iar nepregătiți, / De iarnă... și-n februarie). *Bătălia de la Vaslui:* PODUL – SIMILA – APARARE – ADIL – I – IENICERI – U – UD – CETURI – UN – LAH – OIS – ARG – HUSEIN – IORGA – AGA – A – D – PAI – DOBANDITE – ED – ASI – URMARI – R – MZ – SADOVEANU – B – TARANI – DIM. *Contemporanii lui Alexandru Vlahuță:* CARAGIALE – P – ODOBESCU – SR – SAVESCU – SIO – BM – STANCIOF – U – U – U – AARNE – CUNTAN – GI – T – RIULET – AF – HERL – TIT – LA – ACEIA – ORION – NH – EMINESCU – EIA – AO – NAUM – SARANDY – CLE. *George Tutoveanu:* BARLAD – TOMA – ALBASTRU – EL – LE – UA – STINO – AXAT – VIORI – DAMASC – VITA – ENORM – PAS – L – DR – ERA – INE – PR – FRATE – OS – LUNII – RAURI – O – ASTRI – TO – PACE – PALODA. *Tudor Pamfile:* TEPU – ISTORIE – ALEXA – TINERE – RI – ANDREI – OI – ASP – UMOR – ANG – NEAMT – IERNI – ISMAIL – MAIR – B – TP – UAN – L – U – ADE – SN – ORENS – RO – CAIUTI – EA – LISAVETA – ION – ANAVI – URSU – D – DATINI – IRINA.

Acest număr al revistei a apărut prin bunăvoința și cu sprijinul membrilor Asociației C.A.R. Pensionari „Elena Cuza”: Nicolaie Mihai, Mihaela Loredana Tufaru, Mircea Fitcal, Veruța Tănase, Ionel Irimia, Bogdan Artene, Emil Cosmin Mihai, Virgil Potîrniche, Eugen Micu, Dumitru Dima, Vlad Andrei Hriscu, Ingrid Daniela Cozma, Adriana Rîpan, Claudia Comănescu, Alina Eugenia Helgiu, Sorinel Neniță, Daniela Potîrniche, Neculai Ghețau, Ana Alina Ene, Virginica Petrea, Luminița Munteanu, Rodica Rîpan, Daniela Tița Chelaru, Mariana Gavrilă, Daniela Tudorița Teodoru, Silvia Fitcal, Stelian Filip.

Asociația C.A.R.P. „Elena Cuza”

în așteptarea anului 2021

Asociația C.A.R. Pensionari „Elena Cuza” Bârlad,
păstrătoare de tradiții strămoșești

La Mulți Ani !

